

Matica slovenská
P. Mudroňa 1, 036 01 Martin

SPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODÁRENÍ
MATICE SLOVENSKEJ ZA ROK 2025

č. SPS-396/2026-1

2026

Zostavil a redakčne upravil PhDr. Pavol Madura

1. ÚVOD

2. ORGÁNY MATICE SLOVENSKEJ

- 2.1. Valné zhromaždenie Matice slovenskej
- 2.2. Výbor Matice slovenskej
- 2.3. Predsedníctvo Matice slovenskej
- 2.4. Dozorný výbor Matice slovenskej
- 2.5. Poradné orgány Matice slovenskej

3. SEKRETARIÁT PREDSEDU A SPRÁVCU MATICE SLOVENSKEJ

- 3.1. Hlavné aktivity Matice slovenskej

4. VEDNÉ ÚSTREDIE MATICE SLOVENSKEJ

- 4.1. Archív Matice slovenskej
- 4.2. Krajanské múzeum Matice slovenskej
- 4.3. Slovenský historický ústav Matice slovenskej
- 4.4. Slovenský literárny ústav Matice slovenskej
- 4.5. Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej
- 4.6. Publikačná činnosť zamestnancov vedeckých pracovísk Matice slovenskej

5. ČLENSKÉ ÚSTREDIE MATICE SLOVENSKEJ

- 5.1. Členské ústredie Matice slovenskej
- 5.2. Oblastné strediská Matice slovenskej
- 5.3. Záujmové a vedecké odbory Matice slovenskej

6. INFORMAČNÉ ÚSTREDIE MATICE SLOVENSKEJ

- 6.1. Informačné ústredie Matice slovenskej
- 6.2. Vydavateľstvo Matice slovenskej
- 6.3. Slovenské národné noviny
- 6.4. Slovenské pohľady

7. HOSPODÁRENIE MATICE SLOVENSKEJ

- 7.1. Finančno-ekonomický útvar Matice slovenskej
- 7.2. Technicko-investičný útvar Matice slovenskej
- 7.3. Šatnica Matice slovenskej

8. PRIDRUŽENÉ SUBJEKTY MATICE SLOVENSKEJ

- 8.1. Neografia, a. s.
- 8.2. Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o.
- 8.3. Inštitút vzdelávania Matice slovenskej, n. o.
- 8.4. Metod, s. r. o.

9. SPRÁVA O HOSPODÁRENÍ MATICE SLOVENSKEJ

Príloha č. 1. Kalendárium významných udalostí Matice slovenskej v roku 2025

1. ÚVOD

Matica slovenská (MS) je najstaršia slovenská národná kultúrna a vedecká ustanovizeň. Sídлом Matice slovenskej je mesto Martin, ktoré je významným centrom slovenského národného a kultúrneho života. Matica slovenská bola založená v roku 1863 a po období násilného zastavenia jej činnosti bola v roku 1919 obnovená. Je verejnoprávnou ustanovizňou a právnickou osobou, ktorá pôsobí na území Slovenskej republiky i v zahraničí prostredníctvom svojich organizačných zložiek. Jej postavenie a činnosť upravuje zákon č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov a Stanovy Matice slovenskej.

Matica slovenská pôsobí ako národná, nezávislá, nadstranícka, nadkonfesijná, nadrezortná, vedecká a kultúrna ustanovizeň. Jej poslaním je rozvíjať duchovný, národný, kultúrny a spoločenský život, upevňovať národné povedomie, chrániť a zveľaďovať kultúrne dedičstvo Slovákov, podporovať základný slovakistický výskum, rozvoj miestnej a regionálnej kultúry, ako aj spoluprácu so Slovákami žijúcimi v zahraničí. Významnou súčasťou jej činnosti je vydavateľská, vzdelávacia, vedecká, informačná a krajanská činnosť.

Rok 2025 bol v činnosti Matice slovenskej charakteristický realizáciou širokého spektra kultúrnych, vedeckých, vzdelávacích, spomienkových, krajanských a spoločenských podujatí na celoslovenskej, regionálnej i medzinárodnej úrovni. Osobitná pozornosť bola venovaná pripomínaniu si významných výročí osobností a udalostí slovenských dejín, podpore národného povedomia, rozvoju krajanských vzťahov, ochrane kultúrneho dedičstva a popularizácii slovenskej histórie, literatúry a kultúry.

Významnú časť programu tvorili aktivity realizované v rámci Roka zahraničných Slovákov, ktorými Matica slovenská nadviazala na úspešnú spoluprácu s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. Súčasne si pripomenula 80. výročie ukončenia druhej svetovej vojny, 150. výročie zastavenia činnosti Matice slovenskej v roku 1875 a viaceré ďalšie jubileá významných osobností slovenského národného života.

Osobitne významnou udalosťou roka bolo konanie XII. valného zhromaždenia Matice slovenskej v Poprade, ktoré sa uskutočnilo 8. novembra 2025. Valné zhromaždenie ako najvyšší orgán Matice slovenskej zhodnotilo uplynulé štvorročné obdobie činnosti, zvolilo nové orgány Matice slovenskej a určilo ďalšie smerovanie ustanovizne.

Matica slovenská zabezpečovala plnenie svojich úloh prostredníctvom odborných pracovísk, vedeckých ústavov, domov Matice slovenskej, oblastných stredísk, miestnych odborov, vedeckých a záujmových odborov, ako aj prostredníctvom svojich vydavateľských a informačných aktivít.

Predkladaná Správa o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2025 poskytuje komplexný prehľad o činnosti jej orgánov, pracovísk a organizačných zložiek, o realizovaných projektoch, hospodárení a dosiahnutých výsledkoch pri naplňaní zákonného poslania Matice slovenskej v roku 2025.

2. ORGÁNY MATICE SLOVENSKEJ

2.1. Valné zhromaždenie Matice slovenskej / PhDr. Peter Schvantner

Valné zhromaždenie (VZ) je najvyšším orgánom Matice slovenskej. Rozhoduje o jej smerovaní v súlade s poslaním a úlohami Matice slovenskej. Volí predsedu Matice slovenskej, členov Výboru Matice slovenskej, predsedu Dozorného výboru Matice slovenskej a členov Dozorného výboru Matice slovenskej.

V roku 2025 sa uskutočnilo 12. valné zhromaždenie Matice slovenskej od obnovenia matičnej samosprávy po roku 1989. Konalo sa 8. 11. 2025 v Poprade. Na rokovanie bolo pozvaných 404 delegátov s hlasom rozhodujúcim, 21 delegátov s hlasom poradným a 35 hostí. Na rokovaní sa zúčastnilo 358 delegátov s hlasom rozhodujúcim, 12 delegátov s hlasom poradným a 21 hostí.

Na valnom zhromaždení sa zúčastnili aj zástupcovia verejného života a partnerských organizácií, medzi nimi druhý viceprimátor mesta Poprad Ondrej Kavka, predseda Združenia miest a obcí Slovenska Jozef Božík, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky Michal Bartek, predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Viliam Longauer a predseda Jednoty dôchodcov na Slovensku Michal Kotian.

Za predsedu Matice slovenskej bol opätovne zvolený Marián Gešper, ktorý získal 341 hlasov.

Do 28-členného Výboru Matice slovenskej boli zvolení: Jozef Božík (249 hlasov), Peter Schvantner (237), Viliam Komora (232), Marek Nemec (232), Ján Seman (222), Pavol Madura (220), Ľubomír Kleštinec (213), Róbert Letz (208), Miroslav Kerekanič (207), Marek Hanuska (202), Peter Vrlík (193), Martin Bodis (189), Stanislava Moyšová (180), Filip Púpala (174), Maroš Smolec (169), Marta Dudrová (159), Jiří Balog (156), Vladimír Tököly (154), Branislav Husár (152), Peter Sokolovič (152), Michal Matečka (151), Radoslav Kriváček (149), Michal Tkáč (146), Matúš Magera (143), Jozef Schwarz (142), Ladislav Kalafa (139), Ján Marčín (137) a Jozef Piecka (137).

Náhradníkmi do Výboru Matice slovenskej sa stali: Martin Ostrovský (125 hlasov), Daniela Trňanová (120), Radovan Pastyrík (104), Žofia Hrančová (101), Miloš Zverina (101), Vlastimil Uhlár (98), Ján Andrašovský (73), Katarína Katušáková (66) a Michal Pavela (62).

Predsedom Dozorného výboru Matice slovenskej bol opätovne zvolený Martin Fejko, ktorý získal 343 hlasov.

Za členov Dozorného výboru Matice slovenskej boli zvolení: Jozef Humeník (235 hlasov), Martin Gallík (213), Matej Ivanko (190), Milan Stromko (184) a Martin Jaš (139).

Náhradníkmi do Dozorného výboru Matice slovenskej sa stali: Silvia Šalachová (121 hlasov), Miroslav Brincko (117), Ľudmila Lacová (107), Štefan Topľanský (95) a Natália Meňková (66).

Valné zhromaždenie v Poprade bolo 12. valným zhromaždením Matice slovenskej od roku 1990. Obnovenie pravidelného konania valných zhromaždení po roku 1989 nadviazalo na tradíciu samosprávneho fungovania Matice slovenskej a vytvorilo priestor na demokratické rozhodovanie o jej ďalšom smerovaní.

2.2. Výbor Matice slovenskej / Mgr. Peter Schvantner

Výbor Matice slovenskej je kolektívnym a najvyšším výkonným orgánom Matice slovenskej. Funkčné obdobie výboru je štvorročné. Tvorí ho predseda Matice slovenskej, 28 členov a najviac 9 náhradníkov volených Valným zhromaždením Matice slovenskej tajným hlasovaním. V súlade so Stanovami Matice slovenskej musí byť vo Výbore Matice slovenskej zastúpený každý samosprávny kraj Slovenskej republiky.

Do konania Valného zhromaždenia Matice slovenskej pracoval Výbor Matice slovenskej v zložení zvolenom na predchádzajúce funkčné obdobie. Po Valnom zhromaždení Matice slovenskej, ktoré sa konalo 8. 11. 2025 v Poprade, začal svoju činnosť novozvolený Výbor Matice slovenskej.

V roku 2025 sa uskutočnili tri zasadnutia pôvodného Výboru Matice slovenskej a jedno zasadnutie novozvoleného Výboru Matice slovenskej. Rokovania sa konali 1. 2. 2025 v Martine, 28. 6. 2025 v Liptovskom Mikuláši, 11. 10. 2025 v Martine a 29. 11. 2025 v Martine.

Výbor Matice slovenskej sa na svojich zasadnutiach zaoberal najmä prípravou valného zhromaždenia Matice slovenskej, plnením hlavných úloh Matice slovenskej, hospodárením organizácie, členskou základňou, oceňovaním osobností, majetkovými otázkami a činnosťou organizačných zložiek Matice slovenskej.

V priebehu roka Výbor Matice slovenskej:

- zvolal Valné zhromaždenie Matice slovenskej na 8. 11. 2025 v Poprade a schválil dokumenty potrebné na jeho prípravu a priebeh,
- prerokovával a vyhodnocoval plnenie hlavných aktivít Matice slovenskej,
- schválil rozdelenie finančných dotácií pre krajské rady, okresné a oblastné rady, vedecké a záujmové odbory Matice slovenskej, Členské ústredie Matice slovenskej a distribúciu *Slovenských národných novín*,
- schválil Správu o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2024,
- prerokovával majetkové záležitosti Matice slovenskej vrátane správy a nakladania s nehnuteľným majetkom,
- schválil zmeny vnútorných predpisov a dokumentov Matice slovenskej,
- v súlade so Stanovami Matice slovenskej rozhodol o zániku členstva vylúčením Štefana Martinkoviča a Márie Voznickej,
- rozhodol o personálnych otázkach v orgánoch a komisiách Matice slovenskej,
- schválil zriadenie odbornej komisie Matice slovenskej pre národnostnú problematiku a komisie pre udeľovanie ocenení Matice slovenskej,
- vyhlásil rok 2026 za Rok Viliama Paulinyho-Tótha,
- po Valnom zhromaždení Matice slovenskej zvolil podpredsedov Matice slovenskej, správcu Matice slovenskej a členov Predsedníctva Matice slovenskej.

Výbor Matice slovenskej sa v roku 2025 zaoberal aj aktuálnymi otázkami postavenia Matice slovenskej, prerokovával návrhy súvisiace s novelizáciou zákona o Matici slovenskej a prijal viacero uznesení týkajúcich sa ochrany záujmov Matice slovenskej a jej majetku.

Počas roka 2025 sa uskutočnilo jedno hlasovanie per rollam. Jeho predmetom bola novelizácia dokumentu Zásady výberových konaní na vedúce funkcie pracovísk, útvarov a ústavov Matice slovenskej s účinnosťou od 1. 5. 2025.

2.3. Predsedníctvo Matice slovenskej / Mgr. Peter Schvantner

Predsedníctvo Matice slovenskej je výkonným orgánom Výboru Matice slovenskej, ktorý zabezpečuje realizáciu jeho uznesení a plnenie úloh medzi zasadnutiami Výboru Matice slovenskej. Predsedníctvo je sedemčlenné. Jeho členmi sú predseda Matice slovenskej, správca Matice slovenskej, dvaja podpredsedovia Matice slovenskej a traja členovia volení Výborom Matice slovenskej.

V roku 2025 pracovalo Predsedníctvo Matice slovenskej v zložení: Marián Gešper – predseda Matice slovenskej, Marek Hanuska – prvý podpredseda Matice slovenskej, Marek Nemec – druhý podpredseda Matice slovenskej, Maroš Smolec – správca Matice slovenskej, členovia Predsedníctva Matice slovenskej Ľubomír Kleštinec, Pavol Madura a Ján Seman. Na zasadnutia boli pravidelne prizývaní aj predseda Dozorného výboru Matice slovenskej Martin Fejko, tajomníci Matice slovenskej a ďalší vedúci pracovníci.

V roku 2025 sa uskutočnili štyri riadne zasadnutia Predsedníctva Matice slovenskej: 29. 1. 2025, 14. 4. 2025 a 26. 6. 2025 v Martine a 30. 9. 2025 formou online rokovania.

Predsedníctvo Matice slovenskej sa na svojich zasadnutiach zaoberalo najmä plnením uznesení Výboru Matice slovenskej, prípravou zasadnutí Výboru Matice slovenskej, hospodárskymi a rozpočtovými otázkami, činnosťou organizačných zložiek Matice slovenskej, personálnymi otázkami, správou majetku a prípravou celoslovenských podujatí Matice slovenskej.

V priebehu roka Predsedníctvo Matice slovenskej:

- prerokovávalo plnenie hlavných aktivít Matice slovenskej a vyhodnocovalo uskutočnené podujatia,
- pripravovalo podklady pre rokovania Výboru Matice slovenskej,
- prerokovalo návrh Správy o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2024 a odporučilo jej schválenie Výboru Matice slovenskej,
- zaoberalo sa prípravou podujatí Matice slovenskej na roky 2025 a 2026,
- schválilo návrhy na udelenie cien a vyznamenaní Matice slovenskej,
- prerokovávalo personálne a organizačné otázky,
- schválilo viaceré vnútorné dokumenty Matice slovenskej,
- zaoberalo sa aj otázkami súvisiacimi s návrhmi novely zákona o Matici slovenskej a koordináciou postupu Matice slovenskej vo vzťahu k týmto návrhom,
- prerokovávalo stav rekonštrukcií a správu nehnuteľného majetku Matice slovenskej,
- schválilo zámer odpredaja nebytového priestoru na Dunajskej ulici v Bratislave,
- zaoberalo sa otázkami postavenia Matice slovenskej v súvislosti s návrhmi na novelizáciu zákona o Matici slovenskej,

- podporilo informačné a organizačné aktivity Matice slovenskej súvisiace s obhajobou jej postavenia a pôsobnosti,
- prerokovalo okolnosti odstránenia pamätnej tabule maršala Andreja Hadíka v Košiciach a prijalo opatrenia smerujúce k ochrane majetku a záujmov Matice slovenskej,
- schválilo zvolanie občianskeho protestného zhromaždenia v Košiciach dňa 3. 7. 2025.

Počas roka 2025 sa uskutočnili dve hlasovania per rollam. Predmetom hlasovaní bolo schválenie zahraničných pracovných ciest predsedu Matice slovenskej do Srbska pri príležitosti Slovenských národných slávností v Báčskom Petrovci (8. – 10. 8. 2025) a podujatia TESLA GLOBAL FORUM FESTIVAL v Novom Sade (28. – 31. 8. 2025).

2.4. Dozorný výbor Matice slovenskej / PhDr. Martin Fejko

Dozorný výbor Matice slovenskej (DV MS) vykonával v roku 2025 svoju činnosť v súlade so zákonom č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej, Stanovami Matice slovenskej, Štatútom DV MS a Rokovacím poriadkom DV MS. Ako najvyšší kontrolný orgán Matice slovenskej dohliadal na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, stanov a vnútorných dokumentov Matice slovenskej, kontroloval hospodárenie organizácie, preveroval podnety a vykonával kontrolnú činnosť vo vzťahu k pracoviskám, orgánom a organizačným zložkám Matice slovenskej.

DV MS pracoval v roku 2025 v zložení: PhDr. Martin Fejko – predseda, Ing. Martin Gallík – podpredseda, Ing. Jozef Humeník, Ing. Štefan Topľanský, Ing. Ján Račko a Milan Stromko ako členovia zvolení Valným zhromaždením Matice slovenskej v roku 2021. Funkciu členov DV MS menovaných Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky vykonávali JUDr. Ľuboš Vodička, JUDr. Štefan Martinkovič a Mgr. Eva Smolíková. Dňa 13. 6. 2025 bola Mgr. Eva Smolíková z funkcie odvolaná a od 1. 8. 2025 bol za člena DV MS vymenovaný JUDr. Marián Sivák.

Na Valnom zhromaždení Matice slovenskej, ktoré sa konalo 8. 11. 2025 v Poprade, bol za predsedu DV MS opätovne zvolený PhDr. Martin Fejko. Za členov DV MS boli zvolení Ing. Martin Gallík, Ing. Jozef Humeník, Milan Stromko, Ing. Martin Jaš a Ing. Matej Ivanko, PhD.

Členovia DV MS pracovali na základe schváleného Plánu činnosti a Plánu kontrolnej činnosti DV MS na rok 2025. V priebehu roka sa uskutočnili štyri riadne zasadnutia DV MS: 14. 3. 2025 v Martine, 12. 6. 2025 v Štúrove, 17. 10. 2025 v Bardejove a 8. 12. 2025 v Martine. Dve zasadnutia sa uskutočnili ako výjazdové rokovania spojené s kontrolnou činnosťou. Súčasťou všetkých zasadnutí bolo prerokovanie aktuálnych otázok činnosti Matice slovenskej, kontrola plnenia prijatých uznesení a prerokovanie správ z vykonaných kontrol.

V rámci svojej pôsobnosti sa DV MS zaoberal kontrolou dodržiavania zákona o Matici slovenskej, Stanov Matice slovenskej a ostatných vnútorných predpisov. Pozornosť venoval plneniu uznesení Valného zhromaždenia Matice slovenskej, Výboru Matice slovenskej a Predsedníctva Matice slovenskej, hospodáreniu Matice slovenskej, činnosti jej pracovísk a organizačných zložiek, ako aj nakladaniu s majetkom organizácie.

Významnú časť práce DV MS tvorilo posudzovanie hospodárenia Matice slovenskej. Dozorný výbor prerokoval daňové priznanie Matice slovenskej za rok 2024, účtovnú závierku za rok 2024, Správu o hospodárení Matice slovenskej za rok 2024, Správu o činnosti a

hospodárení Matice slovenskej za rok 2024, návrhy rozpočtu Matice slovenskej a ďalšie ekonomické materiály. K uvedeným dokumentom prijal stanoviská a odporúčania, ktoré predložil príslušným orgánom Matice slovenskej.

Z dôvodu potreby schválenia stanovísk k daňovému priznaniu, účtovnej závierke a Správe o hospodárení Matice slovenskej za rok 2024 schválil DV MS dňa 27. 6. 2025 príslušné stanoviská formou hlasovania per rollam. Rovnakým spôsobom bolo dňa 9. 10. 2025 schválené stanovisko DV MS k Správe o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2024.

Na zasadnutí DV MS, ktoré sa uskutočnilo 17. 10. 2025 v Bardejove, bola prerokovaná a schválená Správa o činnosti DV MS za roky 2021 – 2025 a návrh stanoviska k Správe o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za roky 2021 – 2025, ktoré boli predložené Valnému zhromaždeniu Matice slovenskej v Poprade.

DV MS sa v roku 2025 zaoberal aj podnetmi a sťažnosťami členov Matice slovenskej. Podané podnety boli prerokované v súlade so Stanovami Matice slovenskej a vnútornými predpismi DV MS. K jednotlivým podaniam prijal DV MS stanoviská, rozhodnutia a odporúčania, pričom pri ich riešení spolupracoval s príslušnými orgánmi a pracoviskami Matice slovenskej.

Jednou z najdôležitejších oblastí činnosti DV MS bola kontrolná činnosť. Kontroly boli vykonávané podľa schváleného Plánu kontrolnej činnosti DV MS na rok 2025 a boli zamerané najmä na hospodárenie, stav členskej základne, plnenie povinností vyplývajúcich zo Stanov Matice slovenskej, stav majetku a technického zabezpečenia pracovísk, vedenie dokumentácie a plnenie úloh uložených orgánmi Matice slovenskej.

V roku 2025 vykonal DV MS kontroly v Dome Matice slovenskej Košice, Dome Matice slovenskej Prešov, Dome Matice slovenskej Vranov nad Topľou, Dome Matice slovenskej Bardejov, Oblastnom pracovisku Matice slovenskej Trenčín, Oblastnom pracovisku Matice slovenskej Poprad, Oblastnom pracovisku Matice slovenskej Štúrovo, Krajskej rade Matice slovenskej Trenčianskeho kraja, Krajskej rade Matice slovenskej Košického kraja, Slovanskom odbore Matice slovenskej, Mladej Matici a na Členskom ústredí Matice slovenskej v súvislosti s prípravou Valného zhromaždenia Matice slovenskej.

Kontrolná činnosť bola zameraná na využívanie finančných prostriedkov zo štátnej dotácie, dodržiavanie zásad hospodárenia, evidenciu majetku, plnenie povinností voči členskej základni, technický stav objektov vo vlastníctve Matice slovenskej, ako aj na spoluprácu pracovísk s miestnymi, oblastnými a krajskými orgánmi Matice slovenskej. Výsledky kontrol boli prerokované s vedúcimi pracovníkmi a zodpovednými funkcionármi, pričom DV MS navrhol viaceré opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a zlepšenie fungovania jednotlivých pracovísk.

DV MS sa zaoberal aj otázkami investičných potrieb a technického stavu majetku Matice slovenskej. Na základe poznatkov z vykonaných kontrol predložil návrhy na zaradenie viacerých opráv a investičných akcií do návrhu rozpočtu Matice slovenskej na nasledujúce obdobie. V tejto súvislosti spolupracoval s Finančno-ekonomickým útvarom Matice slovenskej, Technicko-investičným útvarom Matice slovenskej a ďalšími pracoviskami.

Významnou súčasťou činnosti DV MS bolo aj riešenie problematiky Národného pokladu Slovenskej republiky. DV MS sa tejto otázke venoval dlhodobo počas celého funkčného obdobia. Po viacerých rokovaniach a prijatých opatreniach sa dňa 23. 10. 2025 za účasti predstaviteľov Matice slovenskej, Nadácie Matice slovenskej a Dozorného výboru Matice slovenskej podarilo otvoriť bezpečnostnú schránku Národného pokladu a preveriť jej obsah.

DV MS považuje túto skutočnosť za jeden z najvýznamnejších výsledkov svojej činnosti vo funkčnom období 2021 – 2025.

Členovia DV MS sa počas roka aktívne zúčastňovali na zasadnutiach orgánov Matice slovenskej, krajských rád, oblastných rád, miestnych odborov a ďalších matičných podujatiach. Pravidelne sa zúčastňovali rokovaní Výboru Matice slovenskej a Predsedníctva Matice slovenskej, kde prezentovali svoje stanoviská, odporúčania a výsledky kontrolnej činnosti.

DV MS pozitívne hodnotí najmä rozvoj spolupráce Matice slovenskej so školami, informačné a mediálne aktivity Matice slovenskej, prácu Informačného ústredia Matice slovenskej, realizáciu Programu Matice slovenskej a rozvoj spolupráce s miestnymi a regionálnymi partnermi. Zároveň odporúča pokračovať v naplňaní Programu Matice slovenskej, posilňovať činnosť na národnostne zmiešaných územiach a venovať zvýšenú pozornosť personálnemu a materiálnemu zabezpečeniu oblastných stredísk, Členského ústredia Matice slovenskej a Informačného ústredia Matice slovenskej.

Dozorný výbor Matice slovenskej hodnotí svoju činnosť v roku 2025 ako aktívnu a konštruktívnu. Svojou kontrolnou, dozornou a poradnou činnosťou prispieval k transparentnému fungovaniu Matice slovenskej, ochrane jej majetku, dodržiavaniu vnútorných predpisov a k naplňaniu jej národného, kultúrneho a spoločenského poslania. DV MS zároveň vyslovuje poďakovanie všetkým pracovníkom, funkcionárom a členom Matice slovenskej za spoluprácu pri výkone kontrolnej činnosti a plnení úloh vyplývajúcich z uznesení Dozorného výboru Matice slovenskej.

2.5. Poradné orgány Matice slovenskej

Prezídium Matice slovenskej / Mgr. Peter Schvantner

Prezídium Matice slovenskej je poradným orgánom predsedu Matice slovenskej zriadeným na riešenie osobitných otázok smerovania a činnosti Matice slovenskej. Jeho členmi sú významné osobnosti slovenského spoločenského, vedeckého a kultúrneho života. Podrobnosti o jeho činnosti upravuje štatút vydávaný predsedom Matice slovenskej.

V roku 2025 pracovalo Prezídium Matice slovenskej v zložení: PaedDr. Miroslav Holečko (predseda), PhDr. Peter Mulík, PhD. (tajomník), Mons. prof. ThDr. Viliam Judák, PhD., prof. ThDr. Július Filo, prof. JUDr. Mojmir Mamojka, CSc., Mgr. Jaroslav Rezník, RNDr. Jozef Kollár, Ing. Ondrej Mikula, Ing. Stanislav Májek, Ing. Karol Illés, Ing. Jozef Gálik, Ing. Jozef Tkáčik, Ing. Štefan Topľanský, Jozef Miko a prof. JUDr. Jaroslav Chovanec, CSc.

V priebehu roka 2025 predseda Matice slovenskej priebežne konzultoval s predsedom Prezídia Matice slovenskej aktuálne otázky súvisiace s činnosťou a smerovaním Matice slovenskej. Prezídium Matice slovenskej v roku 2025 samostatné zasadnutie neuskutočnilo.

Vedecká rada Matice slovenskej

Rada v roku 2025 nezasadala.

Rada pre Slovákov žijúcich v zahraničí pri Matici slovenskej

Rada v roku 2024 nezasadala.

Grémium predsedov krajských rád Matice slovenskej / Mgr. Peter Schvantner

Grémium predsedov krajských rád Matice slovenskej je poradným orgánom predsedu Matice slovenskej. Jeho úlohou je koordinácia činnosti krajských rád Matice slovenskej a prerokúvanie aktuálnych otázok matičného života v jednotlivých regiónoch Slovenska.

V roku 2025 sa zasadnutie Grémia predsedov krajských rád Matice slovenskej neuskutočnilo.

3. SEKRETARIÁT PREDSEDU A SPRÁVCU MATICE SLOVENSKEJ / Mgr. Peter Schvantner

Sekretariát predsedu a správcu (SPS) je spoločným pracoviskom predsedu Matice slovenskej a správcu Matice slovenskej. Zabezpečuje administratívnu, organizačnú, personálnu, poradenskú, usmerňovaciu a kontrolnú agendu vrátane evidencie ocenení a vyznamenaní. Pracovisko zároveň poskytuje organizačný servis pre potreby vedenia Matice slovenskej a podieľa sa na zabezpečovaní vnútorného chodu inštitúcie. Sekretariát je organizačne rozdelený medzi pracoviská v Martine a Bratislave. Oproti roku 2024 nenastali v rámci úseku správcu Matice slovenskej žiadne personálne zmeny.

Personálne obsadenie:

- JUDr. Marián Gešper, PhD., MSc. – predseda Matice slovenskej,
- Mgr. Marek Hanuska – prvý podpredseda Matice slovenskej,
- PhDr. Peter Schvantner – tajomník Matice slovenskej,
- Bc. Eva Farkašová – referentka SPS v Martine,
- Bc. Janetta Gábrišová – referentka SPS v Martine.

Sekretariát organizačne zabezpečoval činnosť vedenia Matice slovenskej a podieľal sa na príprave a realizácii ústredných podujatí Matice slovenskej. Zabezpečoval najmä administratívnu prípravu podujatí, zasielanie pozvánok, komunikáciu s účastníkmi a organizačný servis. Technicky a organizačne zabezpečoval zasadnutia Výboru Matice slovenskej a Predsedníctva Matice slovenskej.

Sekretariát sa podieľal aj na zabezpečení viacerých oficiálnych podujatí a návštev, medzi ktoré patrili:

- slávnostné oceňovanie matičiarov in memoriam pri príležitosti 80. výročia oslobodenia Slovenska a ukončenia druhej svetovej vojny (Martin, 7. 5. 2025),
- návšteva predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Richarda Rašiho a poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Ľubice Laššákovéj (Martin, 23. 6. 2025),
- návšteva veľvyslankyne Severného Macedónska v Slovenskej republike Evgenije Ilievovej (Martin, 7. 7. 2025),
- medzinárodná vedecká konferencia Krajanské fórum spojená s odhalením busty Janka Bulíka (Martin, 11. – 12. 9. 2025),
- návšteva Adrianý Cieloch zo Slovensko-americkej historickej a literárnej spoločnosti (Martin, 8. 10. 2025).

Personálna agenda

Sekretariát predsedu a správcu Matice slovenskej zabezpečoval personálnu agendu zamestnancov Matice slovenskej vrátane pracovnoprávnej dokumentácie, evidencie zamestnancov a súvisiacich administratívnych úkonov.

Personálny stav zamestnancov Matice slovenskej sa vyvíjal nasledovne:

- počet zamestnancov k 1. 1. 2025: 66,
- počet zamestnancov k 31. 12. 2025: 66,
- počet zamestnancov k 1. 1. 2026: 65.

V roku 2025 boli vydané tieto interné predpisy:

- Smernica o poskytovaní príspevku na rekreáciu pre zamestnancov, detský tábor, rekreáciu rodičov zamestnancov a športovú činnosť detí zamestnancov Matice slovenskej,
- Smernica Matice slovenskej o obsluhu a využívaní dochádzkového systému,
- Príkaz správcu Matice slovenskej o nariadení čerpania hromadnej dovolenky v roku 2026,
- Príkaz správcu Matice slovenskej na vykonanie riadnej inventarizácie majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov Matice slovenskej.

Súdne spory

V roku 2025 Matica slovenská neevidovala žiadne súdne spory, v ktorých by vystupovala ako žalobca alebo žalovaný.

Ocenenia Matice slovenskej

V roku 2025 udelila Matica slovenská celkovo 92 ocenení. V I. kategórii bolo udelených 40 cien, z toho 7 mimoriadnych cien, 10 zlatých cien, 9 strieborných cien a 14 bronzových cien. V II. kategórii – Ceny predsedu Matice slovenskej – bolo udelených 52 ocenení, z toho 15 krížov predsedu Matice slovenskej a 37 pamätných listov predsedu Matice slovenskej.

Predseda Matice slovenskej JUDr. Marián Gešper, PhD., MSc.

Predseda Matice slovenskej vykonával v roku 2025 všetky právomoci a plnil povinnosti vyplývajúce zo Stanov Matice slovenskej. Pravidelne sa zúčastňoval na zasadnutiach ústredných orgánov Matice slovenskej, najmä Výboru MS, Predsedníctva MS a porád vedenia MS. Zároveň reprezentoval Maticu slovenskú na celoslovenských, regionálnych i medzinárodných podujatiach, pri rokovaní s predstaviteľmi štátu, samosprávy, cirkví, vedeckých a kultúrnych inštitúcií, ako aj pri stretnutiach s členskou základňou.

Rok 2025 bol z pohľadu výkonu funkcie predsedu Matice slovenskej významným obdobím. Pozornosť bola sústredená na prípravu a realizáciu Valného zhromaždenia Matice slovenskej,

rozvoj medzinárodnej a krajanskej spolupráce, podporu vedeckej, vydavateľskej a kultúrnej činnosti, ako aj na ochranu samosprávneho postavenia Matice slovenskej.

Dňa 3. marca 2025 zomrel vo veku 80 rokov bývalý predseda Matice slovenskej Jozef Markuš, ktorý stál na čele ustanovizne v rokoch 1990 – 2010 a významnou mierou sa zaslúžil o jej obnovu a rozvoj po roku 1989. Matica slovenská ocenila jeho prínos pre slovenský národný, kultúrny a spoločenský život.

Najvýznamnejšou vnútromatičnou udalosťou roka bolo 12. valné zhromaždenie Matice slovenskej od roku 1990, ktoré sa uskutočnilo 8. novembra 2025 v Poprade. V demokratickej a tajnej voľbe bol Marián Gešper opätovne zvolený za predsedu Matice slovenskej na ďalšie štvorročné obdobie.

V priebehu roka sa predseda Matice slovenskej aktívne zapájal do pripomienkovania legislatívnych návrhov týkajúcich sa postavenia Matice slovenskej. V spolupráci s vedením a odbornými útvarmi koordinoval prípravu stanovísk a komunikáciu so štátnymi orgánmi a poslancami Národnej rady Slovenskej republiky. Matica slovenská dôsledne obhajovala svoje zákonné postavenie, samosprávny charakter a právo členskej základne rozhodovať o smerovaní ustanovizne prostredníctvom jej volených orgánov.

Predseda MS kontinuálne zastupoval Maticu slovenskú vo vzťahu k ústavným činiteľom a predstaviteľom verejného života. Dňa 23. júna 2025 navštívil sídelnú budovu Matice slovenskej v Martine predseda Národnej rady Slovenskej republiky Richard Raši spolu s poslankyňou Ľubicou Laššákovou. Súčasťou programu bola prezentácia činnosti Matice slovenskej a rokovanie o jej ďalšom smerovaní. V priebehu roka navštívili Maticu slovenskú aj ďalšie významné osobnosti verejného, kultúrneho a spoločenského života, vrátane historicky prvej veľvyslankyne Severného Macedónska na Slovensku či herečky a producentky Deany Jakubiskovej.

Matica slovenská pod vedením predsedu ďalej rozvíjala spoluprácu so zahraničnými Slováckmi a slovanskými kultúrnymi ustanovizňami. Delegácia Matice slovenskej absolvovala pracovnú návštevu Srbska zameranú na rozvoj vedeckej, kultúrnej a archívnej spolupráce. V máji 2025 sa uskutočnila kultúrna misia do Prahy a Lužice, kde prebehli rokovania s predstaviteľmi lužickosrbských organizácií.

Vrcholom medzinárodných aktivít bol VI. kongres matíc a inštitúcií slovanských národov a medzinárodná vedecká konferencia II. vlna národného obrodovania, ktoré sa uskutočnili v septembri 2025 v Martine za účasti domácich a zahraničných odborníkov.

Predseda MS sa podieľal na organizovaní a reprezentácii Matice slovenskej pri viacerých významných celoslovenských podujatiach a výročiach. Matica slovenská si v roku 2025 pripomenula najmä 230. výročie narodenia Pavla Jozefa Šafárika, 210. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, 80. výročie ukončenia druhej svetovej vojny, 180. výročie Slovenských národných novín a ďalšie jubileá významných osobností slovenských dejín. K najvýznamnejším podujatiam patrilo Medzinárodný krajanský festival MS spojený s oslavou Dňa Matice slovenskej, ktorý sa uskutočnil v Martine pri príležitosti Roku zahraničných Slovákov.

Predseda MS sa aktívne podieľal na publikačnej a redakčnej činnosti Matice slovenskej. Pôsobil v redakčných radách matičných periodík a pravidelne prispieval do Slovenských národných novín, Národného kalendára, Hlasu Matice, Slovenských pohľadov a časopisu Slovensko – Národné spektrum.

V rámci autorskej a spoluautorskej činnosti sa podieľal na viacerých odborných a popularizačných publikáciách. Aktívne spolupracoval aj s Informačným ústredím Matice

slovenskej pri príprave dokumentárnych filmov a popularizačných projektov venovaných významným osobnostiam slovenských dejín.

Významnou súčasťou činnosti predsedu bola starostlivosť o členské hnutie Matice slovenskej. Podporoval vznik nových miestnych odborov, aktivizáciu existujúcich štruktúr, rozširovanie členskej základne a rozvoj Mladej Matice. V decembri 2025 sa uskutočnilo 13. valné zhromaždenie Mladej Matice, ktoré potvrdilo kontinuitu mladomatičného hnutia.

V pozícii predsedu Dozornej rady spoločnosti Neografia, a. s., sa predseda MS zúčastňoval na jej zasadnutiach a rokovaní na úrovni hlavného akcionára. Vedenie Matice slovenskej a spoločnosti Neografia pokračovalo v roku 2025 v aktivitách smerujúcich k stabilizácii hospodárskej situácie najstaršej slovenskej tlačiarne v slovenských kapitálových rukách a k získaniu podpory zo strany štátu.

Rok 2025 bol z pohľadu výkonu funkcie predsedu Matice slovenskej obdobím intenzívnej organizačnej, reprezentačnej a koncepcnej práce. Pozornosť bola sústredená na prípravu a úspešné uskutočnenie Valného zhromaždenia Matice slovenskej, rozvoj medzinárodnej a krajanskej spolupráce, podporu vedeckej, kultúrnej a vydavateľskej činnosti, ako aj na ochranu samosprávneho postavenia ustanovizne. Predseda Matice slovenskej svojou činnosťou prispieval k tomu, aby Matica slovenská aj naďalej naplňala svoje národné, kultúrne, vedecké a spoločenské poslanie.

Mgr. Maroš Smolec správca Matice slovenskej

Správca Matice slovenskej Mgr. Maroš Smolec zabezpečoval v roku 2025 plnenie úloh vyplývajúcich zo zákona o Matici slovenskej, Stanov Matice slovenskej a uznesení jej orgánov. Počas celého roka dohliadal na rozpočtové hospodárenie ustanovizne, sledovanie príjmov a výdavkov, personálnu agendu a ekonomický chod organizácie. Rozpočtové a ekonomické otázky pravidelne konzultoval s riaditeľom Finančno-ekonomického útvaru MS Ing. Jaroslavom Gustiňákom.

Hlavnou úlohou správcu bolo zabezpečenie stabilného ekonomického fungovania Matice slovenskej. V priebehu roka sa aktívne podieľal na rokovaní s Ministerstvom financií SR a Ministerstvom kultúry SR o dofinancovaní činnosti Matice slovenskej. Výsledkom bolo schválenie rozpočtového opatrenia vo výške 100 000 eur, ktoré prispelo k zabezpečeniu vyrovnaného hospodárenia organizácie.

Správca Matice slovenskej sa zúčastňoval na všetkých zasadnutiach Predsedníctva MS a Výboru MS, pravidelne sa zúčastňoval aj rokovaní Dozorného výboru MS. Absolvoval pracovné rokovania s predstaviteľmi ministerstiev, Národnej rady Slovenskej republiky, orgánov samosprávy a ďalších inštitúcií. Počas roka pripravoval a podpisoval listy adresované ústavným činiteľom, ministerstvám a ďalším subjektom, týkajúce sa financovania, legislatívnych otázok, spolupráce a rozvoja činnosti Matice slovenskej.

Významnú časť jeho činnosti tvorila komunikácia s orgánmi štátnej správy a samosprávy. Rokovania a korešpondencia sa týkali najmä financovania Matice slovenskej, podpory spoločnosti Neografia, a. s., spolupráce so štátnymi inštitúciami, ochrany kultúrneho dedičstva, podpory Slovenských národných novín, jazykovej kultúry a prípravy novely zákona o Matici slovenskej.

Ako podpredseda predstavenstva spoločnosti Neografia, a. s., sa zúčastňoval na rokovaní predstavenstva a valného zhromaždenia spoločnosti. Aktívne upozorňoval na potrebu prijatia ozdravných a konsolidačných opatrení reagujúcich na zmeny na polygrafickom trhu a

ekonomickú situáciu spoločnosti. Funkciu podpredsedu predstavenstva vykonával do septembra 2025, keď požiadal o svoje uvoľnenie z tejto funkcie.

V matičnom hnutí pôsobil aj ako predseda Miestneho odboru Matice slovenskej Bratislava-Ružinov. Zároveň vykonával funkciu šéfredaktora Slovenských národných novín. V roku 2025 sa mu podarilo zabezpečiť podporu z Fondu na podporu umenia vo výške 15 000 eur na distribúciu Slovenských národných novín.

Správca Matice slovenskej sa spolupodieľal na príprave a realizácii viacerých významných podujatí Matice slovenskej. Patril medzi ne Výstup štúrovcov na Devín, vedecká konferencia *Michal Chrástek – osobnosť a dielo v kontexte doby*, slávnostné oceňovanie matičiarov pri príležitosti 80. výročia oslobodenia Slovenska, prezentácia publikácie *Skladba slovenského jazyka* Jána Kačalu, Medzinárodný krajanský festival a Deň Matice slovenskej, Krajanské fórum spojené s odhalením busty Janka Bulíka, spomienkové podujatie pri príležitosti 107. výročia prijatia Deklarácie slovenského národa, Valné zhromaždenie Matice slovenskej, ako aj spomienkové podujatie pri príležitosti 90. výročia narodenia Pavla Vongreja a 110. výročia narodenia Juraja Pašku.

V rámci svojej činnosti sa zúčastnil aj na viacerých pracovných a spoločenských stretnutiach s osobnosťami verejného, kultúrneho a spoločenského života, ktoré prispeli k rozvoju spolupráce a prezentácii Matice slovenskej.

Mgr. Marek Hanuska – prvý podpredseda Matice slovenskej (do 29. 11. 2025), tajomník Matice slovenskej (od 29. 11. 2025)

V roku 2025 vykonával Mgr. Marek Hanuska funkciu prvého podpredsedu Matice slovenskej. Zároveň pôsobil ako riaditeľ Domu Matice slovenskej v Banskej Bystrici, predseda Miestneho odboru Matice slovenskej vo Zvolenskej Slatine, člen Krajskej rady Matice slovenskej Banskobystrického kraja, tajomník Hudobného odboru Matice slovenskej, člen Dozornej rady Inštitútu vzdelávania Matice slovenskej, n. o., a predseda predstavenstva spoločnosti Neografia, a. s.

Z pozície prvého podpredsedu Matice slovenskej sa zúčastňoval na zasadnutiach orgánov Matice slovenskej a na pracovných poradách vedenia Matice slovenskej. Podieľal sa na organizačnom zabezpečení viacerých celoslovenských podujatí, medzi ktoré patrili najmä podujatia pri príležitosti 150. výročia narodenia V. F. Bystrého, Výstup štúrovcov na Devín a Národný výstup na Pustý hrad. V roku konania Valného zhromaždenia Matice slovenskej sa zúčastňoval aj na výročných členských schôdzach a valných zhromaždeniach miestnych odborov Matice slovenskej.

Do gescie prvého podpredsedu patrila agenda oceňovania v rámci Matice slovenskej. Funkciu prvého podpredsedu vykonával do 29. 11. 2025. Na prvom zasadnutí novozvoleného Výboru Matice slovenskej po Valnom zhromaždení Matice slovenskej bol predsedom Matice slovenskej vymenovaný do funkcie tajomníka Matice slovenskej.

Ako riaditeľ Domu Matice slovenskej v Banskej Bystrici zabezpečoval chod pracoviska a podieľal sa na organizačnom a administratívnom zabezpečení činnosti Krajskej rady Matice slovenskej Banskobystrického kraja. Podrobnejšie údaje o činnosti Domu Matice slovenskej v Banskej Bystrici sú uvedené v samostatnej správe.

Ako predseda Miestneho odboru Matice slovenskej vo Zvolenskej Slatine zabezpečoval činnosť miestneho odboru a organizáciu jeho podujatí. Podrobnejšie údaje o činnosti miestneho odboru sú uvedené v samostatnej správe.

V rámci Hudobného odboru Matice slovenskej zabezpečoval zasadnutia výboru a bežnú agendu odboru. Činnosť odboru bola v roku 2025 zameraná najmä na prípravu valného zhromaždenia odboru, ktoré sa napokon neuskutočnilo z dôvodu úmrtia predsedu odboru. O činnosti Hudobného odboru Matice slovenskej bola vypracovaná samostatná správa.

Ako predseda predstavenstva spoločnosti Neografia, a. s., zabezpečoval činnosť predstavenstva spoločnosti a organizáciu jeho zasadnutí.

Bc. Marek Nemec – druhý podpredseda Matice slovenskej (do 29. 11. 2025), prvý podpredseda Matice slovenskej (od 29. 11. 2025)

V roku 2025 vykonával Marek Nemec funkcie druhého podpredsedu Matice slovenskej, člena Výboru Matice slovenskej, člena Predsedníctva Matice slovenskej, člena Dozorného výboru Matice slovenskej, riaditeľa Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši, tajomníka Krajskej rady Matice slovenskej Žilinského kraja, predsedu Oblastnej rady Matice slovenskej Liptova a Oravy a člena Výboru Miestneho odboru Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši. Od 29. 11. 2025 vykonáva funkciu prvého podpredsedu Matice slovenskej.

Ako druhý podpredseda Matice slovenskej sa zúčastňoval na zasadnutiach Predsedníctva Matice slovenskej a Výboru Matice slovenskej. Reprezentoval Maticu slovenskú na celoslovenských, regionálnych a miestnych podujatiach organizovaných Maticou slovenskou alebo jej organizačnými zložkami a podieľal sa na príprave a realizácii matičných aktivít.

Vo funkcii riaditeľa Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši zabezpečoval prevádzku pracoviska, koordinoval kultúrnu, spolkovú a vzdelávaciu činnosť a podieľal sa na organizovaní podujatí miestneho, regionálneho a celoslovenského významu. Metodicky usmerňoval činnosť miestnych odborov Matice slovenskej a oblastných matičných stredísk v regiónoch Liptova a Oravy a zúčastňoval sa na aktivitách organizovaných v okresoch Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín.

Ako predseda Oblastnej rady Matice slovenskej Liptova a Oravy a tajomník Krajskej rady Matice slovenskej Žilinského kraja koordinoval činnosť matičných subjektov v regióne. Podieľal sa na organizovaní kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích, športových a spomienkových podujatí, ako aj na realizácii výstav, pamätných tabúl a pietnych aktov.

Valné zhromaždenie Matice slovenskej, ktoré sa konalo 8. 11. 2025 v Poprade, zvolilo Mareka Nemca za člena Výboru Matice slovenskej. Na prvom zasadnutí Výboru Matice slovenskej 29. 11. 2025 bol na návrh predsedu Matice slovenskej zvolený do funkcie prvého podpredsedu Matice slovenskej.

V roku 2025 sa podieľal na organizovaní, zabezpečovaní alebo realizácii 275 podujatí, aktivít, zasadnutí a pracovných stretnutí na miestnej, regionálnej a celoslovenskej úrovni. Podrobnejšie informácie o jednotlivých aktivitách sú uvedené v správach príslušných pracovísk a organizačných zložiek Matice slovenskej.

Tajomník Matice slovenskej pre problematiku národnostných menšín a zahraničné krajské organizácie ThLic. Mgr. Viliam Komora, PhD.

Viliam Komora vykonával v roku 2025 funkciu tajomníka Matice slovenskej pre problematiku národnostných menšín a zahraničné krajské organizácie. Zároveň pôsobil ako člen Výboru Matice slovenskej a zúčastňoval sa na rokovaníach Predsedníctva Matice

slovenskej. Aktívne sa podieľal na príprave a zabezpečovaní činnosti orgánov Matice slovenskej a plnení úloh vyplývajúcich z ich uznesení.

V rámci matičného hnutia zastával aj viaceré ďalšie funkcie. Pôsobil ako podpredseda Krajskej rady Matice slovenskej Žilinského kraja, predseda Oblastnej rady Matice slovenskej Turiec, predseda Miestneho odboru Matice slovenskej Turčianske Jaseno, podpredseda Vlastivedného odboru Matice slovenskej, podpredseda Slovanského odboru Matice slovenskej a člen viacerých záujmových a vedeckých odborov Matice slovenskej.

V pridružených organizáciách Matice slovenskej pôsobil ako predseda Správnej rady Inštitútu vzdelávania Matice slovenskej, n. o., a konateľ Vydavateľstva Matice slovenskej, s. r. o. Podieľal sa aj na činnosti spoločnosti Metod, s. r. o., najmä pri riešení administratívnych, organizačných a právnych otázok.

Ako tajomník Matice slovenskej sa zúčastňoval na zasadnutiach ústredných orgánov Matice slovenskej, pracovných poradách vedenia a na viacerých rokovaniach s predstaviteľmi štátnych, samosprávnych a spoločenských inštitúcií. Bol členom pracovnej komisie pre prípravu Valného zhromaždenia Matice slovenskej 2025, kde sa podieľal na príprave návrhu uznesenia a pôsobil aj ako overovateľ zápisnice.

Vykonával vedeckú redakciu publikácie: KOMORA, Viliam (vedecký red.). MIKL, Marián. *Dejiny moderného notárstva na Slovensku*. Martin : Matica slovenská, 2025. 88 s. ISBN 978-80-8128-366-6.

Z poverenia predsedu Matice slovenskej reprezentoval ustanovizeň na viacerých celoslovenských a medzinárodných podujatiach. Zúčastňoval sa na slávnostných zhromaždeniach, pietnych aktoch, konferenciách, kultúrnych podujatiach a stretnutiach so slovenskými krajanmi doma i v zahraničí. Súčasťou jeho činnosti bolo aj odovzdávanie matičných ocenení, prednášanie príhovorov a zastupovanie vedenia Matice slovenskej na podujatiach organizovaných partnerskými inštitúciami.

Zapájal sa do kultúrnych a spoločenských aktivít Matice slovenskej v Turci, na strednom Slovensku i v ďalších regiónoch. Zúčastňoval sa na činnosti matičného a mladomatičného ochotníckeho divadla a na viacerých kultúrnych podujatiach organizovaných Maticou slovenskou.

Podrobnejší prehľad odborných, národnostných, krajanských, publikačných a prednáškových aktivít je uvedený v Správe o činnosti Strediska národnostných vzťahov Matice slovenskej za rok 2025.

Tajomník Matice slovenskej PhDr. Peter Schvantner

V roku 2025 vykonával PhDr. Peter Schvantner funkciu tajomníka Matice slovenskej, povereného riaditeľa Domu Matice slovenskej v Galante a povereného riaditeľa Domu Matice slovenskej v Bratislave. Zároveň pôsobil ako podpredseda Mladej Matice, predseda Oblastného matičného mládežníckeho klubu Lučenec a člen viacerých vedeckých a záujmových odborov Matice slovenskej.

Na Valnom zhromaždení Matice slovenskej, ktoré sa konalo 8. 11. 2025 v Poprade, bol zvolený za člena Výboru Matice slovenskej so ziskom 237 hlasov. Na prvom zasadnutí novozvoleného Výboru Matice slovenskej 29. 11. 2025 v Martine bol zvolený do funkcie druhého podpredsedu Matice slovenskej a stal sa členom Predsedníctva Matice slovenskej.

Ako tajomník Matice slovenskej zabezpečoval prípravu zasadnutí Výboru Matice slovenskej, Predsedníctva Matice slovenskej a poradných orgánov predsedu Matice slovenskej vrátane spracovania rokovacích materiálov a zápisníc. Podieľal sa na príprave a organizačnom zabezpečení ústredných a regionálnych podujatí Matice slovenskej, na komunikácii s organizačnými zložkami Matice slovenskej, štátnymi orgánmi, samosprávami, cirkvami a ďalšími inštitúciami. Zabezpečoval administratívnu a organizačnú agendu predsedu Matice slovenskej a podieľal sa na príprave interných dokumentov Matice slovenskej.

V roku 2025 sa podieľal na organizácii viacerých celoslovenských podujatí Matice slovenskej, medzi ktoré patrili najmä Výstup štúrovcov na Devín, Medzinárodný krajanský festival Matice slovenskej, oslavy Dňa Matice slovenskej, Národný výstup na Kriváň, VI. kongres matíc a inštitúcií slovanských národov, vedecké konferencie, prezentácie publikácií a spomienkové podujatia pri významných výročiach slovenských osobností.

Zúčastnil sa na služobných cestách v Srbsku a v Českej republike, kde zastupoval Maticu slovenskú pri rokovaní s partnerskými inštitúciami. V rámci osvetovej a prednáškovej činnosti realizoval prednášky zamerané na dejiny a súčasnosť Matice slovenskej a na činnosť Mladej Matice. Pravidelne publikoval články v *Slovenských národných novinách*, na portáli Matice slovenskej a v ďalších matičných periodikách.

Ako poverený riaditeľ domov Matice slovenskej v Galante a Bratislave zabezpečoval plnenie úloh profesionálnych matičných pracovísk vo vzťahu k členskému hnutiu, organizáciu podujatí a metodickú pomoc miestnym odborom Matice slovenskej. Podrobnejšie údaje o činnosti týchto pracovísk sú uvedené v samostatných správach.

V rámci činnosti Mladej Matice sa podieľal na koordinácii mládežníckych aktivít, práci s členskou základňou a organizovaní podujatí pre mládež. Významnou udalosťou bolo 13. valné zhromaždenie Mladej Matice, ktoré sa uskutočnilo 13. 12. 2025 v Martine. Na tomto zasadnutí bol opätovne potvrdený vo funkcii podpredsedu Mladej Matice. Podrobnejšie informácie o jednotlivých aktivitách sú uvedené v správach príslušných pracovísk, odborov a organizačných zložiek Matice slovenskej.

Vedecký tajomník Matice slovenskej PhDr. Pavol Madura

Správa sa nachádza v časti Vedné ústredie Matice slovenskej.

Tajomník Matice slovenskej pre informačnú a mediálnu oblasť RNDr. Ján Seman

Správa sa nachádza v časti Informačné ústredie Matice slovenskej.

3.1. Hlavné aktivity Matice slovenskej / PhDr. Peter Schvantner

Hana Gregorová – 140. výročie narodenia, pietne a spomienkové podujatie, Tajov 30. 1. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Banskej Bystrici. Matica slovenská si pripomenula 140. výročie narodenia Hany Gregorovej, významnej spisovateľky, osvetovej pracovníčky a zástankyne ženských práv. Podujatie vyzdvihlo jej prínos pre slovenskú kultúru a spoločenský život.

Viliam Fíguš-Bystrý – 150. výročie narodenia, spomienkové podujatie, Banská Bystrica 28. 2. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Banskej Bystrici a Hudobný odbor MS.

Matica slovenská si pripomenula 150. výročie narodenia hudobného skladateľa, dirigenta a autora prvej slovenskej opery *Detvan*. Súčasťou programu bola pietna spomienka pri jeho rodnom dome a hrobe.

Výstup štúrovcov na Devín – 189. výročie, mládežnícke a spomienkové podujatie, Bratislava – Devín 24. 4. 2025, organizátor: Matica slovenská – Mladá Matica. Tradičné podujatie pripomenulo odkaz štúrovskej generácie a význam Devína v slovenskej národnej pamäti. Určené bolo predovšetkým mládeži a študentom.

Kantiléna Karola Duchoňa, hudobný festival, Galanta 25. 4. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Galante. Jubilejný ročník festivalu bol venovaný odkazu významného slovenského speváka Karola Duchoňa a prezentácii mladých speváckych talentov.

Ladislav Bartolomeides – 200. výročie úmrtia, spomienkové podujatie, Ochtná 27. 4. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Rožňave. Podujatie pripomenulo významného historika, geografa, pedagóga a prírodovedca, ktorý sa výrazne zaslúžil o poznanie dejín Gemera.

Ľudovít Markušovský – 210. výročie narodenia, spomienkové podujatie, Štrba 9. 5. 2025, organizátor: obec Štrba a Matica slovenská – Krajanské múzeum MS. Podujatie bolo venované významnému lekárovi, univerzitnému profesorovi a organizátorovi moderného zdravotníctva.

Oceňovanie matičiarov pri príležitosti 80. výročia oslobodenia Slovenska, slávnostné podujatie, Martin 7. 5. 2025, organizátor: Matica slovenská. Matica slovenská ocenila osobnosti zapojené do Slovenského národného povstania a protifašistického odboja.

Stretnutie Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území Slovenska, odborné podujatie, Košice 13. 5. 2025, organizátor: Matica slovenská – Stredisko národnostných vzťahov MS. Odborné rokovanie bolo venované problematike slovenského jazyka, kultúrnej identity a postavenia Slovákov na národnostne zmiešaných územiach.

Celoslovenské kolo Šalianskeho Matka Jozefa Cígera Hronského, recitačná súťaž, Šaľa 16. 5. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Nitre. Súťaž podporila záujem detí o slovenský jazyk, literatúru a rozprávačskú tradíciu.

Slávnostné odhalenie búst Sama Vozára a Pavla Šramka, Rimavská Sobota 16. 5. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Rimavskej Sobote. Podujatie pripomenulo dve významné osobnosti Gemera-Malohontu a slovenského kultúrneho života.

Pavol Jozef Šafárik – 230. výročie narodenia, spomienkové podujatie, Kobeliarovo 17. 5. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Rožňave. Spomienka bola venovaná jednej z najvýznamnejších osobností slovenskej a slovanskej vedy 19. storočia.

Ján Sirácky – 100. výročie narodenia, odborné podujatie, Bratislava 30. 5. 2025, organizátor: Matica slovenská – Krajanské múzeum MS. Seminár predstavil život a dielo významného historika a znalca dejín Slovákov žijúcich v zahraničí.

Michal Chrástek – 200. výročie narodenia, vedecká konferencia, Martin 5. 6. 2025, organizátor: Matica slovenská – Slovenský historický ústav MS. Konferencia pripomenula život a dielo významného evanjelického kňaza, národovca a kultúrneho pracovníka.

Rok martýrov – Holuby, Šulek, Langsfeld, spomienkové podujatie, Kremnica 18. 6. 2025, organizátor: Matica slovenská. Podujatie bolo venované 200. výročiam narodenia významných predstaviteľov slovenského národného hnutia.

Ústredná vatra zvrchovanosti, spomienkové podujatie, Kremnické Bane 17. 7. 2025, organizátor: Matica slovenská. Tradičné celoslovenské podujatie pripomenulo Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky a význam slovenskej štátnosti.

Medzinárodný krajský festival spojený s oslavou Dňa Matice slovenskej, Martin 31. 7. – 3. 8. 2025, organizátor: Matica slovenská. Najvýznamnejšie krajské podujatie roka spojilo Slovákov zo zahraničia s domácim prostredím a bolo súčasťou Roka zahraničných Slovákov.

Slovenské národné noviny – 180. výročie, spomienkové podujatie, Martin 1. 8. 2025, organizátor: Matica slovenská – Slovenské národné noviny. Podujatie pripomenulo význam najstaršieho slovenského národného periodika pre rozvoj slovenského národného života.

Hontianska paráda, folklórne podujatie, Hrušov 15. – 16. 8. 2025, organizátor: Banskobystrický samosprávny kraj, Fond na podporu umenia a Matica slovenská. Matica slovenská sa podieľala na prezentácii tradičnej ľudovej kultúry, folklóru a regionálnych tradícií Hontu.

Národný výstup na Kriváň, turisticko-spoločenské podujatie, Kriváň, 16. 8. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Liptovskom Mikuláši a Klub slovenských turistov. Tradičné podujatie spojilo turistiku, národné tradície a pripomínanie odkazu štúrovskej generácie.

81. výročie SNP, spomienkové podujatie, Davidov 30. 8. 2025, organizátor: Matica slovenská – Mladá Matica. Podujatie pripomenulo odkaz Slovenského národného povstania a jeho význam v dejinách slovenského protifašistického odboja.

Daniel Vrahobor Maróthy – 200. výročie narodenia, vzdelávacie a spomienkové podujatie, Novohrad, september 2025. Podujatie priblížilo život a dielo významného pedagóga, národovca a kultúrneho pracovníka Novohradu.

Národný výstup na Pustý hrad, turistické podujatie, Zvolen 6. 9. 2025, organizátor: Matica slovenská a mesto Zvolen. Podujatie spojilo turistiku, poznávanie regionálnych dejín a popularizáciu významnej historickej lokality.

Krajské fórum, medzinárodné podujatie, Bratislava 9. 9. 2025, organizátor: Matica slovenská – Krajské múzeum MS. Fórum vytvorilo priestor na diskusiu o postavení Slovákov v zahraničí a o rozvoji krajskej spolupráce.

VI. kongres matíc a inštitúcií slovanských národov, Martin 11. 9. 2025, organizátor: Matica slovenská – Krajské múzeum MS. Medzinárodné stretnutie posilnilo spoluprácu slovanských kultúrnych a vedeckých ustanovizní.

Medzinárodná vedecká konferencia II. vlna národného obrodovania – Pavol Jozef Šafárik a Ján Kollár, Martin 11. – 12. 9. 2025. Konferencia bola venovaná významu druhej vlny slovenského a slovanského národného obrodovania.

Odhalenie busty Jána Bulíka, Martin 12. 9. 2025, organizátor: Matica slovenská. Slávnostný akt pripomenul významného krajského predstaviteľa, národovca a účastníka protifašistického odboja.

Divadelný festival Ivana Stodolu, Liptovský Mikuláš 12. – 13. 9. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Liptovskom Mikuláši. Festival podporil rozvoj ochotníckeho divadla a pripomenul odkaz významného slovenského dramatika.

Odhalenie sochy Jozefa Miloslava Hurbana, Beckov 20. 9. 2025, organizátori: obec Beckov, Kancelária predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, Trenčiansky samosprávny

kraj a Matica slovenská. Podujatie pripomenulo život a dielo jednej z najvýznamnejších osobností slovenského národného hnutia a spoluzakladateľa Matice slovenskej.

34. ročník Timravinho chodníčka, Polichno 4. 10. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Lučenci a obec Polichno. Tradičné kultúrne podujatie bolo venované životu a literárnemu odkazu Boženy Slančíkovej-Timravy.

Vizuálne pramene a ich využitie pri štúdiu miest a mestskej krajiny, vedecká konferencia, Martin 8. – 9. 10. 2025. Odborná konferencia sa zamerala na využitie obrazových a vizuálnych prameňov v historickom výskume.

Samuel Ormis – 150. výročie úmrtia, spomienkové podujatie, Nižná Slaná 18. 10. 2025, organizátor: Matica slovenská – Dom MS v Rožňave. Podujatie pripomenulo významného pedagóga, evanjelického kňaza a národovca.

Eudovít Štúr – 210. výročie narodenia, Uhrovec 28. 10. 2025, organizátori: obec Uhrovec a Matica slovenská. Celoslovenská spomienka bola venovaná kodifikátorovi spisovnej slovenčiny a vodcovi slovenského národného hnutia.

Pavol a Michal Mudroňovci – 190. výročie narodenia a 150. výročie nariadenia o zastavení činnosti Matice slovenskej z roku 1875, spomienkové podujatie, Martin 27. 11. 2025, organizátor: Matica slovenská – Vedné ústredie MS a Miestny odbor Matice slovenskej v Martine. Podujatie bolo venované odkazu bratov Mudroňovcov a pripomenutiu 150. výročia zastavenia činnosti Matice slovenskej.

Literárne besedy so žiakmi na Dolnej zemi, Srbsko a Rumunsko, organizátor: Matica slovenská – Krajanské múzeum MS. Podujatia podporili vzťah detí a mládeže k slovenskému jazyku, literatúre a kultúrnej identite Slovákov žijúcich v zahraničí.

4. VEDNÉ ÚSTREDIE MATICE SLOVENSKEJ / PhDr. Pavol Madura

Vedné ústredie Matice slovenskej (VÚ MS) riadi a koordinuje vedecký výskum a jeho prezentáciu. V súlade so Stanovami MS je organizačným a metodickým ústredím pre oblasť spoločenských vied a tiež pre výskum Slovákov v zahraničí a vzťahov k nim. Združuje riaditeľov vedeckých pracovísk, ako aj predsedov vedeckých odborov. Na čele VÚ MS je vedecký tajomník.

Funkciu vedeckého tajomníka Matice slovenskej vykonával v roku 2025 PhDr. Pavol Madura (od 1. 1. 2021), ktorý zároveň pôsobil ako riaditeľ Archívu MS, člen Predsedníctva a Výboru MS (opätovne zvolený do funkcie na VZ MS 8. 11. 2025), predseda Slovanského odboru MS a od 19. 6. 2025 predseda Miestneho odboru Matice slovenskej v Martine; zároveň bol členom Dozornej rady Vydavateľstva MS, s. r. o. Výkon týchto funkcií sa v praxi úzko prelína s ďalšími odbornými a organizačnými kompetenciami, čo si vyžaduje zvýšenú mieru koordinácie, organizačnej súčinnosti a časovej flexibility.

V pozícii riaditeľa Archívu Matice slovenskej sa v roku 2025 venoval predovšetkým riadiacej, prezentačnej a publikačnej činnosti pracoviska. Ako predseda Slovanského odboru MS a predseda Miestneho odboru MS v Martine riadil ich činnosť, určoval smerovanie, pripravoval plán práce, organizoval podujatia a ďalšie aktivity, zvolával a viedol zasadnutia príslušných orgánov. Podrobnosti o ich činnosti sú spracované v samostatných výročných správach uložených v registratúrach uvedených odborov. Vo funkcii vedeckého tajomníka zabezpečoval agendu Vedného ústredia Matice slovenskej, koordinoval činnosť vedeckých pracovísk a pravidelne sa stretával s pracovníkmi VÚ MS. Zúčastňoval sa na poradách vedenia MS. Absolvoval deväť služobných ciest, z toho jednu zahraničnú do Srbska. V oblasti personálnej politiky pôsobil ako predseda výberovej komisie na pozíciu riaditeľa SHÚ MS. Spracoval výber národných výročí 2026 pre Hlavné aktivity MS na rok 2026 a organizačne zabezpečoval vyhlásenie roka MS 2026 za Rok Viliama Paulinyho-Tótha.

Organizácia a riadenie: Dňa 7. apríla 2025 sa ako vedecký tajomník Matice slovenskej zúčastnil a viedol zasadnutie Komisie na podporu vedeckých projektov, ktoré sa konalo v online režime; predmetom rokovania bolo vyhodnotenie grantových projektov za rok 2024 a posudzovanie žiadostí v grantovej schéme na rok 2025. Počas roka priebežne dohliadal a sledoval proces výroby publikácií. V spolupráci s riaditeľom SHÚ MS participoval na organizácii a technickom zabezpečení vedeckej konferencie *Michal Chrástek (1825 – 1900) : osobnosť a dielo v kontexte doby*, ktorá sa konala 5. júna v budove Matice slovenskej v Martine. Zúčastnil sa na zasadnutí Edičnej rady MS (25. 2.), Finančnej komisie pre zostavenie rozpočtu MS, organizačných poradách pre Medzinárodný krajanský festival MS a VI. kongres matíc a inštitúcií slovanských národov.

Redakčná a publikačná činnosť: Pôsobil v redakčných radách periodík a zborníkov *Slovensko – národné spektrum*, *Historický zborník*, *Slováci v zahraničí*, *Slovenské národné noviny*, *Slovenské pohľady* a *Hlas Matice*. Prispieval do odborných a vedeckých zborníkov a periodík. Zostavil a redakčne upravil *Správu o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2025* (150 s.). Zostavil stolový týždenný kalendár Matice slovenskej *Národné výročia 2026*. Na vydanie pripravil nástenný kalendár na rok 2026 formát A1. Ako manažér a gestor aktualizoval v poradí už štvrté rozšírenie výstavy *Odkaz štúrovskej generácie* (autorom textov výstav je Pavol Parenička) a zostavil IV. doplnené a rozšírené vydanie katalógu k výstave *Odkaz štúrovskej generácie. Dvojstoročnice generácie mladších štúrovcov narodených v rokoch 1822 až 1825 – pripomínaných v rokoch 2022 až 2025* (Martin : Matica slovenská, 2025, 60 s. ISBN 978-80-8128-352-9). V roku 2025 pribudlo päť nových panelov. Úvodný

panel charakterizuje štúrovcov narodených v roku 1825 ako *Ročník martýrov 1825 – štúrovci na šibeniciach*. Rollupové výstavy Matice slovenskej (*Odkaz štúrovskej generácie, Matica slovenská, Slovenské ženy v národnom hnutí*), ako aj ďalšie, počas celého roka plánovite putovali a boli vystavované po celom území Slovenska; ich expedíciu a plánovanie zabezpečuje Členské ústredie MS.

Odborné vystúpenia a recenzná činnosť: Dňa 3. decembra 2025 sa zúčastnil na V. ročníku podujatia *Doktorandské quodlibet*, ktoré sa konalo na Filozofickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (Tajovského 51), v priestoroch Knižnice Katedry histórie. V rámci II. sekcie vystúpil s príspevkom s názvom *Matica slovenská a jej členská základňa v rokoch 1862 až 1875 (predmet, metodológia, pramene a ciele výskumu)*. V roku 2025 recenzne posúdil monografiu doc. Pavla Pareničku *Matica slovenská v odboji a Povstaní : 1938 – 1945* (Martin : Matica slovenská, 2025, 262 s., ISBN 978-80-8128-337-6), vydanú pri príležitosti 80. výročia skončenia druhej svetovej vojny. Zároveň pôsobil ako vedecký redaktor a projektovo zabezpečil vydanie publikácie Pavla Pareničku *Pavol Jozef Šafárik : doba, život, dielo, pamiatky, literatúra* (Martin : Matica slovenská v spolupráci so Slovanským odborom Matice slovenskej a Domom Matice slovenskej v Rožňave, 2025, 80 s., ISBN 978-80-8128-354-3). Vypracoval recenzný posudok na štúdiu PhDr. Lukáša Perného, PhD., s názvom *Atény nad Turcom alebo Nad dejinami Filozofického odboru Matice slovenskej a filozofovaním v Matici slovenskej*, zaradenú na publikovanie v *Historickom zborníku*.

Prezentačná činnosť: Po vydaní odbornej publikácie *Pamäť národa : Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023* (z tlačiarne expedovaná 27. 3.) realizoval štafetu jej prezentácií vo viacerých mestách Slovenska, a to v Košiciach (18. 9.), vo Vranove nad Topľou (19. 9.), v Liptovskom Mikuláši (24. 9.), Bratislave (1. 10.) a v Galante (16. 10.).

Zastupoval Maticu slovenskú v Komisii mesta Martin pre správu Národného cintorína, kde vypracoval návrh koncepcie spomienkového podujatia *Pamiatky zosnulých na Národnom cintoríne*. Na jeho základe sa 28. októbra 2025 uskutočnil nultý ročník tohto podujatia, ktorý prepojil pripomenutie 107. výročia prijatia Martinskej deklarácie s pietnou spomienkou na národných dejateľov pochovaných na Národnom cintoríne. Podujatie, organizované v spolupráci Matice slovenskej, mesta Martin a Slovenskej národnej knižnice, obnovilo takmer zabudnutú tradíciu každoročného uctievania si osobností slovenských dejín miestnymi spolkami Turca a zároveň posilnilo vedomie historickej kontinuity Matice slovenskej s týmto národným pamätným miestom. Koncepčný návrh prispel k systematizácii formátu podujatia, jeho obsahovej náplne a k dôstojnému zapojeniu matičných pracovísk, miestneho odboru i verejnosti, čím vytvoril predpoklady pre jeho pravidelnú realizáciu v ďalších rokoch. Podujatie organizačne zabezpečoval zo strany MS a MO MS Martin.

Vedné ústredie MS a jeho odborné i vedecké pracoviská – Archív MS, Krajanské múzeum MS, Slovenský historický ústav MS, Slovenský literárny ústav MS a Stredisko národnostných vzťahov MS – podľa zákona a v rámci svojich zdrojov a možností vykonávali základný slovákistický výskum, vydávali vedecké i odborné monografie a periodiká, publikovali vo vedeckých zborníkoch a odborných periodikách, organizovali a aktívne sa zúčastňovali na vedeckých konferenciách a odborných seminároch.

Zamestnanci VÚ MS zabezpečili pravidelné vydávanie matičných periodických titulov. V mesačnej periodicite vychádzal *Orol tatranský* – príloha *Slovenských národných novín* pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť, v štvrťročnej periodicite odborný časopis *Slovensko – Národné spektrum*, v polročnej *Historický zborník* – vedecký časopis o slovenských národných dejinách. Vyšlo jedno číslo vedeckého zborníka *Slováci v zahraničí* a jedno dvojčíslo časopisu *Slovanský obzor*.

V roku 2025 aktívne pôsobilo päť vedeckých odborov MS – Jazykový, Historický, Kulturologicko-filozofický, Politologický a Slovanský. Uskutočnilo sa jedno online zasadnutie Vedného ústredia MS (25. 11.), na ktorom jednotliví riaditelia vedeckých pracovísk a predsedovia vedeckých odborov MS referovali o svojej činnosti a diskutovalo sa o pláne činnosti na rok 2026.

Matica slovenská vedomá si významu vedy, potreby vykonávať základný slovákistický výskum a vydávať vedecké diela opätovne vyhlásila výzvu na predkladanie žiadostí na poskytnutie dotácie na podporu vedeckých projektov. V roku 2025 predstavoval objem grantovej schémy na podporu vedeckých projektov 10 000 €, čo oproti roku 2024 (15 000 €) znamenalo zníženie finančných prostriedkov. Kým v roku 2024 bolo podporených, resp. predbežne podporených šesť projektov, v roku 2025 po splnení podmienok vyšli dva projekty:

- PARENIČKA, Pavol. *Pavol Jozef Šafárik. Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra*. Martin : Matica slovenská, 2025, 80 s. ISBN 978-80-8128-354-3;
- HOSPODÁR, Michal. *Gréckokatolícke osobnosti v brázde Metodovej*. Martin : Matica slovenská, 2025, 144 s. ISBN 978-80-8128-350-5.

Predpokladaná tlač publikácie *Cudzie etniká na stredovekom Slovensku* sa do konca roka 2025 neuskutočnila, keďže na rukopise sa naďalej pracuje. Ostatné avizované projekty (Matej Mindár, Peter Schvantner, Jaroslav Durec) neboli do konca roka predložené, čo spôsobilo nevyčerpanie časti rozpočtu a oslabenie grantovej schémy. Do budúcnosti sa preto javí ako žiaduce schvaľovať vyšší počet projektov, než je samotný objem rozpočtu, aby sa predišlo jeho prepadnutiu.

Koncom roka 2025 zároveň došlo k rozšíreniu podmienok grantovej schémy. Popri pôvodnej podpore edičnej činnosti sa dotácie rozšírili aj na honoráre za príspevky a recenzné posudky v periodikách Matice slovenskej a na podporu organizácie vedecko-odborných podujatí a aktivít. Do grantovej schémy boli presunuté aj vedecké pracoviská MS, ktorých rozpočty boli dovtedy prerozdeľované priamo z rozpočtu Matice slovenskej. Rozšírili sa aj oprávnené výdavky – okrem polygrafických nákladov, jazykových korektúr a tlače sa po novom prerozdeľujú aj prostriedky na honoráre v matičných periodikách, služby, technické zabezpečenie a náklady spojené s organizáciou vedecko-odborných podujatí.

Vedné ústredie MS v spolupráci s MO MS Martin usporiadalo 27. novembra 2025 spomienkové podujatie pri príležitosti 150. výročia nariadenia o zastavení činnosti Matice slovenskej a 190. výročia narodenia bratov Pavla a Michala Mudroňovcov. Súčasťou programu bolo kladenie vencov na Národnom cintoríne, odborné prednášky, premietanie dokumentárneho filmu a odhalenie portréту bratov Mudroňovcov v budove Matice slovenskej.

Významné publikácie vydané pracovníkmi Vedného ústredia Matice slovenskej

- PARENIČKA, Pavol. *Matica slovenská v odboji a povstaní*. Martin : Matica slovenská, 2025, 264 s. ISBN 978-80-8128-337-6.
- MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023*. Martin : Matica slovenská, 2025, 384 s. ISBN 978-80-8128-336-9.
- PERNÝ, Lukáš – HORVÁTH, Ivan (eds.). *Novomeský & Horváth: Velikáni literatúry a politiky. Zo Senice do sveta*. Martin : Matica slovenská, 352 s. ISBN 978-80-8128-361-1.
- PARENIČKA, Pavol. *Pavol Jozef Šafárik. Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra*. Martin : Matica slovenská, 2025, 80 s. ISBN 978-80-8128-354-3.
- KOŇARIKOVÁ, Katarína (ed.). *Dlhé hľadanie domova. Pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Siráckeho*. Martin : Matica slovenská, 2025, 140 s. ISBN 978-80-

8128-359-8.

- MADURA, Pavol (ed.). *Odkaz štúrovskej generácie. Dvojstoročnice generácie mladších štúrovcov narodených v rokoch 1822 až 1825 – pripomínaných v rokoch 2022 až 2025.* (katalóg k výstave). IV. doplnené a rozšírené vydanie. Martin : Matica slovenská, 2025, 60 s. ISBN 978-80-8128-352-9.

Pexeso

- JAKUBEK, Rastislav – LOMENČÍK, Július – ŽUMÁROVÁ, Jana. *Štúrovci. Slovenskí národní velikáni.* Martin : Matica slovenská, 2025. ISBN 858-80-09-38205-8.

Elektronické publikácie online

- VELIKÁ, Laura (ed.). *Ján Bodnár. Storočnica filozofa.* Martin : Kulturologicko-filozofický odbor Matice slovenskej, 2025, 364 s. ISBN 978-80-8128-365-9.
- KOŇARIKOVÁ, Katarína – MAJERIKOVÁ, Ingrid (eds.). *Literárne besedy na Dolnej zemi. Spisovatelia na cestách. Pamätnica.* Martin : Matica slovenská 2025, 20 s. ISBN 978-80-8128-362-2.

Nepravé periodiká

- BLANÁR, Dominik (ed.). *Historický zborník. Vedecký časopis o slovenských národných dejinách.* Martin : Matica slovenská, roč. 35, 2025, č. 1, 154 s. ISSN 1335-8723.
- BLANÁR, Dominik (ed.). *Historický zborník. Vedecký časopis o slovenských národných dejinách.* Martin : Matica slovenská, roč. 35, 2025, č. 2, 172 s. ISSN 1335-8723.

Periodiká

- *Slovensko – Národné spektrum. Odborný časopis Matice slovenskej.* Roč. 47, 2025. ISSN 0231-7303. – 4 čísla.
- *Slovanský obzor. Informačný spravodajca Matice slovenskej pre slovanský svet a slovenské zahraničie.* Roč. 5, 2025. ISSN 2729-9570. – 1-2 (dvojčíslo).
- KOŇARIKOVÁ, Katarína (ed.). *Slováci v zahraničí.* Martin : Matica slovenská, roč. 41, 2024, 192 s. ISBN 977-00-8100-600-0.

Merkantil

- MADURA, Pavol (ed.). *Národné výročia 2026. Týždenný stolový kalendár Matice slovenskej.* Martin : Matica slovenská, 58 s.
- MADURA, Pavol. *Nástenný kalendár na rok 2026. Rok Viliama Paulinyho-Tótha.*

Publikačná činnosť zamestnancov vedeckých pracovísk Matice slovenskej:

AAB / Vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách (1)

ADF / Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch (2)

ADN / Vedecké práce v domácich časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS (1)

AFD / Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách (5)

BAB / Odborné monografie vydané v domácich vydavateľstvách (3)

BBB / Kapitoly v odborných knižných publikáciách vydané v domácich vydavateľstvách (13)

BCB / Učebnice pre základné školy a stredné školy (2)

BDF / Odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch (13)

BEF / Odborné práce v domácich zborníkoch (konferenčných aj nekonferenčných) (13)

CKB / Katalóg k výstave (viac ako 1 AH a menej ako 3 AH) vydaný doma (1)

EDI / Recenzie v časopisoch a zborníkoch (9)

FAI / Zostavovateľské práce knižného charakteru (bibliografie, encyklopédie, katalógy, slovníky, zborníky, atlasy...) (9)

GHG – Práce zverejnené spôsobom umožňujúcim hromadný prístup (13)

GII / Rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií (89)

4.1. Archív Matice slovenskej / PhDr. Pavol Madura

Archív MS je špecializovaný verejný archív a ústredné odborné pracovisko na zachovanie kultúrneho dedičstva a dejín Matice slovenskej. Preberá a získava písomné, fotografické, multimediálne, prípadne múzejné a galerijné dokumenty z organizačných jednotiek MS a od osôb národného a verejného života doma a v zahraničí. Tieto dokumenty eviduje, ochraňuje, odborne spracováva a sprístupňuje verejnosti. Pod archív spadá aj správa registratúry Matice slovenskej.

Archív MS bol personálne obsadený štyrmi zamestnancami: riaditeľ PhDr. Pavol Madura (zároveň vedecký tajomník MS – podrobne v časti Vedné ústredie MS), archivárka Helena Belláková, správca registratúrneho strediska a archivár Mgr. Jana Žumárová, archivárka Mgr. Zuzana Kyzeková Füle. Zamestnanci archívu sa venovali odborným archívnym prácam. Helena Belláková zabezpečovala služby v bádateľni archívu, lektorovanie exkurzií v expozícii v Dome J. C. Hronského. Jana Žumárová sa venovala predovšetkým správe registratúry a akvizičnej činnosti. Zuzana Kyzeková Füle sa venovala katalogizácii kníh v Bibliotéke MS, lektorovaniu exkurzií v budove MS, katalogizovaniu digitalizovaných fotografií do systému platformy Slovakiana, ktorú spravuje Národné osvetové centrum, spracovávaníu fotografií, publikačnej a kultúrno-osvetovej činnosti.

Archív MS spravoval k 31. decembru 2025 celkovo 72 archívnych súborov. Opatruje depozit 71,64 bm archívnych dokumentov.

Počas roka 2025 sme prijali osem akvizičných ponúk, všetky sme získali darom. Konkrétne sme získali tieto akvizície: Fotografie z manifestácie pri príležitosti prvých slobodných osláv 126. výročia narodenia Andreja Hlinku v Ružomberku a v Černovej 26. 8. 1990; Členský preukaz Matice slovenskej pre riadnu členku Martu Zbaviteľovú z roku 1928; Matičné odznaky vydané pri rôznych príležitostiach z rokov 1993 a 2003; Keramický obrázok z roku 1968 s vyobrazením Trinity Slovak Lutheran Church, ktorý bol postavený v roku 1893 v Chicagu, štát Illinois; Pamätný dekoračný stojan, pamätný list a program zo slávnostného odhalenia pamätníka Jozefa Miloslava Hurbana v Beckove roku 2025; Pamätná medaila obce Uhrovec udelená Matici slovenskej pri príležitosti 210. výročia narodenia Ľudovíta Štúra a odznak vydaný pri tej istej príležitosti v roku 2025; Modranská keramika a závesný tkaný obraz z 20. storočia; k osobnému fondu akademickej maliarky Márie Šul'anovej pribudla

podstatná časť archívnych dokumentov a výtvarných diel z rokov 1930 – 2013. Všetky prírastky boli spracované, zaevidované a sú pripravené na posúdenie akvizičnou komisiou.

Archív sídli v druhej budove MS na Ulici P. Mudroňa 1 v Martine. V roku 2025 sme v hlavnom a novom depote Archívu MS pokračovali v meraní teploty a relatívnej vlhkosti vzduchu pomocou meteostanice SENCOR SWS 65 s troma externými senzormi a samostatnej meteorologickej staničky v novom depote. Meranie sa zaznamenávalo, pre dlhodobejšiu pracovnú neschopnosť povereného zamestnanca, až od začiatku apríla do konca decembra, raz za týždeň, v popoludňajších hodinách (Správa o klimatických podmienkach v depotoch Archívu MS za rok 2025, č. AMS-9/2026-1).

Počas roku 2025 sme spracovali 16 fotosúborov z podujatí MS s 338 fotografiami z roku 2023. Na internetovej platforme Národného osvetového centra Slovakiana sme spracovali 177 archívnych fotografií s metadátami, konkrétne zo súboru Oživotvorenie Matice slovenskej v roku 1919 (14 fotografií), Delegácia MS v USA v rokoch 1935 – 1936 (83 fotografií), Vedecké odbory MS (40 fotografií) a II. budova Matice slovenskej (40 fotografií).

V priebehu roka 2025 prejavilo záujem o štúdium v Archíve MS 80 bádateľov (čo je pokles o 25 bádateľov v porovnaní s rokom 2024), z toho 10 bádateľov využilo elektronické služby (rovnako ako v roku 2024). V priestoroch bádateľne sme zaznamenali 72 bádateľských návštev (v roku 2024 to bolo 97), z toho bol 1 bádateľ zo zahraničia (3 v roku 2024) – zo Srbska. Oproti tomu elektronická komunikácia má stále stúpajúcu tendenciu, jej prostredníctvom sme vybavili až 174 žiadostí o informácie (čo je nárast o 27 oproti roku 2024), medzi nimi aj 10 zahraničných bádateľov – z Bulharska, Česka, Francúzska, Islandu, Maďarska, Poľska, Slovinska a Talianska. V rámci ďalších služieb sme poskytli 5 telefonických a 12 osobných konzultácií. Pre 14 bádateľov sme vyhotovovali rešerš v rozsahu 34,5 hod. Bádatelia vo zvýšenej miere už tradične vyhľadávali informácie o matičných miestnych odboroch (Bratislava, Budmerice, Dubnica nad Váhom, Heľpa, Istebné, Ivanka pri Dunaji, Jelenec, Krompachy, Lukáčovce, Nesvady, Orechové, Poprad, Pribovce, Sereď, Veľké Zálužie, Užhorod) a o Slovákoch v zahraničí – emigrácii, exilovej literatúre. Z osobností sa prejavil bádateľský záujem o J. G. Tajovského, Eugena Lazišťana, J. Ľ. Holubyho, Š. Krčméryho, C. Hronského, J. Martáka, K. Plicku, A. Kmet'a, L. Novomeského, M. Kukučína, J. K. Fintického, V. F. Bystrého, Jozefa Kresánka, Dionýza Štúra, Stanislava Zachara, Jána Smreka, A. Hirnera, M. Chrásteka, M. a P. Mudroňovcov, J. Ľ. Hrdličku, Dominika Tatarku a iných. Archívne pramene boli využívané aj ako podklady k monografii obce Varín; k štúdiu o Jozefovi Kresánkovi, Valeriánovi Čunderlíkovi; k projektu výročia Krajanskej nedele; k publikácii *Život a dielo D. Maróthyho*; k publikácii o aristokracii žijúcej na Slovensku – rodov Odescalchiovcov, Friesenhofovcov, Justhovcov pre české vydavateľstvo D. Orys; ako podklady do Vedomostného kvízu o J. C. Hronskom; k výstavkám pri príležitosti výročí Š. S. Osuského, M. Chrásteka, Slovenské ženy v národnom hnutí, M. Š. Ferienčíka a iné.

Tematické výstavy a výber archívnych klenotov sa uskutočnili aj pri vzácných návštevách v MS: 23. júna predseda NR SR Richard Raši a poslankyňa NR SR Ľubica Laššáková, 7. júla prvá veľvyslankyňa Severného Macedónska v Slovenskej republike J. E. Evgenija Illieva, 8. októbra podnikateľ a právnik Zoroslav Kollár, 9. októbra krajanka Adriana Cieloch zo Slovak American Historical and Literary Society v Chicagu.

Stálu expozíciu Archívu MS *Jozef Cíger Hronský – Život bez oddychu* so sídlom v Dome J. C. Hronského na Hviezdoslavovej ulici v Martine navštívilo 92 exkurzií v počte 2 122 návštevníkov (nárast oproti roku 2024 je o 7 exkurzií a 133 návštevníkov). Korešpondenciu vo veci vybavovania exkurzií sme riešili 51-krát. Lektorom pre exkurzie v Dome J. C.

Hronského bola Helena Belláková. Pre návštevníkov sme v spolupráci s platformou Slovakia pripraviли reportáž o J. C. Hronskom.

Dňa 21. marca sa uskutočnilo aj pracovné stretnutie vo veci vzájomnej spolupráce Matice slovenskej a internetovej platformy Národného osvetového centra Slovakia, na ktorom sa dohodla ďalšia spolupráca pri propagácii stálej expozície Jozefa Čigera Hronského, ktorá vyústila spracovaním reportáže <https://www.youtube.com/watch?v=CtPsHWxqmtk>

Matica slovenská ponúka vo svojej sídelnej budove záujemcom prednášku spojenú s prezentáciou dejín Matice slovenskej od jej vzniku až po súčasnosť. V roku 2025 prevažoval záujem zo strany základných a stredných škôl z celého Slovenska, ale zaznamenali sme aj návštevy z niekoľkých MO MS či Klubu dôchodcov z Detvy. Takisto prejavili záujem o návštevu aj súkromné osoby. Lektorom pre väčšinu exkurzií bola Z. Kyzeľová Füle a V. Komora. Lektorovanie v sídelnej budove MS sme zabezpečili pre 36 exkurzií (1 317 osôb), o 6 menej oproti minulému roku.

Archív Matice slovenskej sa zapojil do celonárodného programu Víkend otvorených parkov a záhrad, ktorý každý rok organizuje nezisková organizácia Národný Trust. Podujatie sa uskutočnilo 6. až 8. júna 2025 v Parku sv. Cyrila a Metoda pri sídelnej druhej budove Matice slovenskej na ul. P. Mudroňa 1 v Martine. Na podujatí aktívne vystúpil Pavol Madura s odbornou prednáškou Sto rokov záhradného areálu sídelnej budovy Matice slovenskej – národnej kultúrnej pamiatky. Pri príležitosti podujatia boli zakúpené a inštalované drevené tabuľky s pomenovaniami vzácnych druhov vysadených stromov na pozemku Matice slovenskej. V rámci celoslovenského programu venovaného významu verejných parkov a záhrad sa podujatie konalo aj pri príležitosti Medzinárodného dňa archívov.

Predĺžila sa výpožička dvoch obrazov Janka Alexyho za účelom ich verejného vystavenia v Liptovskej galérii Petra Michala Bohúňa v expozícii – 20. storočie – Moderna, v trvaní do 31. decembra 2026.

Od začiatku roka sa pokračovalo v katalogizácii publikácií v softvéri KIS MaSK (Knižnično-informačný systém pre malé a stredné knižnice). V roku 2025 bolo skatalogizovaných a zaradených do Bibliotéky MS 393 publikácií. Katalogizované knihy sa priebežne ukladali do Bibliotéky podľa systému medzinárodného desatinného triedenia (MDT). Do Bibliotéky MS pribudlo darom 129 knižných exemplárov od 26 darcov. K 31. 12. 2025 bolo kompletne katalogizovaných 7 423 knižničných jednotiek.

Registrátorne stredisko Matice slovenskej zastrešuje správu registratúry nad organizačnými útvarmi Matice slovenskej. Organizačné útvary MS v Martine a v Bratislave vedú evidenciu záznamov a spisov bez využitia elektronického systému správy registratúry automatizovaným spôsobom v počítačovej aplikácii na správu registratúry Bach. Oblastné strediská MS, miestne, záujmové a vedecké odbory a Vydavateľstvo MS, s. r. o., vedú evidenciu záznamov a spisov bez využitia elektronického systému správy registratúry centralizovaným spôsobom prostredníctvom klasického (papierového) registrátorného denníka. Dňa 15. 10. 2025 nadobudla účinnosť novela zákona o archívoch a registratúrach č. 241/2025 Z. z. Z novely vyplýva povinnosť aktualizovať registrátorne poriadky od 1. 6. 2026. Predložené na posúdenie Odboru archívov a registratúr Ministerstva vnútra SR musia byť najneskôr do 30. 4. 2026, avšak v prípade zavedenia EIS na správu registratúry sa táto lehota, po konzultácii s odborom archívov a registratúr, upraví.

V roku 2025 bolo do registrátorného strediska Matice slovenskej celkovo odovzdaných 3,96 bm (cca 33 škatúľ) registrátorných záznamov. Kompletne bolo usporiadaných 3,72 bm (cca 31 škatúľ) registrátorných záznamov. Do správy registratúry boli zaškolení piati zamestnanci MS. Prvotné kontroly správy registratúry boli vykonané na troch pracoviskách, následné na

dvoch pracoviskách. Prístup k spisom uloženým v registratúrnom stredisku formou výpožičky bol umožnený 5 záujemcom, spolu 5 výpožičiek. Podrobná Správa o činnosti registratúrneho strediska MS za rok 2025 je uložená pod č. AMS-11/2026-1.

Jana Žumárová sa aktívne zúčastnila na vedeckej konferencii *Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby* s príspevkom Michal Chrástek ako spoluzakladateľ a tajomník Matice slovenskej.

4.2. Krajské múzeum Matice slovenskej / Mgr. art. Milina Sklabinski, PhD.

Prácu v Krajskom múzeu Matice slovenskej (KM MS) zabezpečovala do 30. 9. 2025 jeho riaditeľka Ing. Katarína Koňariková, PhD. Po ukončení jej pracovného pomeru bola od 1. 12. 2025 do funkcie riaditeľky vymenovaná Mgr. art. Milina Sklabinski, PhD.

S cieľom pripomenúť historické udalosti a osobnosti, ktoré výrazne ovplyvnili kultúrne, vedecké, umelecké či náboženské prostredie mimo hraníc Slovenska, Matica slovenská vyhlásila rok 2025 za Rok zahraničných Slovákov. Matica tým potvrdila svoj záväzok prehlbovať vzťahy s krajinami a uchovávať slovenské národné a kultúrne dedičstvo všade vo svete, kde nachádzame slovenské kultúrne a jazykové ostrovy. Rok 2025 bol príležitosťou na reflexiu spoločnej histórie a na posilnenie kultúrnych väzieb so slovenskými komunitami v zahraničí.

Krajské múzeum je ústredným pracoviskom Matice slovenskej pre styk a spoluprácu so Slováckmi žijúcimi mimo územia Slovenskej republiky a na udržiavanie a rozvíjanie ich národnej identity a vzťahov k Slovenskej republike. Rok 2025 bol pre Krajské múzeum MS obdobím aktívnej vedeckej, kultúrnej a organizačnej činnosti. Múzeum výrazne prispelo k rozvoju poznania o krajskej problematike, posilnilo väzby so slovenskými komunitami v zahraničí a prezentovalo Slovensko ako krajinu s hlbokým záujmom o svojich krajanov.

K najdôležitejším výsledkom KM MS za rok 2025 patria aj nasledovné podujatia. Dňa 30. 5. 2025 usporiadalo KM MS v spolupráci so Združením spolkov dolnozemsých Slovákov medzinárodný odborný seminár pri príležitosti 100. výročia narodenia významného historika, publicistu a kultúrneho dejateľa Jána Siráckeho. Seminár niesol názov *Dlhé hľadanie domova* – podľa jedného z najznámejších diel Jána Siráckeho, ktoré sa zaoberá osudmi Slovákov v zahraničí. Pri tejto príležitosti bola odhalená pamätná tabuľa Jána Siráckeho na budove Matice slovenskej na Grösslingovej ulici v Bratislave. Sirácky bol zakladateľom a vedúcim Ústavu pre zahraničných Slovákov, odborného pracoviska, na ktorého činnosť čiastočne nadväzuje aj činnosť KM MS. Seminár bol nielen vedeckým podujatím, ale aj dôstojnou spomienkou na osobnosť, ktorá zanechala hlbokú stopu v dejinách slovenského národa a výskume krajskej problematiky. KM MS ku koncu roka 2025 vydalo aj zborník prác odborného seminára pod rovnakým názvom *Dlhé hľadanie domova. Pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Siráckeho*.

V Martine sa 11. – 12. 9. 2025 uskutočnila Medzinárodná vedecká konferencia *II. vlna národného obrodovania*, nadväzujúca na 6. kongres matíc a inštitúcií slovanských národov. Na konferencii vystúpili slovenskí i zahraniční vedci a predstavitelia matíc zo Srbska, Česka, Slovinska a Čiernej Hory, ale aj matíc zahraničných Slovákov. Podujatie sa konalo pri príležitosti 230. výročia narodenia Pavla Jozefa Šafárika. Slávnostným vyvrcholením sa 12. 9. stalo odhalenie busty národovca Jána Bulíka (1897 – 1942) pred sídelnou budovou Matice slovenskej. Bulík, zakladateľ Matice slovenskej v Juhoslávii a aktívny bojovník proti fašizmu,

sa tak dočkal trvalej spomienky. Program otvorila slovenská hymna v podaní operného speváka Borisa Babíka, nasledovalo vystúpenie dievčenskej skupiny Hruštička z Kovačice so sprievodom Jána Dišpitera. Ján Bulík bol výraznou postavou slovenského krajanstva – zakladateľ Matice slovenskej v Juhoslávii, neúnavný organizátor a napokon aj hrdina, ktorý aj v ťažkých časoch slúžil národu s odvahou a vernosťou a položil svoj život v boji proti fašizmu.

KM MS sa aktívne zapájalo aj do ďalších vedecko-výskumných aktivít zameraných na problematiku krajanstva, národnej identity a kultúrneho dedičstva Slovákov v zahraničí. Významnou bola aj medzinárodná odborná konferencia *Krajské fórum 2025*, ktorá sa venovala téme Slovenský učiteľ vo svete – vzdelávanie, identita a budúcnosť, ktorú MS usporiadala v spolupráci s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Konferencia sa uskutočnila 9. 9. 2025 a zúčastnili sa na nej pedagogickí pracovníci a viacerí odborníci zo Slovenska, Srbska, Maďarska, Rumunska, Nemecka, Chorvátska či Islandu.

V roku 2025 KM MS pokračovalo v systematickom výskume osobností a dejín Slovákov v zahraničí, osobitne v rámci prípravy vedeckého zborníka *Slováci v zahraničí*, ktorý vychádza od roku 1971. Zborníky spracovali rad tém zo slovenského zahraničia a sú svedectvom doby a v čase meniaceho sa krajanstva. Štruktúra zborníka je nasledovná: Editoriál, Štúdie, Materiály a pramene, Výročia, jubileá a spomienky, Recenzie a správy a O autoroch. V roku 2025 vyšlo číslo 41 s vročením 2024.

Významnou súčasťou činnosti Krajského múzea Matice slovenskej bola aj odborná, publikačná a prezentačná činnosť. Pracovníčka múzea vystúpila s odbornými príspevkami na viacerých domácich a zahraničných konferenciách a seminároch venovaných problematike Slovákov žijúcich v zahraničí, národnej identity a krajského školstva. Medzi najvýznamnejšie patrili konferencia V náručí jazyka, medzinárodné sympóziu Slovenský učiteľ vo svete a konferencia Slováci v zahraničí: súčasnosť, trendy a perspektívy výskumu krajskej problematiky.

Publikačná činnosť zahŕňala vedecké, odborné i popularizačné výstupy zamerané na dejiny a súčasnosť slovenského zahraničia. Múzeum sa podieľalo na príprave zborníka Slováci v zahraničí, odborných publikácií venovaných krajskej problematike a na publikovaní príspevkov v odborných a kultúrnych periodikách. Súčasťou práce bola aj spolupráca s odbornými komisiami, redakčnými radami a inštitúciami venujúcimi sa problematike Slovákov žijúcich v zahraničí.

KM MS rozvíjalo aktívne väzby s krajskými komunitami v Srbsku, Rumunsku, Maďarsku, Slovinsku a Chorvátsku. V roku 2025 sa uskutočnili viaceré podujatia, ktoré upevnili vzťahy a spoluprácu. K najvýznamnejšiemu kultúrnemu podujatiu v tom zmysle patrí *Medzinárodný krajský festival Matice slovenskej* konaný pri príležitosti Roku zahraničných Slovákov, ktorý sa uskutočnil 31. 7. – 3. 8. 2025 v Martine. Matica si týmto spôsobom pripomenula jubileá výnimočných krajských osobností, akými boli Jozef Podhradský, Štefan Furdek, Hana Gregorová, Rudolf Dilong, Jozef Lettrich, Cyprián Majerník, Ján Sirácky a ďalší, ktorí významne ovplyvnili slovenský kultúrny, vedecký, náboženský a spoločenský život za hranicami aj doma. V rámci festivalu sa konal aj futbalový turnaj krajských tímov zo Slovenska, Srbska, Čiernej Hory a Rumunska, a pravdaže aj kultúrny program s názvom *Krajská Matice slovenskej*, kde sa na javisku postupne predstavili: Komorný zbor Zvony (Srbsko), KUS Zvolen – Kulpín (Srbsko), KFS Nadeje – Paríž (Francúzsko), KUS Mladosť – Lug (Srbsko), KUS Jána Kollára – Selenča (Srbsko), FS Vreteno – Kysáč (Srbsko) a Detský dychový orchester – Slovenský Komlôš (Maďarsko).

Krajanské múzeum spolu s Vydavateľstvom Matice slovenskej usporiadali rad výchovno-vzdelávacích aktivít v spolupráci s krajanskými školami v Slovenskom Komlóši v Maďarsku, Kovačici a Pivnici v Srbsku a v Nadlaku a na Bihore v Rumunsku, kde sa konali literárne besedy, čitateľské súťaže a prezentácie kníh. *Literárne besedy* sú koncipované tak, že do slovenských škôl v zahraničí vycestujú známi spisovatelia a ilustrátori pre deti a spoločne riešia otázku – Ako vzniká kniha. Vďaka Vydavateľstvu Matice slovenskej bol realizovaný aj projekt 3 000 kníh pre dolnozemskej Slovákov, ktoré postupne získali školské knižnice v Rumunsku a v Srbsku.

4.3. Slovenský historický ústav Matice slovenskej (SHÚ MS) / PhDr. Michal Bada, PhD.

Slovenský historický ústav Matice slovenskej je vedeckým pracoviskom pre historický výskum, s dôrazom na slovenské a matičné dejiny. Je vedeckou platformou historiografie národno-štátneho charakteru. Bol zriadený na základe zákona z 13. februára 1997 Národnej rady Slovenskej republiky č. 68/97 Z. z. § 3 ods. 4 o Matici slovenskej. Zriaďovacia listina ústavu bola vydaná predsedom Matice slovenskej 13. marca 1997 s účinnosťou od 1. mája 1997. Jeho súčasťou je Knižnica slovenskej štátnosti. Vydáva vedecké periodiká Historický zborník a Slovensko – Národné spektrum. Udržiava a rozvíja pracovné kontakty s vedeckými inštitúciami a univerzitami. Historický zborník je matičné vedecké periodikum na prezentáciu slovenských národných dejín a širších dejinných súvislostí. Redakčne ho pripravuje SHÚ MS a je jeho hlavným vedeckým výstupom a periodikom v spolupráci s Historickým odborom Matice slovenskej. Tematicky sa orientuje najmä na oblasť slovenských dejín od najstarších čias až po súčasnosť. Vychádza v slovenčine s nemeckým a anglickým resumé a obsahom, od roku 2000 dvakrát ročne. Časopis Slovensko – Národné spektrum je odborné periodikum z oblasti dejín Slovenska, ale aj literatúry, národopisu a ďalších spoločenských vied. Jeho súčasťou sú štúdie, ako aj popularizačné články a materiály s dôrazom na matičné a národné témy. Od roku 2023 vychádza štyrikrát ročne.

V priebehu januára 2025 bol riadením ústavu poverený prof. PhDr. Róbert Letz, PhD. Od 1. 2. 2025 funkciu riaditeľa SHÚ MS vykonáva PhDr. Michal Bada, PhD. Od toho času v SHÚ MS pracovali traja zamestnanci na plný pracovný úväzok so zaradením vedecko-výskumný pracovník: Mgr. Jaroslav Durec, PhD., Mgr. Dominik Blanár, PhD., PhDr. Michal Bada, PhD. a Mgr. Radoslav Žgrada (úväzok 0,2) – hlavná pracovná náplň je šéfredaktor Slovenských pohľadov. Na dohodu pre SHÚ pracoval aj PhDr. Peter Sokolovič, PhD., ako šéfredaktor matičného periodika Slovensko – Národné spektrum.

Okrem riadneho archívneho výskumu, ďalšej heuristickej práce, získavania primárnej i sekundárnej literatúry naši pracovníci prezentovali výsledky svojej bádateľskej činnosti na konferenciách, odborných seminároch a kolokviách, pričom sa venovali aj organizačnej a osvetovej činnosti.

Posudky vyžiadané vydavateľstvami, inštitúciami, agentúrami a pod. na knižné publikácie (vrátane rukopisov)

- BADA, Michal recenzný posudok na vedeckú monografiu FEDERMAYER, Frederik. *Heraldicky významné pečate turčianskej šľachty. Edícia Zbierky erbových pečatí*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2025.

- BADA, Michal. recenzný posudok na vedeckú monografiu MAREK, Miloš. *Kostol Panny Márie Ružencovej v Moravanoch nad Váhom 1873 – 2023*. Magma : Farský úrad Moravny nad Váhom, 2025.

Expertízna činnosť a iné služby pre štátnu správu a samosprávu

- BADA, Michal. Vypracovanie odborného posudku v súvislosti so snahou likvidácie pamätníka Červenej armáde na ul. Osloboditeľov v Košiciach pre magistrát mesta Košíc. 3. 5. 2025.

Pedagogická činnosť

- BADA, Michal. Univerzita Komenského v Bratislave, Centrum ďalšieho vzdelávania – Univerzita tretieho veku, Bratislava, prednáškový cyklus SLOVENSKÝ RANÝ NOVOVEK Z POHLĎADU HISTORICKEJ ANTROPOLÓGIE I. Semester: ZS, LS, hod./semester: 7 (2x45min.)/semester.

Vystúpenia na odborných a vedeckých konferenciách

- BADA, Michal. Vedecká konferencia Dlhé hľadanie domova. Bratislava, Univerzitná knižnica, 30. 5. 2025. (príspevok: Pohľad na dielo PhDr. Jána Siráckeho, CSc. – Dlhé hľadanie domova (1985).
- BADA, Michal. Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou Vizuálne pramene a ich využitie pri štúdiu dejín miest a mestskej krajiny. Martin, SNK, 8. 10. 2025. (príspevok: Dnešný stav prvkov vinohradníckej krajiny zachytených na ranonovovekých vedutách Bratislavy).
- BADA, Michal. Podujatie Pocta Ľudovítovi. Matica slovenská, Bratislava 24. 4. 2025 príspevok: Vzťah štúrovcov k prírodnému prostrediu Bratislavy.
- BLANÁR, Dominik. Vedecká konferencia: Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby, Martin, Matica slovenská, 5. 6. 2025 (príspevok: Cyrilo-metodská tradícia a tematika v diele a reflexii Michala Chrásteke).
- BLANÁR, Dominik. Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou: Väzni a väznice v dejinách. Liptovský Mikuláš, Múzeum Janka Kráľa – Historický ústav SAV, 13. 10. 2025 (príspevok: Slovenskí národovci v uhorských väzniciach do roku 1918).
- BLANÁR, Dominik. Vedecká konferencia: Odkaz A. I. Dobrianskeho pre súčasnosť, Humenné 14. 12. 2025, Rusínske záujmové združenie – Matica slovenská (príspevok: Otázka stredovekých koreňov predkov A. I. Dobrianskeho).
- DUREC, Jaroslav. Vedecká konferencia Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby. Martin, Matica slovenská, 5. 6. 2025. Michal Chrástek v kontexte slovenského národného hnutia.

Posudky vyžiadané redakciami časopisov na štúdie:

- DUREC, Jaroslav. Posudok na štúdiu LOMENČÍK, Július. Život a dielo Boženy Slančíkovej-Timravy v kontexte daného historického obdobia. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 2, s. 13-29.

Vedecké podujatia, ktoré usporiadala organizácia v roku 2025 (názov podujatia, miesto a termín konania, meno zodpovedného pracovníka)

- BADA, Michal. Vedecká konferencia *Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby*. Martin 5. 6. 2025.
- BADA, Michal. Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou *Vizuálne pramene a ich využitie pri štúdiu dejín miest a mestskej krajiny*. Martin 8. – 9. 10. 2025.

Členstvo v redakčných radách časopisov

PhDr. Michal Bada, PhD., je členom redakčnej rady periodík: Historický zborník (od február 2025), Slovensko – Národné spektrum (od december 2025), Slovanský obzor (od december 2025).

Mgr. Radoslav Žgrada je zástupca šéfredaktora (od 2023) v Historickom zborníku.

Vedecko-popularizačná činnosť

- BADA, Michal. Prednáška na hrade Devín o jeho dejinách pri príležitosti 189. výročia výstupu štúrovcov na Devín. 24. 4. 2025.
- BADA, Michal. Vystúpenie a prednáška na podujatí XXXIII. spomienka na svätého Gorazda v Bratislave. Gréckokatolícky Chrám povýšenia sv. Kríža, Bratislava. 27. 7. 2025.
- BADA, Michal. Online rozhovor v STV pri príležitosti 210. výročia narodenia Ľudovíta Štúra a 180. výročia založenia Slovenských národných novín. (odvysielané 25. 10. 2025; 18:30).
- BADA, Michal – DUREC, Jaroslav. Odovzdanie Mimoriadnej ceny MS za celoživotné dielo p. Darine Laščiakovej. 29. 10. 2025.
- BADA, Michal. Prezentácia bannerov Odkaz štúrovskej generácie na ZŠ Mudroňova v Bratislave. 3. 10. 2025.
- BADA, Michal. Prezentácia bannerov Odkaz štúrovskej generácie na MK SR. 25. 11. 2025.
- DUREC, Jaroslav. Prezentácia knižnej novinky Dejiny Zemského učiteľského spolku na Slovensku (1919 – 1942). Zorganizované 18. 3. 2025 o 17:00 hod. Knižnica slovenskej štátnosti v Dome Matice slovenskej, Grösslingová 23.
- DUREC, Jaroslav. Slávnostné služby Božie konané 1. 6. 2025 o 10:00 hod. v Trenčianskych Stankovciach pri príležitosti odhalenia pamätnej tabule Jánovi Branislavovi Mičátkovi. Na podujatí som sa zúčastnil ako zástupca Matice slovenskej.
- DUREC, Jaroslav. Zrušenie Matice slovenskej Maďarmi 1875. Útoky od Uhorska cez totalitu po dnešok. Dokumentárny film. YouTube, 27. 11. 2025.

Vedecko-popularizačná činnosť pracovníkov organizácie v médiách a na soc. sieťach

- BADA, Michal. „Najznámejší z neuznaných, ktorý hľadal nevysloviteľné...“ Serge Charchoune – Сергей Иванович Шаршун – Sergej Šaršún. Dostupné: <https://www.facebook.com/maticasvk/posts/najzn%C3%A1mej%C5%A1%C3%AD-z-neuznan%C3%BDch-ktor%C3%BD-h%C4%BEadal-nevyslovite%C4%BEen%C3%A9-serge-charchoune-%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B5%D0%B9-%D0%B8%D0%B2%D0%B0/1256392053182068/> (navštívené 3.5. 2026).
- BADA Michal. Riaditeľ SHÚ MS Michal Bada vo vstupe verejno-právnej televízie poskytol rozhovor k 210-ročnici Ľudovíta Štúra a 180-ročnici Slovenských národných novín. Dostupné: <https://www.facebook.com/maticasvk/posts/-riadite%C4%BE-sh%C3%BA-ms-michal-bada-vo-vstupe-verejno-pr%C3%A1vnej-telev%C3%ADzie-poskytol-rozhov/1234543972033543/> (odvysielané 25. 10. 2025; 18:30; navštívené 3. 5. 2026).
- BADA, Michal. Matica slovenská odovzdala Mimoriadnu cenu MS Darine Laščiakovej. Dostupné: <https://www.facebook.com/maticasvk/posts/-matica-slovensk%C3%A1-odovzdala-mimoriadnu-cenu-darine-la%C5%A1%C4%8Diakovej%E2%8F-slovensk%C3%BD->

[histor/1234554418699165/](https://www.facebook.com/histor/1234554418699165/) (navštívené 3.5. 2026). Tento status bol na FB Matice slovenskej v roku 2025 divácky najúspešnejším. Videlo ho viac ako 117 000 používateľov a zároveň bol aj najkomentovanejším príspevkom v danom roku.

- DUREC, Jaroslav. Zrušenie Matice slovenskej Maďarmi 1875. Útoky od Uhorska cez totalitu po dnešok. Dokumentárny film. YouTube, (27.11.2025). Dostupné: <https://www.youtube.com/watch?v=qn5gqxvLdMo> (navštívené 3.5. 2026).

4.4. Slovenský literárny ústav Matice slovenskej (SLÚ MS) / doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.

Slovenský literárny ústav Matice slovenskej ako vedecké pracovisko sa podľa Stanov MS spolupodieľa s ostatnými vedeckými pracoviskami na základnom slovákistickom výskume. Ako vedecké pracovisko pre literárnu vedu uskutočňuje výskum v oblasti slovenskej literatúry s dôrazom na vybrané obdobia dejín slovenskej literatúry (najmä 19. a 20. storočie), ale aj so zameraním na literárnu regionalistiku spracovaním literárnych tradícií určitých krajov a osobností (najmä biografické profily) pôvodnej slovenskej literatúry a literárnej vedy, ktorým sa nevenuje dostatočná pozornosť na celoslovenskej úrovni a na iných vedeckých pracoviskách v Slovenskej republike (napr. katedry literárnej vedy a literatúry vysokých škôl, Literárnovedný ústav SAV, prípadne iné vedecké pracoviská). Naznačené aspekty literárnovedného výskumu sa uskutočňovali aj počas kalendárneho roka 2025 so zreteľom na národný a kultúrno-spoločenský aspekt a tiež v kontexte školskej literárnej výchovy na základných a stredných školách.

SLÚ MS mal v roku 2025 troch pracovníkov: doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD. (čiastkový úväzok – 0,5), poverený riaditeľ a vedeckovýskumný pracovník, doc. PaedDr. Pavol Parenička, CSc. (čiastkový úväzok – 0,5), vedeckovýskumný pracovník, a PhDr. Lukáš Perný, PhD. (úväzok – 1,0), vedeckovýskumný pracovník.

Významné publikačné počiny:

Doc. P. Parenička vo vedeckej publikácii *Matica slovenská v odboji a povstaní 1938 – 1945* (vydala Matica slovenská) predstavuje originálne spracovanie doteraz ucelene nikdy nespracovanej témy o osudoch známych i menej známych matičíarov, ktorí sa zapojili do odbojového hnutia a Povstania počas druhej svetovej vojny.

V odbornej publikácii *Pavol Jozef Šafárik. Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra* (vydala Matica slovenská v spolupráci so Slovanským odborom MS a Domom MS v Rožňave) priblížil dobu, život, dielo, pamiatky a literatúru jedného z najvýznamnejších a najznámejších Slovákov celej ich národnej histórie.

Doc. P. Parenička spolu s doc. J. Lomenčíkom a Dr. Perným autorsky prispeli do reprezentatívnej obrazovo-textovej publikácie *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023* (vydala Matica slovenská, editor Pavol Madura) vydané pri príležitosti 160. výročia založenia Matice slovenskej, ktorá mapuje dejiny tejto inštitúcie po súčasnosť.

Doc. J. Lomenčík v knižnej publikácii *Timrava – gazdiná z Polichna* (Vydavateľstvo Matice slovenskej) sprístupnil výber autentických Timravíných zápisov receptov a praktických rád pre domácnosť v tematickom usporiadaní, ktoré majú význam aj pre lepšie porozumenie Timravíných literárnych textov.

Doc. J. Lomenčík bol spoluautorom (autorský podiel 60 %) učebnice pre 6. ročník základnej školy *Slovenčina v pohode 6* (vydavateľstvo TAKTIK) a učebnice pre 4. ročník stredných škôl a gymnázií *Slovenský jazyk 4* (vydavateľstvo TAKTIK), autorský podiel 50 %.

Doc. J. Lomenčík publikoval významnú vedeckú štúdiu v karentovanom časopise (SCOPUS): Štúrovská opravená slovenčina v učebniciach jazyka a literatúry v kontexte matičného obdobia. In *Slavica Slovaca*, roč. 60, č. 2 (2025), s. 250-264. – Bratislava : Slovenská akadémia vied, 2025. ISSN 0037-6787.

Dr. L. Perný publikoval v Kazachstane štúdiu *Abaj a štúrovci*, ktorá porovnáva filozofické postoje Ľ. Štúra a kazašského mysliteľa Abaja Kunanbajulyho.

Dr. L. Perný bol editorom (spolu s vnukom spisovateľa Ivana Horvátha) zborníka z vedecko-odborných a spoločenských aktivít k 120. výročiu narodenia Ladislava Novomeského a Ivana Horvátha *NOVOMESKÝ & HORVÁTH: Velikáni literatúry a kultúry, zo Senice do sveta* s podtitulom *Vlastenci alebo „buržoázni nacionalisti“?* (Matica slovenská a Spoločnosť Ladislava Novomeského).

(Poznámka: komplexná publikačná činnosť vedeckovýskumných pracovníkov SLÚ MS tvorí súčasť prílohy správy o činnosti Slovenského literárneho ústavu Matice slovenskej za rok 2025).

Okrem uvedených najvýznamnejších publikačných počinov v roku 2025 to boli aj autorské i spoluautorské participácie na tvorbe výstavných projektov Matice slovenskej (doc. P. Parenička, autor libreta a textov; doc. J. Lomenčík, odborná spolupráca): *Odkaz štúrovskej generácie. Dvojstoročnice generácie mladších štúrovcov narodených v rokoch 1822 až 1825 – pripomínaných v rokoch 2022 až 2025*, vydala Matica slovenská), multižánrová výstava *Štúr 210* realizovaná v bratislavskej Galérii Matice slovenskej (spolupráca Dr. Skrak a Dr. Perný), publikovanie vo vedeckých zborníkoch, vedeckých, odborných i populárno-náučných časopisoch, s osobitných zreteľov v matičných periodikách (Slovenské národné noviny, Orol tatranský, Slovensko – Národné spektrum a iné). Vedeckí pracovníci SLÚ MS spracovali biografické medailóny pre Matica.sk (napr. Vladimír Roy, Ján Kostra, Samuel Ormis, Ľudevít Adolf Reuss, Mikuláš Ferienčík, Mikuláš Galanda, Andrej Sládkovič, Ján Hollý). Vedeckovýskumní pracovníci SLÚ MS sa aktívne zúčastnili na vedeckých podujatiach v Slovenskej republike a zahraničí.

Účasť na vedeckých a odborných podujatiach – doc. Július Lomenčík:

- Medzinárodná vedecká konferencia *Jazyk a jeho premeny* pri príležitosti životného jubilea prof. PaedDr. Ľubomíra Kralčáka, PhD. Organizátor: Katedra slovanských filológií Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Dátum a miesto: 10. 9. 2025, Filozofická fakulta UKF, Nitra. Referát: *Činnosť Jazykovedného odboru Matice slovenskej v rokoch 1930 – 1940*.
- Vedecká konferencia *Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby*. Organizátor: Slovenský historický ústav Matice slovenskej. Dátum a miesto: 5. 6. 2025, Matica slovenská, Martin. Referát: *Michal Chrástek ako literárny historik, bibliograf a pedagóg*.
- Medzinárodná vedecká konferencia *Druhá vlna národného obrodovania* spojená so VI. kongresom matíc a inštitúcií slovanských národov. Podujatie sa uskutočnilo v kontexte 230. výročia narodenia etnografa, historika, básnika a zakladateľa vedeckej slavistiky Pavla Jozefa Šafárika. Organizátori: Matica slovenská a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. Dátum a miesto: 11. – 12. 9. 2025.

Mestský úrad Martin. Referát: *Kuzmányho hymnická báseň Sláva šľachetným (interpretačné skice)*;

Účasť na vedeckých a odborných podujatiach – doc. Pavol Parenička:

- Vedecká konferencia *Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby*. Organizátor: Slovenský historický ústav Matice slovenskej. Dátum a miesto: 5. 6. 2025, Matica slovenská, Martin. Referát: *Štefan Moyses a Michal Chrástek, priatelia a spolupracovníci*.
- Medzinárodná vedecká konferencia *Druhá vlna národného obrodzenia* spojená so VI. kongresom matíc a inštitúcií slovanských národov. Podujatie sa uskutočnilo v kontexte 230. výročia narodenia etnografa, historika, básnika a zakladateľa vedeckej slavistiky Pavla Jozefa Šafárika. Organizátor: Matica slovenská a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. Dátum a miesto: 11. – 12. 9. 2025. Mestský úrad Martin. Prezentácia knihy: *Pavol Jozef Šafárik: Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra*.

Účasť na vedeckých a odborných podujatiach – Dr. Lukáš Perný:

- Medzinárodná vedecká konferencia *Druhá vlna národného obrodzenia* spojená so VI. kongresom matíc a inštitúcií slovanských národov. Podujatie sa uskutočnilo v kontexte 230. výročia narodenia etnografa, historika, básnika a zakladateľa vedeckej slavistiky Pavla Jozefa Šafárika. Organizátor: Matica slovenská a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. Dátum a miesto: 11. – 12. 9. 2025. Mestský úrad Martin. Referát: *Prezentácia hlavných zámerov konferencie*.
- Vedecká konferencia *Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby*. Organizátor: Slovenský historický ústav Matice slovenskej. Dátum a miesto: 5. 6. 2025, Matica slovenská, Martin. Referát: Martina Matečková, Lukáš Perný: *Kulturologicko-filozofický pohľad na osobnosť Michala Chrásteka*
- 3. medzinárodná vedecká konferencia Alajosa Bálinka. Dátum a miesto: 1. 12. 2025, Szeged (Maďarsko). Referát (spolu s Ladislavom Skrakom): *Victor Vasarely and Slovakia, biographical data and Slovak context of his work*.
- 11. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie *Inovatívne ekonomické sympóziu/Innovative Economic Symposium 2025* konaná v rámci Týždňa vedy a techniky. Organizátor: Vysoká škola technická a ekonomická v Prešove v spolupráci s Vysokou školou technickou a ekonomickou v Českých Budějoviciach. Dátum a miesto: 6. – 7. 11. 2025, Tatran Futbal Arena stadion v Prešove. Referát: *Western communitarianism (Walzer, Sandel, MacIntyre) and Slovak communitarianism (Štúr, Ormis, Jurkovič), theory and practice*.

Vedeckovýskumní pracovníci SLÚ MS sa venovali aj recenzentskej a posudzovateľskej činnosti, vypracovaniu posudkov na rukopisy zaslané do Slovenského literárneho ústavu MS a rukopisov pre vydavateľstvá.

Lektorovanie učebníc, pracovných zošitov zo slovenského jazyka a čítanky (základná i stredná škola) pre vydavateľstvo TAKTIK, recenzie *Týždenného stolového kalendára Matice slovenskej 2025* (doc. J. Lomenčík).

Recenzovanie zborníka (e-kniha) Ján Bodnár. Storočnica filozofa, editorka Laura Veliká, vydal Kulturologicko-filozofický odbor MS (Dr. L. Perný).

Doc. J. Lomenčík ako zodpovedný redaktor pripravil pre Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov na vydanie román Jurija Tyňanova *Smrť veľvyslanca*, ktorý sprístupňuje osudy ruského dramatika a diplomata Alexandra Sergejeviča Gribojedova. Uplatnením literárnohistorického pohľadu odborne spolupracoval so spisovateľom Jozefom Banášom pri jeho literárnom spracovaní života významnej slovenskej spisovateľky Boženy Slančíkovej-Timravy v biografickom románe *Tichá rebelka Timrava* (Ikar, 2025), do ktorého napísal doslov pod názvom *Timrava – prameň slobody ducha*. Na vydanie pripravil aj výber z poézie Viery Stolárikovej *Moje srdce nohy má* a napísal doslov pod názvom *Srdce na nohách poézie*.

Pracovníci SLÚ MS poskytli rozhovory, resp. prezentovali výsledky vedeckovýskumných aktivít a informácie o dielach slovenskej literatúry pre printové i elektronické médiá. Doc. J. Lomenčík krátkym zamyslením komentoval niekoľko výrokov (ich prepojenie so súčasnou spoločnosťou) slovenských osobností (Ľ. Štúr, Š. Moyses, M. Válek, L. Mňačko, J. Cíger-Hronský, P. O. Hviezdoslav) v rozhlasovej relácii *Overené storočiami* na Rádiu Regina Stred: *Menej troviť, viac tvoriť* (17. 3. 2025 o 6.20, repríza 10.50 hod.); *Kto nepozná minulosť, ten nevie, čo má dnes robiť* (16. 4. 2025 o 6.20, repríza 10.50 hod.); *Jazyk je zamat i meč* (29. 5. 2025 o 6.20, repríza 10.50 hod.); *Slovenská duša je ako neprebádané more* (3. 7. 2025 o 6.20 hod.); *Kto tvoril, ten môže povedať, že žil* (5. 9. 2025 o 6.20 hod.); *Slovo zachytí, skutok utvrdí človeka* (28. 10. 2025 o 6.20 hod.).

Dr. L. Perný realizoval rozhovory pre elektronické a printové médiá s osobnosťami: Deana Jakubisková, Katarína Koňariková, Ingrid Majeriková, Stanislav Harangozó, Pavol Surový.

Dr. L. Perný v spolupráci s Kulturologicko-filozofickým odborom MS aktívne organizoval literárne podujatia venované osobnostiam slovenskej literatúry, ktoré boli medializované v TASR, *EXTRA PLUS*, *Nové SLOVO*, *DAV DVA*, *Slovenské národné noviny*, STVR, TV Turiec:

- prezentácia prekladu diela H. Turcerovej-Devečkovej (prvá dizertačná práca o Štúrovi) s doc. Podolanom, doc. Pareničkom a Dr. Moyšovou v sídelnej budove Matice slovenskej v Martine (14. 4. 2025);
- podujatia pri príležitosti výstupu štúrovcov na hrad Devín (24. 4. 2025), keď po ukončení výstupu matičná delegácia ocenila Mimoriadnou cenou Matice slovenskej za prínos pre slovenskú literatúru, filmovú kultúru a matičné hnutie spisovateľa a filmového scenáristu Petra Jaroša pri príležitosti 85. narodenín; v uvedený deň sa uskutočnilo aj multižánrové podujatie k 210. výročiu narodenia Ľudovíta Štúra, ktoré bolo symbolicky venované trom filmovým Štúrom – Štefanovi Kvietikovi, Jozefovi Šimonovičovi a Dušanovi Jamrichovi, a prezentácia knihy, resp. prekladu dizertačnej práce Heleny Turcerovej-Devečkovej o Ľ. Štúrovi – *Ľudovít Štúr a myšlienka slovenskej nezávislosti* (vydala Matica slovenská) – autorkou pôvodne obhájená na začiatku 20. storočia na francúzskej univerzite Sorbonna – , ktorú preložila prekladateľka a vysokoškolská pedagogička Stanislava Moyšová.
- podujatie k 230. výročiu P. J. Šafárika v Rožňave – prednášali prof. Káša, Dr. Perný, organizátor: DMS Rožňava (13. 5. 2025);
- príhovor na folklórnych slávnostiach vo Vlčanoch o aktivitách SLÚ MS (14. 6. 2025);
- zorganizoval multižánrové podujatie (spojilo poéziu, prózu, ľudovú hudbu, literárnu kritiku, dejiny, výtvarné umenie a prezentáciu knižnej tvorby Matice slovenskej a slovenských spisovateľov) venované 120. výročiu narodenia prozaika Františka Hečka (1905 – 1960), ale aj politikovi, spisovateľovi a prekladateľovi Vladimírovi Clementisovi (1902 – 1952) spojené s prezentáciou knihy *Clementis*. Minister na popravisku (Marenčin PT) autora Ľuba Olacha (24. 6. 2025);

- podujatie formou kolokvia Pocta literárnym kritikom k 115. výročiu narodenia a 50. výročiu úmrtia literárneho vedca, esejistu Alexandra Matušku (1910 – 1975) a 100. výročia narodenia literárneho vedca Stanislava Šmatláka (1925 – 2008) (5. 12. 2025).
- 16. decembra podujatie k uvedeniu knihy Novomeský & Horváth: Velikáni literatúry a politiky, zo Senice do sveta s účasťou spoluautorov knihy;
- 22. decembra vystúpenie na podujatí k výročiu Vianočnej dohody spojené s prezentáciou kníh Novomeský & Horváth: Velikáni literatúry a politiky, zo Senice do sveta a MEMORIABILITY III.

Členstvo v redakčných radách: *Slovensko – Národné spektrum*: odborný časopis Matice slovenskej – člen redakčnej rady (J. Lomenčík, P. Parenička, L. Perný); *Slovenské pohľady na literatúru, umenie a vedu* – člen redakčnej rady (J. Lomenčík); *Orol tatranský – príloha Slovenských národných novín pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť* – hlavný redaktor Július Lomenčík, člen redakčnej rady Lukáš Perný). Dr. L. Perný mimoriadne zostavil aj dvojčíslo časopisu *Slovanský obzor*.

Redakčná rada *Orla tatranského* pod vedením hlavného redaktora J. Lomenčíka pripravila počas roka 2025 12 čísel (každé na štyroch stranách), v ktorých autori/autorky (do 45 rokov) prezentovali básnickú i prozaickú tvorbu, odborné články a recenzie. Súčasťou všetkých čísel bola rubrika Mladí vo večnosti a rubrika prezentujúca výtvarníkov, ktorí zomreli v mladom veku. V každom čísle bol úvodník na aktuálnu tému.

Doc. Július Lomenčík sa aktívne zúčastňoval na hodnotení literárnych prác ako člen v odbornej komisii (2. kategória – poézia a próza) 60. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Literárny Kežmarok, v odbornej porote regionálneho kola (Banskobystrický kraj) v prednese slovenských povestí Šaliarsky Maťko a predseda odbornej poroty 5. ročníka súťaže v prednese textu v novohradskom nárečí Poznávame nárečia predkov (26. 4. 2024 Lučenec). Aktívne pracoval ako člen Rady Fondu na podporu umenia v programe LITERATÚRA, člen Predstavenstva Spolku slovenských spisovateľov a spolu aj s doc. P. Pareničkom ako člen Vedeckej rady Matice slovenskej. Dr. Lukáš Perný bol členom Predstavenstva a podpredsedom Spolku slovenských spisovateľov, predsedom Spoločnosti Ladislava Novomeského, spolukurátorom Galérie Matice slovenskej v Bratislave, predsedom Kulturologicko-filozofického odboru Matice slovenskej a členom Výboru Mladej Matice.

Pracovníci SLÚ MS uskutočnili prednášky pre žiakov základných i stredných škôl a kultúrnu verejnosť. Doc. J. Lomenčík uskutočnil prednášku pre študentov stredných škôl v Lučenci pod názvom *Timrava – prameň slobody ducha* (19. 12. 2025).

4.5. Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej / ThLic. Mgr. Viliam Komora, PhD.

Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej (SNV MS) vykonávalo v roku 2025 odbornú, organizačnú, osvetovú a publikačnú činnosť v oblasti práv Slovákov, ich postavenia na národnostne a jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky a v oblasti spolupráce so slovenskými krajanmi a slovanskými organizáciami. Činnosť pracoviska bola zameraná na výskum, monitorovanie a analýzu národnostných a jazykových vzťahov, dodržiavanie právnych predpisov v oblasti používania štátneho jazyka a štátnych symbolov, ochranu slovenskej kultúry, národnej identity a duchovného života slovenského národa.

Pracovisko priebežne monitorovalo situáciu na národnostne a jazykovo zmiešaných územiach Slovenska, spracovávalo odborné stanoviská, analýzy, podklady a informácie pre orgány

Matice slovenskej, verejnosť a orgány verejnej správy. Svoju činnosť vykonávalo v spolupráci s matičnými pracoviskami, miestnymi odbormi Matice slovenskej, krajskými a oblasťnými radami, ako aj s regionálnymi a celoslovenskými organizáciami národnostných menšín a slovenskými krajskými organizáciami.

Personálne bolo pracovisko obsadené jedným zamestnancom – ThLic. Mgr. Viliamom Komorom, PhD., ktorý zároveň vykonával funkciu tajomníka Matice slovenskej pre problematiku národnostných menšín a zahraničné krajské organizácie.

Významnou súčasťou činnosti pracoviska bola organizácia, spoluorganizácia a odborné zabezpečovanie podujatí s národnou, kultúrnou, historickou a krajskou tematikou. Pracovník strediska sa aktívne podieľal na príprave a realizácii viacerých podujatí doma i v zahraničí, pričom na nich vystupoval s odbornými príspevkami, príhovormi, prezentáciami Matice slovenskej, podieľal sa na pietnych aktoch, kladení vencov a reprezentácii Matice slovenskej.

Medzi najvýznamnejšie podujatia pracoviska patrili Stretnutie Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území Slovenska v Košiciach (14. 5. 2025), 25. ročník Dní slovenskej kultúry v Chorvátsku (26. – 29. 6. 2025), Matičný občiansky protest v Košiciach (3. 7. 2025), Ústredná vatra zvrchovanosti v Kremnických Baniach (17. 7. 2025), podujatie Po stopách jubilantov Novohradu (4. 9. 2025), Národný výstup na Pustý hrad (6. 9. 2025), odborný seminár Šoltésovej Martin (10. 10. 2025), spomienkové podujatie pri príležitosti 190. výročia narodenia Pavla a Michala Mudroňovcov a 150. výročia zastavenia činnosti Matice slovenskej (27. 11. 2025), pracovné rokovanie s Maticou moravskou v Brne (3. 12. 2025) a vedecká konferencia Odkaz A. I. Dobrianskeho pre súčasnosť v Humennom (14. 12. 2025).

Osobitnú pozornosť venovalo pracovisko problematike národnostných a jazykových práv Slovákov. Významným podujatím bolo Stretnutie Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území Slovenska, ktoré sa uskutočnilo pod záštitou poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Igora Šimka v Košiciach. Z podujatia boli prijaté závery adresované predstaviteľom štátnej správy a samosprávy. Pracovisko sa podieľalo aj na organizácii Matičného občianskeho protestu v Košiciach, ktorý reagoval na odstránenie pamätnej tabule maršala Andreja Hádika a otvoril diskusiu o ochrane historickej pamäte a kultúrneho dedičstva.

V oblasti krajskej problematiky rozvíjalo pracovisko kontakty so slovenskými organizáciami v zahraničí, predovšetkým v Chorvátsku, Srbsku a ďalších krajinách. Prostredníctvom účasti na krajských podujatiach prezentovalo činnosť Matice slovenskej, jej publikačné výstupy, výstavné projekty a kultúrne aktivity.

Pracovník strediska sa aktívne podieľal aj na vedeckej a odbornej činnosti Matice slovenskej. Ako člen Vedného ústredia Matice slovenskej sa zúčastňoval na jeho rokovaniach, podieľal sa na príprave odborných stanovísk, posudkov a recenzií, pracoval v Edičnej rade Matice slovenskej a vo viacerých odborných komisiách. Zapájal sa do vnútromatichného vzdelávania zamestnancov a spolupracovníkov Matice slovenskej.

V rámci prednáškovej činnosti vystúpil s prednáškami *Skupovanie nehnuteľností a kultúrnych pamiatok v Slovenskej republike Maďarskom* na Stretnutí Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území Slovenska v Košiciach, *Elena Maróthy-Šoltésová ako čestná členka Matice slovenskej* na odbornom seminári Šoltésovej Martin a *Adolf Ivanovič Dobriansky a súčasná Matica slovenská* na vedeckej konferencii Odkaz A. I. Dobrianskeho pre súčasnosť v Humennom.

Súčasťou činnosti pracoviska bola aj exkurzná a sprievodcovská činnosť. Pracovník strediska zabezpečoval odborné exkurzie v sídelnej budove Matice slovenskej, Dome Jozefa Cígera Hronského a na Národnom cintoríne v Martine, kde návštevníkom približoval dejiny Matice slovenskej, život a dielo významných slovenských osobností a dejiny slovenského národného hnutia.

Významnou súčasťou práce bola publikačná a publicistická činnosť. Pracovník strediska pravidelne publikoval v *Slovenských národných novinách*, na internetovej stránke Matice slovenskej a na jej sociálnych sieťach. Publikoval odborné a popularizačné články z oblasti národnostných vzťahov, národných dejín, krajanskej problematiky a kultúrneho dedičstva. Podieľal sa aj na príprave kapitol monografie *Pamäť národa*, publikoval v časopise *Slovensko – Národné spektrum* a ako vedecký redaktor pripravil do vydania monografiu z oblasti dejín notárstva na Slovensku.

Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej v roku 2025 plnilo svoje úlohy v súlade so zákonom o Matici slovenskej, Stanovami Matice slovenskej a ďalšími internými predpismi. Prostredníctvom odbornej, publikačnej, prednáškovej, krajanskej a organizačnej činnosti prispievalo k ochrane slovenských národných záujmov, podpore slovenského jazyka a kultúry, rozvoju spolupráce so slovenskými krajanmi a k posilňovaniu národného povedomia na Slovensku i v zahraničí.

4.6. Publikačná činnosť zamestnancov vedeckých pracovísk Matice slovenskej

AAB / Vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách (1)

- PARENÍČKA, Pavol. *Matica slovenská v odboji a Povstaní*. Martin : Matica slovenská, 2025, 264 s. ISBN 978-80-8128-337-6.

ADF / Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch (2)

- BLANÁR, Dominik. Úvod do života a vedeckého pôsobenia Dr. Jána Tibenského. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 1, s. 13-38. ISSN 1335-8723.
- LOMENČÍK, Július. Život a dielo Boženy Slančíkovej-Timravy v kontexte daného historického obdobia / The life and work of Božena Slančíková Timrava in the context of the historical period. In *Historický zborník : vedecký časopis o slovenských národných dejinách*, roč. 35, 2025, č. 2, s. 13-29. ISSN 1335-8723.

ADN / Vedecké práce v domácich časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS (1)

- LOMENČÍK, Július. Štúrovská opravená slovenčina v učebniciach jazyka a literatúry v kontexte matičného obdobia. In *Slavica Slovaca*, roč. 60, č. 2 (2025), s. 250- 264. – Bratislava : Slovenská akadémia vied, 2025. ISSN 0037-6787.

AFD / Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách (5)

- BADA, Michal. Siráckeho dielo Dlhé hľadanie domova (1985) v kontexte dejín raného novoveku. In KOŇARIKOVÁ, Katarína (ed.). *Dlhé hľadanie domova. Pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Siráckeho*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 25-30. ISBN 978-80-8128-359-8.
- BLANÁR, Dominik. Ladislav Novomeský – predseda Správy Slovenskej akadémie vied a umení (1950 – 1951). In HORVÁTH, Ivan – PERNÝ, Lukáš (eds.). *NOVOMESKÝ & HORVÁTH: VELIKÁNI LITERATÚRY A POLITIKY, ZO SENICE DO SVETA. VLASTENCI ALEBO „BURŽOÁZNI NACIONALISTI“? II. Zborník z vedecko-odborných a spoločenských aktivít k 120. výročiu narodenia Ladislava Novomeského a Ivana Horvátha*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 284-303. ISBN 978-80-8128-361-1.
- DUREC, Jaroslav. Ladislav Novomeský ako povereník pre školstvo a osvetu (1945 – 1950). In HORVÁTH, Ivan – PERNÝ, Lukáš (eds.). *NOVOMESKÝ & HORVÁTH: VELIKÁNI LITERATÚRY A POLITIKY, ZO SENICE DO SVETA. VLASTENCI ALEBO „BURŽOÁZNI NACIONALISTI“? II. Zborník z vedecko-odborných a spoločenských aktivít k 120. výročiu narodenia Ladislava Novomeského a Ivana Horvátha*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 263-269. ISBN 978-80-8128-361-1.
- LOMENČÍK, Július. Komunikačné komponenty v didaktickej interpretácii básnického textu / Communicative components in the didactic interpretation of a poetic text. In *Centrum a periféria v jazykovej komunikácii : zborník materiálov z 12. medzinárodnej vedeckej konferencie o komunikácii, Banská Bystrica 3. – 5. 9. 2024*. Editori Pavol Odaloš – Gabriel Rožai. Banská Bystrica : Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2025, s. 174- 183. ISBN 978-80-557-2261-0 (print), ISBN 978-80-557-2262-7 (online).
- LOMENČÍK, Július. Naratívy obecných kronikárov z horného Novohradu v kontexte druhej svetovej vojny. In *Dynamika a podoby naratívneho folklóru a naratívnej literatúry : zborník štúdií z vedeckej konferencie v Trnave 8. 10. 2024*. Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2025, s. 80-95. ISBN 978-80-572-0529-6.

BAB / Odborné monografie vydané v domácich vydavateľstvách (3)

- PARENIČKA, Pavol. *Pavol Jozef Šafárik. Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra*. Martin : Matica slovenská v spolupráci so Slovanským odborom Matice slovenskej a Domom Matice slovenskej v Rožňave, 2025, 80 s. ISBN 978-80-8128-240-9.
- PARENIČKA, Pavol. *Matica slovenská v premenách času* (s Mariánom Gešperom). Martin : Matica slovenská, 2025, 168 s. ISBN 978-808128-360-4.
- LOMENČÍK, Július. *Timrava – gazdiná z Polichna* (rec. Ján Kačala, Vladimír Patráš, Pavol Parenička). Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2025, 152 s. ISBN 978-80-8115-363-1.

BBB / Kapitoly v odborných knižných publikáciách vydané v domácich vydavateľstvách (13)

- KOMORA, Viliam. Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej. In MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch (1863 – 2023)*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 175-179. ISBN 978-80-8128-336-9.

- KOMORA, Viliam. Vlastivedný odbor Matice slovenskej. In MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch (1863 – 2023)*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 281-284. ISBN 978-80-8128-336-9.
- LOMENČÍK, Július. Slovenský literárny ústav Matice slovenskej. In MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 168-175. ISBN 978-80-8128-336-9.
- LOMENČÍK, Július. Písal poéziu, aby jasnejšie videl. In *Nad nami*. S. 77-83. Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2025 / Kováč Mikuláš.
- LOMENČÍK, Július. Slovom požehnaný. In *Požehnanie : súborné básnické dielo*. S. 469-478. Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2025 / Rezník Jaroslav.
- LOMENČÍK, Július. Doslov: Timrava – prameň slobody ducha. In *Tichá rebelka Timrava*. S. 343-346 Bratislava : vydavateľstvo IKAR, 2025 / Banáš Jozef.
- LOMENČÍK, Július. Srdce na nohách poézie. In *Moje srdce nohy má (výber z tvorby)*. S. 109-112. Martin : Matica slovenská, 2025 / Stoláriková Viera.
- LOMENČÍK, Július. Kultúrny manifest štúrovskej slovenčiny. In *Nárečja slovenskuo alebo potreba písania v tomto nárečí*. S. 5-10. Martin : Matica slovenská, 2025 / Štúr Ľudovít.
- LOMENČÍK, Július. Zakázané ovocie alebo odtečený čas... (príbeh z Málinskej doliny). In *Málinec – regionálna monografia*. Banská Bystrica : Signis, 2025, s. 277-285.
- MADURA, Pavol. Najstaršia, ale dodnes moderne slovenská. In MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch (1863 – 2023)*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 129-141. ISBN 978-80-8128-336-9.
- MADURA, Pavol. Vedné ústredie Matice slovenskej. In MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch (1863 – 2023)*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 144-149. ISBN 978-80-8128-336-9.
- MADURA, Pavol. Archív Matice slovenskej. In MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch (1863 – 2023)*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 149-155. ISBN 978-80-8128-336-9.
- PARENIČKA, Pavol. Putovanie matičnými dejinami (s Mariánom Gešperom). In MADURA, Pavol (ed.): *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 11-62. ISBN 978-80-8128-336-9.

BCB / Učebnice pre základné školy a stredné školy (2)

- LOMENČÍK, Július. *Slovenčina v pohode 6* (60 %). Spoluautorky: Mária Joklová (10 %), Erika Polányiová (10 %), Renáta Lichá Sviteková (20 %). Košice : TAKTIK vydavateľstvo, 2025. 129 s. ISBN 978-80-8180-464-9.
- LOMENČÍK, Július. *Slovenský jazyk 4. Učebnica pre 4. ročník stredných škôl a gymnáziá* (50 %). Spoluautori: Katarína Drápalová (10 %), Patrik Kozár (10 %), Janette Ovčiariková (10 %), Miroslava Svinčiarová (20 %). Košice : TAKTIK vydavateľstvo, 2025. 72 s. ISBN 978-80-8180-670-4.

BDF / Odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch (13)

- DUREC, Jaroslav. Výchovno-vzdelávací potenciál vybraných predmatičných slovenských spolkov a Matice slovenskej (1863 – 1875). In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 4, s. 4-13. ISSN 0231-7303.
- KOMORA, Viliam. Živena oslavuje 155 rokov. 4. augusta 1869 vznikol spolok slovenských žien. In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 1, s. 19-23. ISSN 0231-7303.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Žena v demokratickej spoločnosti očami Alžbety Gwarkovej-Göllnerovej. In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 2, s. 40. ISSN 0231-7303.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Šafárik a myšlienka založenia Matice slovenskej. In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 3, s. 29. ISSN 0231-7303.
- MADURA, Pavol. Storočný záhradný areál sídelnej budovy Matice slovenskej (vývoj, memorábie, záhradná architektúra). In *Slovensko – Národné spektrum*, 2025, roč. 47, č. 4, s. 14-23. ISSN 0231-7303.
- PARENIČKA, Pavol. Ján Hollý – pevec dávnych vekov. In *Slovanský obzor*, 2025, roč. č. 1-2, s. 34-36. ISSN 2729-9570.
- PERNÝ, Lukáš – SCHWARZ, Jozef. Jozef Karol Viktorin – slovenský národný dejateľ a vizionár cestovného ruchu. In *Slovensko – národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 1, s. 31-38. ISSN 0231-7303.
- SOKOLOVIČ, Peter. Hektický marec 1939. In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 2, s. 48-57. ISSN 0231-7303.
- SOKOLOVIČ, Peter. Jedno mesto, dva matičné odbory. In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 4, s. 30-33. ISSN 0231-7303.
- SOKOLOVIČ, Peter. Rok 1945 a Hlinkova garda. In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 3, s. 16-25. ISSN 0231-7303.
- SOKOLOVIČ, Peter. Školská protináboženská politika štátu v meste i na dedine v období socializmu. In *Slovensko – Národné spektrum*, roč. 47, 2025, č. 1. s. 4- 11. ISSN 0231-7303.
- ŽGRADA, Radoslav. Adolf Ivanovič Dobriansky v kontexte slavianstva v 19. storočí. In *Slovenské pohľady : na literatúru, umenie a vedu*, roč. 4 + 141, 2025, č. 5-6, s. 55-61. ISSN 1335-7786.
- ŽGRADA, Radoslav. Elena Maróthy-Šoltéssová a jej zástoj v emancipačnom hnutí. In *Slovenské pohľady : na literatúru, umenie a vedu*, roč. 4 + 141, 2025, č. 7-8, s. 106-114. ISSN 1335-7786.

BEF / Odborné práce v domácich zborníkoch (konferenčných aj nekonferenčných) (13)

- KOŇARIKOVÁ, Katarína. Pripomíname si generála Jána Ambruša. In KOŇARIKOVÁ, Katarína. (ed.). *Slováci v zahraničí. Vedecký zborník Krajanského múzea Matice slovenskej*. Martin : Matica slovenská, 2024, 192 s. ISSN 00810061.
- PARENIČKA, Pavol. Zomrel profesor Karol Fremal. In *Historický zborník*, 2025, roč. 35, č. 1, s. 123-128. ISSN 1335-8723 (print), ISSN 2730-0978 (online).

- BADA, Michal. Počasie ako na hojdačke. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 238-240. ISBN 978-80-8128-357-4.
- BADA, Michal. Štúrovci a ich vzťah k prírodnému prostrediu Bratislavy. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 147- 149. ISBN 978-80-8128-357-4.
- DUREC, Jaroslav. Lietal v tieni smrti. Životný príbeh vojnového pilota Imricha Gablecha. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 274-276. ISBN 978-80-8128-357-4.
- DUREC, Jaroslav. Preniknutý dejinami Slovenska. Július Botto pracoval na zveľaďovaní národnej uvedomelosti. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 144-146. ISBN 978-80-8128-357-4.
- MADURA, Pavol. Trojitá národná slávnosť. Pred 100 rokmi slávnostne otvorili sídelnú budovu Matice slovenskej, Štefánikov ústav a odhalili Vajanského pomník. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 102-109. ISBN 978-80-8128-357-4.
- PERNÝ, Lukáš. „V ponurých farbách šera a nocí“ (Vladimír Roy –zabudnutý básnik symbolizmu a impresionizmu). In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 199- 202. ISBN 978-80-8128-357-4.
- PERNÝ, Lukáš. Predčasný skon zabudnutého básnika (120-ročnica Andreja Guotha). In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 236-237. ISBN 978-80-8128-357-4.
- PERNÝ, Lukáš. Zatracovaný aj uznávaný velikán (Storočnica karikaturistu Viliama Weisskopfa). In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 267-268. ISBN 978-80-8128-357-4.
- PERNÝ, Lukáš. „... a vás naučím svoje meno“ (Majster negatívnych postáv Július Vašek sa narodil pred sto rokmi). In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 284-285. ISBN 978-80-8128-357-4.
- SOKOLOVIČ, Peter. Máriina légia na Slovensku. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 153-156. ISBN 978-80-8128-357-4.
- SOKOLOVIČ, Peter. Jeden z problémov socializmu. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, s. 219-222. ISBN 978-80-8128-357-4.

CKB / Katalóg k výstave (viac ako 1 AH a menej ako 3 AH) vydaný doma (1)

- PARENÍČKA, Pavol. *Odkaz štúrovskej generácie. Dvestoročnice generácie mladších štúrovcov 1822 až 1825 – pripomínaných v rokoch 2022 až 2025*. Výstavný projekt a katalóg Matice slovenskej. Martin : Matica slovenská, 2025, IV. doplnené a rozšírené vydanie, 60 s. ISBN 978-80-8128-352-9.

EDI / Recenzie v časopisoch a zborníkoch (9)

- BLANÁR, Dominik. DUREC, Jaroslav. Dejiny Zemského učiteľského spolku na Slovensku (1919 – 1942). Martin : Matica slovenská, 2024, 144 s. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 1, s. 142-145. ISSN 1335-8723.
- DUREC Jaroslav. Inovatívne didaktické prístupy v pracovných zošitoch z dielne Matice slovenskej. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 2, s. 149-152. ISSN 1335-8723.
- DUREC, Jaroslav. KOŇARIKOVÁ, Katarína (ed.). *Bojovali za našu slobodu. Matičari, kultúrni a umelci v protifašistickom odboji na Slovensku a v zahraničí*. Martin : Matica slovenská, 2024. ISBN 978-80-8128-346-8. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 2, s. 145- 148. ISSN 1335-8723.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. (Recenzia) DUREC, Jaroslav – MADURA, Pavol (eds). *Slovenské ženy v národnom hnutí. Zborník štúdií z rovnomennej medzinárodnej vedeckej konferencie Matice slovenskej konanej 13. a 14. júna 2024 v Martine v rámci Roka slovenských žien v národnom hnutí*. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 2, s. 186-188. ISSN 1335-8723.
- PERNÝ, Lukáš. Láska k ľudu je podmienená poznaním seba samého... (Ľudovít Štúr očami Heleny Turcerovej-Devečkovej). In *Slovenské pohľady*, 2025, č. 11-12. ISSN 1335-7786.
- SOKOLOVIČ, Peter. HRNKO, Anton. Prechádzky slovenskými dejinami. Slovenské dejiny v európskom kontexte do roku 1526, 1. In *Slovenský časopis historický*, roč. 5, 2025, č. 1. s. ISSN 2729–9139.
- SOKOLOVIČ, Peter. DUNAJSKÝ, Ján (ed.). Správa o náraste iredenty na juhu Slovenska v roku 2023. In *Slovenský časopis historický*, roč. 5, 2025, č. 2, ISSN 2729–9139.
- ŽGRADA, Radoslav. PARENICKA, Pavol. Pavol Jozef Šafárik. Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra. In *Historický zborník*. roč. 35, 2025, č. 2, 2025, s. 139-140. ISSN 1335-8723.
- ŽUMÁROVÁ, Jana. (Recenzia) MADURA, Pavol a kol. *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023*. Martin : Matica slovenská, 2025, 384 s., ISBN 978-80-8128-336-9. In *Fórum archivárov*, roč. XXXIV, 2025, č. 3, s. 43-46, ISSN 1339-8423.

FAI / Zostavovateľské práce knižného charakteru (bibliografie, encyklopédie, katalógy, slovníky, zborníky, atlasy...) (9)

- BLANÁR, Dominik (ed.). *Historický zborník. Vedecký časopis o slovenských národných dejinách*, roč. 35, 2025, č. 1, 154 s. ISSN 1335-8723 (print), ISSN 2703-0978 (online).
- BLANÁR, Dominik (ed.). *Historický zborník. Vedecký časopis o slovenských národných dejinách*, roč. 35, 2025, č. 2 , 170 s. ISSN 1335-8723 (print), ISSN 2703-0978 (online).
- MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch (1863 – 2023)*. Martin : Matica slovenská, 2025, 384 s. ISBN 978-80-8128-336-9.
- MADURA, Pavol (ed.). *Odkaz štúrovskej generácie. Dvojstoročnice generácie mladších štúrovcov narodených v rokoch 1822 až 1825 – pripomínaných v rokoch*

2022 až 2025. (katalóg k výstave). IV. doplnené a rozšírené vydanie. Martin : Matica slovenská, 2025, 60 s. ISBN 978-80-8128-352-9.

- KOŇARIKOVÁ, Katarína (ed.). *Dlhé hľadanie domova. Pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Siráckeho*. Martin : Matica slovenská, 2025, 141 s. ISBN 978-80-8128-359-8.
- LOMENČÍK, Július (ed.). *Mikuláš Kováč: Nad nami*. Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2025, 85 s. ISBN 978-80-8202-280-6.
- LOMENČÍK, Július (ed.). *Viera Stoláriková: Moje srdce nohy má (výber z tvorby)*. Martin : Matica slovenská, 2025, 115 s. ISBN 978-80-8128-358-1.
- PERNÝ, Lukáš – HORVÁTH, Ivan (eds.). *NOVOMESKÝ & HORVÁTH: Velikáni literatúry a politiky. Zo Senice do sveta. Vlastenci alebo „buržoázni nacionalisti“? 2*. Martin : Matica slovenská, 2025, 352 s. ISBN 978-80-8128-361-1.
- SOKOLOVIČ, Peter (ed.). *Slovensko – Národné spektrum. Odborný časopis Matice slovenskej*, roč. 47, 2025, ISSN 0231-7303. – 4 čísla.

GHG – Práce zverejnené spôsobom umožňujúcim hromadný prístup (13)

- LOMENČÍK, Július. Ku dňu učiteľov. In *Spravodajský portál Bystricoviny.sk*, dostupné: www.bystricoviny.sk/titulka/julius-lomencik-ku-dnu-ucitelov
- LOMENČÍK, Július. Pohronský slávik Andrej Sládkovič v menej známom obraze a odkaze. In *Spravodajský portál Bystricoviny.sk*, dostupné: www.bystricoviny.sk/zamyslenie/julius-lomencik-pohronsky-slavik-andrej-sladkovic-v-menej-znamom-obraze-a-odkaze
- LOMENČÍK, Július. Objavná cesta do kuchyne a života Boženy Slančíkovej Timravy. In *Spravodajský portál Bystricoviny.sk*, dostupné: <https://www.bystricoviny.sk/rozhovor/julius-lomencik-objavna-cesta-do-kuchyne-a-zivota-bozeny-slancikovej-timravy/>
- LOMENČÍK, Július. Vulgárnosť mladosti („držiteľky rána...“) „v osídlach“ slobody prejavu. In *Spravodajský portál Bystricoviny.sk*, dostupné: <https://www.bystricoviny.sk/titulka/julius-lomencik-vulgarnost-mladosti-drzitelky-rana-v-osidlach-slobody-prejavu/>
- MADURA, Pavol. Maticu sa nepodarilo umlčať : pred sto rokmi sa vrátila morálna autorita národa [online]. *Slovakiana*, 22. 7. 2025 [cit. 25. 2. 2026]. Dostupné na: <https://slovakiana.sk/clanky/18609356157>
- MADURA, Pavol. Cesta slovenskou Amerikou : Matica slovenská u amerických Slovákov v rokoch 1935 – 1936 [online]. *Slovakiana*, 3. 9. 2025 [cit. 25. 2. 2026]. Dostupné na: <https://slovakiana.sk/clanky/20316720766>
- MADURA, Pavol. Druhá budova Matice slovenskej : vznik, otvorenie a pamätné slávnosti roku 1926 [online]. *Slovakiana*, 17. 12. 2025 [cit. 25. 2. 2026]. Dostupné na: <https://slovakiana.sk/clanky/29225142406>
- MADURA, Pavol. Vedecké odbory Matice slovenskej [online]. *Slovakiana*, 11. 12. 2025 [cit. 25. 2. 2026]. Dostupné na: <https://slovakiana.sk/clanky/28908676702>
- PERNÝ, Lukáš. Абай және Қазақстан мен Словакия. In *ABAI.KZ (Kazachstan)/Slovensko a Kazachstan*, 2025, dostupné: <https://abai.kz/post/199597>

- PERNÝ, Lukáš. Samuel Ormis. In *Matica.sk*, 2025, dostupné: <https://matica.sk/samuel-ormis/>
- PERNÝ, Lukáš. Ľudevít Adolf Reuss. In *Matica.sk*, 2025, dostupné: <https://matica.sk/ludevit-adolf-reuss/>
- PERNÝ, Lukáš. Ján Kostra. In *Matica.sk*, 2025, dostupné: <https://matica.sk/jan-kostra/>
- PERNÝ, Lukáš. Mikuláš Galanda. In *Matica.sk*, 2025, dostupné: <https://matica.sk/mikulas-galanda/>
- PERNÝ, Lukáš. Vladimír Roy. In *Matica.sk*, 2025, dostupné: <https://matica.sk/vladimir-roy/>.

GII / Rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií (89)

- BADA, Michal. Majsterka Darina Laščiaková dostala Mimoriadnu cenu Matice slovenskej. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 21, s. 15. ISSN 0862-8823.
- BADA, Michal. Michal Chrástek (1825 – 1900). Osobnosť a dielo v kontexte doby. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 2, s. 163-164. ISSN 1335-8723 (print) ISSN 2730-0978 (online).
- BADA, Michal. Na matičnej konferencii sme konečne otvorili dôležitú tému mestskej historiografie. In *Slovensko – Národné spektrum*. roč. 47, 2025, č. 4, s. 56. ISSN 0231-7303.
- BADA, Michal. *Vizuálne pramene a ich využitie pri štúdiu dejín miest a mestskej krajiny*. In *Historický zborník*, roč. 35, 2025, č. 2, s. 168-169. ISSN 1335-8723 (print) ISSN 2730-0978 (online).
- BADA, Michal. Úvodník. In *Slovensko – Národné spektrum*. roč. 47, 2025, č. 4, s. 2. ISSN 0231-7303.
- BADA, Michal. Výrazná osobnosť starších matičných dejín pod drobnohľadom historikov. In *Slovensko – Národné spektrum*. roč. 47, 2025, č. 4, s. 54-55. ISSN 0231-7303.
- DUREC, Jaroslav. *Najtuhšie boje boli v Lamači, kde mali Nemci poslednú únikovú cestu. Pred osemdesiatimi rokmi sa dočkala slobody aj Bratislava* [online]. Dostupné na: <https://snn.sk/najtuhsie-boje-boli-v-lamaci-kde-mali-nemci-poslednu-unikovu-cestu/> [cit. 1. 10. 2025].
- DUREC, Jaroslav. KOLNÍK, Ivan. Keď vojnové udalosti zasahujú do prostredia slovenského vidieka. Obec Hrachovište vo víre druhej svetovej vojny. In *Hlásnik spod Plešivca*, roč. 23, 2025, č. 1, s. 13-16. ISSN 2453-9090.
- KOMORA, Viliam. Stretnutie pri novej knihe Viktora Timuru. In *Slovenské pohľady: na literatúru, umenie a vedu*. Matica slovenská, Martin a Neografia. – ISSN 1335-7786. Roč. IV. + 141, 2025, č. 3-4, s. 155-156.
- KOMORA, Viliam. Kniha o „slovenskom kráľovi.“ In *Slovenské pohľady: na literatúru, umenie a vedu*. Matica slovenská, Martin a Neografia. – ISSN 1335-7786. Roč. IV. + 141, 2025, č. 5-6, s. 149-151.

- KOMORA, Viliam. (autor neuvedený) Národnostné a jazykové témy odzneli v Košiciach pod záštitou poslanca Národnej rady SR Igora Šimka. In *Hlas Matice*, roč. 8, 2025, č. 1, s. 10. ISSN 2585-9927.
- KOMORA, Viliam. (autor neuvedený) Viliam Figuš-Bystrý. 150. výročie narodenia. In *Hlas Matice*, roč. 8, 2025, č. 1, s. 22. ISSN 2585-9927.
- KOMORA, Viliam. (autor neuvedený) Výstup na Pustý hrad. 33. ročník. In *Hlas Matice*, roč. 8, 2025, č. 1, s. 44. ISSN 2585-9927.
- KOMORA, Viliam. (autor neuvedený) Jánska vatra a deň rodiny v Turčianskom Jasene. In *Hlas Matice*, roč. 8, 2025, č. 1, s. 51. ISSN 2585-9927.
- KOMORA, Viliam. Objavný pohľad na pôvod Slovanov a civilizáciu vôbec. Na pôde Jozefínskej knižnice v Bratislave uviedli novú publikáciu Viktora TIMURU. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 3, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Pocta Bulíkovi. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 3, s. 16. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Vzdali hold významnej slovenskej osobnosti. Bohdana ŠKULTÉTYOVÁ–MAKOVICKÁ sa narodila pred stošesťdesiatimi rokmi. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 3, s. 16. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Spomienka na Hanu GREGOROVÚ. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 4, s. 12. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Hold prvej slovenskej ochotníckej herečke. Pietna spomienka na dejateľku Aničku HURBANOVÚ–JURKOVIČOVÚ. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 4, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Súťaž. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 5, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Tajovský vynálezca. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 7, s. 13. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Matica slovenská si pripomenula významného komponistu. Viliama FIGUŠA-BYSTRÉHO sprítomnila na pietnej spomienke. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 7, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Jána BULÍKA zavraždili v nemeckom koncentráku. Pietna spomienka na prvého predsedu Matice slovenskej v bývalej Juhoslávii. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 7, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Slovanisti na Bradle. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 11, s. 2. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Porušovanie zákona o štátnom jazyku. Odporúčania zo Stretnutia Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 13, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Siatie vedomostí a zbieranie ich plodov. Plodmi práce vysokoškolského pedagóga sú ľudsky a odborne zdatní absolventi. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 14, s. 8. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. V Košiciach o národnostnej a jazykovej problematike. Rokovali o aktuálnych problémoch života Slovákov na zmiešaných územiach. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 14, s. 12. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Matičiari spomínali na lekára Ľudovíta Markušovského. Významný akademik, budovateľ verejného zdravotníctva bol Slovak. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 16, s. 15. ISSN 0862-8823.

- KOMORA, Viliam. Slovenské národné noviny zaujali verejnosť. Detvianske slávnosti boli aj matičné vďaka Timravínmu dvoru z Polichna. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 16, s. 16. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Matičiari zabávali najmenších návštevníkov. Výstup na Pustý hrad sa tento rok konal už po tridsiaty tretí raz. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 20, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Matica slovenská a moravská obnovujú spoluprácu. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 25, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KOMORA, Viliam. Bohdana Škultétyová-Makovická. 160. výročie narodenia významnej slovenskej osobnosti. In <https://matica.sk/bohdana-skultetyova-makovicka/> 24. januára 2025.
- KOMORA, Viliam. Pietna spomienka na prvého predsedu MS v Juhoslávii. Ján Bulík bol zavraždený v nemeckom koncentráku. In <https://matica.sk/pietna-spomienka-na-prveho-predsedu-ms-v-juhoslavii/> 30. januára 2025.
- KOMORA, Viliam. Hana Gregorová – spisovateľka, redaktorka, osvetová pracovníčka. 140. výročie narodenia. In <https://matica.sk/hana-gregorova-spisovatelka-redaktorka-osvetova-pracovnicka/> 30. januára 2025.
- KOMORA, Viliam. Anička Hurbanová-Jurkovičová – 120. výročie úmrtia. Pietna spomienka na prvú slovenskú ochotníčku herečku. In <https://matica.sk/anicka-hurbanova-jurkovicova-120-vyrocie-umrtia/> 4. februára 2025.
- KOMORA, Viliam. Šaliensky Maťko zachováva slovenské tradície. Okresné kolo Banská Bystrica. In <https://matica.sk/saliensky-matko-zachovava-slovenske-tradicie/> 26. februára 2025.
- KOMORA, Viliam. Privítali slovenského kráľa. Jozef Justh st. právnickú prax využil pre slovenský národ. In <https://matica.sk/privitali-slovenskeho-krala/> 28. februára 2025.
- KOMORA, Viliam. Viliam Figuš-Bystrý – 150. výročie narodenia. Matica slovenská si pripomenula významného hudobného skladateľa. In <https://matica.sk/viliam-figus-bystry-150-vyrocie-narodenia/> 3. marca 2025.
- KOMORA, Viliam. Národnostné a jazykové témy odznali v Košiciach. Matičné rokovanie bolo pod záštitou poslanca Národnej rady Igora Šimka. In <https://matica.sk/narodnostne-a-jazykove-temy-odznali-v-kosiciach/> 22. mája 2025.
- KOMORA, Viliam. Detvianske folklórne slávnosti boli aj matičné. Slovenské národné noviny zaujali verejnosť. In <https://matica.sk/detvianske-folklorne-slavnosti-boli-aj-maticne/> 24. júla 2025.
- KOMORA, Viliam. Prázdniny bez nudy a Deň rodiny. Množstvo hier, zábavy a budovanie súdržnosti. In <https://matica.sk/prazdniny-bez-nudy-a-den-rodiny/> 3. septembra 2025.
- KOMORA, Viliam. Národný výstup na Pustý hrad 2025. Matica slovenská ponúkla SNN, knihy a folklór. In <https://matica.sk/narodny-vystup-na-pusty-hrad-2025/> 22. septembra 2025.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Víkend otvorených parkov a záhrad v Matici slovenskej. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 28. 6. 2025, č. 13, s. 16. ISSN 0862-8823.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Matičný vedec Pavol PARENÍČKA o výnimočnom Kobeliarovčanovi. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 28. 6. 2025, č. 13, s. 14.

ISSN 0862-8823.

- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Venovali sa pamiatke na apoštolov Slovanstva. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 26. 7. 2025, č. 15, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Potreba spájania Slovanov. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 26. 7. 2025, č. 15, s. 11. ISSN 0862-8823.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Prvá lastovička avizovanej spolupráce martinských matičiarov s miestnymi spolkami. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 6. 9. 2025, č. 18, s. 15. ISSN 0862-8823.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Uctili si dva piliere národnej histórie. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 13. 11. 2025, č. 23, s. 16. ISSN 0862-8823.
- LOMENČÍK, Július. Strašidelné múzeum ľudského barbarstva: Osvienčim ako trvalé memento v básnickej reflexii Mikuláša Kováča. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 3, s. 12.
- LOMENČÍK, Július. Vojnová tematika v poetickom obraze Mikuláša Kováča. In *Slovenské pohľady na literatúru, umenie a vedu*, roč. IV. + 141, 2025, č. 11- 12, s. 82-86. ISSN 1335-7786.
- LOMENČÍK, Július. Vlastenectvo ako poznanie. In *Orol tatranský. Príloha Slovenských národných novín pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť*, č. 4, 2025, s. 1. Slovenské národné noviny, roč. 40, 2025, č. 7.
- LOMENČÍK, Július. Hra dvojobrazu. In *Máľinský hlásnik*, roč. XVII., č. 1, 2025, s. 1.
- LOMENČÍK, Július. Spomienka. In *Máľinský hlásnik*, roč. XVII. (jún 2025), č. 2, 2025, s. 1.
- LOMENČÍK, Július. Máľinská náreč. In *Máľinský hlásnik*, roč. XVII. (december 2025), č. 4, 2025, s. 1.
- LOMENČÍK, Július. Paradoxy: November 1989. Súčasnosť: 2025. In *Literárny týždenník*, roč. XXXVIII., č. 3-4, 2025, s. 16. LOMENČÍK, Július. Pohľad „cez plece“ dvoma očami. In *Orol tatranský: príloha Slovenských národných novín pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť*, č. 6, 2025, s. 1.
- LOMENČÍK, Július. Pútnik. Spomínanie. In *Orol tatranský: príloha Slovenských národných novín pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť*, č. 6, 2025, s. 1.
- MADURA, Pavol. Ročník martýrov 1825 – štúrovci na šibeniciach. Dvojestoročnice mladších štúrovcov, čo za národnú vec obetovali aj životy. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 3. 5. 2025, č. 9, s. 14.
- MADURA, Pavol (ed.). *Správa o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2024*. Martin : Matica slovenská, 2025, 150 s.
- MADURA, Pavol (ed.). *Národné výročia 2026. Týždenný stolový kalendár Matice slovenskej*. Martin : Matica slovenská, 2025, 54 s.
- Rozhovor: Matičná erbová profilová pamätnica. Pavol MADURA, vedecký tajomník MS o jedinečnej publikácii Pamäť národa. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 17. 5. ŽUMÁROVÁ, Jana. Najstarší matičný miestny odbor chce byť aj vzorový. MO MS v Martine povedie vedecký tajomník Matice slovenskej Pavol Madura. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 12. 7. 2025, č. 14, s. 15. ISSN 0862-8823.
- PARENIČKA, Pavol. *Národné výročia 2026. Týždenný stolový kalendár Matice slovenskej* (texty medailónov). Martin : Matica slovenská, 2025, 54 s.

- PERNÝ, Lukáš. Zmyslupnosťou proti nezmyselnosti (úvodník pre Orla tatranského). In *Orla Tatranský*, 2025, č. 2, s. 1. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. OROL TATRANSKÝ AKO PRÍLEŽITOSŤ PRE MLADÉ TALENTY. In *Orla Tatranský*, 2025, č. 8, s. 1. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. Matica slovenská a slovanská, medzinárodné vízie pre 21. storočie (úvodník). In *Slovanský obzor*, 2025, č. 1-2, s. 3. ISSN 2729-9570.
- PERNÝ, Lukáš. Doslov. In KUZMANOVIĆ, N. *O slovanskej rovnakosti*. Nový Sad, Srbsko : Matica slovenská a Archív Vojvodiny, 2025. ISBN 978-80-8128-367-3.
- PERNÝ, Lukáš. Rodený Komjatičan – osobnosť Bratislavy (Rozhovor s umelcom Stanislavom Harangozom). In *Slovanský pohľad*, č. 5-6/2025. ISSN 1335-7786.
- PERNÝ, Lukáš. Rozhovor s europoslancom Ľubošom Blahom o slovanstve a Európskej únii. In *Slovanský obzor*, roč. 5, 1-2/2025. ISSN 2729-9570.
- PERNÝ, Lukáš. Rozhovor so spisovateľkou, biochemičkou a organizátorkou krajskej kultúry KATARÍNOU KOŇARIKOVOU KOLÁRIKOVOU. In *ROČENKA DAV DVA 2024/25*.
- PERNÝ, Lukáš. MOJÍM PLÁNOM JE VYBUDOVAŤ SILNÉ TRADIČNÉ DRUŽSTVO, KTORÉ BUDE VŠETKÝM ČLENOM PRINÁšaŤ VÝHODY (rozhovor s horlivou propagátorkou družstevníctva Ing. Zuzanou Lukáčovou). In *ROČENKA DAV DVA 2024/25*.
- PERNÝ, Lukáš. MODERNIZÁCIA A VEĽKÉ PLÁNY DO BUDÚCNOSTI. (rozhovor s Ingrid Majerikovou). In *ROČENKA DAV DVA 2024/25*.
- PERNÝ, Lukáš. Storočnica Ladislava Ťažkého. In *Slovenské pohľady*, č. 1-2/2025. ISSN 1335-7786.
- PERNÝ, Lukáš. Slovensko a exotický Kazachstan, porovnanie dvoch vzdialených kultúr. Podnetný literárny Neutíchajúci hlas Veľkej stepi. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 6, s. 14. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. Dizertačná práca o Štúrovi na Sorbone. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 9, s. 15. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. Matica slovenská u lužickosrbských matičíarov. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 11, s. 16. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. Dlhá história bez vlastnej štátnosti. Matica na návšteve Lužických Srbov, ale aj pri hrobách Kollára a Šafárika. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 12, s. 11. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. Farebné dotyky. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 14, s. 12. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. Putovanie po stopách Pavla Jozefa Šafárika. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 2025, č. 19, s. 13. ISSN 0862-8823.
- PERNÝ, Lukáš. Slovanské matice sa stretli v Martine: Konferencia o druhej vlne národného obrodzenia nadviazala na odkaz Pavla Jozefa Šafárika. In *Slovanský obzor*, 2025, č. 1-2, s. 4-5. ISSN 2729-9570.

- PERNÝ, Lukáš. Delegácia Matice slovenskej navštívila Maticu lužickosrbskú a Budyšin. In *Slovanský obzor*, č. 1-2/2025, s. 12-14. ISSN 2729-9570.
- PERNÝ, Lukáš. Matica slovenská prijala pozvanie Matice lužickosrbskej. In *Hlas Matice*, 2025, s. 11.
- PERNÝ, Lukáš. Stanislav Harangozó bol ocenený Mimoriadnou cenou Matice slovenskej. In *Hlas Matice*, 2025, s. 14.
- PERNÝ, Lukáš. Slovanské matice sa stretli v Martine: Konferencia o druhej vlne národného obrodzenia nadviazala na odkaz Pavla Jozefa Šafárika. In *Hlas Matice*, 2025, s. 35.
- ŽUMÁROVÁ, Jana. Najstarší matičný miestny odbor má nového predsedu. Dostupné na: <https://matica.sk/najstarsi-maticny-miestny-odbor-ma-noveho-predsedu/>
- ŽUMÁROVÁ, Jana. Pietna spomienka pri hrobe. Dvestoročnica člena štúrovskej generácie Mikuláša Štefana Ferienčíka. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 23. 8. 2025, č. 17, s. 16. ISSN 0862-8823.
- ŽUMÁROVÁ, Jana. Pri hrobe štúrovského novinára. Miestny odbor Matice slovenskej v Martine si pripomenul 200. výročie narodenia člena mladšej štúrovskej generácie Mikuláša Štefana Ferienčíka. Dostupné na: <https://matica.sk/pri-hrobe-sturovskeho-novinara/>
- ŽUMÁROVÁ, Jana. Prezentácia publikácie Pamäť národa v Martine. Dostupné na: <https://matica.sk/prezentacia-publikacie-pamat-naroda-v-martine/>
- ŽUMÁROVÁ, Jana. Prezentácia knihy Matica slovenská v odboji a Povstaní 1938 – 1945. Dostupné na: <https://matica.sk/prezentacia-knihy-matica-slovenska-v-odboji-a-povstani-1938-1945/>
- ŽUMÁROVÁ, Jana. Vydarené podujatie o matičnom edičnom počine. Martinská prezentácia knihy Matica slovenská v odboji a Povstaní 1938 – 1945. In *Slovenské národné noviny*, roč. 40, 15. 11. 2025, č. 23, s. 14. ISSN 0862-8823.

5. ČLENSKÉ ÚSTREDIE MATICE SLOVENSKEJ

5.1. Členské ústredie Matice slovenskej / Mgr. Martin Hajník

Členské ústredie Matice slovenskej (ďalej len ČÚ MS) je riadiacim, koordinačným, organizačným, programovým a metodickým pracoviskom pre matičné hnutie a oblastné strediská Matice slovenskej. Plní úlohy spojené so zakladaním miestnych odborov, záujmových odborov, vedeckých odborov Matice slovenskej a odborov Mladej Matice, ich registráciou, metodickým usmerňovaním, aktivizáciou činnosti a rozširovaním členskej základne. Vede ústrednú evidenciu členov a odborov Matice slovenskej, ktoré tvoria základ matičného hnutia. Koordinuje činnosť regionálnych orgánov Matice slovenskej – okresných, oblastných a krajských rád, ktoré spravidla zasadať štvrťročne. Na ich činnosť bolo z členského fondu v roku 2025 vyčerpaných 540,83 eur pre okresné a oblastné rady a 736,86 eur pre krajské rady.

Celkovo 26 oblastných stredísk Matice slovenskej – domov Matice slovenskej (DMS) a oblastných pracovísk Matice slovenskej (OP MS) – zabezpečovalo kultúrno-spoločenské a duchovné podujatia na celom území Slovenska a starostlivosť o matičné odbory v regiónoch. Ich pracovníci naplňali poslanie ochrany, rozvoja a posilňovania kultúrneho a národného dedičstva so zreteľom na početnú členskú základňu Matice slovenskej. Je potrebné upozorniť, že nie všetky pracoviská sú personálne obsadené na plný pracovný úväzok. Činnosť jednotlivých oblastných stredísk je podrobnejšie spracovaná v nasledujúcich kapitolách. Na ČÚ MS v Martine pôsobili Martin Hajník, Jaroslav Kerekanič, Eva Rišiaňová a od 1. septembra 2025 aj Damián Kojš.

ČÚ MS v roku 2025 zorganizovalo dve porady riaditeľov DMS a vedúcich OP MS v Martine. Prvá sa uskutočnila 26. 2. 2025 a bola zameraná na stanovenie hlavných úloh a priorít na rok 2025. Významným bodom rokovania boli projekty na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry, pri ktorých došlo k zmene zodpovedného zamestnanca. Celkovo bolo podaných 220 žiadostí o podporu projektov na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry, z ktorých komisia podporila 197 projektov, čo predstavovalo 89,55 %. Druhá porada sa konala 25. 9. 2025 a jej hlavnou témou bola príprava Valného zhromaždenia Matice slovenskej.

Významnou úlohou Členského ústredia MS v roku 2025 bolo organizačné a administratívne zabezpečenie Valného zhromaždenia Matice slovenskej, ktoré sa uskutočnilo 8. 11. 2025 v Poprade. ČÚ MS zabezpečilo evidenciu delegátov, prípravu mandátov, spracovanie podkladových materiálov, komunikáciu s delegátmi a organizačný priebeh podujatia. Podrobné informácie o priebehu a výsledkoch valného zhromaždenia sú uvedené v samostatnej kapitole tejto správy.

Tradičné matičné podujatia organizujú miestne odbory Matice slovenskej, odbory Mladej Matice, domy Matice slovenskej (DMS), oblastné pracoviská Matice slovenskej (OP MS), ale aj samotné ústredie Matice slovenskej. Medzi podujatia a súťaže, ktoré sa pravidelne opakujú a tvoria stabilnú súčasť matičného života, patria Šaliensky Matko Jozefa Cígera Hronského, Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko, Gorazdov literárny Prešov, Svätoplukovo kráľovstvo oživa, Pro Slavis, Kolovrátok, Divadelný festival Ivana Stodolu, Hontianska paráda, Medzinárodný krajský festival, Hontiansky keľavník, Vyvodzene kačura, Zagajduj, gajdoško, Národný výstup na Kriváň, Výstup na Oblík, Vatra zvrchovanosti v Cejkove, Kremnici a Liptovskom Mikuláši, ako aj mnohé ďalšie podujatia, ktoré sú bližšie uvedené pri jednotlivých oblastných strediskách.

K 15. 5. 2026 zaslalo Výkaz o činnosti MO MS, OMM, ZO MS a VO MS celkovo 214 matičných odborov. Spolu bolo zrealizovaných 3 425 podujatí a aktivít, ktoré navštívilo približne 154 709 návštevníkov. Na podujatiach vystúpilo 19 560 účinkujúcich a na ich zabezpečenie bolo vynaložených približne 216 415 eur. Prehľad najvýznamnejších druhov podujatí uvádza nasledujúca tabuľka.

Druh podujatia	Počet podujatí	Počet účastníkov	návštevníkov/ Náklady (eur)
Divadelné predstavenia	724	38 864	11 724
Besedy a prednášky	233	6 406	4 230
Plesy a spoločenské podujatia	302	5 618	24 865
Vedecké konferencie a semináre	73	5 712	6 023
Vernisáže	368	39 956	74 146
Folklórne podujatia	422	16 627	24 622
Spomienkové podujatia	187	5 746	14 816
Turistické podujatia	285	5 746	14 816
Športové podujatia	103	5 270	23 525
Literárne, výtvarné a iné súťaže	103	5 270	23 525

Ďalšie výstupy činnosti:

Aktivita	Počet
Audio- a videonahrávky	126
Vystúpenia na podujatiach iných organizátorov	453

Súhrn:

Ukazovateľ	Hodnota
Počet matičných odborov, ktoré zaslali výkaz	214
Celkový počet podujatí a aktivít	3 425
Celkový počet návštevníkov	154 709
Celkový počet účinkujúcich	19 560
Celkové náklady	216 415 eur

Činnosť matičných odborov v roku 2025 potvrdila ich významný podiel na rozvoji kultúrneho, spoločenského a národného života v regiónoch Slovenska. Najväčší podiel na nej tvorili divadelné predstavenia, folklórne podujatia, vernisáže, spomienkové podujatia a

vzdelávacie aktivity, ktoré významne prispievali k napĺňaniu kultúrneho a národného poslania Matice slovenskej.

V rámci projektov na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry matičné odbory požadovali podporu v celkovej výške 240 159,96 eur. V roku 2025 schválil Výbor MS na regionálnu kultúru rozpočet vo výške 80 000 eur. Celkovo bolo na projekty schválených 80 820 eur, z ktorých sa vyčerpalo 67 700,93 eur, čo predstavuje 83,77 % schválenej sumy. Podaných bolo 220 žiadostí o podporu projektov na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry, z ktorých komisia podporila 197 projektov, teda 89,55 %. Komisia pracovala v zložení Jaroslav Gustiňák, Martin Hajník a Peter Schvantner. Z podporených projektov bolo realizovaných 166, čo predstavuje 84,36 %.

Banskobystrický samosprávny kraj požadoval podporu vo výške 22 420 eur. Schválených mu bolo 8 270 eur (36,89 %) a vyčerpaných 5 737,39 eur (69,38 %). Bratislavský samosprávny kraj požadoval 6 900 eur, pričom schválených bolo 3 200 eur (46,38 %) a vyčerpaných 2 428,15 eur (75,88 %). Košický samosprávny kraj požadoval 74 380 eur, schválených mu bolo 22 430 eur (30,16 %) a vyčerpaných 18 119,96 eur (80,78 %). Nitriansky samosprávny kraj požadoval 25 550 eur, schválených mu bolo 10 000 eur (39,14 %) a vyčerpaných 9 731,18 eur (97,31 %). Prešovský samosprávny kraj požadoval 58 540 eur, schválených mu bolo 19 270 eur (32,92 %) a vyčerpaných 16 316,65 eur (84,76 %). Trenčiansky samosprávny kraj požadoval 8 800 eur, schválených mu bolo 3 100 eur (35,23 %) a vyčerpaných 2 218,05 eur (71,55 %). Trnavský samosprávny kraj požadoval 14 370 eur, schválených mu bolo 5 600 eur (38,97 %) a vyčerpaných 5 190,32 eur (92,68 %). Žilinský samosprávny kraj požadoval 29 199,96 eur, schválených mu bolo 8 950 eur (30,65 %) a vyčerpaných 7 859,23 eur (87,81 %).

Agendu projektov na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry zabezpečoval od 1. 1. 2025 do 1. 9. 2025 Jaroslav Gustiňák, finančný riaditeľ MS. Od 1. 9. 2025 túto agendu prevzal nový zamestnanec ČÚ MS Damián Kojš.

V hodnotenom období sa ďalšej projektovej činnosti Matice slovenskej venoval zamestnanec Jaroslav Kerekanič. Jeho projektová činnosť bola zameraná na podporu národného povedomia, prezentáciu slovenských dejín, rozvoj spolupráce so slovenskými komunitami v zahraničí a popularizáciu slovenskej kultúry v domácom i medzinárodnom prostredí. Projekty vznikali v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky na základe uzatvoreného memoranda o spolupráci, ako aj s podporou grantových schém Fondu na podporu umenia mesta Martin.

Projekty realizované v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky predstavovali organizačne aj administratívne náročnú agendu, ktorá si vyžadovala systematickú prípravu projektovej dokumentácie, intenzívnu komunikáciu s poskytovateľom finančnej podpory a priebežné zapracovávanie pripomienok. Na rozdiel od štandardizovaných grantových schém nemali tieto projekty jednotne stanovenú štruktúru projektovej dokumentácie a podmienky ich schvaľovania sa líšili v závislosti od charakteru projektu. Proces schvaľovania jednotlivých projektov trval spravidla tri až štyri mesiace, pričom pripomienkovanie projektovej dokumentácie prebiehalo na týždennej báze a každý projekt prechádzal opakovanými úpravami a dopracovaniami. Napríklad projekt Medzinárodný krajanský festival bol v procese prípravy a schvaľovania pripomienkovaný a upravovaný až deväťkrát.

Realizácia uvedených projektov si vyžadovala značnú časovú a koordinačnú kapacitu. Súčasťou práce bola organizačná a logistická príprava podujatí, koordinácia účastníkov, komunikácia s partnermi a zabezpečenie jednotlivých aktivít. V roku 2025 boli realizované projekty Distribúcia Slovenských národných novín, Medzinárodný krajanský festival,

Literárne besedy so žiakmi na Dolnej zemi, odborný seminár pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Siráckeho vrátane vydania zborníka, účasť zástupcov Matice slovenskej na medzinárodnom podujatí Tesla Global Forum 2025, Krajanské fórum a medzinárodná vedecká konferencia II. vlna národného obrodovania. Uvedené projekty prispeli k posilneniu spolupráce so slovenskými komunitami v zahraničí, k popularizácii slovenských dejín a kultúry a k podpore vedeckého a odborného diskurzu. Celková suma skutočne vyčerpaných finančných prostriedkov na realizáciu uvedených projektov predstavovala 121 047,38 eur.

Členské ústredie v zmysle Stanov Matice slovenskej evidovalo k 31. 12. 2025 celkovo 26 248 členov združených v miestnych, záujmových a vedeckých odboroch Matice slovenskej, odboroch Mladej Matice, ako aj medzi individuálnymi, zakladajúcimi a kolektívnymi členmi. ČÚ MS eviduje 796 miestnych odborov Matice slovenskej, z toho 506 aktívnych a 68 vedených v osobitnej evidencii, 26 odborov Mladej Matice a 14 aktívnych záujmových a vedeckých odborov. V roku 2025 vznikli tri nové miestne odbory Matice slovenskej – Tušická Nová Ves, Skároš a Závadka – a obnovené boli tri miestne odbory v Žabokrekochoch, Kežmarku a Širokom. Medzi neaktívne bolo preradených sedem odborov Mladej Matice: Giraltovce, Košice-Sever, Stropkov, Bajerov, Beňadiková, Bratislava-Staré Mesto a Revúca. Matica slovenská eviduje 23 kolektívnych členov a 162 individuálnych členov registrovaných priamo v ČÚ MS. Zakladajúcich členov je 107. V zahraničí pôsobia dva miestne odbory Matice slovenskej s celkovým počtom 89 členov.

Matičné hnutie v roku 2025 tvorili:

1. Domy Matice slovenskej pôsobili v Bratislave, Banskej Bystrici, Dunajskej Strede, Filľakove (činnosť zastupoval DMS Lučenec), Galante, Košiciach, Komárne, Leviciach, Liptovskom Mikuláši, Lučenci, Michalovciach, Nitre, Prešove, Prievidzi, Rimavskej Sobote, Rožňave, Spišskej Novej Vsi, Snine, Žiline, Bardejove a vo Vranove nad Topľou (od 1. 1. 2025).
2. Oblastné pracoviská Matice slovenskej pôsobili v Brezne (personálne neobsadené), Poprade (činnosť zastupoval DMS Spišská Nová Ves), Šamoríne, Topoľčanoch (činnosť zastupoval DMS Nitra), Stropkove (činnosť zastupoval DMS Vranov nad Topľou), Štúrove (činnosť zastupoval DMS Nitra), Trenčíne, Veľkom Krtíši a vo Zvolene (činnosť zastupoval DMS Banská Bystrica).
3. V rámci Matice slovenskej pôsobilo 14 aktívnych záujmových a vedeckých odborov: Historický odbor, Hudobný odbor, Jazykový odbor, Mladá Matica, Pedagogický odbor, Politologický odbor, Športový odbor, Výtvarný odbor, Divadelný odbor, Vlastivedný odbor, Odbor regionalistiky, Odbor slovensko-rusínskej vzájomnosti Adolfa I. Dobrianskeho, Kulturologicko-filozofický odbor a Slovanský odbor. Národohospodársky odbor bol od 14. 7. 2024 vedený medzi neaktívnymi odbormi.

Prehľad miestnych odborov Matice slovenskej podľa samosprávnych krajov

Samosprávny kraj	Registrované MO MS	Neaktívne MO MS	Aktívne MO MS
Košický kraj	145	36	100
Prešovský kraj	137	30	102
Banskobystrický kraj	133	40	73
Nitriansky kraj	133	34	79

Samosprávny kraj	Registrované MO MS	Neaktívne MO MS	Aktívne MO MS
Žilinský kraj	80	29	48
Trenčiansky kraj	69	28	40
Trnavský kraj	65	16	40
Bratislavský kraj	34	9	24
Spolu	796	222	506

Okrem uvedených miestnych odborov bolo v osobitnej evidencii vedených 68 miestnych odborov Matice slovenskej.

Stav členskej základne Matice slovenskej k 31. 12. 2025

Kategória členstva	Počet
Členovia registrovaní v MO MS	24 447
Členovia odborov Mladej Matice	670
Členovia záujmových a vedeckých odborov	750
Individuálni členovia	162
Kolektívni členovia	23
Zakladajúci členovia	107
Zahraniční členovia	89
Spolu členov Matice slovenskej	26 248

K 31. 12. 2025 evidovalo Členské ústredie Matice slovenskej celkovo 26 248 členov združených v miestnych odboroch Matice slovenskej, odboroch Mladej Matice, záujmových a vedeckých odboroch, ako aj medzi individuálnymi, kolektívnymi a zakladajúcimi členmi.

5.2. Oblastné strediská Matice slovenskej (OS MS)

Dom Matice slovenskej Banská Bystrica / Mgr. Marek Hanuska

Dom Matice slovenskej v Banskej Bystrici bol zriadený 1. 6. 1990. Jeho územná pôsobnosť zahŕňa okresy Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Pod Dom Matice slovenskej Banská Bystrica sú organizačne zaradené oblastné pracoviská Zvolen (okresy Zvolen, Detva a Krupina), Brezno a Veľký Krtíš (Hrušov), ktoré vypracúvajú samostatné správy o činnosti.

Hlavná orientácia činnosti Domu Matice slovenskej Banská Bystrica sa v roku 2025 sústreďovala na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia, podporu činnosti

miestnych odborov Matice slovenskej a odborov Mladej Matice, organizovanie kultúrno-vzdelávacích podujatí regionálneho a celoslovenského významu, ako aj na metodickú, koordinačnú a organizačnú činnosť vo vzťahu k domom a oblastným pracoviskám Matice slovenskej v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Súčasťou činnosti bolo aj zabezpečovanie úloh vyplývajúcich z pokynov Členského ústredia Matice slovenskej.

V Dome Matice slovenskej ani na oblastných pracoviskách zaradených pod DMS Banská Bystrica nedošlo v roku 2025 k personálnym zmenám. Na dohody o vykonaní práce pôsobili Anna Smutná, Filip Bazala a Miloš Myndiuk, ktorého od 1. 7. 2025 nahradil Martin Tuček. Na oblastnom pracovisku Zvolen pracoval na dohodu Jozef Paška. Na oblastnom pracovisku Hrušov pôsobil na polovičný pracovný úväzok Ján Brloš. Oblastné pracovisko Brezno bolo počas celého roka zabezpečované dobrovoľníčkou Kristínou Magerovou.

Medzi hlavné úlohy Domu Matice slovenskej Banská Bystrica patrila koordinácia činnosti a metodická pomoc miestnym odborom Matice slovenskej a odborom Mladej Matice v okresoch Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Pracovisko zabezpečovalo pravidelnú komunikáciu s výbormi miestnych odborov, prenos rozhodnutí, pokynov a metodických usmernení Členského ústredia Matice slovenskej do regionálnej praxe, ako aj ich realizáciu a vyhodnocovanie. Významnú časť činnosti tvorila príprava, organizácia a spoluorganizácia kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí v spolupráci s miestnymi odbormi, samosprávami a kultúrnymi inštitúciami. DMS sa zároveň podieľal na podpore zapájania mladej generácie do matičnej činnosti a zabezpečoval administratívnu agendu, evidenciu členskej základne a spracovanie podkladov pre potreby ČÚ MS.

Regionálne podujatia DMS Banská Bystrica v roku 2025

- 3. 4. Banská Bystrica – Krajské kolo súťaže Šaliensky Matko.
- 30. 1. Tajov – 140. výročie Hany Gregorovej, pietna spomienka s prednáškou v rodnej obci.

Podujatia, na ktorých sa DMS Banská Bystrica spolupodieľal v roku 2025

- 25. 2. Banská Bystrica – Okresné kolo Šalienskeho Matka, spoluorganizovanie okresného kola súťaže.
- 28. 2. Banská Bystrica – 150. výročie narodenia Viliama Figuša-Bystrého, spoluorganizovanie slávnosti.
- 24. 4. Bratislava – Národný výstup na Devín, spoluorganizovanie podujatia.
- 17. 5. Zvolenská Slatina – Cena Rinalda Oláha – spomienkový koncert, spoluorganizovanie podujatia.
- 18. 6. Kremnica – spomienka na Ďurka Langsfelda, aktívna účasť na podujatí a zabezpečenie účinkujúcich.
- 17. 7. Kremnické Bane – Ústredná vatra zvrchovanosti, spoluorganizovanie podujatia.
- 18. 7. Zvolenská Slatina – Vatra zvrchovanosti, spoluorganizovanie podujatia.
- 31. 7. – 2. 8. Martin – Krajanský festival, spoluorganizovanie podujatia.
- 4. 8. Zvolenská Slatina – Pamätný deň MS, spoluorganizovanie podujatia.

- 7. 9. Zvolen – Národný výstup na Pustý hrad, zabezpečovanie matičného stánku na podujatí, predaj tlačovín Matice slovenskej.
- 25. 9. – 27. 9. Sielnica, Zvolen – Gorazdove organové dni, účasť na podujatí a finančná pomoc pri organizácii podujatia.
- 16. 11. Valaská – Matičný víkend, účasť na podujatí a finančná pomoc pri organizácii.

Dom Matice slovenskej Bardejov / Mgr. Gabriela Kaščáková

Dom Matice slovenskej v Bardejove bol zriadený 1. 1. 2023. Jeho územná pôsobnosť zahŕňa okresy Bardejov a Svidník, v ktorých sa pracovisko stará o 21 aktívnych miestnych odborov Matice slovenskej. Pozornosť venuje aj aktivizácii ďalších matičných odborov v regióne.

Činnosť Domu Matice slovenskej v Bardejove bola v roku 2025 zameraná predovšetkým na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia, podporu folklóru a tradičnej ľudovej kultúry, organizovanie kultúrnych a vzdelávacích podujatí, prácu s deťmi a mládežou, ako aj na metodickú pomoc miestnym odborom Matice slovenskej. Dôležitou súčasťou činnosti bolo organizovanie súťaží, scénických vystúpení, prednášok, besied a osvetových aktivít zameraných na slovenské dejiny, tradície a kultúrne dedičstvo.

Medzi hlavné realizované úlohy patrilo organizovanie okresného kola súťaže Šaliarsky Maľko, tradičného fašiangového podujatia Vivodzeňe Kačura, krojovaných sprievodov v maskách v obciach Dubinné, Fričkovce a Gaboltov, cyrilo-metodských slávností, festivalu Bardejovská heligónka, letných folklórnych festivalov a stretnutí matičiarskych kolektívov, vianočných remeselných jarmokov, interaktívnych hodín pre žiakov základných a stredných škôl a podujatia Divadelná jeseň.

Dom Matice slovenskej v Bardejove venoval zvýšenú pozornosť rozširovaniu členskej základne. Prostredníctvom návštev škôl, interaktívnych vyučovacích hodín a podujatí venovaných významným osobnostiam slovenských dejín propagoval matičnú činnosť medzi mladou generáciou. Významným úspechom bolo obnovenie činnosti Miestneho odboru Matice slovenskej vo Fričkovciach, do ktorého vstúpili najmä študenti stredných škôl. V roku 2025 vznikol aj folklórny kolektív Osikovské dzivečky a Matičná dychová hudba. Pracovisko zároveň nadviazalo spoluprácu s Miestnym odborom Matice slovenskej Okružle v okrese Svidník.

Hlavné podujatia organizované Domom Matice slovenskej v Bardejove v roku 2025

- 6. 2. Bardejov – Šaliarsky Maľko, okresné kolo postupovej súťaže v prednese slovenských povestí, ktoré sa uskutočnilo v Okresnej knižnici Davida Gutgesela.
- 28. 2. Bardejov – Vivodzeňe Kačura, tradičné fašiangové podujatie spojené so sprievodom masiek, ľudovou hudbou a tancami.
- 14. 9. Bardejovské Kúpele – Bardejovská heligónka, nesúťažná prehliadka približne 60 heligonkárov z rôznych regiónov Slovenska.

Dom Matice slovenskej v Bardejove dlhodobo a systematicky rozvíja spoluprácu s orgánmi štátnej správy a samosprávy, predovšetkým s mestom Bardejov, pri organizovaní kultúrnych, spoločenských a pietnych podujatí podporujúcich rozvoj kultúrneho života a národného

povedomia v regióne. Významné miesto zaujíma spolupráca s Poľsko-slovenským domom, ktorá prispieva k rozvoju cezhraničných kultúrnych vzťahov a vzájomnému porozumeniu.

Pracovisko spolupracuje aj s obecnými úradmi v okolitých obciach, rímskokatolíckou cirkvou, Strednou priemyselnou školou technickou v Bardejove, Základnou umeleckou školou Michala Vileca, základnými školami v Bardejove, Hornošarišským osvetovým strediskom, Okresnou knižnicou Davida Gutgesela, Bardejovskými Kúpeľmi a klubmi dôchodcov. Významná je tiež spolupráca so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov a Úniou žien Slovenska, najmä pri organizovaní pietnych aktov, spomienkových podujatí a spoločenských aktivít zameraných na zachovávanie historickej pamäti a posilňovanie občianskych hodnôt.

Dom Matice slovenskej v Bardejove pôsobí v národnostne zmiešanom prostredí severovýchodného Slovenska. Miestne odbory Matice slovenskej pracujú aj v obciach s početným zastúpením rusínskeho a rómskeho obyvateľstva. Prostredníctvom kultúrno-výchovných, folklórnych, vzdelávacích a komunitných aktivít vytvára Matica slovenská priestor na dôstojnú prezentáciu slovenskej kultúry, tradícií a národného dedičstva. V matičných kolektívoch pôsobia aj Rusíni a hudobníci či speváci rómskeho pôvodu. Osobitná pozornosť je venovaná práci s deťmi a mládežou a posilňovaniu spolupatričnosti Slovákov žijúcich v multietnickom prostredí. Dom Matice slovenskej zároveň podporuje medzikultúrny dialóg a spoluprácu s miestnymi inštitúciami a samosprávou s cieľom harmonického spolunažívania a zachovania kultúrneho dedičstva regiónu.

Dom Matice slovenskej Bratislava / Mgr. Ján Kšíňan

Dom Matice slovenskej v Bratislave bol zriadený 19. 4. 1997. Jeho územná pôsobnosť zahŕňa okresy Bratislava I – V, Malacky, Pezinok a Senec.

Činnosť Domu Matice slovenskej v Bratislave bola v roku 2025 zameraná na pripomínanie významných osobností a udalostí slovenských národných dejín, podporu národného povedomia, jazykovej kultúry a znalosti slovenského jazyka, ako aj na organizovanie kultúrnych podujatí so zameraním na tradičnú slovenskú kultúru a folklór. Pracovisko pôsobí v prostredí hlavného mesta Slovenskej republiky a jeho zázemia, ktoré sa vyznačuje vysokou mierou kultúrnej a spoločenskej rozmanitosti. Na pracovisku pôsobil Ján Kšíňan, pričom vedením pracoviska bol poverený Peter Schvantner.

Medzi hlavné úlohy Domu Matice slovenskej v Bratislave patrilo organizovanie kultúrnych podujatí regionálneho i celoslovenského významu, prezentácie knižných novínok Vydavateľstva Matice slovenskej, besedy so spisovateľmi, historikmi, politológmi a ďalšími osobnosťami kultúrneho a spoločenského života. Väčšina podujatí sa uskutočňovala v priestoroch Domu Matice slovenskej na Grösslingovej ulici v Bratislave. K tradičným podujatiam patria najmä Národný výstup na Devín, pietna spomienka na generála Milana Rastislava Štefánika, podujatia pri príležitosti výročia prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky a spomienkové podujatia venované Andrejovi Hlinkovi. Medzi najaktívnejšie miestne odbory v územnej pôsobnosti DMS patria Miestny odbor Matice slovenskej Slovenský Grob a Miestny odbor Matice slovenskej Pezinok.

Celoslovenské podujatia DMS Bratislava v roku 2025

- 16. 8. Bratislava-Ružinov – Pietna spomienka pri príležitosti 87. výročia úmrtia Andreja Hlinku, spomienkové podujatie na otca slovenského národa.
- 24. 4. Bratislava-Devín – Výstup na Devín, spomienkové podujatie na legendárny výstup štúrovcov, kde si udelili slovanské mená.
- 8. 11. Poprad – Valné zhromaždenie Matice slovenskej, zabezpečenie účasti bratislavských matičíarov.

Regionálne a lokálne podujatia DMS Bratislava v roku 2025

- 18. 3. Bratislava – Uvedenie do života knihy Jaroslava Dureca – Dejiny zemského učiteľského spolku na Slovensku (1919 – 1942).
- 16. 3. Bratislava – nNtáčanie reportáže pre TV Ružinov o Literárnych besedách na Dolnej zemi v priestoroch DMS Bratislava.
- 21. 5. Bratislava – Literárne popoludnie v DMS – rozhovor riaditeľky VMS Ingrid Majeríkovej a autora knihy Iné svety Jaroslava Zemjara pre youtubový kanál vydavateľstva (nahrávanie).
- 3. 6. Bratislava – Vernisáž výstavy Stanislava Harangóza Farebné Dotyky pod taktovkou Ladislava Skraka a Lukáša Perného.
- 10. 9. Bratislava – Zasadnutie Organizačného výboru súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko pod gesciou Ministerstva kultúry SR a NIVAM-u.
- 2. 10. Bratislava – Prezentácia knihy *Pamäť národa* predsedom Matice slovenskej Mariánom Gešperom a zostavovateľom knihy vedeckým tajomníkom MS Pavlom Madurom.
- 9. 10. Bratislava – Prezentácia knihy Mila Urbana *Kade tade po Halinde*.
- 27. 10. Bratislava – Spomienkové podujatie pri príležitosti 210. výročia narodenia Ľudovíta Štúra.
- 4. 11. Bratislava – Vernisáž výstavy Stanislava Harangóza – Farebné Dotyky II.
- 5. 12. Bratislava – Beseda s profesorom Jozef Leikertom o jeho živote a diele.
- 16. 12. Bratislava – Uvedenie knihy do života *Novomeský – Horváth* s autorom Lukášom Perným.

Dom Matice slovenskej Dunajská Streda / RNDr. Monika Benkovská

Dom Matice slovenskej v Dunajskej Strede nadväzuje na činnosť Oblastného pracoviska Matice slovenskej, ktoré bolo zriadené v roku 1995 pod vedením Jozefa Buvalu. Jeho zásluhou získala Matica slovenská budovu bývalej finančnej správy, v ktorej bol v roku 1998 zriadený dom Matice slovenskej. Od roku 1998 pracovisko viedla PhDr. Libuša Klučková a od roku 2023 RNDr. Monika Benkovská. Územná pôsobnosť pracoviska zahŕňa okres Dunajská Streda.

Činnosť Domu Matice slovenskej v Dunajskej Strede bola v roku 2025 zameraná na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia, podporu činnosti miestnych odborov Matice slovenskej, organizovanie kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích a pietnych podujatí, ako aj na metodickú a organizačnú pomoc matičným odborom v regióne. Osobitná pozornosť bola venovaná podpore národného povedomia Slovákov žijúcich v národnostne zmiešanom okrese s výrazným zastúpením obyvateľov maďarskej národnosti.

Medzi hlavné úlohy pracoviska patrila koordinácia činnosti a metodická pomoc miestnym odborom Matice slovenskej v Dunajskej Strede, Gabčíkove, Veľkom Blahove, Zlatých Klasoch, Orechovej Potôni a Povode. Pracovisko zabezpečovalo pravidelnú komunikáciu s výbormi miestnych odborov, prenos rozhodnutí a usmernení Členského ústredia Matice slovenskej do regionálnej praxe, organizovalo kultúrne a vzdelávacie podujatia, podporovalo zapájanie mladej generácie do matičnej činnosti a rozvíjalo spoluprácu so školami, samosprávami a kultúrnymi inštitúciami. Súčasťou činnosti bolo aj vedenie členskej evidencie a zabezpečovanie administratívnej agendy.

Regionálne a lokálne podujatia organizované Domom Matice slovenskej v Dunajskej Strede v roku 2025

- 15. 3. Dunajská Streda – Tradície Veľkej noci, prednáška pre žiakov ZŠ Smetanov háj v Dunajskej Strede na tému: *Prečo slávime veľkonočné sviatky*.
- 5. 5. Dunajská Streda – M. R. Štefánik a jeho významné poslanie v dejinách slovenského národa, beseda a pietna spomienka pri buste M. R. Štefánika so žiakmi ZŠ Smetanov háj v Dunajskej Strede.
- 21. 6. Dunajská Streda – Festival ľudovej hudby a spevu spojený s 80. výročím vzniku MO MS v Dunajskej Strede.
- 24. 6. Dunajský Klátov – Poznávací zájazd k vodnému mlynu v Dunajskom Klátove.
- 5. 9. Dunajská Streda – Deň Ústavy SR, beseda pre matičiarov so Sergejom Kozlíkom.
- 16. 9. Povoda – Súťaž vo varení tradičných slovenských jedál v Povode.
- 29. 10. Dunajská Streda – Spomíname na významných slovenských dejateľov, IX. ročník vedomostnej literárno-výtvarnej súťaže pre žiakov 8. ročníkov ZŠ okresu Dunajská Streda, venovaný spisovateľovi Martinovi Rázusovi.
- 2.11. Dunajská Streda – Spomienka na Viedenskú arbitráž, pripomenutie si tejto smutnej udalosti besedou a položením vencov k pamätnej tabuli na DMS.

Podujatia, na ktorých sa Dom Matice slovenskej v Dunajskej Strede spolupodieľal

- 7. 3. Dunajská Streda – Oslavy MDŽ, batôžkové posedenie pre matičiarky spojené s kultúrnym programom a pohostením.
- 25. 3. Dunajská Streda – Víťanie jari – veľkonočné tvorivé dielne, pripomenutie si slovenských zvykov a tradícií – maľovanie veľkonočných vajíčok rôznymi technikami, vymaľovávanie sadrových odliatkov vajíčok, tvorba veľkonočných venčekov z rôznych ozdôb a podobne.
- 3. 4. Veľké Blahovo – Veľkonočné zvyky, zdobenie kraslíc a pletenie korbáčov.

- 30. 4. Dunajská Streda – Stavanie mája, slovenská ľudová tradícia spojená s kultúrnym programom, pohostením a zábavou.
- 17. 5. Dunajská Streda – Oslavy Dňa matiek, slávnostné posedenie pre mamičky spojené s kultúrnym programom venovaným Roku zahraničných Slovákov.
- 31. 5. Dunajská Streda – Váňanie mája, slovenská ľudová tradícia spojená s kultúrnym programom, pohostením a zábavou.
- 10. 6. Dunajská Streda – Oslavy MDD – športový deň, oslava Medzinárodného dňa detí športovým podujatím a súťažami v športovom areáli na Trhovisku pre malých maticiarov a ich rodiny.
- 14. 7. Dunajská Streda – Vatra zvrchovanosti, pripomenutie si významného dňa slovenských dejín, prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky pri Vatre zvrchovanosti s kultúrnym programom a pohostením.
- 22. 7. Orechová Potôň – Záhradná grilovačka u Silvie, spoločenské posedenie.
- 18. 7. Zlaté Klasy – Spevácka skupina Slnečnica – Vystúpenie v Domove pre seniorov Rohovce.
- 16. 9. Povoda – Súťaž vo varení tradičných slovenských jedál.
- 30. 10. Veľké Blahovo – Svetový deň úsmevu, posedenie pri vtipoch a poviedkach.
- 29. 11. Dunajská Streda – Vianočné tvorivé dielne, pripomenutie si slovenských zvykov a tradícií vyzdobením vianočného stromčeka, vytvorením vianočných ikebán a ozdôb tradičnými technikami.
- 5. 12. Dunajská Streda – Stretnutie detí s Mikulášom, každoročné stretnutie detí s Mikulášom, čertom a anjelom s básničkami a pesničkami pre Mikuláša.
- 12. 12. Dunajská Streda – Posedenie pri vianočnej kapustnici, koncoročné posedenie maticiarov pri maticnej vianočnej kapustnici a domácich koláčoch spojené s kultúrnym programom a zábavou.

Medzi najvýznamnejšie výsledky činnosti Domu Matice slovenskej v Dunajskej Strede patrilo posilnenie a stabilizácia členskej základne miestnych odborov, úspešná realizácia kultúrnych, folklórnych a vzdelávacích podujatí regionálneho významu, rozvoj spolupráce so školami a samosprávami, ako aj zvýšenie viditeľnosti Matice slovenskej v národnostne zmiešanom prostredí okresu Dunajská Streda.

Dom Matice slovenskej Galanta / Mgr. Peter Schvantner

Dom Matice slovenskej v Galante bol zriadený 1. 7. 1993. Územná pôsobnosť pracoviska zahŕňa okresy Galanta, Hlohovec, Trnava, Piešťany, Senica a Skalica.

Činnosť Domu Matice slovenskej v Galante bola v roku 2025 zameraná na systematické rozvíjanie slovenskej kultúrnej identity a národného povedomia v jazykovo zmiešanom prostredí juhozápadného Slovenska. Dôraz sa kládol na uchovávanie a prezentáciu hodnôt slovenskej štátnosti, kultúrneho dedičstva a historickej pamäti prostredníctvom kultúrno-vzdelávacích podujatí, výstavnej a prednáškovej činnosti. Významnú súčasť činnosti predstavovala práca s deťmi a mládežou v spolupráci s materskými, základnými a strednými

školami, podpora čitateľskej, literárnej a hudobnej kultúry, ako aj rozvoj matičného hnutia v regióne. Dom MS zároveň plnil funkciu komunitného a kultúrneho centra pre širokú verejnosť a rozvíjal spoluprácu s regionálnymi kultúrnymi a spoločenskými inštitúciami.

Medzi hlavné úlohy pracoviska patrila organizácia kultúrnych, vzdelávacích a komunitných podujatí pre všetky vekové skupiny, pripomínanie si významných štátnych, národných a spoločenských výročí, realizácia besied, výstav, tvorivých dielní a podpora prezentácie ľudových tradícií a remesiel. Osobitné postavenie malo profilové podujatie Kantiléna Karola Duchoňa, ktoré patrí medzi najvýznamnejšie kultúrne podujatia regiónu a prispieva k uchovávaniu odkazu významnej osobnosti slovenskej populárnej hudby. Medzi tradičné podujatia patrili aj Slovenský večer v Galante, TAPI pre Galantu a ďalšie aktivity zamerané na prezentáciu slovenskej kultúry. Súčasťou činnosti bola aj starostlivosť o priestory domu MS, vytváranie organizačného a materiálneho zázemia pre podujatia a rozvíjanie spolupráce so samosprávami, školami a kultúrnymi partnermi.

Dom MS v Galante systematicky pracoval na rozširovaní členskej základne prostredníctvom medzigeneračných podujatí a aktivít pre verejnosť. Priestory domu MS umožňujú celoročnú organizáciu kultúrnych podujatí, pričom významnú úlohu zohráva divadelná sála Domovina a zrekonštruované átrium využívané najmä počas jarých a letných mesiacov. Pracovisko sa zároveň venovalo metodической pomoci miestnym odborom Matice slovenskej v regióne a podpore ich činnosti prostredníctvom projektov na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry. Medzi najaktívnejšie miestne odbory patrili Galanta, Abrahám, Sereď, Pusté Sady, Zemianske Sady, Horné Saliby, Dolná Streda, Košúty, Matúškovo, Piešťany, Trnava a Petrova Ves. Významnú úlohu zohrávali aj osobné kontakty predstaviteľov Matice slovenskej s členskou základňou a podpora podujatí v jednotlivých obciach a mestách. Dôležitou súčasťou činnosti bola aj práca s mládežou prostredníctvom podujatí, ako sú Šaliarsky Matko, TAPI pre Galantu či tvorivé dielne pre deti a mládež.

Hlavné podujatia Domu Matice slovenskej v Galante v roku 2025

- 25. 4. Galanta – Kantiléna Karola Duchoňa. Jubilejný 25. ročník festivalu venovaný pamiatke Karola Duchoňa sa uskutočnil v Mestskom kultúrnom stredisku v Galante. Podujatie organizovali Dom Matice slovenskej v Galante, mesto Galanta a Mestské kultúrne stredisko Galanta. Festival predstavil mladých interpretov slovenskej populárnej hudby a potvrdil svoje významné miesto v kultúrnom živote regiónu.
- 10. 2. Galanta – Okresné kolo Šaliarskeho Matka. Tradičná recitačná súťaž poskytla žiakom základných škôl priestor na prezentáciu slovenských povestí a podporila rozvoj vzťahu k národným dejinám a literatúre.
- 11. 7. Galanta – TAPI pre Galantu X. V neogotickom kaštieli v Galante bola otvorená výstava jubilejného 10. ročníka medzinárodného umeleckého sympózia TAPI pre Galantu. Súčasťou projektu boli aj tvorivé dielne pre verejnosť a prezentácia súčasného textilného umenia.
- 11. 7. Galanta – Vatra zvrchovanosti a prehliadka matičných speváckych súborov. Tridsiaty tretí ročník podujatia pripomenul výročie prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky a bol spojený s prehliadkou speváckych súborov pôsobiacich pri miestnych odboroch Matice slovenskej.

- 19. 9. Galanta – Slovenský večer. Tradičné podujatie prezentovalo slovenský folklór, ľudové remeslá, kroje, hudbu a tanec. Organizátormi boli Dom Matice slovenskej v Galante a Mestské kultúrne stredisko Galanta.

Významnejšie lokálne podujatia

- 23. 1. Galanta – Prezentácia kníh z produkcie Vydavateľstva Matice slovenskej za účasti Ingrid Majeríkovej a Lukáša Perného.
- 10. 2. Galanta – Beseda so spisovateľmi Petrom Vrlíkom a Štefanom Packom.
- 4. 4. Galanta – oslavy 50. výročia speváckeho zboru ZORA.
- 3. – 4. 7. Galanta – Letné kreatívne dielne pre deti a mládež v rámci projektu TAPI pre Galantu X.
- 16. 10. Galanta – Prezentácia publikácie *Pamäť národa* a noviniek z Vydavateľstva Matice slovenskej spojená s odovzdaním Zlatej ceny Matice slovenskej Michalovi Hroncovi.
- 20. – 21. 11. Galanta – predvianočné tvorivé dielne pre deti v spolupráci s Klubom textilných výtvarníkov ARTTEX.
- 17. 12. Galanta – Predvianočné stretnutie matičíarov spojené s kultúrnym programom.

Podujatia, na ktorých sa DMS Galanta spolupodielal

- 8. 3. Abrahám – oslavy 25. výročia založenia MO MS Abrahám spojené s prezentáciou publikácie o histórii odboru.
- 31. 3. Sered' – 20. ročník recitačnej súťaže *Mihálikova Sered'*.
- 28. 4. Sered' – 17. ročník regionálnej speváckej súťaže *Folklórna Sered'*.
- 19. 6. Galanta – IX. ročník čitateľskej súťaže *Rozprávky spod Slovenskej lipy*.
- 23. 8. Pusté Sady – Oslavy 25. výročia založenia folklórneho súboru Pustakerčanka.
- 23. 8. Horné Saliby – Kultúrno-spoločenské podujatie *Vatra pod hviezdami*.
- 30. 8. Abrahám – Vatra Ústavy SR pri príležitosti 33. výročia prijatia Ústavy Slovenskej republiky.
- 28. 10. Sered' – VIII. ročník výtvarnej súťaže *Jeseň Jána Navrátila*.

Rok 2025 bol pre Maticu slovenskú významným konaním Valného zhromaždenia Matice slovenskej. Jednou z priorít Domu Matice slovenskej v Galante bolo preto metodické usmerňovanie a aktivizácia miestnych odborov Matice slovenskej pri organizovaní miestnych valných zhromaždení a výročných členských schôdzí. Tento cieľ sa podarilo vo veľkej miere naplniť, čo sa prejavilo aj dobrou účasťou delegátov z Trnavského samosprávneho kraja na Valnom zhromaždení Matice slovenskej v Poprade.

Osobitnú pozornosť si vyžadovali miestne odbory pôsobiace v okresoch Senica a Skalica, kde bolo potrebné venovať zvýšené úsilie koordinácii a metodickej práci. V priebehu roka sa uskutočnilo pracovné stretnutie v Petrovej Vsi a pokračovala komunikácia s predstaviteľmi miestnych odborov. Pozitívnym výsledkom bolo obnovenie činnosti Krajskej rady Matice

slovenskej, ktorej predsedníčkou sa stala Slávka Kramárová z MO MS Sered'. Pravidelná spolupráca prebiehala aj s predsedom Krajskej rady MS Martinom Bodisom.

Pozitívne možno hodnotiť aktivizáciu viacerých miestnych odborov po personálnych zmenách v ich vedení, ako aj záujem verejnosti o podujatia organizované Maticou slovenskou v regióne. Dom Matice slovenskej v Galante sa podieľal na realizácii tradičných i nových kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispeli k rozvoju kultúrneho života a prezentácii Matice slovenskej v regióne. Ohlasy návštevníkov potvrdzujú pretrvávajúci záujem o pravidelne organizované matičné aktivity.

Dom Matice slovenskej v Galante je zároveň špecifický tým, že sídli v budove vo vlastníctve Matice slovenskej. Významnou súčasťou činnosti pracoviska je preto starostlivosť o nehnuteľnosť, zabezpečovanie jej prevádzky a vytváranie dostatočných príjmov na jej chod, najmä prostredníctvom prenájmu kancelárskych priestorov. V posledných rokoch sa však obsadenosť priestorov stáva náročnejšou vzhľadom na častejšiu obmenu nájomcov a zložitejšie získavanie nových záujemcov.

V roku 2025 došlo k personálnej zmene na sekretariáte Domu Matice slovenskej. Katarínu Fekulovú od 1. júna 2025 nahradila Iveta Dvorščáková, ktorá sa aktívne zapojila do zabezpečovania administratívnej, organizačnej a osvetovej činnosti pracoviska. Personálne zabezpečenie dopĺňala upratovačka a počas vykurovacej sezóny aj kurič. Po odchode pracovníčky zabezpečujúcej ekonomickú agendu bolo potrebné zabezpečiť vedenie ekonomickej agendy externou formou.

Prevádzka Domu Matice slovenskej v Galante si vyžaduje financovanie personálnych nákladov, služieb, energií a priebežných opráv z vlastných príjmov pracoviska. Významnou výzvou do budúcnosti zostáva rast prevádzkových nákladov, potreba riešenia investičného dlhu budovy a zabezpečenie dlhodobej ekonomickej stability pracoviska. V apríli 2025 prebehla na pracovisku kontrola Inšpektorátu práce, ktorá nepreukázala závažné nedostatky.

Dom Matice slovenskej Komárno / Jozef Černek

Dom Matice slovenskej v Komárne predstavuje špecifické a strategicky významné pracovisko Matice slovenskej. Disponuje vlastnou divadelnou budovou s kapacitou 383 miest, čím plní funkciu jediného stáleho slovenského divadla v okrese s populáciou približne 100 000 obyvateľov. Vzhľadom na národnostne zmiešané prostredie, kde slovenská populácia tvorí menšinu, je prioritou pracoviska nielen divadelná činnosť, ale aj upevňovanie národného povedomia a budovanie korektných vzťahov medzi Slovákmi a Maďarmi. Napriek veku budovy a nutnosti jej komplexnej rekonštrukcie sa darí udržiavať objekt v plnej prevádzke prostredníctvom postupnej revitalizácie. Ťažiskom činnosti DMS je kultúrna produkcia, pričom viac ako 50 % tvorby realizujú vlastné matičné súbory, zamerané najmä na pôvodné muzikály a hudobno-dramatické diela s folklórnymi prvkami. Zvyšok programu dopĺňajú predstavenia hosťujúcich divadiel. Vlajkovou loďou kultúrnych aktivít je úspešný projekt Legendy Komárna – interaktívny zážitkový program, ktorý každoročne priťahuje stovky organizovaných skupín návštevníkov z celého regiónu. DMS Komárno tak plní nezastupiteľnú úlohu centra slovenskej kultúry a je kľúčovým bodom divadelného života v regióne.

Celoslovenské podujatia DMS Komárno v roku 2025:

- 25. 4. Komárno – Premiéra predstavenia ESTHER A SALOME za účasti dvoch prezidentov SR, vrátane úradujúceho Petra Pellegriniho.
- 5. 7. Komárno – Národná slávnosť sv. Cyrila a Metoda, celoslovenské kultúrno-spoločenské podujatie venované odkazu slovanských vierozvestcov.

Lokálne podujatia DMS Komárno v roku 2026

- 25. 1. Komárno – Predstavenie K.A.B.A.R.E.T / Divadlo Komora.
- 9. 2. Komárno – Predstavenie HELENKA / Slovenskí Rebeli.
- 21. 3. Komárno – Predstavenie ČAJ O PIATEJ / Divadlo Komora.
- 29. 3. Komárno – Predstavenie BOSORKA / Slovenskí Rebeli.
- 25. 4. Komárno – PREMIÉRA muzikálu ESTHER A SALOME / Dramat'ák.
- 26. 4. Komárno – I. repríza muzikálu ESTHER A SALOME / Dramat'ák.
- 4. 5. Komárno – Predstavenie ČAJ O PIATEJ / Divadlo Komora.
- 23. 5. Komárno – Predstavenie K.A.B.A.R.E.T / Divadlo Komora.
- 24. 5. Komárno – Predstavenie PRESPANKA / Slovenskí Rebeli.
- 7. 6. Komárno – Muzikál ESTHER A SALOME / Dramat'ák.
- 10. – 12. 6. Komárno – Pre školy odohraný muzikál ESTHER A SALOME / Dramat'ák.
- 14. 6. Komárno – Muzikál ESTHER A SALOME / Dramat'ák.
- 24. – 26. 7. Horná Zlatná – UJCOV MINIFEST ZA DOMOM. Jedinečný divadelný festival pod holým nebom s rodinnou atmosférou.
- 27. 9. Komárno – PREMIÉRA muzikálu HOTEL RIVIÉRA / Divadlo Komora.
- 28. 9. Komárno – I. repríza muzikálu HOTEL RIVIÉRA / Divadlo Komora.
- 9. 10. Komárno – Predstavenie ESTHER A SALOME / Dramat'ák.
- 15. 10. Komárno – II. repríza muzikálu HOTEL RIVIÉRA / Divadlo Komora.
- 26. 10. Komárno – Predstavenie HELENKA / Slovenskí Rebeli.
- 9. 11. Komárno – III. repríza muzikálu HOTEL RIVIÉRA / Divadlo Komora.
- 15. 11. Komárno – Predstavenie MILENKA / Slovenskí Rebeli.
- 5. 12. Komárno – muzikál HOTEL RIVIÉRA / Divadlo Komora.
- 21. 12. Komárno – VIANOČNÁ KAPUSTNICA / Slovenskí Rebeli, Rebeliček, posedenie pri Vianočnej kapustnici, utužovanie kolektívu.

Podujatia, ktoré DMS Komárno v roku 2025 spoluorganizovalo

- 25. 3. Komárno – Súťaž v umeleckom prednese ŠALIANSKY MATKO J. C. Hronského, okresné kolo recitačnej súťaže slovenských povestí.
- 16. 5. Komárno – SLÁVIK SLOVENSKA, súťaž v speve.

Dom Matice slovenskej Košice / Mgr. Martina Matečková

Dom Matice slovenskej v Košiciach bol prvýkrát zriadený 2. 7. 1990. Následne pôsobil ako oblastné pracovisko a v súčasnej podobe bol opätovne zriadený 11. 9. 1998. Jeho územná pôsobnosť zahŕňa okresy Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice-okolie a Trebišov.

Činnosť Domu Matice slovenskej v Košiciach bola v roku 2025 zameraná predovšetkým na metodickú, organizačnú a odbornú pomoc miestnym odborom Matice slovenskej v regióne. Pracovisko poskytovalo podporu pri organizovaní kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích a spomienkových podujatí, zabezpečovalo konzultácie v oblasti regionálnej histórie, kultúry a národného života a podieľalo sa na realizácii väčšiny podujatí organizovaných miestnymi odbormi vo svojej územnej pôsobnosti. Osobitná pozornosť bola venovaná rozvíjaniu národného povedomia prostredníctvom podujatí pripomínajúcich významné osobnosti a udalosti slovenských dejín. Cieľom týchto aktivít bolo prispieť k zachovávaniu historickej pamäti, posilňovaniu národnej identity a prezentácii hodnôt slovenského kultúrneho dedičstva.

Významnou súčasťou činnosti bola práca s členskou základňou a podpora rozvoja miestnych odborov Matice slovenskej. Pracovisko sa systematicky venovalo aktivizácii existujúcich odborov prostredníctvom osobných návštev, pracovných stretnutí, telefonickej komunikácie a účasti na ich podujatiach. Výsledkom tejto činnosti bolo založenie Miestneho odboru Matice slovenskej v Skároši, obnovenie činnosti Miestneho odboru Matice slovenskej v Trebišove a výrazný nárast členskej základne Miestneho odboru Matice slovenskej Poproč, ktorý sa zaradil medzi najpočetnejšie odbory v regióne.

Dôležitou oblasťou pôsobenia bola práca s mládežou a podpora mladomatičného hnutia. Dom Matice slovenskej v Košiciach vytváral priestor na diskusie, stretnutia a aktivity mladých matičiarov, pričom ich motivoval k aktívnemu zapájaniu sa do činnosti Matice slovenskej. V priebehu roka sa uskutočnili podujatia ako vedomostný kvíz *Vedieť je moc!*, dobrovoľnícka aktivita *Jarné upratovanie*, úprava okolia internátov v Košiciach, besedy a neformálne stretnutia mladých matičiarov. Mladí členovia sa zároveň zapájali do celoslovenských podujatí Matice slovenskej, kde pôsobili ako účinkujúci v divadelných scénkach, členovia čestných stráží a dobrovoľníci pri organizačnom zabezpečení podujatí.

Medzi najaktívnejšie miestne odbory Matice slovenskej v pôsobnosti Domu Matice slovenskej Košice patrili Miestny odbor Matice slovenskej Košice-Staré Mesto, Miestny odbor Matice slovenskej Košice-Sever, Miestny odbor Matice slovenskej Poproč, Miestny odbor Matice slovenskej Malá Ida, Miestny odbor Matice slovenskej Bačkov, Miestny odbor Matice slovenskej Sečovce a Odbor Mladej Matice Sečovce.

Celoslovenské podujatia organizované DMS Košice v roku 2025

- 19. 1. Košice – Oslobodenie mesta Košice, 80. výročie oslobodenie mesta Košice spoločne so SZPB.

- 13. 2. Trebišov – Okresné kolo Šaliasky Mat'ko J. C. Hronského, prednes povesti.
- 2. 3. Košice – Predstavenie knižnej publikácie *Gréckokatolícke osobnosti v brázde Metodovej*, beseda, sv. liturgia.
- 1. 3. Poproč – Matičný ples, 27. ročník s viac ako 100 účastníkmi.
- 18. 3. Košice – Prezentácia knihy *Čriepky z mozaiky života slovenských gréckokatolíkov vo svete*, moderovaná diskusia so zostavovateľom publikácie Danielom Černým, vedeckým pracovníkom Slavistického ústavu Jana Stanislava SAV.
- 25. 3. Košice – Krajské kolo Šaliasky Mat'ko J. C. Hronského, súťaž v prednese slovenských povestí.
- 2. 5. Košice – Spomienka na M. R. Štefánika, spomienkové podujatie na jedného z najpopulárnejších osobností našej histórie.
- 8. 5. Bačkov – Ukončenie 2. sv. vojny. Spomienkové podujatie na ukončenie druhej svetovej vojny.
- 8. 5. Košice – Ukončenie 2. sv. vojny. Pietny akt kladenia vencov v rámci ukončenia druhej svetovej vojny.
- 14. 5. Košice – Stretnutie Slovákov z jazykovo-zmiešaných území.
- 7. 7. Košice – Spomienka na sv. Cyrila a Metoda a Štefana Moysesu.
- 28. 8. Poproč – Výročie SNP. Spoločné kladenie vencov a zapálenie vaty.

Regionálne podujatia DMS Košice v roku 2025

- 1. 5. Slovenské Nové Mesto – Dedovizeň – Tokaj v Európe, festival Slovákov žijúcich v zahraničí.
- 3. 8. Plechotice, Plechocicki dobroty, ochutnávka tradičných slovenským jedál a prehliadka folklórnych súborov z rôznych regiónov Slovenska.
- 3. 10. Košice – Dobšinského Košice, prednes slovenských rozprávok.

Lokálne podujatia DMS Košice v roku 2025

- 28. 1. Košice – Kvíz Vedieť je moc. Kvíz pre mladých i dospelých s týmito okruhmi otázok: všeobecný prehľad, história, literatúra, geografia, pre maticiarov, skôr než boli slávni a hudba.
- 21. 3. Poproč – Mám básničku na jazyčku, recitácia básní.
- 23. 4. Košice – Jarné upratovanie, zveľadenie okolia pri študentských internátoch.
- 30. 4. Poproč – Ručné maľovanie veľkonočných vajícok, tvorivé dielne.
- 9. 5. Košice – Detské rozprávkové Košice.
- 10. 5. Košice – Divadelné Košice Jozefa Adamoviča, tradičný súťažný divadelný festival, kde hlavná cena je televízor.
- 6. 5. Košice – Kolorit slovenského ornamentu.

- 6. 5. Košice – Voľba pápeža, prečo je Vatikán opradený konšpiráciami, diskusia s historikom Jurajom Vráblom ml.
- 10. 5. Vyšná Hutka – V náručí tradícií, folklórne oslavy Dňa matiek.
- 17. 5. Čakanovce – Otvorenie zreštaurovanej oddychovej zóny pri studničke.
- 22. 5. Trebišov – Prezentácia knižnej publikácie *Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti* Mateja Mindára, predsedu MO MS Trenčín.
- 22. 5. Košice – Prezentácia knižnej publikácie *Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti* Mateja Mindára, predsedu MO MS Trenčín.
- 25. 5. Bačkov – Deň matiek v Bačkove, kultúrno-spoločenské podujatie.
- 10. 6. Košice – Rómska pieseň v Košiciach. Súťaž v speve piesní.
- 17. 6. Košice – Prezentácia knižnej publikácie *Pravdivé dejiny Slovanov a Slovákov*.
- 14. 8. Bačkov – Relaxačno-zážitkový výlet do Sarospataku.
- 28. 8. Košice – Poznávací zájazd do Michaloviec.
- 30. 8. Vyšná Kamenica – Deň obce. Kultúrno-spoločenské podujatie v obci.
- 6. 9. Bačkov – Odklíňanie dreva, rezbárska súťaž s dlhoročnou tradíciou.
- 16. 9. Košice – Vernisáž výstavy *Nájdenná v kruhu*, výstava mandál.
- 18. 9. Košice – Predstavenie knižnej publikácie *Pamäť národa* za účasti predsedu Matice slovenskej Mariána Gešpera a vedeckého tajomníka Matice slovenskej Pavla Maduru, ktorý knižnú publikáciu zostavil.
- 19. 9. Košice – Spomienkové podujatie venované Jánovi Strakovi, ktorého pamätník v Košiciach obnovil Michal Matečka, vtedajší riaditeľ DMS Košice.
- 23. 9. Košice – Poznávací zájazd do Jasova.
- 13. 11. Trebišov – Spomienková beseda venovaná Júliusovi Galgani.
- 27. 11. Moldava nad Bodvou – Znej ľudová pieseň, súťaž v speve ľudových piesní.
- 30. 11. Poproč – Ondrejovské pečenie cukru. Veľmi chutná prezentácia tradičnej ľudovej kultúry, kde sa pečie tradičná pochúťka.
- 3. 12. Sečovce – Spomienkové podujatie venované Jánovi Ordošovi a Štefanovi Korčmárošovi.
- 5. 12. Košice – Mikulášske posedenie s kultúrnym programom.
- 7. 12. Nováčany – Hlasy minulosti, ozveny prítomnosti, spomienkový koncert zborového spevu venovaný Pavlovi Bačovi.
- 18. 12. Košice – Prednáška o Samuelovi Timonovi.
- 21. 12. Kokšov-Bakša – Zahraj si s nami, deti spievajú a hrajú s profesionálnou skupinou ľudovej hudby.

Podujatia, na ktorých sa DMS Košice v roku 2025 spolupodieľal

- 16. 2. Košice – Spomienkový večer na Konštantína Filozofa, pripomenuli sme si 1156. výročie blaženého skonu Konštantína Filozofa.
- 30. 4. Poproč – Stavanie mája. Pripomenutie si zvykov a tradícií v mesiaci máj.
- 16. 8. Sečovce – Dni mesta Sečovce, zapojenie sa do súťaže vo varení desiatovej polievky, vystúpenie orchestra za účasti matičiarov.
- 30. 8. Malá Ida – Koniec leta v Malej Ide, ukončenie leta kultúrnym programom.
- 13. 9. Poproč – Deň obce.
- 4. 10. Poproč – Mesiac úcty k starším, program pre seniorov.
- 8. 10. Valaská – Prednáška DMS Košice vo Valaskej pod názvom Odkaz štúrovskej generácie. Na ZŠ Valaská bola vystavená aj výstava Odkaz štúrovskej generácie.
- 6. 12. Poproč – Mikuláš pre deti.
- 20. 12. Poproč – Rozdávanie darčiekov – Anjelské Vianoce.

Medzi najvýznamnejšie výsledky činnosti Domu Matice slovenskej v Košiciach v roku 2025 patrilo rozšírenie a stabilizácia členskej základne, vznik Miestneho odboru Matice slovenskej v Skároši, obnovenie činnosti Miestneho odboru Matice slovenskej v Trebišove a výrazný nárast počtu členov v Miestnom odbore Matice slovenskej Poproč, ktorý sa priblížil k hranici 100 členov.

Významnou súčasťou činnosti bola aj popularizácia slovenskej histórie, literatúry a národného života prostredníctvom prezentácií knižných publikácií spojených s besedami. V priebehu roka sa uskutočnilo päť prezentácií kníh, z toho tri publikácie vydala Matica slovenská. Verejnosti boli predstavené publikácie *Čriepky z mozaiky života slovenských gréckokatolíkov vo svete*, *Gréckokatolícke osobnosti v brázde Metodovej*, *Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti*, *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023* a *Pravdivé dejiny Slovanov a Slovanov*.

Mimoriadny ohlas zaznamenalo spomienkové podujatie v Sečovciach venované Jánovi Ordošovi a Štefanovi Korčmárošovi. Osobitný rozmer mu dodalo online vystúpenie sestry Jána Ordoša, ktorá sa s účastníkmi podelila o osobné spomienky na svojho brata a ocenila iniciatívu Matice slovenskej pripomínať osobnosti, ktoré sa zaslúžili o slovenský národný a kultúrny život.

Dom Matice slovenskej v Košiciach pôsobí v národnostne a kultúrne rozmanitom prostredí východného Slovenska. Svoju činnosť preto orientuje na podporu slovenského národného povedomia, pripomínanie významných osobností a udalostí slovenských dejín, ako aj na prezentáciu slovenského kultúrneho dedičstva. Osobitná pozornosť je venovaná problematike Slovákov žijúcich na národnostne zmiešaných územiach. V tejto súvislosti sa v Košiciach uskutočnilo aj Stretnutie Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území Slovenska pod vedením Viliama Komoru z Matice slovenskej.

Dom Matice slovenskej Levice / Mgr. Miroslav Považan

Dom Matice slovenskej v Leviciach vznikol 11. 12. 1998. Jeho predchodcom bolo Oblastné pracovisko Matice slovenskej zriadené v roku 1990. Územná pôsobnosť pracoviska zahŕňa

okres Levice, ktorý patrí medzi najväčšie a národnostne zmiešané okresy Slovenska. V okrese bolo založených 32 miestnych odborov Matice slovenskej, z ktorých v súčasnosti aktívne pôsobí 22. Pre dlhodobú nečinnosť bolo 13 miestnych odborov zaradených medzi neaktívne. Od roku 2012 je riaditeľom Domu Matice slovenskej Miroslav Považan.

Medzi najaktívnejšie miestne odbory patria MO MS Rybník, Horša, Tlmače, Kozárovce, Želiezovce, Šarovce, Jur nad Hronom a Veľké Kozmálovce. V roku 2025 pokračovala aj obnova činnosti MO MS Levice pod vedením novej predsedníčky Aleny Balážovej.

Činnosť Domu Matice slovenskej v Leviciach bola v roku 2025 zameraná najmä na prácu s mládežou, podporu folklóru, zachovávanie ľudových tradícií, organizovanie kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí a rozvoj spolupráce so školami, samosprávami a kultúrnymi inštitúciami. Významnú pozornosť pracovisko venovalo folklórnemu hnutiu, ktoré má v regióne dlhoročnú tradíciu. Každoročne organizuje prehliadku detských folklórnych súborov *Čriepky*, školenia vedúcich detských folklórnych kolektívov, ako aj poznávacie zájazdy po Slovensku.

V oblasti literárnej a vzdelávacej činnosti pracovisko organizovalo súťaž v prednese poézie a prózy pre seniorov, literárnu súťaž *Cena Andreja Chudobu* v Pukanci, vedomostné súťaže *Putujeme za ľudovou piesňou* a *Poznaj svoju vlasť*, ako aj viaceré prednášky, besedy a spomienkové podujatia venované významným osobnostiam slovenských dejín.

K najvýznamnejším podujatiam roka patril 24. ročník Národného výstupu na Sitno, ktorý zaznamenal vysokú účasť návštevníkov z viacerých regiónov Slovenska. Súčasťou podujatia bol kultúrny program folklórnych a speváckych kolektívov. Dom Matice slovenskej sa podieľal aj na organizovaní okresných osláv svätých Cyrila a Metoda v Tlmačoch, okresnej Vatry zvrchovanosti, Memoriálu Márie Švolíkovej v Kozárovciach, stolnotenisového turnaja o Pohár riaditeľa domu Matice slovenskej, cykloturistických podujatí a viacerých komunitných stretnutí pri príležitosti ľudových zvykov a tradícií.

Pri realizácii svojich aktivít pracovisko spolupracovalo s mestom Levice, mestským kultúrnym strediskom, regionálnym osvetovým strediskom, Štátnym archívom v Leviciach, Tekovskou knižnicou, Tekovským múzeom, Tekovskou hvezdárňou, školami všetkých stupňov, samosprávami a ďalšími kultúrnymi a spoločenskými organizáciami v regióne.

Na národnostne zmiešanom území okresu sa Dom Matice slovenskej v Leviciach zameriava na podporu slovenskej kultúry, jazyka a národného povedomia prostredníctvom literárnych, folklórnych, hudobných a vedomostných súťaží, turistických podujatí a vzdelávacích aktivít. Osobitnú pozornosť venuje práci s deťmi a mládežou a spolupráci s miestnymi odbormi Matice slovenskej v oblastiach s národnostne zmiešaným obyvateľstvom. Medzi najaktívnejšie odbory na zmiešanom území patria MO MS Želiezovce a MO MS Jur nad Hronom.

Podujatia Domu Matice slovenskej v Leviciach v roku 2025

- 14. 1. Levice – 32. výročie vzniku Slovenskej republiky. Spomienka spoločne s kultúrnym programom, ktorý zabezpečili žiaci zo VI. ZŠ v Leviciach, odbornú prednášku viedol F. Murín.
- 28. 1. DMS Levice – Fraňo Král, 70. výročie úmrtia. Lokálne stretnutie matičíarov MO MS Levice, prednášku viedla učiteľka Števková z Tlmáča.
- 17. 1. DMS LEVICE – Fašiangové posedenie. Regionálne stretnutie matičíarov z Rybníka, Tlmáča, Levíc a Kozárovca.

- 17. 2. DMS Levice – Štefan Krčméry, 70. výročie úmrtia.
- 28. 2. DMS Levice – Kvíz Poznaj svoju vlasť pre stredné školy. Regionálna súťaž stredných škôl okresu Levice, bola zameraná na výročia našich dejateľov, zúčastnilo sa na ňom 9 družstiev. Víťazom sa stalo družstvo gymnázia z Levíc.
- 4. 3. DMS Levice – 80. výročie vypálenia obce Kalište, spomienkové stretnutie.
- 9. 3. DMS Levice – Spoločenské posedenie pri MDŽ. Lokálne stretnutie matičiarov MO MS Levice s odovzdaním kvetov pre aktívne matičiarky.
- 27. 3. DMS Levice – Posedenie pri veľkonočných zvykoch a tradíciách. Regionálne posedenie matičiarov s ukážkou veľkonočných zvykov a maľovanie kraslíc v regióne Tekov
- 9. 4. DMS Levice – Putujeme za ľudovou piesňou. Regionálnej súťaže sa zúčastnilo len 12 žiakov Stredných škôl v meste Levice. Súťažiaci boli oblečení v krojoch a odmenení diplomom a vecnými cenami.
- 24. 4. DMS Levice – Zákaz činnosti MS v roku 1875. Spoločenské postavenie MS ako jedinej národnej ustanovizne Slovákov malo nezameniteľné miesto – beseda.
- 15. 5. DMS Levice – Deň matiek. Spoločenské posedenie pri príležitosti dňa matiek prebehlo v priestoroch DMS Levice za účasti matičiarok MO MS Levice. Kultúrny program zabezpečili žiaci Internátnej školy v Leviciach.
- 12. 6. DMS Levice – Okresná súťaž seniorov v prednese prózy a poézie. DMS bol spoluorganizátorom súťažnej prehliadky seniorov spolu s Jednotou dôchodcov na Slovensku. Účasť bola vysoká a úroveň tiež. Víťazi postúpili na kraj a všetci účastníci boli ocenení diplomom a vecnými cenami.
- 17. 6. DMS Levice – Okresný šachový turnaj stredných škôl. Súťaž v šachu stredných škôl okresu Levice má už dlhoročnú tradíciu. Na trnaji sa zúčastnilo 18 študentov.
- 24. 6. DMS Levice – Mária Rázusová-Martáková. Lokálne stretnutie sa uskutočnilo za účasti miestnych matičiarov a učiteliek ZŠ v Leviciach. Lektorka p. učiteľka Bónová.
- 5. 7. Slovenský dvojkríž v Tlmačoch – Cyril a Metod, okresné oslavy Cyrila a Metóda sa pravidelne uskutočňujú pri slovenskom dvojkríži v Tlmačoch. Matičiari po svätej omši venovanej Cyrilovi a Metodovi a po krátkom príhovore riaditeľa DMS Levice Miroslava Považana položili veniec ku dvojkrížu.
- 20. 7. DMS Levice – Národný výstup na Sitno. Celoslovenské oslavy k výročiu vyhlásenia zvrchovanosti Slovenskej republiky sa už po 24-krát konali výstupom na Sitno. Kultúrny program zabezpečila spevácka skupina z Veľkých Kozmáloviec.

Dom Matice slovenskej Liptovský Mikuláš / Bc. Marek Nemec

DMS v Liptovskom Mikuláši bol zriadený dňa 1. 10. 1991. Územná pôsobnosť zahŕňa okresy Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. Hlavná orientácia činnosti DMS v sledovanom období sa sústreďuje na rozvoj členskej základne, metodickú pomoc pri matičnej práci, divadelnú činnosť (dom MS je sídlom Divadelného odboru MS), spoluprácu so samosprávou a kultúrnymi organizáciami. Pozornosť sa venuje aj slovenským

krajanom v Poľsku a mladým matičiarom. Najaktívnejšie MO MS v regióne sú Važec, Východná, Kráľova Lehota, Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok, Kvačany, Liptovské Sliache, Stankovany, Dolný Kubín, Trstená a Oravská Jasenica. Najaktívnejšie OMM v regióne sú Podtureň, Liptovský Mikuláš a Beňadiková.

Medzi hlavné realizované úlohy DMS v roku 2025 patrilo organizovanie Národného výstupu na Kriváň, usporiadanie Divadelného festivalu Ivana Stodolu, participovanie na matičných podujatiach usporiadaných Maticou slovenskou (Martin, Rimavská Sobota, Kobeliarovo, Sučany, Kremnica, Devín), podpora činnosti MO MS v Liptove a na Orave, spolupráca so samosprávou a štátnou správou, ako aj so školami (čitateľský maratón Liptov, Orava číta Kukučina), spolupráca s krajanmi v Poľsku.

Celoslovenské podujatia v roku 2025, na ktorých DMS Liptovský Mikuláš participoval

- 10. – 11. 4. Nové Mesto nad Váhom – Divadelný festival Aničky Jurkovičovej, účasť tajomníka DO MS P. Vrlíka, prehliadka divadelných hier so ženskou tematikou.
- 24. 4. Bratislava – Národný výstup na Devín. Účasť mladých matičiarov z Liptova, spoluúčasť na kultúrnom programe o štúrovskej generácii.
- 6. 6. Martin – 164. výročie Memoranda slovenského národa, spoluúčasť na kultúrnom programe a dramaturgii programu.
- 16. 8. Račková dolina – Národný výstup na Kriváň, organizátor, spoluúčasť na programe, turistická akcia celoslovenského významu.
- 12. – 13. 9. Liptovský Mikuláš – Divadelný festival Ivana Stodolu, prehliadka divadelných súborov.

Regionálne podujatia organizované DMS Liptovský Mikuláš v roku 2025

- 10. 2. Galanta – Šaliensky Matko, regionálna súťaž v prednese povestí a rozprávok, účasť liptovských matičných spisovateľov na besede a v porote (Packa, Vrlík).
- 16. 5. Liptov, Orava, DMS a MO MS Liptovský Mikuláš a MO MS Dolný Kubín – Liptov, Orava číta Kukučina, čitateľský maratón z príležitosti 165. výročia narodenia Martina Kukučina.
- 16. 5. Rimavská Sobota – Odhalenie pamätníka S. Vozára, spolupráca na kultúrnom programe a dramaturgii.
- 17. 5. Kobeliarovo – Spomienka na 230. výročie narodenia P. J. Šafárika, spolupráca na kultúrnom programe.
- 23. 5. Krupina – Spomienkové oslavy na nedeľu 80. narodeniny S. Siebestaina, ochotníckeho herca a režiséra, účasť tajomníka DO MS P. Vrlíka.
- 18. 6. Kremnica – 200. výročie narodenia J. Langsfelda, spolupráca na kultúrnom programe a dramaturgii.
- 6. 7. Dolný Kubín, Vyšnokubínske Skalky – Stretnutie matičiarov Liptova a Oravy pri ekumenickom dvojkríži pri príležitosti sviatku sv. Cyrila a Metoda.
- 24. 9. Trstená – Ohalenie pamätnej tabule Štefanovi Furdekovi, predsedovi Zahraničnej MS, spolupráca na kultúrnom programe.

- 14. 10. Sučany – Spomienka na 200. výročie narodenia J. Langsfelda, spoluúčasť na kultúrnom programe.
- 28. 12. Trenčianske Stankovce – 125. výročie založenia divadelného súboru, účasť tajomníka DO MS, odovzdanie Striebornej plakety MS.

Lokálne podujatia organizované DMS Liptovský Mikuláš v roku 2025

- 27. 1. Liptovský Mikuláš, Vrbický cintorín – Spomienka na 95. výročie úmrtia Jura Janošku, predsedu MS, generálneho biskupa ev. a. v. cirkvi na Slovensku.
- 15. 2. Liptovský Mikuláš, Dom kultúry – Ples mladých matičíarov. Viac ako 150 účastníkov plesu sa každoročne zabáva pri dobrej hudbe a jedle.
- 15. 2. Stankovany – Maškarný ples, usporiadateľ MO MS Stankovany.
- 10. 3. Liptovský Mikuláš – Matičný deň žien v DMS.
- 13. 3. Liptovský Mikuláš, beseda so žiakmi MŠ Stodoláčik o národných symboloch.
- 26. 3. Liptovský Mikuláš – Spomienka na 155. výročie úmrtia M. M. Hodžu na Vrbickom cintoríne.
- 23. 4. Liptovský Mikuláš – Spomienka na nedožitú 75. narodeninu významnej kultúrnej pracovníčky Viery Galovej v priestoroch DMS.
- 30. 4. Liptovský Mikuláš – Súťaž v prednese poézie seniorov.
- 7. 5. Liptovský Mikuláš – Vernisáž výstavy výtvarníka a spisovateľa Miroslava Bartoša.
- 7. 9. Ľubľa – Divadelná prehliadka ĽUBELAFEST, účasť MADOS s divadelnou hrou *Ako Vrbičania o Maticu prišli*.
- 10. 9. Liptovský Mikuláš – Vernisáž výstavy fotografa Jána Hlauča v DMS.
- 4. 11. Liptovský Mikuláš – Vernisáž výstavy akademického maliara Stanislava Harangóza, člena Výtvarného odboru MS v priestoroch DMS.
- 29. 11. Lisková – Pamätná tabuľa Vavra Šrobára, spomienka pri 75. výročí úmrtia.
- 6. 12. Závažná Poruba – Spomienka na básnika Milana Rúfusa na miestnom cintoríne pri príležitosti 97. výročia narodenia.
- 15. 12. Liptovský Mikuláš – Spoločenské posedenie pri kapustnici v DMS.
- 19. 12. Liptovský Mikuláš – Spoločenské posedenie pri kapustnici MADOS v DMS.

Podujatia, na ktorých DMS Liptovský Mikuláš v roku 2025 spolupodieľal

- 28. 2. Liptovský Mikuláš – Fašiangy v meste, spolupráca na kultúrnom programe.
- 1. 3. Liptovský Mikuláš, mestská časť Palúdzka – Fašiangy v Palúdzke, spolupráca na kultúrnom programe, logistika a krojovaní mladí matičíari z OMM L. Mikuláš.
- 7. 3. Liptovský Mikuláš, Námestie osloboditeľov – Medzinárodný deň žien, zabezpečenie kultúrneho programu.

- 5. 6. Liptovský Mikuláš, rodný dom Rázusovcov – Spomienkové podujatie Naša Marka, pri príležitosti 120. výročia narodenia Márie Rázusovej-Martákovej.
- 19. 7. Liptovský Mikuláš, mestská časť Palúdzka – Palučanský deň, spolupráca pri organizovaní a logistiku podujatia zabezpečil OMM Liptovský Mikuláš.
- 27. 7. Stankovany – 600. výročie prvej písomnej zmienky, spolupráca na kultúrnom programe, divadlo a iné.
- 5. 11. Liptovský Mikuláš – Lampiónový sprievod mestom, spolupráca na kultúrnom programe, zabezpečenie účasti.
- 21. 11. Liptovský Mikuláš, Vrbický cintorín – Spomienka na 120. výročie narodenia herca Adama Matejku, spoluorganizátor podujatia.

Dom Matice slovenskej Lučenec a Fiľakovo / PaedDr. Jana Vitteková

Dom Matice slovenskej v Lučenci bol zriadený 1. 2. 1998. Jeho územná pôsobnosť zahŕňa okresy Lučenec, Poltár a Fiľakovo. Činnosť pracoviska bola v roku 2025 zameraná na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia, podporu činnosti miestnych odborov Matice slovenskej a odborov Mladej Matice, organizovanie kultúrno-vzdelávacích podujatí regionálneho a celoslovenského významu, ako aj na metodickú, organizačnú a koordinačnú činnosť vo vzťahu k miestnym odborom a ďalším pracoviskám Matice slovenskej v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Osobitná pozornosť bola venovaná rozvíjaniu spolupráce v národnostne zmiešanom prostredí a upevňovaniu vzťahov s kultúrnymi a spoločenskými organizáciami pôsobiacimi v regióne.

Medzi hlavné úlohy Domu Matice slovenskej v Lučenci patrila koordinácia činnosti a metodická pomoc miestnym odborom Matice slovenskej v okresoch Lučenec, Fiľakovo a Poltár. V okrese Poltár pracovisko dlhodobo usiluje o obnovenie činnosti miestneho odboru Matice slovenskej. Významnú súčasť činnosti tvorila pravidelná komunikácia s predsedami a členmi výborov miestnych odborov, zabezpečovanie prenosu rozhodnutí a metodických usmernení Členského ústredia Matice slovenskej do regionálnej praxe, ako aj ich realizácia a vyhodnocovanie.

Pracovisko sa podieľalo na príprave a organizácii kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí v spolupráci s miestnymi odbormi, samosprávami, školami a kultúrnymi inštitúciami. Rozvíjalo spoluprácu s partnermi v národnostne zmiešanom prostredí, vrátane obce a školy v Samsonháze. Súčasťou činnosti bola aj podpora zapájania mladej generácie do matičného hnutia, vedenie členskej evidencie, spracovanie administratívnej agendy a príprava podkladov pre potreby Členského ústredia Matice slovenskej.

Regionálne a cezhraničné podujatia DMS Lučenec v roku 2025

- 5. 7. Šiatorská Bukovinka – Slávnosť sv. Cyrila a Metoda, výstup na hrad Šomoška, kultúrno-spoločenské podujatie venované odkazu slovanských vierozvestcov, cezhraničná spolupráca s maďarskou obcou Šiatorská Bukovinka.
- 11. 2. Lučenec – Metodický deň učiteľov slovenského jazyka a literatúry a regionálnej výchovy, odborné a vzdelávacie podujatie.

- 25. 2. Lučenec – Okresné kolo súťaže v prednese povesti – Šaliensky Maťko, 30. ročník.
- 28. 4. Lučenec – Poznávame nárečia našich predkov, výchovno-vzdelávacie podujatie, regionálna súťaž v nárečí.
- 30. 4. Fiľakovo – Stavanie mája, kultúrno-folklórne podujatie realizované v spolupráci s mestom Fiľakovo a deťmi z folklórnych súborov a skupín.
- 1. 5. Polichno – 1. máj, prvomájový sprievod, kultúrno-turistické podujatie v obci Polichno a obci Tuhár.
- 13. 5. Lučenec – 80. výročie úmrtia Juraja Janošku, pietna spomienka, vzdelávacie podujatie, premietanie filmu pre stredné školy, v spolupráci s mestom Lučenec, SZPB Lučenec a MO MS Lučenec.
- 24. 6. Lučenec – Turistická prechádzka po pamiatkach oslobodzovania československej republiky v roku 1919.
- 19. 7. Fiľakovo – Stretnutie so zahraničnými Slovákami z Vojvodiny – Kysač a Begeč, folklórny festival, kultúrno-spoločenské podujatie, zachovanie tradícií našich predkov, prednášková časť o odchode Slovákov na Dolnú zem, MO MS Fiľakovo, MO MS Lučenec, mesto Fiľakovo, NOS Lučenec, DFS Jánošík a DFS Málinčok.
- 4. 9. Lučenec – Po stopách jubilantov Novohradu, kultúrno-spomienkové a vzdelávacie podujatie v spolupráci s Maticou slovenskou, MO MS Lučenec, obcou Mašková, obcou Ľuboreč, obcou Točnica a obcou Uderiná.
- 4. 10. Lučenec, Polichno – 34. ročník Timravínym chodníčkom a výtvarná súťaž Maľujeme Timravu, kultúrno-literárne-turistické podujatie, zveľaďovanie fary, na ktorej B. S. Timrava žila, odovzdanie finančnej zbierky od šperkárky Petry Tóth.
- 11. 10. Fiľakovo – Október, mesiac úcty k starším, súťaž o najlepší jesenný koláč, program plný hudby a spevu. Účinkoval DFS Jánošík a hostia.
- 28. 10. Lučenec – 80. výročie divadelného súboru Timrava. MS odovzdala prostredníctvom predstaviteľov MO MS a DMS Striebornú cenu MS súboru Timrava. Podujatie sa uskutočnilo v spolupráci s NOS Lučenec a mestom Lučenec.
- 12. 12. Lučenec – Novohradskí betlehemci. Folklórno-hudobné pásmo, prezentácia zvykov a tradícií betlehemcov.

Podujatia, na ktorých sa DMS Lučenec spolupodieľal v roku 2025

- 5. 5. Lučenec – Deň Štefánika spojený s Behom o pohár riaditeľky DMS Lučenec. Pietna spomienka, výstava Štefánikove cesty za poznaním. Podujatie organizoval Spolok M. R. Štefánika, Mesto Lučenec, Spoločnosť Štefánika Brezová pod Bradlom, OÚ Lučenec, ZŠ M. R. Štefánika Lučenec a DMS Lučenec.
- 22. 8. Lučenec – Dni mesta Lučenec, spoluúčasť na kultúrnom programe a prezentácia činnosti Matice slovenskej počas podujatia.
- 11. – 13. 7. Detva – 58. folklórne slávnosti pod Poľanou. DMS v spolupráci s MO MS Polichno a obec Polichno zabezpečovali Timravín dvor. Spolupráca na príprave sprievodných kultúrnych a vzdelávacích aktivít, prezentácia činnosti MS a jej novín, časopisov a literatúry.

- 24. 7. Lučenec – Novohradský medzinárodný folklórny festival. Spoluorganizácia sprievodného kultúrneho podujatia – Krojované bábiky (výstava).
- 31. 8. Trebeľovce – Folklórny festival Trebeľovce. Zabezpečenie programu *Generácie* DFS Jánošík v rámci udržiavania tradícií našich predkov.
- 4. 9. Lučenec – Po stopách jubilantov Novohradu. Kultúrno-spomienkové a vzdelávacie podujatie v spolupráci s MS (hlavná aktivita MS) a obcami Mašková, Ľuboreč, Točnica a Uderiná.

Dom Matice slovenskej v Lučenci sa v sledovanom období venoval práci so Slováckmi žijúcimi v národnostne zmiešaných oblastiach okresov Lučenec a Filákov, predovšetkým v obciach s vyšším zastúpením obyvateľov maďarskej národnosti. Činnosť bola zameraná na podporu a udržiavanie činnosti miestnych odborov Matice slovenskej, organizovanie kultúrnych, spoločenských a spomienkových podujatí v slovenskom jazyku a zabezpečovanie účasti slovenských folklórnych a kultúrnych kolektívov na miestnych podujatiach. Osobitná pozornosť bola venovaná spolupráci so školami, samosprávami a kultúrnymi inštitúciami v národnostne zmiešanom prostredí, vrátane partnerov v Šamsonháze, Šiatorskej Bukovinke, Hájnačke a Šíde. Dôležitou súčasťou činnosti boli aj spoločné podujatia so zástupcami národnostných menšín, najmä maďarskej národnosti, ktoré prispievali k rozvoju vzájomného porozumenia a zároveň k zachovávaniu aktívnej prítomnosti slovenského kultúrneho a spoločenského života v regióne.

Dom Matice slovenskej Michalovce / PhDr. Karina Obšatníková, PhD.

Dom Matice slovenskej v Michalovciach bol zriadený 1. 2. 1991. Jeho územná pôsobnosť zahŕňa okresy Michalovce, Sobrance a Veľké Kapušany. Pracovisko zároveň dlhodobo spolupracuje s Oblastnou organizáciou Matice slovenskej na Zakarpatsku v Užhorode na Ukrajine.

Činnosť Domu Matice slovenskej v Michalovciach bola v roku 2025 zameraná na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia, podporu činnosti miestnych odborov Matice slovenskej a odborov Mladej Matice, organizovanie kultúrno-vzdelávacích podujatí regionálneho a celoslovenského významu, ako aj na metodickú, organizačnú a koordinačnú činnosť v rámci regiónu. Osobitná pozornosť bola venovaná spolupráci s krajským prostredím na Zakarpatsku aj napriek pretrvávajúcej zložitej situácii spôsobenej vojnovým konfliktom na Ukrajine.

Významnou súčasťou činnosti domu Matice slovenskej je starostlivosť o zachovanie a prezentáciu regionálneho kultúrneho dedičstva. V predchádzajúcich rokoch sa pracovisko podieľalo na vzniku štyroch pamätných izieb v Močaranoch, Trnave pri Laborci, Vinnom a Bánovciach nad Ondavou, venovaných významným osobnostiam regiónu. Pri príležitosti 100. výročia založenia miestnych odborov Matice slovenskej a 30. výročia Domu Matice slovenskej v Michalovciach vznikol v spolupráci s TV Mistrál dokumentárny film prezentujúci tieto expozície a osobnosti, ktorým sú venované. Pamätné izby sú sprístupnené širokej verejnosti, školám i záujemcom o regionálne dejiny a kultúru.

Medzi hlavné úlohy pracoviska v roku 2025 patrila koordinácia činnosti a metodická pomoc miestnym odborom Matice slovenskej a odborom Mladej Matice v okresoch Michalovce, Sobrance a Veľké Kapušany, ako aj pravidelná komunikácia s ich predstaviteľmi,

zabezpečovanie prenosu rozhodnutí a metodických usmernení Členského ústredia Matice slovenskej do regionálnej praxe a ich následná realizácia.

Medzi najaktívnejšie miestne odbory Matice slovenskej v regióne patrili MO MS Michalovce, Zalužice, Poruba pod Vihorlatom, Sobrance, Pinkovce, Záhor, Pavlovce nad Uhom, Staré, Strážske, Veľké Kapušany, Zbudza, Sejkov, Jenkovce, Vojnatina a Tušická Nová Ves.

Súčasťou činnosti riaditeľstva Domu Matice slovenskej bola aj správa budovy vo vlastníctve Matice slovenskej, vrátane zabezpečovania jej prevádzky, údržby a komunikácie s nájomníkmi. Táto agenda predstavuje významnú organizačnú a administratívnu súčasť činnosti pracoviska.

Celoslovenské a cezhraničné podujatia DMS Michalovce v roku 2025

- 3. 8. Poruba pod Vihorlatom – Folklórne slávnosti Poruba pod Vihorlatom, prehliadka folklórnych kolektívov z rôznych kútov Slovenska, ich zvykov a tradícií s bohatým kultúrnym programom.
- 13. 9. Michalovce, MsKS – Srdce ako dar, festivalové podujatie s prezentáciou folklóru, tradičnej hudby a spevu.
- 12. 12. Ukrajina, Užhorod – Slovenský betlehem, ukážka slovenských zvykov a tradícií pre žiakov ZŠ a širokú verejnosť.

Regionálne podujatia DMS Michalovce v roku 2025

- 17. 1. Lekárovce – Fašiangy, ukážka zvykov a tradícií.
- 18. 3. Pavlovce nad Uhom – Malá vojna. Pripomenutie si hrdinov Malej vojny pri pamätníku v Pavlovciach nad Uhom spojené s besedou za prítomnosti predsedu MS Mariána Gešpera a historickej čestnej stráže mladých matičíarov z Vranova n/T.
- 9. 4. Lekárovce, ZŠ Lekárovce – Výstava Inšpiratívni matičíari s komentárom riaditeľky DMS Michalovce pre žiakov a učiteľov ZŠ.
- 10. 4. Michalovce, ZKGZ – Fugova Domovina, 15. ročník. Regionálne podujatie zamerané na rozvoj tvorivých schopností detí a žiakov v literárnej a výtvarnej tvorbe.
- 1. 6. Pinkovce, OÚ – Remeslá očami detí, kultúrne podujatie spojené s ukážkou tvorby a výrobou výrobkov našich remeselníkov podľa starých zvykov a tradícií.
- 3. 6. Sobrance, ZŠ – Športové podujatie pre matičíarov zo Sobrańec a okolia.
- 4. 6. Michalovce, ZKGZ – Fugova Domovina, vyhodnotenie prác žiakov. Regionálne podujatie zamerané na rozvoj schopností žiakov v literárnej a výtvarnej tvorbe.
- 21. 6. Zalužice, futbalové ihrisko – Z rozprávky do rozprávky P. Dobšinského, kultúrno-športové podujatie na Deň detí spojené s bežeckou aktivitou pre všetky vekové kategórie z celého regiónu, varenie gulášu a vyfarbovanie novej omaľovánky s osobnosťami Slovenska, hlavne na motívy rozprávok P. Dobšinského.
- 6. 7. Staré, OÚ – Cyrilo-metodský deň, kultúrno-spoločenské podujatie venované odkazu slovanských vierozvestcov s odborným a umeleckým programom.

- 27. 7. Močarany – Pamätná izba Gorazda Zvonického, Gorazdov večer, kultúrno-spoločenské podujatie pre všetky vekové kategórie spojené s pripomenutím si osobnosti G. Zvonického a ďalších významných Slovákov.
- 8. 8. Jenkovce, OÚ – 10. ročník Rockového festivalu v Jenkovciach.
- 8. 8. Jenkovce, OÚ – Výstava Inšpiratívni matičiari.
- 8. – 9. 10. Michalovce, ZUŠ – 6. ročník Zlatý Matičný hlasok, regionálna súťaž v speve ľudovej piesne v tradičnom odeve pre žiakov MŠ a ZŠ.
- 8. 11. Rakovec nad Ondavou, KD – Uvedenie CD FSK Rakovčan do života.
- 13. 11. Michalovce, MsKS – Horovov Zemplín, recitačná súťaž pre stredné školy Košického samosprávneho kraja.
- 12. 12. Veľké Kapušany, zasadačka MsÚ – Svetlo nádeje s Maticou slovenskou.

Lokálne podujatia DMS Michalovce v roku 2025

- 8. 1. Veľké Kapušany, gymnázium – Výstava Inšpiratívni matičiari.
- 9. 1. Michalovce, ZŠ T. J. Moussona – Výstava Inšpiratívni matičiari.
- 13. 2. Michalovce, ZKGZ – Šaliensky Matko Jozefa Cígera Hronského, recitačná súťaž povestí pre žiakov ZŠ, okresné kolo.
- 2. 4. Michalovce, GPH – Beseda k osobnostiam a novým knižným publikáciám s riaditeľkou VMS Ingrid Majerikovou a riaditeľkou DMS Košice Martinou Matečkovou, spojená s výstavou Inšpiratívni matičiari.
- 7. 4. Michalovce, KHaZKC – 58. ročník Vansovej Lomničky, recitačná prehliadka spojená s výstavou paličkovanej čipky.
- 7. 4. Trnava pri Laborci – Pamätná izba V. Gaňu, spomienka na osobnosť u pani Šamudovskej s riaditeľom ČÚ MS Martinom Hajníkom.
- 16. 4. Michalovce, DMS – Tvorivé dielne spojené s ukážkou zdobenia medovníčkov s Milou Soročinovou, ktoré do reportáže natočila TV Markíza.
- 30. 4. Michalovce, 6. ZŠ – Výstava Inšpiratívni matičiari.
- 12. 5. Michalovce – Beseda GPH, beseda SZŠ, beseda – široká verejnosť.
- 14. 5. Bracovce, ZŠ – Výstava Inšpiratívni matičiari.
- 29. 6. Michalovce, Kerta – Aj u Vojnacine tak jak na Zempline, prehliadka folklórnych kolektívov, ich zvykov a tradícií s bohatým kultúrnym programom.
- 3. 7. Michalovce, DMS – Návšteva Slovákov z Texasu.
- 20. 8. Sobrance – Deň kroja, prehliadka krojov FSK.
- 22. 8. Podhorod' – Výstava Inšpiratívni matičiari.
- 27. 8. Zalužice – Budkovce, Jovsa, Iňačovce, Bánovce nad Ondavou, Pozdišovce, Dúbravka, pietny akt kladenia vencov.
- 3. 11. Bánovce nad Ondavou, OÚ a Pamätná izba P. Horova – 50. výročie P. Horova, spomienkové podujatie na našu významnú osobnosť.

- 11. 11. Sobrance, ZŠ v Sobranciach – Výstava Inšpiratívni matičiari.
- 24. 11. Zalužice – Pietny akt kladenia vencov v Zalužiciach.
- 28. 11. Michalovce, DMS – Beseda s historikom Danielom Bolešom pre žiakov SZŠ a SOTŠ Michalovce.

Podujatia, na ktorých sa DMS Michalovce v roku 2025 spolupodieľal

- 25. 3. Michalovce, MsKS – Hviezdoslavov Kubín, okresné kolo, recitačná súťaž.
- 12. 4. Michalovce – Medzinárodné majstrovstvá Slovenska v tlaku na lavičke telesne zdravotne postihnutých športovcov.
- 14. 4. Michalovce, MsKS – Zemplín POP, súťažná prehliadka skupín a sólo spevákov, žiakov ZŠ a ich pedagógov.
- 5. – 7. 5. Michalovce, MsKS, 71. HK KO, recitačná súťaž
- 3. 8. Klokočov, Klokočovská 5 – Športové podujatie s dlhoročnou tradíciou pre všetky vekové kategórie z celého Slovenska.
- 24. 8. Podhorod' – Podhorod'ské slávnosti, prehliadka folklórnych kolektívov z regiónu.
- 29. 8. Lekárovce – Slávnosti v Lekárovciach, prehliadka folklórnych kolektívov z regiónu.

Medzi najvýznamnejšie výsledky činnosti Domu Matice slovenskej v Michalovciach v roku 2025 patrilo rozšírenie a stabilizácia členskej základne, založenie nového Miestneho odboru Matice slovenskej v obci Závadka, úspešná realizácia kultúrnych, folklórnych a vzdelávacích podujatí regionálneho i celoslovenského významu, ako aj rozvoj spolupráce so Slováckmi žijúcimi na Zakarpatsku združenými v Oblastnej organizácii Matice slovenskej v Užhorode.

Významným prínosom bolo aj posilnenie postavenia a prezentácie Matice slovenskej v regióne dolného Zemplína. K zvýšeniu povedomia o matičnej činnosti prispela aj reportáž odvysielaná v hlavnom spravodajstve televízie Markíza, venovaná členke MO MS Michalovce a nositeľke ľudových tradícií Emílii Soročinovej. Reportáž bola realizovaná v priestoroch Domu Matice slovenskej v Michalovciach a predstavila verejnosti aktivity spojené s uchovávaním tradičnej ľudovej kultúry.

Dom Matice slovenskej Nitra / Mgr. Veronika Bilicová

Dom Matice slovenskej v Nitre pôsobí od 13. januára 1995. Od roku 2019 má v poverení aj riadenie a koordináciu odborov, ktoré patrili pod Dom Matice slovenskej v Šuranoch. Pracovisko v Nitre má počtom svojich členov najväčšiu členskú základňu v rámci Slovenska. Základným pilierom Matice slovenskej sú jej členovia združení v miestnych, vedeckých a záujmových odboroch doma aj v zahraničí. Pod matičný dom v Nitre patria okresy Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce, Topoľčany a Nové Zámky, zvlášť mestá Štúrovo a Nesvady. V daných okresoch je spolu aktívnych 37 miestnych odborov. Pri väčšine z nich pracujú záujmové združenia, z ktorých 41 je súčasne aj kolektívnym členom Matice slovenskej. Viaceré MO MS majú rozvinutú družobnú spoluprácu s inými odbormi zo Slovenska, ako aj s krajinami z

Chorvátska, Rumunská, Srbska, Čiernej Hory či Maďarska. Špecifikom pracoviska DMS v Nitre je tvorba vlastných vzdelávacích programov zameraných na deti a mládež a tvorba edukačných materiálov s dôrazom na interaktivitu a zážitkové učenie. Za posledné obdobie vytvoril samostatnú ponuku putovných projektov a výstav. Od roku 2019 je partnerom Cyrilo-metodskej cesty na území Nitrianskeho samosprávneho kraja. Vytvára zázemie pre matičné organizačné zložky v kraji (vrátane sídla MO MS Nitra, Krajskej rady MS Nitrianskeho kraja, Okresnej rady Nitra, Športového odboru MS), kolektívneho člena Matice slovenskej – Klub filatelistov 52-51 Nitra, Tréningové stolnotenisové centrum či Klub Fera Horniaka. V jeho priestoroch pôsobí profesionálne divadlo Nové divadlo. Pracovisko vo veľkej miere zabezpečuje voľnočasové využitie svojich priestorov pre verejnosť. Priestory sú denne využívané aj na profesionálnu divadelnú činnosť Nového divadla v Nitre, pravidelné tréningy historického šermu a pohybových krúžkov.

Medzi hlavné realizované úlohy DMS v roku 2025 patrilo výrazné zameranie sa na pomoc svojej členskej základni. Pracovisko plnilo voči nej úlohy – koordinácia činnosti a metodická pomoc pre MO MS a OMM v okresoch Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce, Topoľčany, Nové Zámky a MO Nesvady (Komárno), pravidelná komunikácia s ich výbormi, príprava valných zhromaždení MO a účasť na nich, pomoc s agendou voči ČÚ MS, pomoc s propagáciou, grafickými spracovaniami, mediálna komunikácia, vypracovávanie projektov RK MS, pomoc s ich realizáciou a vyhodnocovaním, príprava, organizácia, spoluorganizácia konkrétnych kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí. Ďalšou líniou DMS bolo zabezpečiť stabilné podujatia a predovšetkým spolupráce s Mestom Nitra, NSK a Cyrilo-metodskou cestou na území NSK, Biskupstvom Nitra. V roku 2025 DMS spracoval archívne podklady a realizoval otvorenie 1. etapy mapovania činnosti, vývinu a súčasného stavu svojich odborov vyústením do prvej časti stálej výstavy Matica v regióne – Živý odkaz pri príležitosti 30. výročia vzniku DMS Nitra. DMS bolo poverené koordináciou súťaže Šalianský Matko Jozefa Cígera Hronského, vypracovaním nového organizačného poriadku, rozpočtu súťaže, zostavením celoštátnej komisie, po schválení podpory súťaže MŠVVaM SR vypracovaním aktuálnych Metodicko-organizačných pokynov k súťaži a koordinovaním súťaže po všetkých krajoch Slovenska s realizáciou celoštátneho kola 2025 a prípravy celoštátneho kola 2026. Pracovisko sa každý rok venuje tvorbe svojich vlastných vzdelávacích podkladov, tentoraz téme Ľudovít Štúr pre študentov (v rámci podujatia Deň školských knižníc) vrátane nového fotopanelu Stretnutie na Dobrej vode, dekan Matej Tučko, jeho pôsobenie v Nitrianskej stolici, spolok Tatrín a Príbehy našej minulosti – 1. etapa tvorby vzdelávacieho panelu. DMS rozšírilo aj svoje výstavné ponuky vo svojich priestoroch, ale aj pre využitie v odboroch, tentoraz o spoluprácu so zahraničím – SKC Našice, Chorvátsko – Textilné nápisové nástenky, výtvarné prejavy našich babičiek. Pracovisko poskytlo pravidelnú pomoc aj podujatiam organizovaných ústredím MS – Krajanský festival v Martine, Valné zhromaždenie MS v Poprade.

DMS Nitra systematicky pracuje so svojou členskou základňou. Ponúka im kompletnú pomoc vrátane tvorby podkladov, ktoré vedia využiť vo svojich obciach, mestách či ponuky na prevoz svojich a matičných výstav. Pozitívna starostlivosť pracoviska sa odzrkadľuje v počte členskej základne, ktorá patrí k najväčším v rámci SR. Rovnako sa pracovisku darí profesionalizovať výstupy svojich odborov, mnohé majú rôzne podujatia, výskumy, publikačnú činnosť, mediálne výstupy, zbierkové činnosti na vysokej profesionálnej úrovni uznávanej aj samosprávou, v ktorej tvoria. V súvislosti s prebiehajúcimi VZ konštatujeme, že sa nám podarilo udržať základňu aj počtom odborov, preradené do neaktívnych prešli iba tie, pri ktorých bol už dlhodobejšie avizovaný problém. Výraznú podporu odbory prejavili VZ v Poprade svojou účasťou (prítomných 25 odborov, zastúpenia 3 okresných rád, 1 krajskej rady, 2 záujmových odborov so sídlom v Nitre). K VZ postupovali zodpovedne aj v odboroch, kde

väčšina realizovala svoje VZ. K zmene predsedníčok/predsedom a generačnej výmene došlo v 4 MO MS (Nitra, Diakovce, Obyce, Nesvady). V roku 2025 bolo realizovaných 17 projektov RK MS, z toho pre 7 kompletnú realizáciu zastrešovalo pracovisko DMS vrátane realizácií či spoluorganizácií samotných podujatí, pri všetkých ostatných pracovisko zastrešovalo väčšinovú projektovú agendu. Aktívne a úspešne sa odbory zapájajú aj do iných dotačných výziev. S mladou generáciou najvýraznejšie pracujú odbory Lehota (vlastný Mladomatičný klub), Veľké Zálužie, Diakovce, Močenok, Neded, Vlčany, Tešedíkovo, Nesvady, Nové Zámky, Veľké Lovce, Maňa, Zlaté Moravce, Skýcov, Sľažany, Topoľčianky a ŠO MS. Už spomínaná stabilizácia v odboroch na zmiešanom území južného Slovenska vyúsťuje do zaujímavého javu, keď podujatiami tieto odbory tvoria najatraktívnejšiu kultúrnu politiku, oslovujú ňou aj po maďarsky hovoriace obyvateľstvo, získavajú finančnú podporu zo samospráv, rovnako majú početné členské základne a podporu (napr. Vlčany, Nové Zámky, Nesvady, Tešedíkovo, Neded). Za stabilizáciou odborov spolu s pracoviskom stojí aj predseda KR MS NSK Ľubomír Kleštinec, ktorý realizuje spájajúce podujatia a zúčastňuje sa na mnohých podujatiach. Aktívne pracujú aj všetky 3 OR MS (Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce). Častým je kombinované zasadnutie KR MS NSK s rozšírením o OR MS. V roku 2026 obnovíme aj dlhodobo nečinný, dnes neaktívny MO MS Jedľové Kostolany. Na začiatku roka je zvolané prípravné VZ.

Zahraničné podujatia DMS, resp. podujatia so zahraničnou účasťou v roku 2025

- 5. – 7. 9. Nitra – Nitriansky hrad, Veľké Zálužie, Partizánske – časť Veľké Bielice, Medzinárodný festival Zagajduj gajdoško, X. ročník.
- 20. 9. Nitra – Stretnutie Matíc, stretnutie MO MS v pôsobnosti DMS Nitra a členov Matica slovačka Osijek (Chorvátsko).
- 13. – 14. 12. Osijek (Chorvátsko) – Adventný koncert. Slovenské zvyky, tradície a koledy, 27. ročník.

Celoslovenské podujatia DMS Nitra v roku 2025

- 30. 3. Ivanka pri Nitre – Spomienková slávnosť Matej Tučko. 180. výročie úmrtia spoluzakladateľa Tatrína, bernolákovca dek. M. Tučka, tvorba informačných výstavných panelov do exteriéru.
- 7. 5. Nitra – Svätoplukovo kráľovstvo ožíva, 16. ročník celoslovenskej súťaže so zahraničným zapojením.
- 16. 5. Šaľa – Šaliensky Matko J. C. Hronského, celoštátne kolo.
- 4. – 6. 7. Nitra – Národná slávnosť sv. Cyrila a Metoda, Nitra, milá Nitra, Cyrilo-metodské putovanie – program DMS Nitra s názvom Príbeh hlíny.

Regionálne podujatia DMS Nitra v roku 2025

- 15. 1. Nitra – Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti, prezentácia knihy autorom Matejom Mindárom.
- 16. 4. Nitra – Šaliensky Matko J. C. Hronského, okresné kolo.
- 28. 4. Nitra – Šaliensky Matko J. C. Hronského, krajské kolo.

- 11. 4. Nitra – Čermánske červené, 13. ročník, degustácia vín z vlastnej produkcie.
- 29. 4. Nitra – Stavanie mája, spoznávanie zvykov a tradícií v mesiaci máj.
- 27. 5. Veľké Lovce – Moja vlasť. Interaktívna prednáška ako záver zo série aktivít zameraných na spoznávanie regionálnych špecifik a kultúrneho dedičstva Slovenska pre deti Materskej školy Veľké Lovce.
- 10. 6. Martin – Vlčany – Exkurzia do Martina, exkurzia určená pre žiakov ZŠ s MŠ Vlčany.
- 1. 9. Nitra – Slávnostné položenie venca k pamätníku Ústavy Slovenskej republiky pri príležitosti 30. výročia SR.
- 9. 10. Nitra – 15 rokov s FSk Senior Matičiar Nitra.
- 21. 10. Nitra – Martin Kukučín a Rok zahraničných Slovákov.
- 27. 10. Sľažany – Medzinárodný deň školských knižníc. Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice, zážitkové vzdelávanie – vzdelávacie stanovišťa, prednášky pre žiakov od 5. – 9. ročník ZŠ.

Podujatia, na ktorých sa DMS Nitra v roku 2025 spolupodieľal

- 15. 3. Čierne Kľačany – 15 km cestný celoslovenský beh o čiernokľačiansku pyxidu, 28. ročník.
- 5. 6. Nové Zámky – Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko – so zahraničnou účasťou.
- 12. 5. Vlčany – Poznáš výnimočné slovenské ženy?, súťaž pre žiačky a žiakov ZŠ Vlčany.
- 21. 5. Močenok – Odkaz štúrovskej generácie, prednáška k odkazu Ľudovíta Štúra spojená s prezentáciou príležitostnej poštovej pečiatky.
- 13. 6. Nitra – Spievame srdcom, 1. ročník súťaže v speve jednotlivcov a skupín určenej pre klientov a zamestnancov zariadení sociálnych služieb Borinka – Nitra.
- 14. 6. Vlčany – Folklorne slávnosti vo Vlčanoch.
- 28. – 29. 6. Maňa – Požitavské folklórne slávnosti, 35. ročník.
- 1. – 2. 8. Martin – Krajanský festival v Martine – pomoc pri organizačnom zabezpečení, starostlivosť o zahraničných Slovákov zo Srbska.
- 21. 9. Čakajovce – Matičné slávnosti.
- 27. 9. Janíkovce – Janíkovská studnica tradícií / Janíkovské matičné slávnosti, 17. ročník obecných folklórnych slávností.
- 9. 10. Janíkovce – Spomienková slávnosť na Michala Holnapyho. Pietna spomienka pri príležitosti 210. výročia pôsobenia dekana Michala Holnapyho v Janíkovciach.
- 16. 10. Štúrovo – Dni Ľudovíta Štúra.
- 17. 11. Ivanka pri Nitre – Spomienka Na Martu Myrtu, 18. ročník literárnej súťaže pre deti.
- 13. 12. Nitra – Matičná stolnotenisová liga, športové podujatie.

- 20. 12. Nitra – Matičný futbalový turnaj, futbalový turnaj o putovný pohár predsedu športového odboru MS.

Dom Matice slovenskej Prešov / PhDr. Erik Germuška, PhD.

DMS v Prešove bol zriadený dňa 1. 1. 2013. Územná pôsobnosť zahŕňa okresy Prešov a Sabinov. Hlavná orientácia činnosti DMS v sledovanom období sa sústreďuje na podujatia tradičnej národnej ľudovej kultúry, spoluprácu so školami všetkých stupňov vrátane Prešovskej univerzity a zapájanie mladej generácie v Prešove i spomínaných okresov do činnosti MS s cieľom formovať ich národné povedomie a presvedčenie prostredníctvom besied, súťaží, seminárov, akadémií, výstav, a pod. Spoluprácu s kultúrnymi, osvetovými i spoločenskými organizáciami pri rozvíjaní miestnej a regionálnej kultúry, akými sú DJZ, DAD, šarišské osvetové strediská, Knihnica P. O. Hviezdoslava, miestne galérie, krajské múzeum, základné umelecké školy, s národnostnými organizáciami a združeniami (ROS, s ktorou máme podpísané Memorandum o spolupráci), a pod. Spoluprácu s krajskou správou, okresnými i obecnými správami pri organizovaní slávnostných podujatí pri národných a štátnych výročiach, pri starostlivosti o miestne a regionálne pamätníky, pamätné miesta, tiež pri postavení nových pamätníkov významným národným i vedeckým osobnostiam i pri vzájomnom poskytovaní priestorov na spoločné podujatia. Metodicko-organizačnú pomoc MO MS v nám určených okresoch, ale i v celom kraji.

Medzi hlavné realizované úlohy DMS Prešov v roku 2025 patrilo slávenie a pripomínanie si okrúhlych výročí ukončenia 2. svetovej vojny – víťazstva nad fašizmom, pripomínanie SNP a oslobodenia Slovenska Červenou armádou prioritne Prešova a východného Slovenska na školách, pietnych aktoch a rôznych dedinách v okrese Prešov a Sabinov. Uctenie si pamiatky osobností Slovenska: Ján Cuker, J. Záborský, A. Hlinka a i. a prednášková činnosť na podujatiach venovaných týmto osobnostiam. Tradičné a folklórne zvyky v regióne Prešova sme si pripomenuli v Župčanoch, Prešove, Ličartovciach, Chmeľovci a Malom Šariši. Literárne podujatia spoluorganizované DMS sú Gorazdov literárny Prešov a Šaliensky Matko. Najaktívnejšie MO MS v pôsobnosti DMS sú Župčany, Malý Šariš, Ličartovce, Tulčík, Zlatá Baňa, Abranovce, Prešov, Sabinov, Chmeľovec, Šarišské Michaľany a nový MO MS Široké.

Postupové kolá celoslovenských súťaží spoluorganizovaných DMS Prešov v roku 2025

- 25. 2. Prešov – Šaliensky Matko, okresné kolo, súťaž v prednese slovenskej prózy.
- 11. 3. Prešov – Šaliensky Matko, krajské kolo, súťaž v prednese slovenskej prózy.
- 29. 11. Prešov – Gorazdov literárny Prešov, celoslovenská súťaž v tvorbe duchovne orientovanej poézie.

Regionálne podujatia DMS Prešov v roku 2025

- 17. 1. Prešov – Oslobodenie Prešova, pietny akt kladenia vencov.
- 28. 8. Prešov – Výročie SNP, pietny akt kladenia vencov.
- 15. 5. Svinia – Oslobodenie Prešova, konané na ZŠ Svinia – prednáška.

- 20. 7. Malý Šariš – Rok významných osobností Slovenska, podujatie pripomínajúce osobnosti A. Hlinku a A. Kolarčíka.
- 7. 9. Zlatá Baňa – 81. výročie SNP a vypálenia obce, podujatie pripomínajúce odkaz SNP a udalosť vypálenia obce.
- 21. 9. Chmeľovec – Výročie úmrtia ev. farára J. Cukera a výročie SNP, pietny akt a kultúrny program k odkazu J. Cukera.

Dom Matice slovenskej Prievidza / Mgr. Martin Hajník

Dom Matice slovenskej v Prievidzi vznikol v roku 2015, kedy sa pretransformoval z Oblastného pracoviska Matice slovenskej Prievidza. Do jeho územnej pôsobnosti patrilo v uplynulom roku všetkých 9 okresov Trenčianskeho kraja: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov, Trenčín. Úlohy a aktivity počas roka zabezpečoval v súčinnosti s Oblastným pracoviskom Matice slovenskej v Trenčíne, ktoré je vysunutým pracoviskom DMS a do ktorého pôsobnosti patria okresy Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Púchov a Trenčín. V roku 2025 rozviazal pracovný pomer s MS Vlastimil Uhlár, a preto dočasne pracovisko do konca roka viedol Martin Hajník, riaditeľ ČÚ MS. Najaktívnejšie MO MS na Ponitří sú Partizánske, Chynorany a Nedožery-Brezany. Na strednom Považí sú aktívne MO MS Myjava, Nové Mesto n/V., Kálnica, Bošáca, Trenčín, Dubnica n/V., Plevník-Drienové a Rybany.

Celoslovenské podujatia organizované v Trenčianskom kraji v roku 2025

- 19. 9. Beckov – J. M. Hurban – kreslený príbeh odvážneho štúrovca. Slávnostné uvítanie knihy do života spojené s prezentáciou novej publikácie a prednáškou o J. M. Hurbanovi. Organizátori Vydavateľstvo Matice slovenskej, TNOS v Trenčíne, Trenčianske múzeum, OP MS Trenčín, šľachtické sídlo rodu Ambro v Beckove.
- 20. 9. Beckov – Slávnostné odhalenie pamätníka Jozefa Miloslava Hurbana. Celoslovensky významné podujatie s cieľom predstaviť Hurbana ako beckovského rodáka a prvého predsedu SNR. Nad podujatím prevzal záštitu predseda NR SR, pamätník bol vybudovaný s podporou vlády SR. Organizátormi boli obec Beckov, Kancelária predsedu NR SR, TNOS v Trenčíne, Matica slovenská, DMS Prievidza, ZŠ s MŠ J. M. Hurbana v Beckove, Trenčianske múzeum v Trenčíne, Evanjelická cirkev a.v. na Slovensku a Cirkevný zbor ECAV na Slovensku Beckov.

Regionálne podujatia v Trenčianskom kraji v roku 2025

- 19. 1. Zemianske Podhradie – Pieta pri príležitosti 10. výročia úmrtia D. Machalu pri jeho rodnom dome s príhovorom gen. tajomníka MK SR L. Machalu, novinára, spisovateľa Štefana Nižňanského, starostu obce M. Zámečníka, spojená so spomienkami rodákov, maticiarov, spoluobčanov, ktorí si na veľkého národovca zaspomínali v Kultúrnom dome pri príjemnom posedení.
- 14. 2. Trenčín – Spomienka na 100. výročie úmrtia Karola Štúra na Gymnáziu Ľ. Štúra s výstavou Odkaz štúrovskej generácie MS a prednáškou Mgr. K. Dankovej z

Podjavorinského múzea v Novom Meste n/V. Položili sme aj veniec k pamätnej tabuli v areáli školy.

- 12. 3. Nedožery-Brezany – 30. výročie obnovenia činnosti MO MS Nedožery-Brezany pod vedením predsedníčky Bibiany Šimovej, ktorej pri tejto príležitosti bol odovzdaný Pamätný list KR MS TNSK riaditeľom DMS Prievidza V. Uhlárom a Ž. Hrančovou, pracovníčkou OP MS Trenčín.
- 23. 3. Kálnica-Beckov – Turistický pochod Náučným chodníkom J. M. Hurbana od miestneho parku v Kálnici do Beckova k ev. fare, spojený s položením venca k pamätnej tabuli J. M. Hurbana a návštevou historického cintorína v Beckove.
- 9. – 11. 4. Nové Mesto n/V. – Divadelný festival Aničky Jurkovičovej s organizátorom Mestské kultúrne stredisko N. Mesto n/V., v spolupráci s MO MS N. Mesto n/V., OP MS Trenčín, Maticou slovenskou, Divadelným odborom MS v L. Mikuláši zastúpený tajomníkom P. Vrlíkom. Pietna spomienka na A. Jurkovičovú položením vencov k pamätnej tabuli na jej rodnom dome. Zabezpečenie cien pre účinkujúce divadelné súbory a zapožičanie kostýmov zo Šatnice MS.
- 7. – 27. 4. Prievidza – Putovná výstava Odkaz štúrovskej generácie bola na mesiac apríl zapožičaná do Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi, ktorá bola v spolupráci s Regionálnym kultúrnym centrom a Hornonitrianskym múzeom v Prievidzi prezentovaná verejnosti pri príležitosti osláv 210. výročia narodenia L. Štúra.
- 5. 5. Trenčín – Pietna spomienka pri pamätníku M. R. Štefánika v Trenčíne spojená so športovým podujatím Považskej sokolskej župy (PSŽ), ukončená v parku M. R. Štefánika v Trenčíne s krátkym programom speváckej skupiny Brezinky.
- 23. 5. Plevník-Drienové – Vyhodnotenie súťaže D. Tatarku v spolupráci so ZŠ D. Tatarku v Plevníku-Drienové, Považské osvetové stredisko P. Bystrica, obec Plevník-Drienové, DMS Prievidza, OP MS Trenčín a Matica slovenská zabezpečila knižné ceny pre účastníkov a výhercov súťaže.
- 14. 6. Libichava – Návraty Vojtecha Bucka do rodnej Libichavy, 22. ročník, regionálna súťažná prehliadka v prednese slovenskej poézie a prózy detí s cieľom usmerniť odborný rast detí a popularizovať duchovnú poéziu a prózu. Položenie kytice na hrob Vojtecha Bucka. MS prispela pexesom, J. Poláková, členka MO MS Trenčín, bola členkou poroty.
- 2. 8. Martin – Medzinárodný krajanský festival v Martine organizovaný MS pri príležitosti Roka zahraničných Slovákov. Zúčastnili sa na ňom matičiari Trenčianskeho kraja (autobus hradený MS), ktorí si spojili návštevu podujatia aj s pietnou spomienkou na Drahoslava Machalu, kde na Národnom martinskom cintoríne položili veniec na jeho hrob s krátkym príhovorom predsedníčky KR MS TNSK Ž. Hrančovou.
- 28. 8. Prievidza – Slávnostné kladenie vencov pri príležitosti 81. výročia SNP a 80. výročia oslobodenia mesta Prievidza v II. sv. vojne za prítomnosti matičiarov z Prievidze, Diviaky n/N., Kaniaňky, pracovníčky OP MS Trenčín a verejnosti.
- 19. 9. Zemianske Podhradie, Bošáca – Vzlietli orly vysoko. Spomienková slávnosť na Ľudovíta Štúra pri príležitosti 210. výročia jeho narodenia. Súčasťou podujatia boli vzdelávacie aktivity pre školákov a historicko-literárno-hudobná kompozícia Vzlietli orly vysoko. Súčasťou programu bola aj prezentácia Štúrovci vo výtvarnom umení – výstavný projekt MS. Vo večernom programe v evanjelickom kostole v Z. Podhradí

vystúpilo hudobné teleso Danubius Octet Singers z Brarisľavy spojené s umeleckým prednesom recitátora Jozefa Šimonoviča.

- 19. 9. – 31. 10. Beckov – Odkaz štúrovskej generácie. Výstava MS prezentovaná v rámci Roku Ľudovíta Štúra pri príležitosti 210. výročia jeho narodenia a tiež pri príležitosti slávnostného odhalenia sochy J. M. Hurbana, ktorá bola vystavená v šľachtickom sídle rodu Ambro v Beckove. Spoluorganizátori OP MS Trenčín, TNOS v Trenčíne, Trenčianske múzeum v Trenčíne.
- 20. 9. Beckov – Nebola som len herečka. Divadelné predstavenie o Aničkej Jurkovičovej a jej manželovi J. M. Hurbanovi v predvedení Poetickej scény Divadielka Galéria pri MsKS N. Mesto n/V. Kostýmy zapožičané zo Šatnice MS.
- 11. 10. Dubnica n/V. – Slávnostné podujatie 100. výročia založenia MO MS v Dubnici nad Váhom a 30. výročia obnovenia činnosti predsedníčkou J. Rybárovou, ktorá bola ocenená medailou predsedu MS. Súčasťou bohatého programu bolo položenie venca k buste J. B. Magina a na hrob prvého predsedu MO MS. Videozáznam z podujatia a vydanie publikácie k 100. výročiu činnosti pripravil MO MS Dubnica nad Váhom s finančnou podporou MS.
- 1. – 30. 11. Bánovce n/B. – Putovná výstava Odkaz štúrovskej generácie v Mestskej knižnici Ľudovíta Štúra v Bánovciach nad Bebravou, určená školám a verejnosti. Projekt MS poskytnutý s informačnými brožúrami k výstave pre účastníkov.
- 5. 11. Trenčín – Život, dielo a odkaz Ľudovíta Štúra so zaujímavou prednáškou Ivana Mrvu, ktorú zorganizovala VKMR Trenčín v spolupráci s MS, MO MS Trenčín, Odbočka SSS v Trenčíne, za účasti matičiarov a širokej verejnosti.
- 24. 11. Trenčín – Aktivita projektu Trenčín – Európske mesto kultúry 2026, predstavenie knihy projektu v Galérii M. A. Bazovského spojenej s tlačovou konferenciou. Jednou z dobrovoľníčok projektu bola matičiarka Janka Poláková z MO MS Trenčín, videoreportáž z podujatia pripravil R. Masár, pracovník OP MS Trenčín, zverejnená v regionálnej TV a na web stránke MS.
- 26. 11. Melčice-Lieskové – SMREKovo, 6. ročník súťažnej prehliadky v prednese poézie a prózy pre deti, mládež a dospelých z tvorby Jána Smreka. Janka Poláková z MO MS Trenčín, členka poroty. Organizátor obec Melčice-Lieskové v spolupráci s TNOS Trenčín, OP MS Trenčín a MS, ktorá prispela pexesom.
- 1. – 31.12. Plevník-Drienové – Putovná výstava OŠG v priestoroch ZŠ D.Tatarku, podujatie určené pre žiakov školy a verejnosť spojené s vianočnými trhmi.
- 28.12. Trenčianske Stankovce – Slávnostné podujatie pri príležitosti 30. výročia vzniku Speváckej skupiny Stankovčanka, 125. výročia vzniku Divadelného súboru pri MO MS a 100. výročie vzniku miestneho odboru. Pri tejto príležitosti pripravili matičiari slávnostný program. Na záver podujatia odovzdali P. Vrlík v mene MS bronzovú medailu Speváckej skupine Stankovčanka. Ž. Hrančová v mene KR MS odovzdala Pamätný list Divadelnému súboru za jeho dlhoročnú činnosť a Pamätný list predsedovi L. Žiškovi za jeho dlhoročnú činnosť predsedu MO MS a za vedenie oboch súborov. Boli im odovzdané knihy, divadelné hry a propagačné materiály MS.

DMS v Rimavskej Sobote bol zriadený 22. septembra 1996. Územná pôsobnosť zahŕňa okres Rimavská Sobota. Hlavná orientácia činnosti DMS v sledovanom období sa sústreďovala na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia na národnostne zmiešanom území, realizáciu lokálnych, regionálnych a aj celoslovenských kultúrno-vzdelávacích podujatí, podporu miestnych odborov Matice slovenskej v ich aktivitách, ktoré boli zamerané na zabezpečenie kultúrnej kontinuity, udržiavanie slovenských tradícií a folklóru, pripomínanie významných slovenských udalostí a slovenských dejateľov smerom k deťom a mládeži v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu a tým aj o snahu o výchovu k vlastenectvu formou prednášok v DMS. V neposlednom rade sa DMS naďalej prijateľnou a zákonnou formou sústreďoval na upozorňovanie jednotlivých obecných samospráv na aktivity smerujúce k porušovaniu zákona o štátnom jazyku. Najaktívnejšie MO MS v okrese Rimavská Sobota sú Rimavská Sobota, Kráľ, Bottovo, Tisovec a Tornaľa.

Medzi hlavné realizované úlohy DMS v roku 2025 patrila metodická, koordinačná, organizačná pomoc a činnosť miestnych odborov v okrese Rimavská Sobota. Dôležitou náplňou činnosti DMS bolo zabezpečovanie prenosu nariadení a metodických usmernení Členského ústredia MS smerom k miestnym odborom pri realizácii administratívnych úkonov a pri organizovaní kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí v rámci dotačného programu regionálnej kultúry, ako aj zabezpečovanie administratívnej agendy, evidencie členskej základne a spracovanie podkladov pre potreby ČÚ MS.

Podujatia DMS Rimavská Sobota celoslovenského charakteru v roku 2025

- 21. 3. Rimavská Sobota – Oslava minulosti na obrazoch Jozefa Havjara a Jána Žolnaja z Kovačice. Podujatie zamerané na ochranu a prezentáciu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovákov žijúcich v zahraničí.
- 16. 5. Rimavská Sobota – Slávnostné odhalenie búst dejateľov Sama Vozára a Pavla Šramka v Aleji slovenských dejateľov, celoslovenské kultúrno-spoločenské podujatie venované významným slovenským dejateľom, s odborným a umeleckým programom.
- 22. 10. Drienčany – Celoslovenská súťaž v prednese slovenskej rozprávky Zlatá podkova, zlaté pero, zlatý vlas, detská literárna súťaž v troch kategóriách, sprievodné podujatia: literárno-hudobné pásmo venované 140. výročiu úmrtia P. E. Dobšinského, lektorská činnosť v Múzeu rozprávkara, beseda a tvorivé dielne s poetkou Silviou Kaščákovou, prezentácia matičných publikácií.

Regionálne podujatia organizované DMS Rimavská Sobota v roku 2025

- 21. 1. Drienčany – Regionálna literárna súťaž v prednese slovenskej rozprávky Zlatá podkova, zlaté pero, zlatý vlas, postupová detská literárna súťaž v troch kategóriách, účasť v odbornej porote.
- 31. 1. Rimavská Sobota – Spomienka v Aleji slovenských dejateľov na Júliusa Bolfika a Pavla Jozefiho, spomienkové kultúrne podujatie venované osobnostiam regiónu Gemer-Malohont doplnené o literárne a spevácke vystúpenie.
- 27. 2. Rimavská Sobota – Šalianský Matko Jozefa Cígera Hronského, okresné kolo detskej literárnej súťaže v prednese slovenskej povesti v troch kategóriách.

- 2. 4. Tornaľa – Dar predsedu MS žiakom ZŠ P. J. Šafárika v Tornali, kultúrne podujatie venované Ľudovítovi Štúrovi.
- 28. 4. Hrachovo – O Vozárovo zlaté pero, detská literárna súťaž vlastnej tvorby v poézii a próze v MŠ a ZŠ Sama Vozára v Hrachove.
- 30. 4. Tornaľa – Stavanie mája, folklórne popoludnie doplnené o tradičné zvykoslovie prostredníctvom matičného súboru v priestoroch ZŠ P. J. Šafárika.
- 16. 6. Rimavská Sobota – Krojované bábiky, prednáškové podujatie pre študentov Gymnázia Ivana Kraska zamerané na ľudové kroje a tradičné zvykoslovie.
- 19. – 24. 6. Rimavská Sobota – Krojované bábiky, prednáškové podujatie pre žiakov základných škôl mesta Rimavská Sobota zamerané na ľudové kroje a tradičné zvykoslovie.
- 25. 6. Rimavská Sobota – Krojované bábiky, prednáškové podujatie a prezentácia nehmotného kultúrneho dedičstva v DMS a v Knížnici Mateja Hrebendu pre členov Klubu mladej Matice z Tornale.
- 30. 9. Rimavská Sobota – Slovenské ženy v národnom hnutí, prednáškové podujatie k matičnej výstave venovanej významným slovenským osobnostiam v priestoroch SOŠ technickej a agropotravinárskej (vrátane inštalácie výstavy).

Podujatia, na ktorých sa DMS Rimavská Sobota v roku 2025 spolupodielal

- 26. 4. Bottovo – Spomienka na hudobného génia Franza Listza, spoluorganizácia odbornej prednášky o hudobnom skladateľovi.
- 30. 4. Rimavská Sobota – Stavanie mája, verejné kultúrne podujatie zamerané na ochranu a prezentáciu nehmotného kultúrneho dedičstva, spolupráca na príprave sprievodného kultúrneho programu.
- 13. 5. Tornaľa – Alej Pavla Jozefa Šafárika, kultúrno-spoločenské podujatie k 230. výročiu narodenia P. J. Šafárika, spolupráca pri výsadbe stromčekov v aleji a pri umeleckom vystúpení matičného súboru Šafárick.
- 30. 5. Kráľ – Rozprávanie o časoch nedávnych i dávnych III., verejné kultúrne podujatie pri príležitosti 80. výročia skončenia II. svetovej vojny, spolupráca pri príprave sprievodného kultúrneho programu.
- 27. – 29. 6. Klenovec – Klenovská Rontouka, folklórny festival, spolupráca na príprave sprievodných kultúrnych aktivít s členmi MO MS Klenovec.
- 18. 7. Rimavská Sobota-Kurinec – Vatra zvrchovanosti, verejné kultúrno-spoločenské podujatie, spolupráca pri organizácii podujatia.
- 5. 9. Rimavská Sobota – Po stopách štúrovských študentov z Rimavskej Soboty do Levoče, spolupráca pri organizovaní exkurzie študentov Gymnázia Ivana Kraska do Levoče a Spišskej Novej Vsi.
- 10. 10. Slováci žijúci v Budapešti, spolupráca pri organizovaní exkurzie matičiarov z okresu Rimavská Sobota do Maďarska.
- 9. 10. Rimavská Sobota – Krst knihy Spomienky na básnika Ivana Kraska, spolupráca na príprave odborných prednášok a pri organizovaní podujatia pre študentov gymnázií a stredných škôl z okresu Rimavská Sobota.

- 5. 12. Kráľ – Zaznela nám Dobrá novina, podujatie v čase adventu pre deti, spolupráca na príprave podujatia.

Medzi najvýznamnejšie dosiahnuté úspechy DMS Rimavská Sobota v sledovanom období patrí stabilizácia členskej základne a jej rozširovanie, úspešná realizácia viacerých kultúrnych a vzdelávacích podujatí lokálneho, regionálneho a celoslovenského významu, v rámci Roka zahraničných Slovákov nadviazanie cezhraničnej spolupráce so Slovákmi žijúcimi v Budapešti a zachovanie spolupráce s maďarskou národnostnou menšinou a jej organizáciami na našom území. Významným výsledkom činnosti bolo aj zvýšenie viditeľnosti činnosti Matice slovenskej v meste Rimavská Sobota a okolí.

Dom Matice slovenskej Rožňava / Tatiana Tomková

Dom Matice slovenskej v Rožňave bol zriadený 1. júla 2009 a slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 7. júla 2009. Predtým tu pôsobilo Oblastné pracovisko MS, ktoré vzniklo 1. januára 1992. Územná pôsobnosť zahŕňa okresy Rožňava a Revúca. Hlavná orientácia činnosti DMS Rožňava v sledovanom období sa sústreďovala na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia, podporu činnosti miestnych odborov Matice slovenskej a odboru Mladej Matice, organizovanie kultúrno-osvetových podujatí regionálneho významu, ako aj na koordinačnú, metodickú a organizačnú činnosť vo vzťahu k miestnym odborom a zabezpečovanie úloh zverených ČÚ MS.

Medzi hlavné realizované úlohy DMS v roku 2025 patrí koordinácia činnosti a metodická pomoc pre MO MS a OMM v okresoch Rožňava a Revúca. Pravidelná komunikácia s ich výbormi, zabezpečenie prenosu rozhodnutí, pokynov a metodických usmernení ČÚ MS do regionálnej praxe spolu s ich realizáciou a vyhodnocovaním, príprava, organizácia a spoluorganizácia konkrétnych kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí v spolupráci s miestnymi odbormi, samosprávami a kultúrnymi inštitúciami, rozvíjanie spolupráce s organizáciami a inštitúciami v regióne, podpora zapájania mladej generácie do matičnej činnosti a zabezpečovanie administratívnej agendy, evidencie členskej základne a spracovanie podkladov pre potreby ČÚ MS. Najaktívnejšie matičné odbory v okrese sú MO MS Rožňava, MO MS Štítnik, MO MS Gemerská Poloma a OMM Rožňava.

Regionálne podujatia DMS Rožňava v roku 2025

- 13. 5. Rožňava – Život a dielo Pavla Jozefa Šafárika, popularizačný seminár pri príležitosti 230. výročia narodenia Pavla Jozefa Šafárika.
- 17. 5. Kobeliarovo – Spomienkové podujatie pri príležitosti 230. výročia narodenia Pavla Jozefa Šafárika.
- 8. – 10. 8. Vlachovo – Festival ľudového spevu a tanca, kultúrne podujatie tradičného charakteru s prezentáciou ľudových remesiel.

Lokálne podujatia DMS Rožňava v roku 2025

- 7. 2. Rožňava – Zviditeľňovanie nadaných Gemerčanov, predstavovanie umelcov a známych osobností z Gemera.

- 6. 3. Gemerská Poloma – Kellnerova Poloma, recitačná súťaž zameraná na spomienku na rodáka z Gemerskej Polomy.
- 13. 3. Dobšiná – Spomienky z Gemera, predstavenie novej knihy Štefana Burča pre širokú verejnosť, podpora autora.
- 22. 3. Vlachovo – Nemé puto, predstavenie novej knihy Zdenky Wenzlovej Švábekovej, podpora autorky.
- 9. 4. Štítnik – Spomienkové podujatie pri príležitosti 100. výročia narodenia Ladislava Šestinu.
- 27. 4. Rochovce-Ochtiná – Spomienková slávnosť pri príležitosti 200. výročia úmrtia Ladislava Bartolomeidesa.
- 4. 6. Štítnik – Školský turnaj v dáme, 3. ročník súťaže určenej pre žiakov ZŠ v Štítniku.
- 11. 6. Rožňava – Zviditeľňovanie nadaných Gemerčanov, predstavovanie umelcov a známych osobností z Gemera.
- 28. 6. Štítnik – Memoriál Zlatice Halkovej, športové podujatie pri príležitosti prvého výročia úmrtia Zlatice Halkovej.
- 4. 7. Rožňava – Cyril a Metod, spomienková slávnosť pri príležitosti príchodu vierozvestcov na Veľkú Moravu.
- 19. 7. Vyšná Slaná – Spomienková slávnosť pri príležitosti 70. výročia úmrtia Fraňa Kráľa.
- 6. 8. Štítnik – Štítnická dolina v obrazoch, 3. ročník výtvarnej súťaže.
- 30. 8. Betliar – 80. výročie ukončenia 2. sv. vojny a Vatra SNP, spomienková slávnosť pri výročí ukončenia druhej svetovej vojny.
- 11. 9. Rožňava – Zviditeľňovanie nadaných Gemerčanov, predstavovanie umelcov a známych osobností z Gemera.
- 2. 10. Rožňava – Matičný pozdrav pre seniorov, podujatie pri príležitosti mesiaca úcty k starším, prednáška a kultúrny program.
- 12. 10. Revúca – Spomienková slávnosť pri príležitosti 120. výročia úmrtia Ľudovíta Adolfa Reussa.
- 17. 10. Slavošovce – Zlatá podkova, zlaté pero, zlatý vlas, okresné kolo recitačnej súťaže.
- 26. 10. Nižná Slaná – Spomienková slávnosť pri príležitosti 150. výročia úmrtia Samuela Ormisa.
- 26. 10. Rožňavské Bystré – Pavel Emanuel Dobšinský, spomienková slávnosť pri príležitosti 140. výročia úmrtia a 170. výročia príchodu do obce.
- 30. 11. Gemerská Poloma – Spomienková slávnosť pri príležitosti 220. výročia úmrtia Petra Madáča.
- 16. 12. Rožňava – Zviditeľňovanie nadaných Gemerčanov, predstavovanie umelcov a známych osobností z Gemera.

Podujatia, na ktorých sa DMS Rožňava v roku 2025 spolupodielal

- 26. 2. Rožňava – Šaliensky Matko J. C. Hronského, okresné kolo recitačnej súťaže.
- 27. 3. Rožňava – Hviezdoslavov Kubín, okresné kolo recitačnej súťaže.
- 15. 5. Rožňava – Slávik Slovenska, okresné kolo speváckej súťaže.
- 21. – 23. 8. Rejdová – Gemerský folklórny festival, tradičný letný folklórny festival spojený s folklórom, tradičným jedlom a prezentáciou ľudových umení a zvykov – spoluorganizácia s Gemerským osvetovým strediskom v Rožňave a obcou Rejdová.

Podpora používania štátnej symboliky, štátneho jazyka a štátnosti je kľúčová pre ochranu a propagáciu slovenskej identity, preto DMS Rožňava plní svoje úlohy v tejto oblasti najmä pri organizácii kultúrnych, spoločenských a spomienkových podujatí, kde bola dôsledne uplatňovaná oficiálna štátna symbolika a slovenský jazyk. Osobitný dôraz bol kladený na pripomínanie významných štátnych a národných výročí Gemera, podporu historického vedomia verejnosti a prezentáciu hodnôt slovenskej štátnosti v rámci spolupráce so samosprávami, školami a kultúrnymi inštitúciami v regióne.

Dom Matice slovenskej Snina / Ing. Jozef Makariv

DMS v Snine bol zriadený 6. decembra 1997. Územná pôsobnosť zahŕňa okresy Snina, Humenné a Medzilaborce. Hlavná orientácia činnosti DMS v sledovanom období sa sústreďuje na prácu s mládežou, predovšetkým so žiakmi základných a stredných škôl v národnom duchu. Propagácia Matice slovenskej a sprostredkovanie historických bodov slovenských dejín vrátane národných dejateľov mládeži, ale aj širšej kultúrnej verejnosti. Spolupráca s MO MS v pôsobnosti DMS v Snine. Spolupráca s Úniou žien v Snine, Mestským kultúrnym strediskom v Snine, mestom Snina a OZ Fénix a Mestskou knižnicou v Snine. Riaditeľ DMS je aj členom kultúrnej a pamiatkovej komisie v meste. Pomocou vydavateľskej a prednáškovej činnosti DMS podporuje aj výučbu regionálnych dejín na školách. Pokračuje aj zbierková činnosť historických artefaktov, hlavne dobových fotografií, ale aj podpora umeleckej činnosti zameranej na propagáciu ľudovej kultúry. DMS zabezpečuje grafické spracovanie Hlasu matice, výrobu slávnostných preukazov a členských známok, tlač pamätných listov a diplomu zakladajúceho člena MS.

Medzi hlavné realizované úlohy DMS v roku 2025 patrila koordinácia činnosti a metodická pomoc pre MO MS a OMM v okresoch Snina, Humenné a Medzilaborce, pomoc pri zabezpečovaní administratívnej agendy, evidencie členskej základne a spracovanie podkladov pre potreby ČÚ MS. Výstavná činnosť s pestrým námetovým zameraním, vydavateľská činnosť, podpora ľudovej kultúry, spolupráca s inými organizáciami a učiteľmi na školách. Najaktívnejšie matičné odbory v pôsobnosti DMS sú MO MS Snina, MO MS Stakčín, MO MS Humenné, OMM Humenné, MO MS Ptičie, MO MS Ruská Poruba, MO MS Zemplínske Hámre, MO MS Modra nad Cirochou a MO MS Belá nad Cirochou.

Regionálne podujatia DMS Snina v roku 2025

- 17. 1., Atrium klub Košice-Západ – KROJE V POHYBE, výstava malieb slovenských krojov autorky Anety Lattovej, DMS zabezpečil výstavu kurátorsky a vyrobil katalógy.

Lokálne podujatia DMS Snina v roku 2025

- 8. 1., výstavná sieň DK Snina – Snina v minulosti na dobových pohľadoch, DMS zabezpečil prípravu a inštaláciu výstavy.
- január 2025 priebežne, výstavná sieň DK Snina – História Matice slovenskej, prednášky boli realizované počas návštev žiakov na výstave Národní dejatelia I.
- 3. 2. Snina – Jarný výtvarný minisalon, kresby a olejomalby, výstava kresieb a malieb zo súkromných zbierok, súčasťou bol aj portrét Martina Benku, návštevnosť asi 120 návštevníkov.
- február 2025, výstavná sieň DK – Národné dianie vo výtvarnom umení, prednášky s ukážkou výtvarných diel, na ktorých sú známe slovenské osobnosti. Opäť bola využitá prítomnosť žiakov ZŠ, aby sa zmysluplnejšie využil čas strávený na výstave.
- 2. 6. Snina, výstavná sieň DK – Národní dejatelia I., prvá séria známych i menej známych národných osobností v zasklených rámoch, táto aktivita by mala pokračovať každý rok ďalšou sériou. Návštevnosť asi 150 návštevníkov.
- 1. 7. Snina, výstavná sieň DK – Obnova ciest v Sninskom okrese v roku 1938, zaujímavý dobový materiál, ktorý zaujal návštevníkov a bol ďalším príspevkom k spoznávaniu histórie okresu Snina.
- október 2025, DMS Snina – Snina na dobových pohľadoch 17., nástenný kalendár z histórie mesta by mal pomôcť aj pri výučbe regionálnych dejín, náklad 150 kusov, zmyslom je každý rok zverejniť ešte nepublikované dobové pohľady.
- november 2025, DMS Snina – KROJE V POHYBE, nástenný kalendár 2026, vydaný na propagáciu slovenských krojov.
- 24. 11., Základná škola Študentská v Snine – Stála expozícia z histórie Sniny, v roku 2024 takúto expozíciu DMS Snina sponzorsky inštaloval na ZŠ Hviezdoslavova, ide o tri zasklené rámy 70 x 100 cm, v ktorých je zapaspartovaných 24 dobových pohľadov na Sninu. Keďže každý rok prichádzajú do školy noví prváci, ktorí nemôžu nič vedieť o udalostiach v minulosti, tak si to môžu na stene kedykoľvek pozrieť. Rámy sú opatrené logami Matice slovenskej.
- 1. 12., Základná škola Hviezdoslavova v Snine – Tradičný vianočný pozdrav, tvorivá dielňa. V spolupráci s pani učiteľkou Leličovou žiaci výtvarne tvorili Vianočný pozdrav s tradičnými vianočnými symbolmi. DMS Snina zabezpečil materiálne vybavenie a lektorské vedenie.
- 3. 12., Cirkevná spojená škola v Snine – Prednáška z histórie mesta Snina, DMS na hodine dejepisu zabezpečil textovú a obrazovú prezentáciu pre 7. C. triedu.

Podujatia, na ktorých DMS Snina v roku 2025 participoval

- 13. 3. Snina, výstavná sieň DK – Vansovej Lomnička, 58. ročník okresnej súťaže v prednese poézie a prózy žien. DMS bol spoluorganizátor a Okresná organizácia Únie žien bola hlavným organizátorom. DMS už tradične zabezpečoval ďakovné listy.
- september 2025, Občianske združenie FÉNIX, Hrnčiarstvo na hornom Zemplíne – vydaná brožúra, do ktorej prispel DMS Snina aj textovo.

Väčšiu časť plánovaných aktivít sa podarilo v roku 2025 naplniť. Predovšetkým prehľbovať povedomie z histórie národného hnutia na Slovensku, a tak vytvárať vhodnú pôdu predovšetkým u mladej generácie na vzťah k Matici slovenskej, ale aj k Slovensku a jeho historickým reáliám. Podarilo sa rozšíriť zbierkový fond historických artefaktov. Nadviazala sa užšia spolupráca so základnými školami a už sú dohodnuté aj ďalšie aktivity v ešte širšom rozsahu. Prehľadila sa aj spolupráca s Úniou žien v Snine a s Mestskou knižnicou v Snine.

Dom Matice slovenskej Spišská Nová Ves/ Mgr. Rastislav Zacher, PhD.

Dom Matice slovenskej v Spišskej Novej Vsi vznikol 1. júla 1990 a sídli v objekte, ktorý je majetkom Matice slovenskej. V priamom riadení DMS SNV je aj Oblastné pracovisko MS Poprad. DMS SNV sa stará o matičnú činnosť v týchto okresoch: Spišská Nová Ves, Levoča, Gelnica, Poprad, Kežmarok a Stará Ľubovňa. Hlavná orientácia DMS SNV v roku 2025 spočívala predovšetkým v práci s mládežou, samosprávami, v spolupráci so školami a všetkými kultúrnymi organizáciami v meste. Pre DMS SNV je tiež veľmi prioritná prezentácia tradičnej ľudovej kultúry cez folklórne súbory a skupiny v oblasti, organizácia prednáškovej činnosti pre stredoškolákov, ale aj pre učiteľov slovenského jazyka, literatúry a histórie. DMS SNV podporoval činnosti miestnych odborov Matice slovenskej a odborov Mladej Matice. Oboznamoval ich tiež s osobnosťami a udalosťami národnej i regionálnej histórie a aktívne ich zapájal do matičnej činnosti. Najaktívnejšie matičné odbory: MO MS Poprad, MO MS Spišská Nová Ves, MO MS Levoča, MO MS Štrba, MO MS Batizovce a MO MS Spišský Štvrtok.

Medzi hlavné realizované úlohy DMS SNV v roku 2025 patrila koordinácia činnosti a metodická pomoc pre MO MS a OMM v okresoch Spišská Nová Ves, Levoča, Gelnica, Poprad, Kežmarok a Stará Ľubovňa. Dôležitá bola pravidelná komunikácia s výbormi matičných odborov, zabezpečenie prenosu rozhodnutí, pokynov a metodických usmernení ČÚ MS do regionálnej praxe spolu s ich realizáciou a vyhodnocovaním, príprava, organizácia a spoluorganizácia konkrétnych kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí v spolupráci s miestnymi odbormi, samosprávami a kultúrnymi inštitúciami, rozvíjanie spolupráce s organizáciami a inštitúciami v regióne, podpora zapájania mladej generácie do matičnej činnosti a zabezpečovanie administratívnej agendy, evidencie členskej základne a spracovanie podkladov pre potreby ČÚ MS.

Podujatia DMS Spišská Nová Ves celoslovenského charakteru v roku 2025

- 8. 11. Poprad – Celoslovenské Valné zhromaždenie Matice slovenskej, ktoré sa konalo za aktívnej organizačnej pomoci DMS SNV a MO MS Poprad.

Regionálne podujatia DMS Spišská Nová Ves v roku 2025

- 11. 1. Levoča – Výstup na Kohlwald (Uhliská), 32. výročie vzniku samostatnej a zvrchovanej SR.
- 28. 1. Spišská Nová Ves – Okresné kolo Šalianskeho Mat'ka Jozefa Cígera Hrosnkého, recitačnej súťaže slovenských povestí.
- 25. 2. Poprad – Okresné kolo Šalianskeho Mat'ka Jozefa Cígera Hrosnkého, recitačnej súťaže slovenských povestí.
- 24. 3. Spišská Nová Ves – 86. výročie Malej vojny, pietny akt kladenia vencov.
- 14. 3. Spišská Nová Ves – Veľká noc prichádza, tradičné predveľkonočné stretnutie rodín spojené so slovenskými tradíciami Veľkej noci.
- 19. 7. Štrba – Vatra zvrchovanosti Štrba, 33. výročie Deklarácie o zvrchovanosti SR, pietna spomienka na generála Milana Lučanského.

Lokálne podujatia DMS Spišská Nová Ves v roku 2025

- 5. 1. Batizovce – Zachovávanie odkazu našich predkov v Kúdeľnej izbe.
- 28.1. Poprad – 80. výročie oslobodenia mesta Poprad, pietny akt kladenia vencov.
- 19. 2. Spišská Nová Ves – Večer slovenskej poézie, literárne podujatie.
- 27. 3. Poprad – Beseda o význame a poslaní MS v súčasnosti na ZŠ Jarná.
- 5. 5. Poprad – 106. výročie tragickej smrti M. R. Štefánika, pietny akt kladenia vencov pri pamätníku.
- 6. 5. Spišská Nová Ves – 106. výročie tragickej smrti M. R. Štefánika, pietny akt kladenia vencov pri pamätníku.
- 5. 5. Poprad – Podpísanie historicky prvého Memoranda o spolupráci medzi mestom Poprad a MO MS Poprad.
- 16. 9. Poprad – Prednáška na tému Samova ríša, prednáška Igora Stavného (člena MO MS Poprad) o Samovej ríši.

Podujatia, na ktorých sa DMS SNV spolupodieľal

- 11. 2. Spišská Nová Ves – Okresné kolo Hviezdoslavov Kubín, ktoré sa konalo v priestoroch DMS SNV.
- 3. 4. Spišská Nová Ves – Okresné kolo Vansovej Lomničky, ktoré sa konalo v priestoroch DMS SNV.
- 6. – 7. 9. Kojšov – Kojšovská heligónka 2025, XXV. ročník za účasti riaditeľa Členského ústredia Matice slovenskej Martina Hajníka.
- 9. 5. Poprad – Deň víťazstva nad fašizmom, pietny akt kladenia vencov.
- 19. 9. Smižany – 113. výročie narodenia kpt. Jána Nálepku, spomienkové podujatie.
- 8. 12. Spišská Nová Ves – Čaro Vianoc 2025. Predvianočné tradičné stretnutie rodín, tradičné jedlá, zvyky, piesne, koledy, tance, výstavky v redute.

Medzi najvýznamnejšie dosiahnuté úspechy DMS Spišská Nová Ves v sledovanom období patrí určite podpísanie Memoranda o spolupráci medzi mestom Poprad a MO MS Poprad, príprava a celá organizácia celoslovenského Valného zhromaždenia Matice slovenskej, ktoré sa konalo v meste Poprad, tiež postupné rozšírenie a stabilizácia členskej základne, napríklad v MO MS Poprad, vznik nových miestnych odborov Matice slovenskej v obciach Spišské Tomášovce a Jamník, úspešná realizácia viacerých kultúrnych, folklórnych a vzdelávacích podujatí regionálneho aj celoslovenského významu. Posilnenie spolupráce so Slováckmi žijúcimi v zahraničí – konkrétne v Chorvátsku. V septembri 2025 po niekoľkých prvotných kontaktoch prostredníctvom telefonátov alebo emailovej komunikácie, bola podpísaná tzv. družba medzi DMS Spišská Nová Ves a Miestnym odborom Matice slovenskej JURJEVAC PUNITOVSKI v chorvátskom Jurjevaci. Koncom septembra 2025 sa uskutočnila návšteva maticiarov z chorvátskeho Jurjevaca v DMS SNV, na radnici v SNV sa konalo aj samotné prijatie maticiarov. Následne sa riaditeľ DMS SNV 18. 10. 2025 zúčastnil na podujatí pod názvom Pod storočnými Hlohmi v chorvátskom Jurjevaci, kde sa tak potvrdila naša vzájomná a úspešná spolupráca. Významným výsledkom činnosti bolo aj zvýšenie viditeľnosti a spoločenského postavenia Matice slovenskej v spišsko-podtatranskom regióne.

Dom Matice slovenskej Vranov nad Topľou / Mgr. Martin Hajník

DMS Vranov nad Topľou vznikol 1. januára 2025 transformáciou z OP MS Vranov nad Topľou, ktoré vzniklo v roku 1991. Metodicky usmerňuje 32 miestnych odborov a 4 odbory Mladej Matice v okresoch Vranov nad Topľou a Stropkov. Pri Matici slovenskej tu pôsobí 24 folklórnych maticných telies, 2 divadelné telesá a orchester dychovej hudby. Pracovisko sa zameriava na podporu folklórnych podujatí, výchovu mládeže k vlastenectvu formou divadelných scénok, prednášok a športových aktivít so zreteľom na regionálne osobnosti a udalosti. Pracovisko dočasne vedie riaditeľ Členského ústredia Matice slovenskej Martin Hajník.

Medzi hlavné aktivity Matice slovenskej v okrese Vranov nad Topľou patria Okresná prehliadka maticných folklórnych speváckych skupín, Roztoky – okresná súťaž hudobného folklóru dospelých v obci Banské, Mladomaticný turnaj generála Milana Rastislava Štefánika – futbalový turnaj vo Vranove nad Topľou, Pamiatke našich predkov! – oslavy SNP, Hornozemplínska veselica – ples venovaný ľudovým tradíciám v Kamennej Porube, Kuruci do zbrane – spomienka na Východoslovenské roľnícke povstanie z roku 1831 a Fašiangové tradície – zabíjačkové hody v Ondavských Matiašovciach.

Regionálne a miestne podujatia DMS Vranov nad Topľou v roku 2025

- 8. 1. Ondavské Matiašovce – Oslobodenie obce Ondavské Matiašovce, pripomienka 80. výročia oslobodenia obce od fašizmu, budovanie kolektívnej pamäti.
- 17. 1. Vranov nad Topľou – Oslobodenie mesta Vranov nad Topľou, pripomienka 81. výročia oslobodenia mesta od fašizmu a 107. výročia oslobodenie mesta od maďarskej nadvlády a začlenenie mesta do Československa.
- 18. 1. Tovarné – Oslobodenie obce Tovarné, pripomienka 80. výročia oslobodenia obce od fašizmu, budovanie kolektívnej pamäti.

- 30. 1. Vranov nad Topľou – Šaliasky Matko J. C. Hronského, okresné kolo. Výchova žiakov a mládeže k úcte ku kultúre jazyka, k poznaniu našej histórie prostredníctvom prednesu slovenských povestí a tým aj k aktívnemu vlastenectvu.
- 22. 2. Ondavské Matiašovce – Fašiangové tradície – zabíjačkové hody, udržiavanie zvykov a tradícií na fašiangy.
- 11. – 21. 4. Vranov nad Topľou – Slovenské ženy v národnom hnutí, predstavenie výstavy o ženách v národnom hnutí žiakom ZŠ Juh.
- 30. 4. Komárany – Májové zvyky a tradície, pripomienka zvykov a tradícií našich predkov, ktoré sa vykonávali koncom apríla.
- 30. 4. Kamenná Poruba – Stavanie mája, pripomienka prvomájových zvykov a tradícií.
- 6. 5. Hanušovce nad Topľou – Oslobodenie mesta Hanušovce nad Topľou, spomienka na hrôzy 2. svetovej vojny.
- 9. 5. Dlhé Klčovo – Vatra oslobodenia, prezentácia slovenských zvykov a tradícií. Príhovor Martina Hajníka na tému ukončenia druhej svetovej vojny.
- 17. 5. Davidov – Hrdinom našej vlasti, spomienka na 81. výročie SNP a vatra zvrchovanosti.
- 19. – 23. 5. Vranov nad Topľou – Slovenské ženy v národnom hnutí, predstavenie výstavy o ženách v národnom hnutí žiakom ZŠ Bernolákova.
- 1. 6. Vranov nad Topľou – Deň detí v CVČ, pútavou formou priblížiť deťom aktivity Matice slovenskej.
- 4. 6. Tovarné – Májové zvyky a tradície, pripomienka zvykov a tradícií našich predkov, ktoré sa vykonávali v máji.
- 6. 6. KD Vranov nad Topľou – Spomienka na Cyrila Daxnera. Prostredníctvom prednášky Mariána Gešpera a divadelnej scény mladých matičiarov sme sa pokúsili žiakom a študentom z vranovských škôl priblížiť život Cyrila Daxnera.
- 8. 6. Banské – Roztoky, 31. ročník (Vidiečanova Habovka), súťažná prehliadka folklórnych telies z regiónu.
- 14. 6. Benkovce – Benkovce Benkovčanom, uchovávanie zvykov a tradícií horného Zemplína. Kultúrno-spoločenské podujatie pre širokú verejnosť.
- 6. 7. Petrovce – Výstup na Oblik, spoznávanie krás Slovenska a spomienka na výstup A. Hlovíka a 80. výročie oslobodenia.
- 17. – 18. 6. Vranov nad Topľou – Prezentácia knihy s autorom Iné svety, predstavenie tvorby slovenského autora J. O. Zemjara a VMS na ZŠ II. a Bernolákova.
- 28. 6. Ruská Poruba – Pamätná izba Čapajev, slávnostné otvorenie pamätnej izby partizánskej brigády Čapajev, ktorá poukazuje na hrôzy 2. sv. vojny.
- 27. 6. – 1. 9. Sedliská-Podčičva – Matičné výstavy, prezentácia troch matičných výstav pod hradom Čičva v hrobke rodiny Barkóczy.
- 5. 7. Kamenná Poruba – Matičné dni v obci Kamenná Poruba – Rybacie hody, zabezpečenie účinkujúcich, metodická pomoc pri žiadosti o dotáciu a pod.

- 12. 7. Juskova Voľa – MAČANKA, prehliadka folklórnych súborov z okolia Juskovej Vole a varenie tradičnej mačanky.
- 13. 7. Sedliská – Iskoni be slovo, spomienka na sv. Cyrila a Metoda. Omša, kladenie vencov, prednáška na tému Sedmopočetníci a Odkaz štúrovskej generácie spojená s výstavami Matice slovenskej.
- 25. 7. DMS Vranov nad Topľou – Prednáška o Matici slovenskej, predstavenie činnosti Matice slovenskej deťom, ktoré sa na ňom zúčastnili počas denného tábora v knižnici.
- 9. 8. Kamenná Poruba – Memoriál Tomáša Dudáša, spomienka na mladého matičiara Tomáša Dudáša.
- 16. 8. Kamenná Poruba – Výstup na Cham, výchova mládeže a širokej verejnosti k lokálpatriotizmu, poznávanie krás okolia domova, turistika.
- 23. 8. Ondavské Matiašovce – Stretnutie Matiašovčanov, priateľské stretnutie obcí, ktoré majú v názve Matiašovce, budovanie lokálpatriotizmu.
- 23. 8. Banské – Memoriál Jána Bombára, predstavovanie činnosti Matice slovenskej a Mladej Matice cez športové aktivity.
- 25. 8. Vranov nad Topľou – Florbalový turnaj Cyrila Daxnera, prilákanie mládeže formou športových aktivít na matičné podujatia.
- 28. 8. Vranov nad Topľou – 81. výročie SNP, spomienka na udalosti z roku 1944 spolu so SZPB, pietny akt kladenia vencov, historická čestná stráž.
- 29. 8. Lipovica – Spomienka na partizánsku skupinu Čapajev, spomienka na hrdinov z čias SNP, budovanie lokálpatriotizmu, kladenie vencov a príhovor.
- 30. 8. Davidov – Pamiatke našich predkov, spomienková slávnosť pri príležitosti 81. výročia SNP, divadelná scénka Vrátim sa živý.
- 6. 9. Čičava – Okresná prehliadka matičných folklórnych speváckych skupín, prezentácia folklórnych matičných telies v regióne.
- 8. 9. Vranov nad Topľou – vojenský cintorín Čemerné – Deň úcty obetiam vojen, spomienka na obete prvej a druhej svetovej vojny, zapojenie žiakov ZŠ Kukučínova.
- 20. 9. Hornozemplínska knižnica vo Vranove n/T – Prezentácia knihy Pamäť národa. Prezentácia dejín Matice slovenskej prostredníctvom novej publikácie širokej verejnosti za prítomnosti autora Pavla Maduru a spoluautora Mariána Gešpera.
- 24. 10. Sačurov – Odkaz štúrovskej generácie, predstavenie osobností štúrovskej generácie na ZŠ Sačurov 90 žiakom.
- 21. 11. DMS Vranov n/T. – Motanka, výstava a tvorivá dielňa, predstavenie výroby tradičných slovanských bábik bez šitia širokej verejnosti.
- 19. 12. DMS Vranov n/T., Slávnostná okresná rada – stretnutie predsedov matičných odborov v okrese Vranov nad Topľou s kultúrnym programom FS k Bančan.
- 20. 12. Vranov nad Topľou – futbalový turnaj M. R. Štefánika, XVII. ročník, súťaž futbalových tímov, ktorá sa koná na počesť gen. M. R. Štefánika, budovanie patriotizmu.
- 27. 12. Kamenná Poruba – Hornozemplínska veselica VII., ľudová veselica, kde sa predvádzajú tradičné tance a hudba zo Zemplína a okolitých regiónov.

Dom Matice slovenskej Žilina / Ing. Katarína Kalanková

Dom Matice slovenskej v Žiline ako pracovisko bolo zriadené 1. januára 1996, kedy vtedajšie vedenie mesta Žilina darovalo Matici slovenskej budovu so sídlom na Hollého 1 v Žiline. Podľa dohody mesta Žilina a Matice slovenskej bola budova zriadená za účelom naplňania národných, duchovných a kultúrnych princípov Matice slovenskej ako národnej inštitúcie Slovákov. V spolupráci s kultúrnymi inštitúciami, štátnou správou a samosprávou organizuje DMS Žilina podujatia, akcie, výstavy, prednášky venované našim dejateľom a svojimi podujatiami na úrovni okresnej, krajskej aj celoštátnej oslovuje širokospektrálne rôzne vekové kategórie, či už deti, MŠ, ZŠ, SŠ, ale aj našich seniorov, rôzne odborné obce, pedagógov, umelcov za účelom naplňania a zachovávaní kultúrnych a národných hodnôt našich predkov. Dom Matice slovenskej v Žiline je výrazným zjednocovateľom a informačným centrom pre všetky skupiny obyvateľstva. Pod pôsobnosť DMS Žilina spadajú okresy Žilina, Bytča, Kysucké Nové Mesto, Martin a Turčianske Teplice. Medzi najaktívnejšie matičné odbory v sledovanej oblasti patria: MO MS Žilina, MO MS Lietavská Závadka, MO MS Bytčica, MO MS Diaková, MO MS Martin, MO MS Turčianske Teplice, MO MS Valča, MO MS Varín, MO MS Vrútky, MO MS Sučany, MO MS Čadca, MO MS Bytčica a MO MS Kysucké Nové Mesto. V roku 2025 sa podarilo obnoviť činnosť MO MS Žabokreky. Medzi dobre pracujúce patrí aj MO MS Necpaly.

V spolupráci so samosprávou, školami, kultúro-osvetovými zariadeniami, seniormi, cirkvami, občianskymi združeniami sa snažíme rozvíjať a obohacovať kultúrno-spoločenský život, výchovno-vzdelávaciu činnosť, záujmovo-umeleckú, knižničnú, informačnú, edičnú a osvetovú činnosť. Musím však skonštatovať, že došlo k stagnácii spolupráce so Žilinským samosprávnym krajom. S mestom Žilina je pomerne slušná komunikácia, primátor a poslanci národnejšie orientovaní sú nápomocní pri pomoci organizovania matičných podujatí. Žiadosti o granty, ktoré boli zaslané v roku 2025 na ŽSK a mesto Žilina, boli v minulom roku schválené (Kolovrátok a oslavy SNP). Čo sa týka žiadostí MO MS do projektových grantov, je DMS vždy nápomocný, či už pri vyplňaní žiadostí, alebo pri vyúčtovaniach. Žiadosť o dotáciu z regionálnej kultúry MS požiadalo niekoľko MO MS, ktorým bola schválená dotácia na podujatia, za čo sa chceme vedeniu MS poďakovať. Dom Matice slovenskej v Žiline orientuje svoju činnosť na folklór, prácu s mládežou MŠ, ZŠ a SŠ. Organizuje rôzne súťaže, pódiové vystúpenia a prednášky o dejateľoch slovenského národa. V roku 2025 sa uskutočnilo 6 prednášok k dejateľom slovenského národa a 5 výstav v priestoroch Domu Matice slovenskej v Žiline, na ktorých sa v hojnom počte zúčastnila nielen verejnosť, ale aj študenti ZŠ a SŠ. V roku 2025 sa uskutočnili dve prednášky na stredných školách. Pri oslovení niektorých škôl však nie je záujem o matičné prednášky, čo prisudzujeme liberálnejšiemu vedeniu jednotlivých škôl, ale aj napriek tomu sme zrealizovali niekoľko kvalitných prednášok.

V roku 2025 DMS Žilina v spolupráci so MO MS Žilina plánovalo niekoľko desiatok podujatí – výstavy, prednášky, besedy, prehliadky školskej a mimoškolskej činnosti zameranej na pódiové vystúpenia detí MŠ a ZŠ s akcentom na folklór a tradície sviatkov z rôznych regiónov Slovenska smerujúce k zachovávaniu tradícií našich predkov. V DMS Žilina každý rok prebieha niekoľko výstav, ktoré sú určené pre najmladšiu aj najstaršiu generáciu. Mnohé boli inštalované v priestoroch obchodného domu MIRAGE v Žiline, čo považujeme za pozitívne, pretože si výstavy mohlo pozrieť niekoľko stoviek návštevníkov. Svedčí o tom aj spätná väzba od vedenia manažmentu OC Mirage. V roku 2025 sme okrem tradičných

podujatí zorganizovali s podporou mesta veľmi pekné podujatie k oslavám SNP v Lesoparku v Žiline, ktorý navštevuje veľa Žilinčanov, a preto aj účasť bola na oslavách výborná. Medzi tradičné akcie a podujatia DMS v spolupráci s MO MS Žilina patria: Kolovrátok, Šalienský Matko (krajské a okresné kolo), Vansovej Lomnička (okresné a krajské kolo) v spolupráci s Úniou žien Slovenska, Naše talenty – kultúrne aktivity smerujúce k deťom a mládeži. Od roku 2014 sa DMS stal hlavným organizátorom súťaže SLÁVIK SLOVENSKA, krajské kolo v spolupráci s MŠ SR. Matičné pondelky a Slovenčina moja krásna – prednášky spojené s besedami o dejateľoch slovenského národa, stretnutie jubilantov a pod. DMS Žilina sa v sledovanom období podarilo v rámci možností zrealizovať podujatia, ako bol výstup na Strážov, Čierne – Trojmedzie – Skalité, Vršatec a Výstup k dvojkrížu. Na výstupe sa zúčastnili študenti Gymnázia Varšavská. V roku 2025 sme navštívili Kremnickú mincovňu, štátny archív v Bytči so študentmi súkromnej umeleckej školy Žilina. Významnou súťažou, ktorú DMS organizuje na celoslovenskej úrovni, je celoslovenská súťaž PROSLAVIS – celoslovenská súťaž triednych a školských časopisov MŠ, ZŠ, SŠ, špeciálnych škôl a zahraničných škôl, kde každoročne sa do súťaže zapája niekoľko desiatok časopisov zo všetkých regiónov Slovenska, ale aj zo zahraničia.

Uskutočnené podujatia DMS Žilina v roku 2025

- 25. 2. Žilina – Okresné kolo Šalienský Matko. Okresné kolo súťaže detí v prednese slovenskej povesti. Konalo sa v CVČ Žilina, zúčastnilo sa na ňom 25 detí a 10 pedagógov.
- 24. 3. Žilina – Šalienský Matko j. C. Hronského. Krajské kolo súťaže sa uskutočnilo na radnici mesta Žilina, počet účastníkov 33 žiakov, 15 pedagógovia a 10 rodičia.
- 3. 4. Žilina – Stretnutie klubov pracujúcich pri DMS Žilina. Stretnutie klubov, matičiarov pracujúcich pri DMS Žilina, kde bol dohodnutý plán podujatí na rok 2025, na ktorých bude participovať DMS Žilina a MO MS Žilina.
- 7. 4. Žilina – Matičné pondelky, prednášky a besedy k výročiam dejateľov a výročiam historických udalostí. Prednáška bola pre študentov Súkromnej umeleckej školy v Žiline, lektorkou bola Elena Schmutzová. Prednáška prebehla formou besedy o Martinskej deklarácii, počet účastníkov 22 študentov.
- 28. 4. Bytča – Exkurzia do Štátneho archívu v Bytči. Študenti mali možnosť nazrieť do dokumentov a do príručnej knižnice. Prednáška bola spojená s ukážkami archívnych unikátov v Štátnom archíve v Bytči.
- 30. 4. Žilina – KOLOVRÁTOK 2025, pódiové vystúpenia detí MŠ spojené s prezentáciou vystúpení na Staromestských slávnostiach v Žiline. Podujatie sa uskutočnilo v priestoroch Konzervatória Žilina, kolektívy sa prezentovali aj na Staromestských slávnostiach v Žiline na Mariánskom námestí. Na podujatí sa zúčastnilo 10 kolektívov MŠ, pedagógovia, rodičia a široká verejnosť.
- 11. 4. Žilina – PROSLAVIS 2024, slávnostné vyhodnotenie celoslovenskej súťaže triednych a školských časopisov MŠ, ZŠ, SŠ, ŠŠ a zahraničných škôl s vyučovacím jazykom slovenským. Do súťaže sa zapojilo 123 škôl, na vyhodnotení sa zúčastnilo 28 kolektívov (redakčných rád). Zvyšné ocenenia boli zaslané poštou.
- 14. – 28. 4. Žilina – PROSLAVIS 2024. Výstava triednych a školských časopisov MŠ, ZŠ, SŠ, ŠŠ a zahraničných škôl s vyučovacím jazykom slovenským. Na výstave sa zúčastnilo 9 kolektívov zo ZŠ a SŠ, obyvatelia mesta Žilina a široká verejnosť.

- 20. 5. Bytčica – Naše talenty 2025. Na podujatí sa zúčastnilo 5 kolektívov (spev, tanec) a 6 samostatných vystúpení (spev, husle, heligónka a prednes).
- 31. 5., Kaplnka v Bukove – Výstup k slovenskému dvojkrížu. Tradičný výstup k dvojkrížu na Capkovom vrchu na sviatok Panny Márie, zúčastnilo sa na ňom 15 členov MO MS Žilina a MO MS Čadca.
- 30. 5. Žilina – Slávik Slovenska 2025, 33. ročník speváckej súťaže. Súťažná prehliadka spevu a folklóru, ľudových piesní žilinského kraja, krajské kolo sa uskutočnilo na radnici mesta Žilina. Počet účastníkov 33, 15 doprovod, 10 pedagógovia.
- 15. 8., KD Varín – Spomienka na J. Martinčeka. Akadémia na sviatok Nanebovzatia preblahoslavenej Panny Márie, kde si varínski maticiari spolu s pozvanými hosťami a obyvateľmi Varína v Kostole Najsvätejšej Trojice vo Varíne pripomenuli slávnostnou svätou omšou 170. výročie narodenia nášho rodáka, kňaza, vlastenca, národného buditeľa a organizátora kultúrneho života Slovákov v Ameriku Jozefa Martinčeka.
- 31. 8., Lesopark Žilina – Malá spomienka na Veľké SNP. Pietny akt, ukážky vojenskej výzbroje, kladenie vencov k pamätníku SNP, účasť nad 120 ľudí.
- 11. 11. Žilina – Významné osobnosti Žiliny. Prednáška sa uskutočnila v Krajskej knižnici, zúčastnili sa na ňom členovia MO MS KNM, Čadca, Žilina, účasť 25 ľudí.
- 17. 11. – 1. 12., Žilina – Výstava Háčkované inšpirácie. K výstave sa uskutočnila vernisáž, následne navštívilo výstavu zhruba 45 ľudí.
- 7. – 11. 10., DMS Žilina – Výstava poštových známok klubu filatelistov pracujúcich pri DMS Žilina. K výstave sa uskutočnila vernisáž, následne navštívilo výstavu približne 25 ľudí.

Oblasťné pracovisko Matice slovenskej Šamorín / Marek Suchý

OP MS v Šamoríne bolo zriadené v roku 1998. Územná pôsobnosť zahŕňa okres: Dunajská Streda (mesto Šamorín a obec Veľká Paka). Hlavná orientácia činnosti OP MS v sledovanom období sa sústreďuje na rozvoj národného, kultúrneho a historického povedomia, podporu miestnych odborov Matice slovenskej, organizovanie kultúrno-vzdelávacích a spoločenských podujatí regionálneho významu, koordináciu činnosti MO MS, zapájanie mladej generácie do matickej činnosti a spoluprácu so školami, mestom Šamorín, obcou Veľká Paka a MKS Šamorín. Osobitná pozornosť bola venovaná práci so Slováckmi v národnostne zmiešaných oblastiach s vysokým podielom maďarského obyvateľstva.

Medzi hlavné realizované úlohy OP MS v roku 2025 patrila koordinácia a metodická podpora MO MS v Šamoríne a Veľkej Pake, organizácia a spoluorganizácia kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí, administratívna agenda, evidencia členskej základne, podpora mladomatičného hnutia, spolupráca so školami, kultúrnymi inštitúciami a samosprávou a zabezpečenie účasti slovenských kolektívov v národnostne zmiešanom prostredí.

Regionálne a lokálne podujatia OP MS Šamorín v roku 2025

- 19. 1. Veľká Paka – III. vedomostný kvíz o Slovensku, vzdelávacie podujatie pre maticiarov a mládež.
- 21. 1. Veľká Paka – Fašiangová kultúra, kultúrno-spoločenské podujatie.
- 8. 2. Šamorín – Reprezentačný ples MS, spoločenské podujatie.
- 14. 2. Šamorín – Fašiangy, tradičné kultúrne podujatie.
- 22. 2. Veľká Paka – VI. maškarný ples, zábavné podujatie pre členov.
- 8. 3. Šamorín/Veľká Paka – Deň žien, kultúrne a spoločenské podujatie.
- 1. 4. Šamorín – Zdobenie medovníkov, kultúrne tvorivé podujatie.
- 13. 4. Veľká Paka – IV. vedomostný kvíz o Slovensku, vzdelávacie podujatie.
- 1. 5. Šamorín – Pietna spomienka na gen. M. R. Štefánika, spomienkové podujatie.
- 2. 5. Šamorín – Stavanie mája, tradičné kultúrne podujatie k májovým zvykom a tradíciám na Slovensku.
- 17. 5. Veľká Paka – Majáles spojený s mimoriadnou výročnou členskou schôdzou, spoločenské a kultúrne podujatie.
- 30. 5. Šamorín – Váľanie mája, folklórne podujatie.
- 14. 6. Veľká Paka – Výlet do Smoleníc, vzdelávacie a spoločenský fakultatívny výlet.
- 13. 7. Veľká Paka – V. vedomostný kvíz o Slovensku, vzdelávacie podujatie.
- 18. 7. Šamorín – Vatra zvrchovanosti, spoločenské a kultúrne podujatie.
- 6. 9. Veľká Paka – V. pakanský folklórny festival, folklórne a kultúrne podujatie.
- 6. 9. Šamorín – Prezentácia a výroba modrotlače, tvorivé podujatie.
- 1. 10. Šamorín – Jubilanti 2025, spomienkové podujatie.
- 4. 10. Šamorín – Výlet Marianka – Stupava, vzdelávacie a spoločenský výlet.
- 19. 10. Veľká Paka – VI. vedomostný kvíz o Slovensku, vzdelávacie podujatie.
- 13. 11. Šamorín – Historická pamäť ako základný kameň slovenskej identity, prednáškové podujatie.
- 21. 11. Šamorín – Na tú našu Katarínu, kultúrne podujatie.
- 22. 11. Šamorín – Kurz vyšívania krivou ihlou, tvorivé dielne.
- 11. 12. Šamorín – Historická pamäť ako základný kameň slovenskej identity II, prednáškové podujatie.
- 6. 12. Veľká Paka – Jubilanti, výročná členská schôdza, kapustnica, spomienkové a spoločenské podujatie.
- 13. 12. Šamorín – Slovenské Vianoce, kultúrne a spoločenské podujatie.

Oblastné pracovisko Matice slovenskej Trenčín / Žofia Hrančová

OP MS v Trenčíne bolo zriadené v roku 2016 v budove Trenčianskeho samosprávneho kraja v Trenčíne, ktorého činnosť bola ukončená v roku 2017 (Sylvia Straková). Od mája 2018 bola obnovená činnosť pracoviska, na čiastočnú dohodu od decembra 2018 do decembra 2025 (Žofia Hrančová), od októbra 2025 na OP MS Trenčín bol na polovičný pracovný úväzok prijatý pracovník Radovan Masar, predseda MO MS N. Mesto n/V. a člen KR MS TNSK. Podujatia OP MS Trenčín sú spomenuté pri DMS Prievidza, kde ich uvádzame za celý Trenčiansky kraj.

Hlavná činnosť OP MS v sledovanom období sa sústredila na obnovenie činnosti zaniknutých miestnych odborov na strednom Považí. MO MS Čachtice, ktorého predsedníčka odmieta spolupracovať s MS. Ďalším bol MO MS Dolné Srnie, kde je posledné roky vážne chorý predseda a pracuje sa na obnove činnosti, MO MS Brezová pod Bradlom, MO MS Považská Bystrica, kde nový predseda nekomunikuje a nevyvíja žiadnu aktivitu, MO MS Dolná Mariková sa zúčastňuje na aktivitách uskutočnených v obci, MO MS Beckov, MO MS Nová Dubnica, kde po smrti predsedníčky sa nedarí obnoviť jeho činnosť. Činnosť pracoviska bola orientovaná aj na spoluprácu a podporu činnosti miestnych odborov pri organizovaní kultúrnych podujatí regionálneho, ako aj celonárodného, ba aj medzinárodného významu. Každoročne sa organizuje Literárna súťaž vo vlastnej tvorbe J. Braneckého, Studňa sa tajne s dažďom zhovára v Trenčíne, Divadelný festival A. Jurkovičovej v N. Meste n/V. podporujúci amatérske divadelné telesá doma i zo zahraničia, Literárna súťaž Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom s celoslovenskou pôsobnosťou, Literárna súťaž v prednese poézie a prózy V. Beniaka v Chynoranoch s celoslovenskou pôsobnosťou, Literárna súťaž Koyšove Ladce v Ladcoch. Popri týchto aktivitách podporovala a podieľala sa na spolupráci s Trenčianskym osvetovým strediskom v Trenčíne (TNOS Trenčín) na obvodných, okresných a krajských kolách v umeleckom prednese Hviezdoslavov Kubín (71. ročník), SMREKovo Melčice-Lieskové, Šaliarsky Matko, Timravina studnička, prispievala knižnými publikáciami, propagačnými materiálmi, členkami poroty z radov matičiarov miestnych odborov.

Oblastné pracovisko Matice slovenskej Veľký Krtíš – Hrušov/ Ján Brloš

Sídlo Hrušov č. 526, 991 42 Hrušov. V roku 1994 vzniklo pracovisko Veľký Krtíš a od 14. februára 1999 sa pracovisko presťahovalo do Hrušova. Územná pôsobnosť pracoviska je pre okres Veľký Krtíš, príležitostne metodická pomoc pre okresy regiónu Hont. Hlavná orientácia OP MS v sledovanom období sa sústreďovala na:

- História udalostí a osobností – spomienkové aktivity, výstavy, semináre k výročiam.
- Oblasť národopisu – zachovávanie živých i neživých fragmentov, ich prezentácia, archivácia, staré roľnícke práce a remeslá, odborné semináre, tvorivé dielne.
- Práca s mládežou – súťaže, besedy, spoznávanie histórie a osobností regiónu, ochotnícke divadlo, tvorivé dielne, tradičné remeslá.
- Edičná činnosť – vydávanie CD a publikácií.
- Starostlivosť o Slovákov v zahraničí – kultúrne programy, metodická pomoc.

Najaktívnejšie matičné odbory v okrese Veľký Krtíš sú MO MS Veľký Krtíš, MO MS Čelovce, MO MS Žihľava, MO MS Hrušov a OMM Hrušov.

Podujatia organizované OP MS Veľký Krtíš – Hrušov v roku 2026

- 25. 1. Hrušov – Tradičná kultúra Hontu. Seminár na tému tradičnej kultúry za bohatej účasti a záujmu širokej verejnosti.
- 8. 2. Bušince – Volejbalový turnaj o cenu MS, športové podujatie.
- 27. 2. Veľký Krtíš – Šaliensky Matko Jozefa Cígera Hronského, okresné kolo postupovej súťaže v recitácii slovenských povestí.
- 27. 2. Veľký Krtíš – Škultétyho zornička, okresná súťaž v recitácii.
- 13. a 20. 4. Hrušov – Jarné chorovody. Národopisné podujatie na veľmi dobrej úrovni.
- 20. 4. Hrušov – Matičná Veľká noc. Autentické prevedenie historického ľudového zvykoslovie v podaní FSK Hrušov v KD Hrušov.
- Marec – apríl, Hrušov, Bušince, Veľký Krtíš – Matičná jar s knihou, besedy so žiakmi a širokou verejnosťou v knižniciach a základných školách.
- 8. 5. Hrušov – hrad Čebad' – Pochod vďaky 8. 5. 2025. Veľmi pekné podujatie s veľkou účasťou a výkladom k udalostiam pri príležitosti 80. výročia SNP.
- 11. 5. Hrušov – S úctou a vďakou. Spomienková slávnosť pri príležitosti ukončenia 2. sv. vojny. Pietny akt kladenia vencov, príhovor a beseda.
- 13. – 14. 5., Hrušov, Dačov Lom – Tradičné staviteľstvo. Tvorivé dielne a zachovávanie tradičných remesiel.
- 28. 5. Čelovce – Matičné Turíce. Beseda na tému histórie regiónu, kultúrny program, zapálenie vaty.
- 22. – 23. 8., Hontianska paráda. Festival pripravený a zrealizovaný na celoslovenskej úrovni s veľkou účasťou a odozvami verejnosti. OP MS zabezpečovalo tvorivé dielne, folklórne vystúpenia, dramaturgiu a organizačnú pomoc v rámci podujatia.
- 24. 10. Veľký Krtíš – Maliar Novohradu. Regionálna súťaž detí a mládeže v kresbe a maľbe na počesť L. Kubániho.
- 17. 10. Veľký Krtíš – Škultétyho rečňovanky. Vyhodnotenie celoslovenskej súťaže v literárnej tvorbe.
- 21. 9. Podhorie – S úctou a vďakou. Spomienková slávnosť s odhalením pamätnej tabule významnému kňazovi Františkovi Richardovi Osvaldovi.
- 27. – 29. 11., Národný autobus dobrej vôle 2025. Pripravené a zrealizované na výbornej úrovni, navštívené zariadenia v Trenčianskom, Nitrianskom a Banskobystrickom kraji. Ide o vystúpenie folklórneho súboru priamo v zariadeniach pre seniorov.
- 26. 12. Hrušov – Matičné Vianoce. Kultúrne popoludnie zrealizované mladými matičiarimi z obce Hrušov, ktorý si nacvičili divadelnú hru.

5.3. Zájmové a vedecké odbory Matice slovenskej

Divadelný odbor Matice slovenskej / Peter Vrlík

Divadelný odbor MS (DO MS) bol obnovený v roku 2012 na riadnom valnom zhromaždení, ktoré sa konalo v Liptovskom Mikuláši. Zo začiatku pracovalo v tomto záujmovom odbore 32 divadelných súborov. Bohužiaľ, šesť súborov nevykazalo v poslednom období žiadnu činnosť, ani nedali o sebe vedieť, a preto boli vyradené z evidencie DO MS. Išlo o nasledovné súbory: MDS Zborov, DS Timrava Lučenec, Divadlo mladých Lučenec, DS JURTA Svätý Jur a dva súbory z Vinného. Nakoniec v súbore zostalo 26 divadelných súborov a to: DS Rozmajrín Bošáca, Dramatický krúžok pri gymnáziu Komárno, DS Za Váhom Lipovec, DS Lúky, DS ŠAPO Ploštín, MADOS Liptovský Mikuláš, LHTS O4, Liptovský Mikuláš, DS pri MO MS Trenčianske Stankovce, DS Daxner Tisovec, DOS Braxatoris Krupina, DS Zelenka Zvolen, DS T. Vansovej Zvolenská Slatina, DOS Podzámčok, SOS Sása, DOS Stožkár Stožok, DS Hnúšťa, DS T. Vansovej Rimavská Píla, Divadlo Z.N.A.K. Revúca, Divadlo Alterna Rimavská Sobota, Divadlo Havran Rimavská Sobota, BADIDO Rimavská Sobota, DIVOSUD Rimavská Sobota, Divadlo Štefana Kvietika Veľký Krtíš, Divadlo Bodka Veľký Krtíš, Divadlo VAMO Žilina a PaTália Tomášov. Posledné dva menované súbory vstúpili do nášho odboru počas pandémie. Potešiteľné je, že v roku 2025 prejavil ochotu vstúpiť do nášho záujmového odboru Divadelný súbor Timrava z Lučenca. Divadelníci našudovali hru matičného dramatika Petra Vrlíka Novohradské nebo. Divadelný odbor sa v roku 2025 rozšíril o Divadlo s husou na prechádzke z Bratislavy. Takže v súčasnosti evidujeme 28 divadelných súborov na Slovensku Z uvedeného vyplýva, že najviac súborov je zo stredoslovenskej oblasti, päť súborov (Bošáca, Trenčianske Stankovce, Lúky a Tomášov, Divadlo s husou na prechádzke Bratislava) sú zo západného Slovenska. Nepodarilo sa nám pokryť východ republiky. Vieme, že tu pracujú pri MO MS divadelné súbory, ale neprejavujú ochotu sa zapojiť do činnosti DO MS. V tomto smere očakávame podporu od našich SNN, ktoré by mali viac propagovať našu činnosť a dať nášmu odboru väčšiu publicitu. V roku 2019 bol pre DO MS veľmi významným, náš odbor bol prijatý do Medzinárodnej divadelnej organizácie AITA/IATA, do slovenskej sekcie.

V tomto roku sme znova úspešne spolupracovali aj s Mladou Maticou. Pripravili sme dramatické obrazy pod názvom Štúrovci na Devíne (uvedené 24. 4.), pripravili sme dramatické pásmo Zabudnutá lýra Sama Vozára (16. 5.) v Rimavskej Sobote, na druhý deň sme odohrali dramatickú črtu Orly slovanského neba (17. 5.) v Kobeliarove pri príležitosti 230. výročia narodenia P. J. Šafárika. Veľmi úspešná bola dramatická kompozícia Martýri slovenského národa o Jurkovi Langsfeldovi, Karolovi Holubym, Viliamovi Šulekovi a Danielovi Maróthym, ktorá bola uvedená 18. 6. v Kremnici a 14. 10. v Sučanoch. Dňa 4. 10. v spolupráci s mladými matičiarmi sa DO MS podieľal na historickej rekonštrukcii partizánskej prehliadky v Detve. Veľmi aktívna je matičná divadelná ochotnícka scéna v Liptovskom Mikuláši, ktorá je „vlajkovou loďou“ Divadelného odboru MS. Vo svojom repertoári má zaujímavú ľudovú tragikomédiu Ako Vrbičania o Maticu prišli, ktorú odohrali celkovo v roku 2025 štyrikrát. Predstavili sa s ňou aj na divadelnom festivale Ľubel'afest v Ľubeli (7. 9.). Pripravili si aj dramatické scénky Obrazy z dejín obce Stankovany (odohrali dvakrát 27. 7. a 24. 10.). Počas osláv Memoranda slovenského národa vystúpili v sprievode a 1. 8. odohrali dramatické pásmo Rodný list Slovákov. Počas Národného výstupu na Kriváň si pripravili scénu Belopotocký na Kriváni (16. 8.). V Trstenej pri príležitosti odhalenia busty Štefanovi Furdekovi, zakladateľovi Slovenskej ligy v Amerike, odohrali dramatickú črtu pod

názvom Prezident amerického Slovenska (24. 9.). Divadelníci sa podieľali na oslavách uloženia telesných pozostatkov významného slovenského filmového herca Adama Matejku (21. 11.) na Vrbskom cintoríne pri príležitosti 120. výročia jeho narodenia.

Každoročne DO MS v spolupráci s DMS v Liptovskom Mikuláši usporadúva Divadelný festival Ivana Stodolu. Nebolo to inak ani tohto roku, kedy sa konal v dňoch 12. – 13. 9. 2025. Okrem členov DO MS sa na tomto podujatí zúčastňujú aj nečlenovia nášho odboru. Tajomník DO MS sa pravidelne zúčastňuje na Divadelnom festivale Aničky Jurkovičovej v Novom Meste nad Váhom. Náš odbor je spoluorganizátor tejto celoslovenskej divadelnej prehliadky, obdobne je celoslovenským divadelným festivalom aj už spomínaný Divadelný festival Ivana Stodolu v Liptovskom Mikuláši. Dňa 23. 5. sa tajomník odboru zúčastnil na spomienkovej slávnosti pri príležitosti nedožitých 90 rokov významného slovenského ochotníckeho herca, činovníka Združenia ochotníkov Slovenska (ZDOS) Stanislava Siebensteina. 28. 12. sa tajomník P. Vrlík zúčastnil na milej slávnosti pri príležitosti 125. výročia založenia ochotníckeho divadla v Trenčianskych Stankovciach. Pri tejto príležitosti odovzdal Striebornú cenu MS vedúcemu súboru Michalovi Rýchlemu.

Musím vyzdvihnúť aj ďalšie aspekty našej činnosti, na našej webovej stránke sme uverejnili ukážky z niektorých divadelných hier. O niektoré hry je záujem a niektoré hry, najmä ľudová veselohra Počkajte, ja vám ukážem od Petra Vrlíka sa hrala v Kysuckom Novom Meste a vo Vrbove pri Kežmarku. Využívaná je aj naša divadelná knižnica, ktorá sa buduje v DMS v Liptovskom Mikuláši a ďalších 6 000 titulov je prístupných v Liptovskom kultúrnom stredisku, s ktorým máme dohodu o spolupráci. Veľmi dobrá spolupráca je aj s Požičovňou kostýmov a krojov v Martine, ktorá je súčasťou MS. Táto požičovňa nám vychádza všestranne v ústrety a za mierne poplatky nám požičiava kostýmy. V správe o stave členskej základne je analyzovaný vývoj rastu členskej základne, ale aj to, že niektoré súbory buď nepracujú, alebo nejavia o činnosť v našom odbore záujem. Preto by bolo nanajvýš potrebné, aby sa nový výbor stavom členskej základne začal dôraznejšie zaoberať. Ochabenie činnosti bolo spôsobené aj dlhotrvajúcou práceneschopnosťou tajomníka odboru Petra Vrlíka, ktorý sa dostatočne nemohol venovať práci v Divadelnom odbore MS. Medzi najaktívnejšie súbory nášho DO MS patria: ŠAPO Ploštín, MADOS Liptovský Mikuláš, DS Braxatoris Krupina, DS pri MO MS v Trenčianskych Stankovciach, DS Terézie Vansovej vo Zvolenskej Slatine. Musím však konštatovať, že náš odbor je zatiaľ na Slovensku stále jednou z najväčších divadelných organizácií ochotníkov (više 300 členov) a to aj vďaka podpore Matice slovenskej, za čo jej patrí naše poďakovanie.

Historický odbor Matice slovenskej / prof. Martin Homza, Dr.

Historický odbor Matice slovenskej (HO MS) patrí medzi najstaršie a najvýznamnejšie odborné zložky Matice slovenskej. Združuje historikov, archivárov, múzejníkov, pedagógov a ďalších záujemcov o slovenské dejiny. Jeho poslaním je podporovať historický výskum, popularizovať poznanie národných dejín, organizovať odborné podujatia a podieľať sa na vydávaní vedeckých publikácií. Významnou súčasťou jeho činnosti je aj udeľovanie Ceny Daniela Rapanta, najvyššieho ocenenia Historického odboru Matice slovenskej za prínos k rozvoju historických vied a poznaniu slovenských dejín. Cena bola zriadená v roku 1995 a udeľuje sa na počesť zakladateľa modernej slovenskej historiografie Daniela Rapanta.

Rok 2025 bol pre Historický odbor Matice slovenskej obdobím stabilizácie jeho činnosti, pokračovania revízie členskej základne a zabezpečovania odborných i publikačných aktivít. Odbor sa zároveň podieľal na organizovaní odborných podujatí a pokračoval vo vydávaní svojho vedeckého periodika Historický zborník. V oblasti členskej základne pokračoval tajomník Historického odboru v systematickej revízii evidencie členov. Počas roka bol prijatý jeden nový člen. Odbor zároveň zaznamenal stratu významnej osobnosti slovenskej historickej obce, keď zomrel dlhoročný člen prof. Peter Šturák. Jeden člen bol vylúčený vedením Matice slovenskej, štyria členovia ukončili svoje pôsobenie v odbore a pri jednom členovi bolo členstvo anulované ako neplatné. Pre neplnenie členských povinností bolo devätnástim členom pozastavené členstvo. K 31. decembru 2025 evidoval Historický odbor Matice slovenskej celkovo 38 riadnych platiacich členov.

Výbor Historického odboru zasadal počas roka raz, a to 30. októbra 2025. Dôležitou organizačnou udalosťou bolo valné zhromaždenie konané 28. júla 2025, na ktorom bolo zvolené nové vedenie odboru. Predsedom HO MS sa stal prof. Martin Homza, Dr. Rok 2025 tak predstavoval aj obdobie generačnej a organizačnej kontinuity, ktorá vytvára predpoklady pre ďalší rozvoj činnosti odboru. V rámci odbornej činnosti sa členovia Historického odboru podieľali na organizovaní a realizácii viacerých podujatí. Dňa 11. decembra 2025 sa v Bratislave uskutočnila prednáška Dr. phil. Beaty Katrebovej Blehovej na tému Svetový kongres Slovákov a Helsinský proces. Podujatie prispelo k popularizácii moderných slovenských dejín a k prezentácii výsledkov historického výskumu širšej verejnosti. Dňa 11. decembra 2025 sa uskutočnilo odovzdávanie Ceny Daniela Rapanta v Bratislave.

Z hospodárskeho hľadiska vstupoval Historický odbor do roku 2025 s finančným prebytkom z predchádzajúceho obdobia vo výške 850,32 eur, z toho 7,86 eur v pokladni a 842,46 eur na bankovom účte. Celkové príjmy odboru dosiahli 1 550 eur. Najväčšiu časť tvorili členské príspevky vrátane nedoplatkov z predchádzajúcich rokov vo výške 830 eur. Matica slovenská poskytla odboru dotáciu vo výške 300 eur a ďalších 420 eur získal odbor formou darov. Výdavky dosiahli celkovo 1 813,61 eur. Najvýznamnejšie položky predstavovali náklady na prenájom priestorov vo výške 630 eur a občerstvenie na podujatiach vo výške 630,40 eur. Významnou investíciou bolo aj zhotovenie pamätnej tabule Alexandrovi Avenariovi v hodnote 425 eur. Na prevádzku internetovej domény zbornik.sk bolo vynaložených 72,11 eur. Ďalšie výdavky zahŕňali poštové náklady, transakčnú daň, výrobu pečiatky a členský odvod do fondu Matice slovenskej. Napriek vyšším výdavkom ukončil Historický odbor rok 2025 s finančným prebytkom 586,71 eur, z čoho 255,86 eur zostalo v pokladni a 330,85 eur na bankovom účte.

Osobitnú pozornosť venoval odbor publikačnej činnosti. Historický odbor Matice slovenskej sa podieľal na príprave a vydaní oboch čísiel Historického zborníka za rok 2025. Historický zborník dlhodobo predstavuje významnú platformu pre publikovanie výsledkov historického výskumu slovenských i zahraničných autorov a patrí medzi etablované odborné periodiká v oblasti historických vied. Aj napriek obmedzeným finančným možnostiam sa Historickému odboru Matice slovenskej podarilo zabezpečiť kontinuitu organizačnej, vedeckej a publikačnej činnosti. Odbor si zachoval stabilnú členskú základňu, pokračoval vo vydavateľskej činnosti, podieľal sa na organizovaní odborných podujatí a dôstojne reprezentoval historickú vedu v rámci Matice slovenskej i slovenskej odbornej verejnosti.

Hudobný odbor Matice slovenskej / Mgr. Marek Hanuska

Hudobný odbor Matice slovenskej (HuO MS) pokračoval vo svojej činnosti aj v roku 2025. Jeho aktivity však výrazne poznačilo úmrtie dlhoročného predsedu prof. PaedDr. Milana Pazúrika, CSc., ktorý zomrel 22. mája 2025 vo veku 74 rokov. Odišla významná osobnosť slovenskej hudobnej kultúry, hudobný pedagóg, dirigent, organizátor kultúrneho života a dlhoročný predstaviteľ Hudobného odboru Matice slovenskej. Rok 2025 bol zároveň rokom pripomenutia si 150. výročia narodenia významného slovenského skladateľa Viliama Figušu-Bystrého, ktorého životu a dielu bola venovaná osobitná pozornosť.

Výbor Hudobného odboru Matice slovenskej zasadal v roku 2025 jedenkrát, a to 28. februára 2025. Hlavnou témou rokovania bola príprava valného zhromaždenia odboru a plánovanie podujatí na rok 2025. V dôsledku nečakaných udalostí sa však viaceré plánované aktivity nepodarilo uskutočniť v pôvodnom rozsahu. Po organizačnej stránke má Hudobný odbor Matice slovenskej vytvorené základné podmienky pre ďalšie fungovanie. Odbor má pridelené vlastné identifikačné číslo organizácie, zriadený bankový účet vo Fio banke a jeho sídlom je kancelária Domu Matice slovenskej v Banskej Bystrici. V ďalšom období bude potrebné zabezpečiť kontinuitu činnosti odboru voľbou nového predsedu a obnovením pravidelnej činnosti jeho orgánov.

Podujatia a aktivity Hudobného odboru Matice slovenskej v roku 2025

- 28. 2. Banská Bystrica – 150. výročie narodenia Viliama Figušu-Bystrého, členovia Hudobného odboru MS sa podieľali na dôstojnej spomienke na významného slovenského skladateľa, dirigenta a pedagóga. Podujatie sa uskutočnilo pri jeho rodnom dome a pri hrobe skladateľa za účasti predstaviteľov Matice slovenskej, odbornej verejnosti, pedagógov a študentov. Súčasťou programu boli odborné vystúpenia, pietny akt a hudobné ukážky z tvorby Viliama Figušu-Bystrého.
- 15. 5. Banská Bystrica – Akademická Banská Bystrica, zástupcovia Hudobného odboru MS sa zúčastnili na prestížnej celoslovenskej súťaži umeleckej tvorivosti vysokoškolákov. V rámci podujatia bola udelená Cena Hudobného odboru Matice slovenskej za mimoriadny umelecký výkon. Členovia odboru sa zúčastnili aj na záverečnom galakoncerte laureátov súťaže.
- 27. 5. Banská Bystrica – Posledná rozlúčka s prof. Milanom Pazúrikom. Na rozlúčke sa zúčastnili viacerí členovia Hudobného odboru MS. V rámci rozlúčky si prítomní pripomenuli jeho celoživotnú prácu v oblasti hudobného školstva, zborového spevu, kultúrnej organizácie a jeho zásluhy pri budovaní HuO MS.
- Jún – Vydaný zborník z vedeckej konferencie uskutočnenej v roku 2024 pri príležitosti 30. výročia založenia Hudobného odboru Matice slovenskej. Publikácia priniesla odborné príspevky mapujúce vývoj hudobnej kultúry na Slovensku a zároveň zdokumentovala tri desaťročia činnosti odboru.
- 25. 9. Sielnica – Gorazdove organové dni. Ďalší ročník tradičného hudobného podujatia zameraného na prezentáciu organovej hudby a duchovnej kultúry. Keďže HuO MS nedostal v roku 2025 finančné prostriedky z ústredia Matice slovenskej, podujatie sa podarilo zrealizovať vďaka podpore Domu Matice slovenskej v Banskej Bystrici.

Hudobný odbor Matice slovenskej v roku 2025 hospodáril s finančnými prostriedkami vedenými v pokladni a na bankovom účte vo Fio banke. K 1. januáru 2025 predstavoval stav finančných prostriedkov 152,85 €, z toho 46,45 € v hotovosti a 106,40 € na bankovom účte. Počas roka odbor ne získal žiadnu dotáciu z Matice slovenskej ani iné finančné dary. Jediným príjmom boli členské príspevky v celkovej výške 80,00 €. Celkové príjmy za rok 2025 tak dosiahli sumu 80,00 €. Výdavky odboru predstavovali celkovo 186,50 €. Na cestovné výdavky súvisiace so zasadnutím výboru bolo vynaložených 34,90 €, na občerstvenie a organizačné zabezpečenie zasadnutia výboru a ďalších aktivít 67,80 € a na zabezpečenie Ceny Hudobného odboru Matice slovenskej udelenej v rámci podujatia Akademická Banská Bystrica 83,80 €. Keďže výdavky prevýšili príjmy, finančný stav odboru sa počas roka znížil o 106,50 €. K 31. decembru 2025 disponoval Hudobný odbor Matice slovenskej finančnými prostriedkami v celkovej výške 46,35 €, z toho 39,95 € tvorila hotovosť v pokladni a 6,40 € zostatok na bankovom účte.

Napriek zložitej situácii spôsobenej úmrtím predsedu odboru sa podarilo zachovať kontinuitu základných aktivít Hudobného odboru Matice slovenskej a zabezpečiť realizáciu viacerých významných podujatí. V nasledujúcom období bude prioritou stabilizácia vedenia odboru, obnovenie pravidelnej činnosti jeho orgánov a ďalší rozvoj aktivít smerujúcich k podpore slovenskej hudobnej kultúry a hudobného dedičstva.

Jazykový odbor Matice slovenskej / PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD.

Hlavným cieľom činnosti Jazykového odboru MS (JO MS) v roku 2025 bolo účinne pracovať na prehĺbovaní poznania najdôležitejších etáp vývinu i súčasného stavu nášho národného jazyka a úrovne jazykovej praxe, školskej práce, a tak prispievať k upevňovaniu národného a jazykového povedomia v čo najširších vrstvách nášho národa, osobitne u príslušníkov jeho mladej a najmladšej generácie (a to prostredníctvom kolokvií, webinárov a prednášok s besedami). Ďalším cieľom bolo posudzovať stav jazykovej kultúry pri používaní spisovného jazyka vo verejných prejavoch v oblastiach verejného styku a školskej praxe. Zároveň sa členovia odboru z univerzitných pracovísk venovali komparatívnemu skúmaniu slovanských jazykov (macedónčiny, chorvátčiny a iných balkánskych slovanských jazykov), ich dynamickým tendenciám a komunikačným varietám. V centre pozornosti jazykového odboru, bola a neustále pretrváva školská prax a jazyková úroveň ústnych i písomných prejavov žiakov základných a stredných škôl so štátnym vyučovacím jazykom slovenským a jazykom národnostných menšín (najmä maďarskej menšiny). Jazykový odbor sa v roku 2025 zamerlal na popularizáciu výsledkov vedeckého výskumu slovenského jazyka (jeho spisovnej formy i nespisovných útvarov) a vybraných slovanských jazykov, pripomínanie významných udalostí a osobností dejín slovenského národa (Výbor Matice slovenskej vyhlásil rok 2025 za Rok zahraničných Slovákov) a aktivity zamerané na zvyšovanie úrovne kultúry spisovnej slovenčiny vo verejnom jazykovom dorozumievaní a v školskej praxi.

Jazykovedný odbor aktívne spolupracuje s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave. Dňa 24. 4. 2025 na Katedre slovanských filológií (oddelenie slovenského jazyka a literatúry) FF UKF v Nitre predsedníčka JO MS zorganizovala jubilejnú lingvistickú prednášku prof. Ľubomíra Kralčáka, PhD., s názvom *Ako to naozaj bolo s kodifikáciou štúrovskej slovenčiny a s účasťou Ľ. Štúra na jej reforme*, kde prednášajúci tradične zhodnotil lingvistické dielo Ľ. Štúra. Kládol dôraz na jeho prínos v oblasti kodifikácie spisovnej slovenčiny, predovšetkým pokiaľ ide o zostavenie gramatiky na báze severostredoslovenskej kultúrnej formy slovenčiny. Študentov a širokú verejnosť prednáška zaujala aj z toho dôvodu,

že prednášajúci poznatky o kodifikácii hodnotil cez širšie odôvodnenie tohto kodifikačného kroku.

Pri príležitosti životného jubilea prof. PaedDr. Ľubomíra Kralčáka, PhD., sa JO MS spolu s Katedrou slovanských filológií (oddelenia slovenského jazyka a literatúry) FF UKF v Nitre aktívne podieľal na organizovaní vedeckej konferencie s názvom *Jazyk a jeho premeny*. Členovia JO MS (P. Petráš, Z. Kováčová, M. Krauter, P. Žeňuch, R. Hlavatá a iní) aktívne vystúpili s príspevkami, ktoré sa orientovali na vybrané tematické okruhy, napr. dynamika súčasného spisovného jazyka, jeho norma a otázky kodifikácie; frazeologický fond zo súčasného i historického pohľadu; sémantická, gramatická a štylistická stránka jazykových výrazov a ich spojení atď.

Predsedníčka JO MS PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD., aktívne spolupracuje so Slovenskou jazykovou spoločnosťou. Dňa 29. októbra 2025 sa konalo v Bratislave 16. celoslovenské stretnutie jazykovedcov spojeného s valným zhromaždením slovenskej jazykovednej spoločnosti pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV, na ktorom sa aktívne zúčastnila predsedníčka JO MS. V dopoludňajšej časti stretnutia vedeckej obce pri príležitosti 210. výročia narodenia Ľudovíta Štúra vystúpil prof. Ľubomír Kralčák, PhD., s prednáškou *V čom sú naše podľznosti voči lingvistickému dielu Ľ. Štúra*, v ktorej sa venoval lingvistickej oblasti, v ktorej Štúr dlhodobo zostáva do istej miery nedocenený. Prednáška sa dotýkala Štúrovho riešenia určitých otázok všeobecnej jazykovedy (napr. chápania sémantiky niektorých gramatických kategórií), teórie spisovného jazyka (napr. purizmus, analógia) a jazykovej kultúry. Podľa Ľubomíra Kralčáka sa veľmi oneskorene reflektuje Štúrova originalita teórie namerenosti slovesného deja (a to až koncom 20. storočia) a pozoruhodné je tiež nedocenenie jeho podielu na utváraní konkrétnej podoby tzv. hodžovsko-hattalovskej reformy spisovného jazyka. V popoludňajšej časti stretnutia vystúpila PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD., s témou *Vybrané výskumné projekty na Katedre slovanských filológií FF UKF v Nitre*. Informovala o projekte *OXYMORAL – Inverted Morality: Reversed Semantics in Old Church Slavic Moral Words*. Výskum pod vedením prof. Martina Diweg-Pukanca, PhD. (členovia JO MS P. Petráš, R. Hlavatá), sa sústreďuje na zmeny významu slov v morálnej oblasti, a to predložením zásadných skutočností týkajúcich sa sémantických zmien praslovanských slov z morálnej oblasti v staroslovienčine, ako aj v moderných slovanských jazykoch. Projekt spája jazykovedné, historické, religionistické, antropologické, kultúrne a etické faktory. Druhý projekt s názvom *Príprava budúcich učiteľov slovenského jazyka a slovenskej literatúry do edukačnej praxe na školách s vyučovacím jazykom maďarským* sa zameriava na edukáciu budúcich pedagógov v štátnych programoch vyučovaných prevažne po maďarsky s cieľom zefektívniť výučbu slovenského jazyka v národnostných školách. K ďalším hlavným cieľom projektu patrí inovovanie i vytvorenie nových metodických materiálov, ktoré budú využívané v rámci vysokoškolských predmetov pre prípravu budúcich učiteľov predprimárneho a primárneho vzdelávania a učiteľov slovenského jazyka a slovenskej literatúry na nižšom strednom vzdelávaní. Projekt vedie člen JO MS Mgr. Patrik Petráš, PhD.

Dňa 24. apríla 2025 JO MS zorganizoval spomienkové posedenie na bývalého člena JO MS a kolegu Katedry slovenského jazyka FF UKF v Nitre PhDr. Mariána Machu, PhD., lektora slovenského jazyka a kultúry na Štátnej univerzite v Pekingu, kde vzdelával študentov a propagoval slovenskú kultúru medzi vybranými študentmi univerzity v Pekingu. Kolega zomrel v mladom veku, ale istú pracovnú stopu po sebe zanechal v oblasti šírenia slovenského jazyka a slovenskej kultúry v ďalekej Číne. Takéto spomienkové posedenie zorganizujeme aj v budúcich rokoch. PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD., spolupracuje so študentskou obcou na UKF v Nitre a pravidelne pripravuje pre študentov študentské vedecké súťaže, napr. vedie v jazykovej a kultúrnej oblasti zahraničné študentky z Ukrajiny a Bieloruska na spracovávaní

vedeckých a kultúrnych problémových okruhov. Dňa 24. 3. 2025 študentka Yauheniya Kastsianka aktívne vystúpila na vedeckej konferencii s témou Komparácia bieloruských a slovenských frazém z pohľadu človeka v slovanskom kontexte, táto práca je istým pokusom o komparatívnu analýzu frazeologických jednotiek v slovenskom a bieloruskom jazyku so zameraním na živú osobu – človeka v rozličných spoločensko-kultúrnych kontextoch. Poukazuje na problematiku tzv. vonkajších vzťahov a kontextu. Súťažná práca sa orientuje na vzťah jazyka k národno-kultúrnemu a spoločenskému životu, a to v oblasti jazyk – človek – kultúra. Poukazuje na isté spoločné kultúrne aspekty dvoch slovanských jazykov, vychádza z ich jazykovo-kultúrnych tradícií. Autorka svojou prácou prispela k istému pochopeniu frazeológie v slovanskom jazykovom priestore.

V dňoch 26. 11. – 27. 11. 2025 sa na Katedre slovanských filológií FF UKF v Nitre organizovalo XXXIV. kolokvium mladých lingvistov (KM) v aktívnej spolupráci so Slovenskou jazykovou spoločnosťou pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV. Na kolokviu sa zúčastnilo celkovo 51 aktívnych účastníkov, aj členovia JO MS M. Krauter, P. Petráš, R. Hlavatá (33 účastníkov zo slovenských univerzít a vedecko-výskumných inštitúcií a 1 zo slovenskej strednej školy; 18 zo zahraničných univerzít a akademických inštitúcií; online pripojených bolo 5 účastníkov). Príspevky z lingvistických disciplín – lexikológia, lexikografia, toponomastika, antroponomastika, dialektológia, stylistika, rétorika, semiotika, didaktika jazyka, výskum jazykových postojov, výskum jazykovej krajiny, preklad umeleckého, odborného i historického textu. Vedúcou organizačného výboru KM bola PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD.

Doktor Patrik Petráš sa venuje výskumu jazyka v slovenských elektronických médiách, predovšetkým v televízii. Výsledky výskumov publikuje v časopisoch a vedeckých zborníkoch. Svoje vedecké výskumné okruhy rozšíril o oblasť strojového prekladu a venuje sa príprave budúcich učiteľov slovenského jazyka s dopĺňujúcim rozširujúcim štúdiom. V roku 2025 viedol projekt Zvyšovanie kvality prípravy budúcich učiteľov matematiky, fyziky, chémie, informatiky, anglického jazyka, slovenského jazyka a techniky formou dopĺňujúceho štúdia a rozširujúceho štúdia na UKF v Nitre. Uvedený projekt riešili aj ďalší členovia JO MS. V súčasnosti vedie projekt (1. 10. 2024 – 30. 6. 2026) na UKF v Nitre *Príprava budúcich učiteľov slovenského jazyka a slovenskej literatúry do edukačnej praxe na školách s vyučovacím jazykom maďarským*. Projekt je orientovaný na sociálno-psychologické, psychologicko-lingvistické, pedagogicko-didaktické aspekty problematiky pre správne nastavenie stratégie prípravy učiteľov, ktorí budú v národnostných školách viesť deti k osvojovaniu si základov slovenského jazyka a/alebo vyučovať slovenský jazyk ako druhý jazyk. Cieľom tejto aktivity je realizácia základného výskumu 1. z oblasti lingvistiky – so zvláštnym zreteľom na problémy osvojovania slovenského jazyka súvisiace s faktom, že maďarský a slovenský jazyk patrí do odlišnej jazykovej rodiny; analyzovať možnosti výsledkov komparatívnej lingvistiky; 2. zistenia a analýza pedagogicko-didaktických aspektov výučby štátneho jazyka v predprimárnom, primárnom vzdelávaní a nižšom strednom vzdelávaní atď. Do projektu sú zapojení členovia JO MS z rôznych fakúlt UKF v Nitre, ale aj z iných univerzitných pracovísk. Patrik Petráš sa venuje výskumu zvukovej roviny súčasnej slovenčiny. V súčasnosti je fakultným koordinátorom a odborným riešiteľom projektu *Príprava budúcich učiteľov slovenského jazyka a slovenskej literatúry do edukačnej praxe na školách s vyučovacím jazykom maďarským (06R02-20-V01-00002)*. V tomto kontexte je aktuálne orientovaná aj jeho odborná činnosť, v rámci ktorej sa zameriava na kontrastívne slovensko-maďarské fonetické javy. Riešiteľský kolektív z katedry slovanských filológií v rámci projektu realizoval v roku 2025 aj nasledovné workshopy: V utorok 30. 9. 2025 sa v priestoroch spoločenskej miestnosti filozofickej fakulty konal workshop Slovenčina na mieru I., realizovaný vyučujúcimi z katedry slovanských filológií a niektorými členmi JO MS, ktorí

sú zároveň členmi riešiteľského kolektívu v rámci grantu z Plánu obnovy MŠVVM SR: *Príprava budúcich učiteľov slovenského jazyka a slovenskej literatúry do edukačnej praxe na základných školách s vyučovacím jazykom maďarským* (nižšie sekundárne vzdelávanie). Workshop bol určený (nielen) pre študentov učiteľstva. Súčasťou programu bola prezentácia realizácie a výsledkov samotného projektu, prednáška o zážitkových didaktických hrách i praktické aktivity zamerané na vyučovanie slovenskej literatúry na školách s vyučovacím jazykom maďarským. Vo štvrtok 9. októbra 2025 sa na pôde Filozofickej fakulty UKF v Nitre konal druhý zo série workshopov venovaných problematike kreatívneho vyučovania slovenského jazyka a literatúry na základných školách s vyučovacím jazykom maďarským: *Slovenčina na mieru II*. Po úvodných prezentáciách zástupcov riešiteľského kolektívu (členovia JO MS) Mgr. Patrika Petráša, PhD., a Mgr. Michala Krautera, PhD., nasledovala prednáška hlavného host'a podujatia, ktorým bol PhDr. Marcel Olšiak, PhD. (člen JO MS), ktorý v minulosti pôsobil na katedre slovanských filológií a v súčasnosti má na starosti prípravu *Testovania 9* v rámci NIVAMu. So svojou kolegyňou PhDr. Viktóriou Khernovou priblížili, čo všetko zahŕňa proces prípravy testovacích otázok.

PhDr. Marcel Olšiak, PhD., spolupracuje s Národným inštitútom vzdelávania a mládeže a s Národným ústavom certifikovaných meraní v Bratislave. Orientuje sa na propagáciu národného jazyka formou kontrolných testov pre školy na Slovensku. Svoju publikačnú činnosť orientuje týmto smerom. Zameriava sa na zvukovú stránku jazykových prejavov, osobitne na jej intonačnú oblasť (prízvuk, dôraz, emfáza, melódia vety, pauza, tempo reči). Skúma pripravené (čítané) jazykové prejavy v spravodajských reláciách.

PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD., je členkou redakčnej rady časopisu Kultúry slova, orgánu Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV a Jazykového odboru Matice slovenskej. Predsedníčka JO MS doktorka Hlavatá propagovala v rámci Týždňa vedy a techniky na univerzitnom pracovisku v Nitre dňa 11. 11. 2025 činnosť Jazykového odboru MS a iné tvorivé aktivity Matice slovenskej spojené s prednáškou Mgr. Bronislava Chocholovej, PhD., filologičky z Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied v Bratislave z oddelenia lexikológie a lexikografie, ktorá sa dlhodobo venuje slovníkovému spracovaniu súčasnej slovenčiny. Autorka svojou prednáškou *Tvorba výkladového slovníka súčasnej slovenčiny a práca s textovým korpusom* predstavila výskum v oblasti tvorby výkladového slovníka súčasnej slovenčiny. Prednáška bola orientovaná na tvorbu výkladového slovníka súčasnej slovenčiny a na prácu s textovým korpusom. Študentov prednáška zaujala aj z toho dôvodu, že prednášajúca svoje tvrdenia ilustrovala výstižnými príkladmi lexikálnych jednotiek.

Monografiu *Skladba slovenského jazyka* vydal prof. Ján Kačala, DrSc. (člen JO MS), vo Vydavateľstve Matice slovenskej. Na pôde Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre predsedníčka JO MS s ďalšími členmi JO MS v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku propagovala lingvistické publikácie, ktoré vydala Matica slovenská prednášajúcemu prof. Jánovi Kačalovi, DrSc. Matica slovenská poskytuje uvedenému autorovi možnosť publikovať knižne jazykovedné tituly, špeciálne monografie, ktoré poskytujú študentom dostatok vedeckých informácií z lingvistiky a zároveň informácie o vydateľských aktivitách MS.

V rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku a Študentských dní nitrianskych univerzít zorganizoval Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF v Nitre pod gesciou doc. J. Gallika, PhD., viaceré zaujímavé podujatia. Dňa 10. novembra 2025 zorganizoval besedu s vysokoškolským pedagógom, scenáristom a dramaturgom Štefanom Timkom, ktorú moderoval Ján Gallik (člen JO MS). Spoločne v rámci nej predstavili v priestoroch knižnice, aj za osobnej účasti riaditeľky knižnice Slavomíry Krasňanovej, širšej verejnosti najnovšiu monografiu Štefana Timka s názvom *Premeny historického žánru v slovenskej a českej*

audiovizuálnej tvorbe (UKF Nitra, 2024). Odborná publikácia totiž približuje evolúciu relevantných kultúrotvorných naratívov v kontexte historického žánru v slovenskej (a okrajovo i českej) filmovej a televíznej tvorbe. Dňa 2. októbra 2025 sa na Fakulte stredoeurópskych štúdií UKF v Nitre uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia *Česká a slovenská literatúra a film s vojnovou tematikou*, ktorú zorganizovalo Veľvyslanectvo Českej republiky v Bratislave v spolupráci s Českým centrom v Bratislave, Ústavom stredoeurópskych jazykov a kultúr Fakulty stredoeurópskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a Katedrou medzinárodných vzťahov a diplomacie Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a JO MS. Obe spomenuté univerzity spolupracovali na konferencii i v rámci konzorcia UKF a UMB. Dňa 29. apríla 2025 sa na pôde Fakulty stredoeurópskych štúdií UKF v Nitre v rámci Nitrianskych univerzitných dní uskutočnila prednáška doc. PhDr. Igora Hochela, PhD., – literárneho kritika, básnika, prozaika, prekladateľa z bulharčiny a vysokoškolského pedagóga, ktorý dlhoročne pôsobil na Filozofickej fakulte UKF v Nitre. Na organizovaní prednášky sa organizačne podieľal JO MS v zastúpení moderátora doc. PhDr. Jána Gallika, PhD., člena a propagátora JO MS. Člen JO MS doc. J. Gallo organizoval na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v rámci podujatia Týždeň vedy a techniky dňa 14. novembra 2025 vedecký seminár s názvom *Text: problémy a perspektívy integratívneho výskumu*.

Predseda JO MS PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD., vypracovala v marci 2025 projekt na podporu vedy a výskumu s názvom *Henrich Bartek Lingua Slovacorum antiqua, sed semper moderna*: výber z článkov, príspevkov, štúdií a rozpráv. Predkladaný rukopis (724 s.) sa venoval Henrichovi Bartekovi a jeho zápasu o rozvoj a stabilitu slovenského jazyka. Jednotlivé kapitoly (State a polemiky, Exil, O ňom, Personálna bibliografia, Kalendárium) boli logicky usporiadané a podávali ucelený pohľad na jeho životnú tvorivú činnosť. Predkladaný rukopis v autorstve J. Rydla a J. Kačala bol zaujímavým pohľadom do našich kultúrnych dejín. Orientoval sa na osobnosť, ktorá bola po celé desaťročia v predchádzajúcom režime na Slovensku tabuizovaná. Nadväzoval na vedeckú konferenciu *Henrich Bartek v slovenskej jazykovede a kultúre* (2017), ktorej cieľom bolo priblíženie menej známych stránok Bartkovho života a diela. Projekt nebol úspešný a nedostal finančnú podporu Výboru MS.

Doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD., sa v prednáškach v regionálnych knižniciach v rámci popularizácie *Roka zahraničných Slovákov* zamerával na objasnenie a vysvetlenie kodifikácie spisovnej slovenčiny s aktuálnym odkazom zahraničných Slovákov v národnom živote pre súčasnosť. Študentom a žiakom tiež vysvetlil základné variety národného jazyka, a to pre knižnice v Kokave nad Rimavicou, Banskej Bystrici, Rimavskej Sobote, Dunajskej Strede, Lučenci, Málinci a Sebechleboch. Je aktívny v publikačnej činnosti, vydáva učebnice pre žiakov základných a stredných škôl, napr. *Slovenčina v pohode 6*, *Slovenský jazyk 4* (učebnica pre 4. ročník stredných škôl a gymnázií), *Štúrovská opravená slovenčina v učebniciach jazyka a literatúry v kontexte maticného obdobia* (2025) a iné.

Členovia JO MS (Zuzana Kováčová, Renáta Hlavatá, Ján Gallo, Patrik Petráš) aktívne pracujú na vedeckom grante, ktorý sa orientuje na prácu s textom, pričom riešia pracovné okruhy týkajúce sa všeobecnej lingvistiky a slovakistiky, rusistiky z ohľadom na kognitívne a didaktické zacielenie vlastných výskumov. Členovia JO MS (Renáta Hlavatá, Patrik Petráš a iní) prezentovali slovakistiku a Maticu slovenskú v Severnom Macedónsku na Univerzite sv. Cyrila a Metoda na Katedre macedónskeho jazyka Filozofickej fakulty Blažeja Koneckého, kde začiatkom mája 2025 predniesli prednášky pre študentov a vyučujúcich danej univerzity. Prednášky orientovali na slovakistický výskum v okruhoch vlastných výskumov. PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD., sa zúčastnila na vedeckej konferencii *Macedónsky jazyk – 80 rokov od*

kodifikácie. Aktívne vystúpila s príspevkom *Macedónčina pre Slovákov: komunikačná a lingvodidaktická koncepcia vysokoškolskej učebnice*. Analyzovala učebnicu *Macedónčina pre Slovákov* (Stanojoski – Taneski, 2024), ktorá sa riadi kontextom jazykovej prípravy pre cudzincov najmä zo slovanského prostredia. Učebnica využíva pojem komunikatívna kompetencia ako osvojovanie si komplexu organicky spojených a vzájomne súvisiacich/podmieňujúcich sa znalostí, zručností, návykov a schopností, ktoré umožňujú komunikantom zapájať sa do rečovej činnosti v macedónskom jazyku. Učebnica umožňuje získať študentom čo najširšiu škálu vecných poznatkov macedónsko-kultúrneho prostredia, ale zároveň prezentuje aj také texty a cvičenia, ktoré sú uplatniteľné v písomnej a ústnej podobe daného komunikačného kontextu. Učebnica využíva receptívne zručnosti, ku ktorým patrí počúvanie s porozumením a čítanie s porozumením. Využíva aj produktívne zručnosti, ku ktorým zaradujeme hovorenie a písanie. Dňa 8. decembra 2025 sa otvoril na FF UKF Lektorát macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry, ktorý bude aktívne fungovať od letného semestra 2026 v rámci katedry slovanských filológií. Predpokladáme aktívnu spoluprácu JO MS s lektorátom v jazykovo-kultúrnej oblasti a v spolupráci so slovenskou menšinou a inými menšinami v balkánskom priestore. Predsedníčka JO MS PaedDr. Renáta Hlavatá, PhD., sa zúčastnila na pracovnom stretnutí Slovenskej asociácie učiteľov slovenčiny na FF UK v Bratislave v novembri 2025, kde sa diskutovalo o problematike vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra, a na Letnej škole literatúry pre učiteľov.

Dlhoročná členka JO MS PaedDr. Mária Hlavatá, sa ako stredoškolská učiteľka už dlhé roky venuje propagácii JO MS medzi stredoškolskými žiakmi v rôznych oblastiach. Každoročne organizuje na Gymnázium sv. Cyrila a Metoda v Nitre jazykové, kultúrne a duchovné podujatia. Pravidelne organizuje exkurzie s názvom *Po stopách slovenskej štátnosti*. Cieľom exkurzií je priblížiť žiakom prvých ročníkov vyššieho stupňa vzdelávania život Ľudovíta Štúra ako zakladateľa SNR v revolučnom roku 1848. Exkurzia sa sústreďuje na Modru, kde žiaci navštívia Múzeum Ľudovíta Štúra s odborným výkladom. Potom sa vzdá úcta Ľudovítovi Štúrovi na pietnom mieste cintorína, kde je pochovaný. Múzeum ponúka možnosť navštíviť expozíciu slovenského keramikára Ignáca Bizmayera, ktorý je známy svojou figurálnou tvorbou. V Modre žiaci navštívia remeselnú dielňu, kde sa vyrába slovenská ľudová majolika s prezentáciou výroby tohto tradičného slovenského výrobku, ktorý svojím umeleckým prevedením reprezentuje náš národ v zahraničí. Po Modre sa žiaci presúvajú do hlavného mesta SR Bratislavy na hradný kopec, kde sa nachádza Národná rada SR. Žiaci majú možnosť vidieť priestory Národnej rady prostredníctvom odborného výkladu pracovníkov, ktorí sprevádzajú po parlamente a prezradia aj isté zaujímavosti zo zákulisia tejto inštitúcie. Počas niekoľkých rokov pravidelného organizovania týchto návštev NR SR žiakom sa venujú poslanci, ktorí boli aktívni na zasadnutiach parlamentu v istých časových obdobiach, napr. M. Šefčík (OLANO), M. Čepček (KDH) či R. Michelko (SNS). Žiaci kladú poslancom zvedavé otázky a zaujímajú sa o dianie v parlamentnej inštitúcii. Okrem týchto pravidelných akcií doktorka Hlavatá organizuje v spolupráci s Ponitrianskym múzeom, Krajskou knižnicou Karola Kmeťka v Nitre a JO MS rôzne podujatia, napr. žiacka konferencia Rok kresťanskej kultúry, Z kroniky našej rodiny. Žiaci Gymnázia sv. Cyrila a Metoda a ZŠ Svorada a Benedikta v Nitre sa dňa 18. septembra 2025 aktívne zúčastnili na žiackej vedeckej konferencii. Konferenciu zorganizovalo Ponitrianske múzeum pod záštitou predsedu VÚC Ing. Branislava Becíka, PhD. Na akcii sa spolupodieľal JO MS prostredníctvom jej aktívnej členky PaedDr. Márie Hlavatej. Žiaci zo základných a stredných škôl Nitrianskeho kraja vo svojich prácach spracovali tému konferencie Z kroniky našej rodiny (september 2025). Verejnosť sa tak mohla dozvedieť o zaujímavých osudoch ľudí, ktorí žili a tvorili históriu nášho národa v kontexte svetových dejín a národnej kultúry. PaedDr. Mária Hlavatá zorganizovala besedu s biskupom Mons. Viliamom Judákom. Téma zaujala žiakov nielen pre

výnimočnosť prednášateľa a množstvo historických, kultúrnych a spoločensko-duchovných informácií, ale aj pre priblíženie života v Starej Nitre s historickými dokumentmi. PaedDr. Mária Hlavatá zároveň pripravuje študentov na rôzne recitačné súťaže a súťaže v tvorivom písaní, napr. Hviezdoslavov Kubín, Slovo bolo u Boha, Čaro slova, Šaliansky Mat'ko atď.

V nasledujúcom období sa Pedagogický odbor Matice slovenskej zameria na ďalšie prehlbovanie spolupráce so školami, univerzitami a vedeckými pracoviskami doma i v zahraničí. Prioritou bude organizovanie vedeckej konferencie Aktuálne otázky slovenskej skladby, pokračovanie v podpore výučby slovenského jazyka na školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín, rozvoj aktivít zameraných na jazykovú kultúru a národné povedomie mladej generácie, propagácia výsledkov jazykovedného výskumu a získavanie nových členov z radov vysokoškolských študentov, pedagógov a mladej inteligencie. Odbor bude naďalej podporovať publikačnú činnosť svojich členov a aktívne sa zapájať do vedeckých, kultúrnych a vzdelávacích aktivít Matice slovenskej.

Kulturologicko-filozofický odbor Matice slovenskej / PhDr. Lukáš Perný, PhD.

Kulturologicko-filozofický odbor Matice slovenskej (KFO MS) pôsobil v roku 2025 ako aktívna odborná platforma združujúca osobnosti z oblasti filozofie, kulturológie, literárnej vedy, histórie, umenia a spoločenských vied. Odbor mal 37 riadnych členov a troch čestných predsedov – Jána Dupkalu, Františka Hajka a Jozefa Leikerta. Na jeho čele stál PhDr. Lukáš Perný, PhD., ktorý funkciu predsedu vykonáva od 12. septembra 2023.

Počas roka odbor zorganizoval alebo spoluorganizoval množstvo odborných, vedeckých, kultúrnych a spoločenských podujatí. Realizoval 18 prednášok a besied, dve vernisáže, jednu medzinárodnú vedeckú konferenciu, jednu vedeckú konferenciu, dve vystúpenia na externých podujatiach, členské zhromaždenie a zasadnutie výboru odboru. Členovia odboru zároveň publikovali odborné a popularizačné texty v matičných periodikách, na webovom sídle Matice slovenskej i v ďalších odborných a kultúrnych médiách. Celkové priame finančné náklady na činnosť odboru predstavovali približne 200 eur.

Podujatia Kulturologicko-filozofického odboru Matice slovenskej v roku 2025

- 14. 1. Hnúšťa – Konferencia k storočnici Jána Bodnára. V Dome kultúry v Hnúšti sa uskutočnila vedecká konferencia venovaná 100. výročiu narodenia filozofa Jána Bodnára. Organizátorom podujatia bol Marian Ambrozy.
- 15. 1. Galanta – Prezentácia kníh Matice slovenskej. Členovia odboru sa zúčastnili na prezentácii knižných novínok Matice slovenskej v Dome Matice slovenskej v Galante.
- 16. 3. Martin – Filozofia v Matici. Prednáška doc. Mariana Ambrozyho venovaná osobnosti Štefana Osuského rozvíjala filozofické a spoločenskovedné témy v prostredí Matice slovenskej.
- 17. 4. Martin – Prezentácia knihy o Ľudovítovi Štúrovi. Predstavenie publikácie Hany Turcerovej-Devečkovej o Ľudovítovi Štúrovi za účasti Marty Moyšovej, doc. Martina Podolana a doc. Pavla Pareničku. Podujatie organizoval Lukáš Perný.
- 18. 4. Bratislava – Pocta filmovým Štúrom. Multižánrové podujatie nadväzujúce na výstup na Devín bolo venované predstaviteľom filmových a televíznych postáv

Ľudovíta Štúra. Súčasťou programu bolo ocenenie spisovateľa Petra Jaroša a návšteva výstavy k 80. výročiu víťazstva nad fašizmom.

- 19. 5. Rožňava – 230. výročie narodenia Pavla Jozefa Šafárika. Spomienkové podujatie organizované Domom Matice slovenskej v Rožňave pri príležitosti významného jubilea jedného zo zakladateľov modernej slavistiky.
- 20. 5., národnostne a jazykovo zmiešané územia Slovenska – Rokovanie o postavení Slovákov v zmiešaných regiónoch. Odbor sa zapojil do odborných diskusií o situácii Slovákov žijúcich na národnostne a jazykovo zmiešaných územiach.
- 19. – 22. 5. Lužica – Návšteva Lužických Srbov. Predseda KFO MS bol členom oficiálnej delegácie Matice slovenskej pri Lužických Srboch, kde prebiehali rokovania o kultúrnej a slovanskej spolupráci.
- 21. 6. Bratislava – 130. výročie Mikuláša Galandu a výstava Farebné dotyky. Podujatie spojené s pripomenutím významného slovenského maliara a s otvorením výstavy výtvarníka Stanislava Harangozá, ktorý bol pri tejto príležitosti ocenený.
- 22. 6. Bratislava – 120. výročie Františka Hečka a diskusia o Vladimírovi Clementisovi. Prednáška Petra Tollaroviča o Františkovi Hečkovi bola doplnená diskusiou o knihe Ľuboša Olacha venovanej Vladimírovi Clementisovi.
- 23. 6. Martin – Výročná členská schôdza KFO MS. Pracovné stretnutie členov odboru zamerané na vyhodnotenie činnosti a plánovanie ďalších aktivít.
- 11. – 12. 9. Martin – Medzinárodná vedecká konferencia Druhá vlna národného obrodovania a VI. kongres matíc. Významné medzinárodné podujatie venované dejinám národného hnutia, súčasným kultúrnym otázkam a spolupráci matičných organizácií. Organizátormi boli Lukáš Perný a Katarína Koňariková.
- 24. 11. Liptovský Mikuláš – Výstava Farebné dotyky. Pokračovanie výstavného projektu Stanislava Harangozá realizované v spolupráci s Výtvarným odborom MS.
- 25. 11., online – Innovative Economic Symposium 2025. Účasť členov odboru na medzinárodnej vedeckej konferencii venovanej ekonomickým, ekologickým a spoločenským neistotám súčasného sveta.
- 26. 12., online/Szeged – 3. konferencia Alajosa Bálinta. Medzinárodná konferencia zameraná na osobnosť Viktora Vasarelyho a jeho vzťahy so Slovenskom.
- 27. 12. Bratislava – Pocta literárnej vede. Podujatie venované výročiam významných literárnych vedcov Stanislava Šmatláka a Alexandra Matušku.
- 28. 12. Bratislava – Prezentácia knihy Novomeský & Horváth. Predstavenie publikácie približujúcej životné osudy a dielo dvoch významných osobností slovenskej kultúry.
- 29. 12. Bratislava – Podujatie k Vianočnej dohode a prezentácia knihy Memoriability III. Spomienkové stretnutie organizované v spolupráci so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov, doplnené o prezentáciu novej publikácie.

V oblasti vydavateľskej činnosti odbor pripravil elektronickú publikáciu Ján Bodnár: Storočnica filozofa, vydal knihu Novomeský & Horváth: Velikáni literatúry a kultúry zo Senice do sveta a participoval na vydávaní periodika Slovanský obzor. Členovia odboru publikovali množstvo odborných štúdií, recenzií, esejí, kulturologických príspevkov a

biografických článkov v periodikách Slovensko – Národné spektrum, Slovenské pohľady, Orol tatranský, Národný kalendár, Slovanský obzor a na portáli Matica.sk.

Významným momentom roka bolo prehĺbenie spolupráce s Výtvarným odborom Matice slovenskej, predovšetkým prostredníctvom výstavných projektov a podujatí venovaných Mikulášovi Galandovi a Ľudovítovi Štúrovi. Odbor inicioval ocenenie spisovateľa Petra Jaroša a výtvarníka Stanislava Harangozóa. Rozvíjala sa tiež spolupráca so Spoločnosťou Ladislava Novomeského, Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov, Klubom Nového Slova, Inštitútom ASA a ďalšími kultúrnymi organizáciami. Osobitnú pozornosť venoval odbor filozofickým témam, dejinám slovenského národného hnutia, štúrovskej problematike, výročiam významných osobností slovenskej literatúry, umenia a vedy, ako aj medzinárodnej slovenskej spolupráci. Svojou činnosťou významne prispel k rozvoju kultúrneho a intelektuálneho života Matice slovenskej a k popularizácii slovenského kultúrneho dedičstva.

Pedagogický odbor Matice slovenskej / PhDr. PaedDr. Martin Bodis, PhD.

Pedagogický odbor Matice slovenskej (PgO MS) pokračoval v roku 2025 v aktívnej vzdelávacej, kultúrnej a spoločenskej činnosti zameranej na podporu národného povedomia, uchovávanie kultúrnych tradícií a rozvoj spolupráce medzi školami, verejnými inštitúciami a zariadeniami sociálnych služieb. Odbor pôsobil v súlade s poslaním Matice slovenskej a dlhodobým plánom svojej činnosti. V roku 2025 evidoval stabilnú členskú základňu pozostávajúcu z 55 členov.

Činnosť odboru sa sústreďovala najmä na organizovanie vzdelávacích prednášok, súťaží pre žiakov a študentov, kultúrno-spoločenských podujatí, tematických exkurzií a odborných školení. Podujatia boli orientované na regionálne dejiny, kresťanské a ľudové tradície, významné osobnosti slovenských dejín a podporu medzigeneračných vzťahov. Významným prvkom činnosti bola spolupráca so zariadeniami sociálnych služieb, samosprávnymi inštitúciami a školskými zariadeniami.

Podujatia Pedagogického odboru Matice slovenskej v roku 2025

- 15. 4., ÚpJsD – Veľkonočné zvyky a tradície. Prednáška a prezentácia venovaná tradičným veľkonočným zvykom, symbolike sviatkov a ich významu v slovenskej kultúre. Na podujatí sa zúčastnilo 30 účastníkov.
- 29. 4. Nitra – Svätoplukovo kráľovstvo ožíva. Historicko-kultúrne podujatie zamerané na obdobie Veľkej Moravy a odkaz kráľa Svätopluka. Na podujatí sa zúčastnilo 99 žiakov a študentov.
- 30. 4. Nitra – Nitriansky hrad. Vzdelávacia exkurzia zameraná na dejiny Nitrianskeho hradu a jeho význam v slovenských dejinách. Zúčastnilo sa na nej 8 účastníkov.
- 13. 6. Nitra – Spievame srdcom. Kultúrno-spoločenské podujatie realizované v spolupráci so šiestimi ďalšími zariadeniami. Podujatie podporilo spoločenskú integráciu a rozvoj kultúrnych aktivít. Zúčastnilo sa na ňom 70 účastníkov.
- 2. 7., ÚpJsD – Cyrilo-metodská misia. Prednáška venovaná pôsobeniu svätých Cyrila a Metoda, ich kultúrnemu odkazu a významu pre slovenské dejiny. Na podujatí sa zúčastnilo 36 účastníkov.

- 2. 7., ÚpJsD – História pútí v Nitre. Prednáška približujúca dejiny pútnictva v nitrianskom regióne a význam náboženských tradícií. Zúčastnilo sa na nej 38 účastníkov.
- 15. 8., ÚpJsD – Dožinky – zvyky a tradície. Prednáška venovaná tradičným dožinkovým zvykom a ich miestu v slovenskom ľudovom prostredí. Na podujatí sa zúčastnilo 29 účastníkov.
- 26. 8. Trnava – Exkurzia do Trnavy. Poznávacia exkurzia zameraná na historické a kultúrne pamiatky mesta Trnava. Zúčastnilo sa na nej 9 účastníkov.
- 16. 9., ÚpJsD – Sedembolestná Panna Mária – patrónka Slovenska. Prednáška venovaná patrónke Slovenska a jej významu v národných a duchovných dejinách. Na podujatí sa zúčastnilo 31 účastníkov.
- 30. 10. Nitra – Svoradova jaskyňa a Zobor. Vzdelávacia exkurzia zameraná na život svätého Svorada a historické pamiatky zoborského regiónu. Zúčastnilo sa na nej 9 účastníkov.
- 14. 11., ÚpJsD – Svätomartinské tradície. Prednáška a prezentácia venovaná tradíciám spojeným so sviatkom svätého Martina. Prítomných bolo 36 účastníkov.
- 4. 12. Nitra – Návšteva svätého Mikuláša. Tradičné kultúrno-spoločenské podujatie realizované vo viacerých inštitúciách mesta Nitra. Program prebiehal vo Vyššom územnom celku Nitra, na Okresnom úrade Nitra, v Zariadení sociálnych služieb Borinka, na Mestskom úrade Nitra a v ÚpJsD. Celkovo sa na podujatí zúčastnilo viac ako 450 účastníkov všetkých vekových kategórií.
- 23. 12., ÚpJsD – Štedrá večera – zvyky a tradície. Predvianočné spoločenské podujatie zamerané na prezentáciu tradičných slovenských vianočných zvykov a obyčají. Zúčastnilo sa na ňom 18 účastníkov.

Významnou súčasťou aktivít Pedagogického odboru Matice slovenskej bola odborná vzdelávacia činnosť zameraná na podporu riadiacich pracovníkov v školstve. Predseda odboru počas celého roka realizoval pravidelné odborné školenia pre riaditeľov škôl, ktoré sa uskutočňovali približne raz mesačne. Obsah školení bol orientovaný predovšetkým na pracovnoprávne otázky v školstve, organizáciu práce, aktuálne legislatívne zmeny, riadenie školy a zodpovednosť vedúcich pedagogických pracovníkov. Priemerná účasť na jednotlivých školeniach dosahovala približne 30 účastníkov, čo potvrdzuje ich odborný význam a záujem zo strany pedagogickej verejnosti.

Pedagogický odbor Matice slovenskej v roku 2025 naplnil svoje základné poslanie v oblasti vzdelávania, kultúrnej osvetu a podpory národných tradícií. Realizované prednášky, exkurzie, spoločenské podujatia a odborné školenia prispeli k rozširovaniu vedomostí, posilňovaniu kultúrneho povedomia a rozvoju medzigeneračného dialógu. Aktívna spolupráca s verejnými inštitúciami, školami a zariadeniami sociálnych služieb vytvorila pevný základ pre ďalší rozvoj činnosti odboru a napĺňanie plánovaných aktivít v roku 2026.

Politologický odbor Matice slovenskej / Mgr. Roman Michelko

Politologický odbor Matice slovenskej (PO MS) pokračoval v roku 2025 vo svojej odbornej, publikačnej, popularizačnej a mediálnej činnosti zameranej na politologické, historické a

spoločenské témy. Svojimi aktivitami prispieval k rozvoju verejnej diskusie o otázkach slovenskej štátnosti, národnej identity, politického systému, demokratického vývoja Slovenska a aktuálneho spoločenského diania. Odbor sa zároveň podieľal na prezentácii odborných publikácií, organizovaní besied a prednášok, publikačnej činnosti svojich členov a na popularizácii politologických tém prostredníctvom médií a audiovizuálnej tvorby.

Politologický odbor Matice slovenskej evidoval v roku 2025 celkom 27 riadnych členov. Počas roka odbor nezískal nových členov a členská základňa sa znížila o jedného člena. Predsedom odboru sa 23. augusta 2025 opäť stal Mgr. Roman Michelko. Činnosť odboru bola zabezpečovaná prostredníctvom valného zhromaždenia, zasadnutia výboru a zasadnutia dozorného orgánu. Odbor sa zameriaval na odbornú reflexiu aktuálnych politických a spoločenských tém, podporu publikačných aktivít svojich členov a organizovanie podujatí zameraných na slovenské politické dejiny a vývoj štátnosti.

Podujatia Politologického odboru Matice slovenskej v roku 2025

- 15. 1. Nitra – Prezentácia monografie Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti (Pronárodná občianska spoločnosť a Federálne zhromaždenie) – odborná prezentácia publikácie autora Mateja Mindára venovaná procesu formovania demokratickej slovenskej štátnosti a úlohe občianskych a politických síl pri vzniku samostatnej Slovenskej republiky.
- 6. 3. Prešov – Prezentácia monografie Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti (Pronárodná občianska spoločnosť a Federálne zhromaždenie) – odborné podujatie spojené s diskusiou o politických procesoch, ktoré viedli k vzniku samostatného slovenského štátu a k demokratickým zmenám po roku 1989.
- 12. 5. Michalovce – Prezentácia monografie Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti (Pronárodná občianska spoločnosť a Federálne zhromaždenie) – záverečná časť prezentačného cyklu publikácie spojená s odbornou diskusiou o úlohe občianskej spoločnosti a politických predstaviteľov v procese budovania slovenskej štátnosti.

Významnú časť činnosti odboru tvorila publikačná aktivita jeho členov, predovšetkým Mateja Mindára a Romana Michelka. V priebehu roka bolo publikovaných celkovo 48 odborných, analytických a publicistických príspevkov, prevažne v Slovenských národných novinách.

Matej Mindár publikoval rozsiahly súbor článkov, komentárov a rozhovorov, medzi ktoré patrili najmä:

- Matica slovenská sa veľkou mierou zaslúžila o vznik samostatného štátu (Národná ustanovizeň v zápasoch o slovenskú svojbytnosť) – SNN č. 1/2025.
- Poznámka: Skúšky z parlamentných počtov – SNN č. 2/2025.
- Rozhovor s Lubomírom Zaorálkom – SNN č. 2/2025.
- Príchod Donalda Trumpa na Slovensko by legitimizoval kroky R. Fica (Slovenských jastrabov svitanie mieru neteší) – SNN č. 2/2025.
- Michal Šimečka už v roku 2009 publikoval návody na farebné revolúcie (Vláda o pozadí štátneho prevratu) – SNN č. 3/2025.
- Slovo o Slovensku – SNN č. 4/2025.

- Rozhovor s Michalom Bartekom – SNN č. 4/2025.
- Nedomyslené vyhlásenie slovenských Goralov za národnostnú menšinu (Gorali sa vždy hrdo hlásili k Slovákom) – SNN č. 4/2025.
- Poznámka: Gorali sa hlásia k Slovákom – SNN č. 6/2025.
- Rozhovor týždňa s Jozefom Markušom (In memoriam) – SNN č. 6/2025.
- V bašte slovenského hokeja dokončujú obnovu zimného štadióna (Pod hradom Matúša Čáka vyrastú nové hviezdy) – SNN č. 7/2025.
- Poznámka: Koalícia našla spoločnú reč – SNN č. 7/2025.
- Rozhovor týždňa s Jánom Košiarom – SNN č. 7/2025.
- Poznámka: Kontrola politických mimovládok – SNN č. 8/2025.
- Rozhovor s Margarétou Vyšnou – SNN č. 8/2025.
- Rozhovor s Mons. Jánom Sokolom – SNN č. 9/2025.
- Memoriál: Opustil nás pápež mieru – SNN č. 9/2025.
- Tri otázky pre Mariána Gešpera – SNN č. 10/2025.
- Svet má nečakaného nového pápeža – SNN č. 10/2025.
- Poznámka: Koalícia pomaly stráca podporu – SNN č. 11/2025.
- Poznámka: Ústavné zmeny sa odkladajú – SNN č. 13/2025.
- Na okraj: Trianonské výročie – SNN č. 13/2025.
- Rozhovor týždňa s Miroslavom Jureňom – SNN č. 13/2025.
- Všimli sme si: Hrdý hrad na hrdom brale – SNN č. 14/2025.
- Besednica: Choré rozhodnutia – SNN č. 14/2025.
- Dvadsiate prvé vatry slovenskej nezávislosti – SNN č. 15/2025.
- Rozhovor týždňa s Martinom Šafárikom – SNN č. 15/2025.
- Diaspóra je pevnou súčasťou slovenského národa – SNN č. 16/2025
- Dúhový pochod verzus Hrdí na rodinu – SNN č. 16/2025.
- Rozhovor s arcibiskupom Jánom Sokolom – SNN č. 17/2025.
- Rozhovor týždňa s Marošom Smolcom – SNN č. 17/2025.
- Rozhovor s profesorom Róbertom Letzom – SNN č. 18/2025.
- Rozhovor týždňa s Rafaelom Rafajom – SNN č. 18/2025.
- Poznámka: Čaká nás bolestivá stabilizácia – SNN č. 19/2025.
- Hrádza proti sedemdesiatim pohlaviam – SNN č. 20/2025.
- Rozhovor s Ľudomírom Molitorisom – SNN č. 20/2025.
- Tri otázky pre Aleksandra Nakića – SNN č. 21/2025.
- Opozícia začína v prieskumoch stúpať – SNN č. 21/2025.
- Tri otázky pre Martina Šafárika – SNN č. 22/2025.

- Demokracia s proklamovanou slobodou očakávania nespĺnila – SNN č. 24/2025.
- Rozhovor týždňa s Mariánom Ďurišom – SNN č. 24/2025.
- Marketingový projekt prázdnej fľaše s peknou etiketou – SNN č. 25/2025.
- Poznámka: Poslanec Ferenčák hrá vabank – SNN č. 26/2025.
- Rozhovor s Alexandrom Riabovom – SNN č. 26/2025.

Predseda odboru Roman Michelko publikoval v roku 2025 viaceré analytické a komentátorské texty v Slovenských národných novinách:

- Konsolidácia koalície a Ficova cesta do Moskvy (15. 1. 2025).
- Problémy koalície a slovenský majdan (10. 2. 2025).
- Koaličná kríza čoskoro skončí (10. 3. 2025).
- (Zápisník poslanca) Prežili sme Remišovú, prežijeme Migaľa (31. 3. 2025).
- Audiovizuálna a mediálna činnosť.

Významnou súčasťou publikačnej a popularizačnej činnosti odboru bola pravidelná tvorba internetovej relácie Veci verejné, v rámci ktorej bolo počas roka 2025 zverejnených 52 publicistických relácií v rozsahu približne 20 až 30 minút. Relácia sa venovala aktuálnym politickým, spoločenským a kultúrnym témam a predstavovala dôležitý priestor pre prezentáciu odborných stanovísk a verejnú diskusiu. Politologický odbor Matice slovenskej sa podieľal na propagácii a prezentácii monografie Mateja Mindára: *Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti (Pronárodná občianska spoločnosť a Federálne zhromaždenie)*.

Rok 2025 bol pre Politologický odbor Matice slovenskej obdobím intenzívnej odbornej, publikačnej a mediálnej činnosti. Odbor sa významnou mierou podieľal na popularizácii politologických tém, na rozvíjaní verejnej diskusie o slovenskej štátnosti a národnej identite, ako aj na prezentácii odborných pohľadov na aktuálne spoločenské a politické otázky. Rozsiahla publikačná činnosť, prezentácie odborných publikácií, pravidelná audiovizuálna tvorba a aktívna účasť členov odboru vo verejnom priestore potvrdili významné postavenie Politologického odboru Matice slovenskej medzi vedeckými odbormi Matice slovenskej a vytvorili kvalitný základ pre ďalší rozvoj jeho činnosti v nasledujúcom období.

Slovanský odbor Matice slovenskej / PhDr. Pavol Madura

Slovanský odbor Matice slovenskej podľa svojich stanov združuje v celoslovenskom rámci členov Matice slovenskej na báze ich špecifickej vedeckej, odbornej a osvetovej práce v oblasti slavistiky, predovšetkým v rozvíjaní spolupráce matic a inštitúcií slovanských národov. Zakladajúce valné zhromaždenie Slovanského odboru MS sa konalo 26. septembra 2023. V roku 2025 sa uskutočnili štyri zasadnutia Výboru SO MS: 11. marca, 22. mája, 24. júla a 24. novembra. Dňa 26. júna sa uskutočnilo Valné zhromaždenie SO MS. K 31. decembru 2024 mal odbor 46 členov. V roku 2025 sme získali 11 nových členov a členstvo bolo zrušené 4 členom. K 31. decembru 2025 mal odbor 53 členov.

V rámci svojej činnosti sa členovia SO MS v roku 2025 podieľali na viacerých aktivitách

- V dňoch 10. – 14. februára delegácia Matice slovenskej navštívila Srbsko, kde ju privítal riaditeľ Archívu Vojvodiny Dr. Nebojša Kuzmanović. Cieľom návštevy bolo prehĺbiť spoluprácu v oblasti výskumu a ochrany kultúrneho dedičstva slovenskej komunity vo Vojvodine a podporiť vedecko-kultúrnu výmenu. Bolo podpísané memorandum o spolupráci, ktoré umožní realizáciu spoločných projektov v oblasti kultúry, histórie, vydavateľskej činnosti a vedeckých aktivít vrátane plánovaného spoločného edičného plánu. Program zahŕňal návštevy Archívu Vojvodiny, Matice srbskej, Karloveckého bohosloveckého seminára, Chrámu sv. Arsenija v Srijemských Karlovciach, Slovenského kultúrneho centra v Kysáči, Slovenského kultúrneho centra Pavla Jozefa Šafárika, sídla slovenského evanjelického zboru a kostola v Novom Sade, Archívu Juhoslávie, Múzea pošty v Belehrade a prehliadku významných miest v Belehrade.
- Pri príležitosti 230. výročia narodenia Pavla Jozefa Šafárika sme vydali prvé dielo z knižnej edície Spisy Slovanského odboru Matice slovenskej, napísané vedecko-popularizačným štýlom. Publikáciu napísal docent Pavol Parenička: PARENIČKA, Pavol. Pavol Jozef Šafárik: doba, život, dielo, pamiatky, literatúra.
- Pri príležitosti 230. výročia narodenia P. J. Šafárika pripravil Dom MS v Rožňave dve podujatia. Prvé sa konalo 13. mája v Rožňave – spomienková slávnosť spojená s kladením vencov pri buste a popularizačný seminár s premietaním dokumentárneho filmu Tichý génius z dielne IÚ MS. Pri tejto príležitosti bola prvýkrát predstavená aj naša nová publikácia. Druhá spomienková slávnosť sa konala v sobotu 17. mája v Kobeliarove, rodnej obci Šafárika. Program tvorili slávnostné služby Božie, pietny akt pri rodnom dome, kultúrny program a odborné príspevky venované Šafárikovi. Za SO MS sa zúčastnili Marián Gešper, Peter Schvantner a Viliam Komora.
- V dňoch 19. – 22. mája delegácia Matice slovenskej (M. Gešper, P. Schvantner, L. Perný a L. Havlík) uskutočnila historickú návštevu Lužických Srbov v Budyšine (Nemecko) s cieľom nadviazať spoluprácu v oblasti kultúry, jazyka, vzdelávania a vedy. Delegácia sa stretla s predstaviteľmi Matice lužickosrbskej a Domowiny a navštívila Domowinu, Lužickosrbský inštitút a jeho knižnicu, vzdelávacie centrum WITAJ, redakciu Serbske Nowiny, Lužickosrbské múzeum a významné kultúrne pamiatky v okolí. V Prahe si uctila pamiatku Jána Kollára a P. J. Šafárika na Olšanskom cintoríne. Diskutovalo sa o budúcich formách spolupráce vrátane zapojenia Lužických Srbov do matičných podujatí (napr. konferencie k Šafárikovmu jubileu). Návšteva potvrdila spoločné slovanské korene a potrebu zachovávanía kultúrneho dedičstva malých slovanských národov vo svete.
- Dňa 7. júla Maticu slovenskú navštívila prvá veľvyslankyňa Severného Macedónska v Slovenskej republike J. E. Evgenija Illieva. V sprievode vedenia MS si prezrela historickú budovu a pri pracovnom stretnutí s predsedom Mariánom Gešperom a členmi vedenia sa oboznámila s históriou, poslaním a pripravovanými projektmi MS. Diskusia sa zamerala na kultúrnu spoluprácu, výmenu skúseností a upevňovanie vzťahov medzi slovenským a macedónskym národom. Veľvyslankyňa navštívila aj matičný archív, kde si pozrela vzácne dokumenty vrátane stanov z roku 1862, historických pečatí a dobových tlačí. Zvlášť venovala pozornosť Pamätnej knihe návštev s podpismi osobností ako T. G. Masaryk, E. Beneš, L. Svoboda či V. Havel. Obe strany vyjadrili záujem o rozvoj kontaktov a kultúrneho dialógu medzi Slovenskou republikou a Severným Macedónskom.

- V dňoch 8. – 10. augusta sa delegácia Matice slovenskej (M. Gešper, P. Madura, L. Perný a L. Havlík) zúčastnila na Slovenských národných slávnostiach v Báčskom Petrovci a navštívila tamojšiu Maticu slovenskú v Srbsku. Pri prvej protokolárnej návšteve sa predseda MS Marián Gešper stretol s predsedom Matice slovenskej v Srbsku Jurajom Červenákom za prítomnosti poslancov NR SR a srbského veľvyslanca. Hlavnou témou bola pomoc pri financovaní MS v Srbsku a možnosti spolupráce (kultúrna výmena, projekty, vzdelávanie, dodanie kníh). Delegácia sa zúčastnila na otvorení slávnosti, kde bola predstavená tradičná kultúra obcí Vojvodiny a zdôraznila sa úloha Matice slovenskej v Srbsku v ochrane kultúry, jazyka a dedičstva. Nasledujúci deň delegácia navštívila Valné zhromaždenie Matice slovenskej v Srbsku a večer prehliadku folklórnych súborov.
- V dňoch 28. – 31. augusta sa v Novom Sade a ďalších mestách Vojvodiny konalo medzinárodné sympóziu Tesla Global Forum 2025. Slovenskú delegáciu viedol predseda MS Marián Gešper s členom Výboru MS Miroslavom Kerekaničom. Zúčastnili sa aj členovia Mladej Matice a folkloristi z FS Chemlon. Delegácia navštívila Maticu srbskú, oboznámila sa s jej históriou a pripomenula úlohu P. J. Šafárika. Navštívila aj rozhlas Vojvodiny, televíziu Vojvodiny a Maticu slovenskú v Srbsku v Báčskom Petrovci. V Archíve Vojvodiny sa konal odborný program s prednáškami o Nikole Teslovi a histórii slovensko-srbských vzťahov, pričom riaditeľ zdôraznil Teslu ako symbol génia a most medzi národmi. Predseda MS Marián Gešper predstavil víziu budúcej spolupráce, ktorá bola potvrdená stretnutiami s predstaviteľmi Matice srbskej, Archívu Vojvodiny a ďalších inštitúcií. Diskutovalo sa o spoločných projektoch vrátane konferencie, bilingválneho zborníka a vydateľských aktivít.
- Dňa 25. – 30. augusta sa uskutočnil 17. medzinárodný zjazd slavistov v Paríži v univerzitnom komplexe parížskej Sorbonny. V rámci zjazdu sa uskutočnila aj prezentácia vedeckej slavistickej vydateľskej produkcie Matice slovenskej z rokov 2018 – 2024 na výstave vedeckých neperiodických i periodických publikácií. Publikácie tradične zostanú v knižnici organizátorov zjazdu Francúzskeho komitétu slavistov a Univerzity Sorbonne v Paríži ako dar. Zásielka bola do Paríža odoslaná 22. mája s celkovým výberom 14 neperiodických titulov a 3 periodík.
- V dňoch 11. – 12. septembra Matica slovenská usporiadala medzinárodnú vedeckú konferenciu v nadväznosti na 6. kongres matíc a inštitúcií slovanských národov. Okrem Matice slovenskej sa na podujatí zúčastnili zástupcovia zo Srbska, Moravy, Slovinska a Čiernej Hory. Delegáti informovali o činnosti svojich inštitúcií, ich histórii a venovali sa aj širším dejinným otázkam v európskom kontexte. Odbornú časť tvorila konferencia *Druhá vlna národného obrodovania*, venovaná 230. výročiu narodenia P. J. Šafárika, na ktorej vystúpili historici a literárni kritici zo Slovenska, Česka, Srbska, Čiernej Hory a Slovinska. Slávnostným vyvrcholením bolo 12. septembra odhalenie busty Jána Bulíka (1897 – 1942) pred sídelnou budovou Matice slovenskej, zakladateľa Matice slovenskej v Juhoslávii a bojovníka proti fašizmu. Medzi prítomnými boli predseda NR SR Richard Raši, minister zahraničných vecí Juraj Blanár, poslanec Michal Bartek, veľvyslanci Srbska a Kuby Aleksandar Nakić a Rafael Pino Bécquer, štátny tajomník Richard Manaček, primátor Martina Ján Danko, biskup Ján Hroboň, podpredseda ÚSZZ Peter Chrástina, zástupkyňa SAK Magdaléna Hromcová, honorárny konzul Srbska Mojmir Vrlík, príbuzní Jána Bulíka, predsedovia slovanských matíc a ďalší hostia.
- Dňa 24. novembra pri príležitosti 50. výročia úmrtia Sergeja Šaršuna (4. 8. 1888 – 24. 11. 1975), umelca vnútorne silne spätého so Slovenskom a slovenskou identitou,

riaditeľ HÚ MS Michal Bada publikoval príspevok na webe MS: <https://www.facebook.com/maticasvk/posts/na-známej-z-neuznaných-ktorý-hľadal-nevysloviteľné-serge-charchoune-...>

- Počas 3. až 4. decembra sa na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity uskutočnilo stretnutie delegácie Matice slovenskej s moravskými matičiarimi s cieľom obnoviť kultúrno-vedeckú spoluprácu. Hostiteľom bol Václav Štěpánek, popredný český slavista a člen výboru Matice moravskej. Zasadnutie prebehlo v priateľskej atmosfére a obe strany potvrdili záujem obnoviť intenzívne väzby na modernú a pravidelnú úroveň. Delegáciu MS viedol predseda Marián Gešper, sprevádzali ho podpredseda Peter Schvantner a tajomník Viliam Komora. Za Maticu moravskú sa na rokovaní zúčastnili Václav Štěpánek a tajomníčka Šárka Toncrová. Ústrednou témou bola perspektíva vedeckej, publikačnej a kultúrnej spolupráce, najmä v projektoch výmeny historických materiálov, archívov a bibliografií. Výsledkom je plán oficiálneho rokovania Matice slovenskej so širším vedením Matice moravskej, ktoré otvorí cestu k pravidelnej výmene odborných materiálov a pozvánok na podujatia.
- Pred Valným zhromaždením SO MS vyšlo číslo časopisu Slovenský obzor 1–2/2025, ktoré zostavil dočasne poverený šéfredaktor Lukáš Perný. Dostupné na: <https://matica.sk/slovansky-obzor/>.

Vydavateľstvo MS v spolupráci s Archívom Vojvodiny vydalo publikáciu: KUZMANOVIĆ, Nebojša. *K slovanskej rovnakosti*. Martin : Matica slovenská, 2025, 114 s. ISBN 978-80-8128-367-3. Spoluvydavateľ: Archív Vojvodiny, Nový Sad (Srbsko).

Publikačná činnosť členov SO MS v matičných periodikách v roku 2025 – výber:

- GEŠPER, Marián – PERNÝ, Lukáš. Dlhá história bez vlastnej štátnosti. In *Slovenské národné noviny*, 14. 6. 2025, s. 11.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Profilová prvotina z edície Slovenského odboru Matice slovenskej. In *Slovenské národné noviny*, 28. 6. 2025, s. 14.
- TOMKOVÁ, Tatiana. Oslava veľikána slovanskej vedy a kultúry. In *Slovenské národné noviny*, 28. 6. 2025, s. 13.
- PERNÝ, Lukáš. Matica slovenská u lužickosrbských matičiarov. In *Slovenské národné noviny*, 31. 5. 2025, s. 16.
- KYZEKOVÁ FÜLE, Zuzana. Potreba spájania Slovanov. In *Slovenské národné noviny*, 26. 7. 2025, s. 6.
- SMOLEC, Maroš. Matica na podujatí Tesla Global Forum. In *Slovenské národné noviny*, 20. 9. 2025, s. 4.
- PERNÝ, Lukáš. Putovanie po stopách Pavla Jozefa Šafárika. In *Slovenské národné noviny*, 20. 9. 2025, s. 13.
- SEMAN, Ján. Matice sa stretli v Martine na šiestom kongrese. In *Slovenské národné noviny*, 4. 10. 2025, s. 12.
- SEMAN, Ján. Kongres slovanských matíc. In *Slovenské národné noviny*, 20. 9. 2025, s. 16.

- IÚ MS. Ochrana národnej kultúry Slovákov. In *Slovenské národné noviny*, 6. 9. 2025, s. 16.
- DOMIN, Juraj. Srbsko je hrdé na svoju slovenskú komunitu. In *Slovenské národné noviny*, 18. 10. 2025, s. 1.
- KOMORA, Viliam. Matica slovenská a Matica moravská obnovujú spoluprácu. In *Slovenské národné noviny*, 13. 12. 2025, s. 15.

Slovanský odbor Matice slovenskej hospodáril v roku 2025 vyrovnané a v súlade so zásadami efektívneho nakladania s finančnými prostriedkami. Do roku 2025 vstupoval so zostatkom vo výške 223,40 eur z predchádzajúceho obdobia. Celkové príjmy odboru dosiahli sumu 240,00 eur. Z tejto sumy tvorili členské príspevky 40,00 eur a príspevok z Členskej ústredne Matice slovenskej predstavoval 200,00 eur. Celkové výdavky odboru predstavovali 99,10 eur. Najvýznamnejšou výdavkovou položkou bol povinný odvod členských príspevkov do Členskej ústredne Matice slovenskej vo výške 22,50 eur. Ďalšie finančné prostriedky boli použité na zabezpečenie občerstvenia počas podujatí a pracovných stretnutí odboru v sume 72,60 eur. Ostatné výdavky súviseli s organizačným zabezpečením činnosti odboru. K 31. decembru 2025 dosiahol Slovanský odbor Matice slovenskej finančný zostatok vo výške 368,30 eur. Tento výsledok potvrdzuje zodpovedné a hospodárne nakladanie s finančnými prostriedkami. Vytvorený finančný zostatok zároveň predstavuje stabilný základ pre zabezpečenie plánovaných aktivít, odborných podujatí a ďalší rozvoj činnosti odboru v nasledujúcom období.

Športový odbor Matice slovenskej / Mgr. Ľubomír Kleštinec

Športový odbor Matice slovenskej (ŠO MS) realizoval v roku 2025 svoju činnosť v súlade s poslaním Matice slovenskej a s vyhlásením roku 2025 za Rok zahraničných Slovákov. Odbor nadviazal na osvedčené formy práce z predchádzajúcich rokov a v spolupráci s miestnymi odbormi Matice slovenskej, domami Matice slovenskej, Mladou Maticou a krajskými organizáciami zabezpečoval športové, turistické a spoločenské podujatia zamerané na podporu zdravého životného štýlu, národného povedomia a medzigeneračnej spolupráce.

Činnosť odboru bola orientovaná predovšetkým na organizáciu turistických pochodov a výstupov, futbalových a stolnotenisových turnajov, ako aj na rozvíjanie kontaktov so slovenskými komunitami žijúcimi v zahraničí. Všetky podujatia sa niesli v duchu myšlienky, že šport je významným prostriedkom budovania priateľstiev, upevňovania komunity a reprezentácie Matice slovenskej.

Podujatia Športového odboru Matice slovenskej v roku 2025

- Priebežne počas roka, rôzne lokality Slovenska – Turistické pochody a výstupy – členovia odboru sa podieľali na organizácii a realizácii tradičných turistických podujatí v spolupráci s Mladou Maticou. Medzi najvýznamnejšie patrili výstupy na Sitno, Kriváň, Volovec, Stolicu, Baranec, Choč, Kôprovský štít, ako aj turistické trasy Drážovce – Gýmeš, Skýcov – Zlatno, Hincovo pleso, Popradské pleso a Poludnica. Podujatia podporovali pohybové aktivity, poznávanie slovenského prírodného a kultúrneho dedičstva a stretávanie matičíarov z rôznych regiónov.

- 2. 8. Martin – Krajanský festival, v rámci ktorého sa konal medzinárodný futbalový turnaj. Na turnaji sa predstavili mužstvá slovenských krajanov z Rumunska, Srbska a Čiernej Hory, ako aj výbery Mladej Matice a Športového odboru MS. Podujatie významne prispelo k rozvíjaniu kontaktov medzi Slovákami doma a v zahraničí.
- 13. 12. Nitra – Matičná stolnotenisová liga, záverečné stretnutie 9. ročníka tradičnej stolnotenisovej súťaže organizovanej Športovým odborom Matice slovenskej a Domom Matice slovenskej v Nitre. Do ligy sa zapojili družstvá miestnych odborov Matice slovenskej z Nitry, Nitry-Klokočiny, Nitry-Chrenovej, Ivanky pri Nitre, Janíkoviec, Lehoty, Nededu, Diakoviec, Veľkých Loviec, ako aj sympatizanti Matice z Branča, Rastislavíc, Nitrianskych Hrnčiaroviec a Pohraníc. Súťaž vytvárala priestor na pravidelné stretávanie matičiarov a podporovala komunitný život v regióne.
- 20. 12. Nitra – Matičný futbalový turnaj o Pohár predsedu Matice slovenskej, tradičný vianočný futbalový turnaj organizovaný Športovým odborom MS, Miestnym odborom MS Nitra a Domom Matice slovenskej v Nitre. Na turnaji sa zúčastnili mužstvá MO MS Nitra, MO MS Lehota, MO MS Tešedíkovo, ČFK Nitra a Bowling Team. Na podujatí sa stretli športovci vo veku od 14 do 67 rokov, čím sa potvrdil medzigeneračný charakter podujatia. Víťazom turnaja sa stalo mužstvo MO MS Tešedíkovo. Významným hosťom bol bývalý mládežnícky reprezentant Slovenska a prezident FK Nitra Henrich Benčík.
- Priebežne počas roka, Lehota a Veľká Dolina – Dni športu miestnych odborov Matice slovenskej, športovo-spoločenské podujatia určené pre členov Matice slovenskej a širokú verejnosť, zamerané na podporu pohybových aktivít a komunitného života.
- Priebežne počas roka, Čakajovce, Janíkovce a Šurianky – Podpora športových aktivít miestnych odborov Matice slovenskej. Športový odbor poskytoval organizačnú a metodickú pomoc pri realizácii športových podujatí v jednotlivých obciach.
- Priebežne počas roka, Temerín (Srbsko) – Spolupráca s medzinárodnou asociáciou Jadžent – rozvíjanie športových a kultúrnych kontaktov so slovenskou komunitou v Srbsku a podpora medzinárodnej spolupráce medzi slovenskými krajanmi.

Významnou súčasťou činnosti Športového odboru MS bola aj dlhodobá spolupráca s Mladou Maticou, miestnymi odbormi Matice slovenskej a krajanskými organizáciami. Prostredníctvom športových podujatí sa darilo prepájať jednotlivé generácie, podporovať zdravý životný štýl a zároveň posilňovať vzťah účastníkov k národným a kultúrnym hodnotám. Rok 2025 možno z pohľadu Športového odboru Matice slovenskej hodnotiť ako úspešný. Odboru sa podarilo nadviazať na tradíciu predchádzajúcich rokov, rozvíjať osvedčené podujatia a dôstojne reprezentovať Maticu slovenskú doma i v zahraničí. Vytvorené partnerstvá, vysoká účasť na podujatiach a pozitívne ohlasy účastníkov predstavujú pevný základ pre ďalší rozvoj športových aktivít Matice slovenskej v nasledujúcich rokoch.

Vlastivedný odbor Matice slovenskej / ThLic. Mgr. Viliam Komora, PhD.

V roku 2025 si Vlastivedný odbor Matice slovenskej (VIO MS) pripomenul trináste výročie svojej činnosti. Počas uplynulého obdobia pokračoval v naplňaní svojho poslania v oblasti ochrany a prezentácie kultúrneho dedičstva, regionálnej histórie, vlastivedného bádania a

vzdelávania verejnosti. Svoju činnosť realizoval prostredníctvom členov pôsobiacich vo viacerých regiónoch Slovenska v spolupráci s múzeami, archívami, školami, kultúrnymi inštitúciami, samosprávami a občianskymi združeniami.

Valné zhromaždenie VIO MS sa uskutočnilo za účasti členov zo všetkých ôsmich krajov Slovenskej republiky. Za predsedníčku odboru bola zvolená PhDr. Dáša Daneková, za podpredsedu ThLic. Mgr. Viliam Komora, PhD., tajomníka Ľubomír Žila a hospodárku Ing. Dáša Durajová. Členkami Výboru VIO MS sa stali PhDr. Klára Komorová, PhD., a Mgr. Adriana Daneková. Dozorný výbor pracoval pod vedením Jaromíra Meriača, jeho členmi boli Ján Lučan a Milan Bušo. Delegáti zároveň navrhli kandidátov do orgánov Matice slovenskej a prerokovali ďalšie smerovanie odboru.

Členovia VIO MS sa počas roka venovali výskumu regionálnych dejín, dokumentovaniu kultúrneho dedičstva, publikačnej a prednáškovej činnosti, práci s kronikami a vzdelávaniu verejnosti. Významným projektom odboru bolo školenie kronikárov pod názvom Kronika, ktoré bolo určené nielen pre členov Matice slovenskej, ale aj pre pracovníkov samospráv a širokú kultúrnu verejnosť.

K najaktívnejším členom odboru patrili Jaromír Meriač a Ján Lučan z Valče, ktorí sa dlhodobo venujú regionálnej histórii, organizovaniu kultúrnych podujatí a uchovávaniu miestneho kultúrneho dedičstva. Významným výsledkom ich práce je rozvoj Pamätnej izby obce Valča a Národopisnej expozície obce Valča, ktoré dokumentujú históriu obce a tradičný spôsob života jej obyvateľov.

Milan Bušo z Báhoňa pokračoval vo výskume protifašistického odboja, vojenských dejín a osudov účastníkov Slovenského národného povstania. Publikoval odborné a popularizačné príspevky, spolupracoval s historikmi a inštitúciami venujúcimi sa vojenskej histórii a za svoju dlhoročnú novinársku a publikačnú činnosť získal Cenu Gabriela Zelenaya udeľovanú Úniou slovenských novinárov. Zároveň organizoval vzdelávacie podujatia, výstavy a exkurzie zamerané na moderné dejiny Slovenska.

Predsedníčka VIO MS PhDr. Dáša Daneková sa venovala prednáškovej, metodickkej a vzdelávacej činnosti. Pripravovala besedy a tvorivé dielne zamerané na tradičnú ľudovú kultúru, remeslá a zvyky slovenského vidieka. Významným prínosom bolo spracovanie príručky Vademékum kronikára, ktorá poskytuje metodické usmernenia pre vedenie kroník miest, obcí a organizácií. Spolu s Mgr. Adrianou Danekovou sa podieľala aj na aktivitách súvisiacich s dokumentovaním a prezentáciou kultúrneho dedičstva regiónu Turiec.

Podpredseda VIO MS ThLic. Mgr. Viliam Komora, PhD., rozvíjal publikačnú, organizačnú a reprezentačnú činnosť. Publikoval v periodikách Matice slovenskej, podieľal sa na príprave kultúrnych a spoločenských podujatí a aktívne prezentoval poslanie Matice slovenskej doma i v zahraničí. Významnú časť jeho práce tvorila lektorská a sprievodcovská činnosť v Martine, kde približoval návštevníkom významné osobnosti a udalosti slovenských dejín.

Rozsiahlu činnosť vykonával tajomník VIO MS Ľubomír Žila, ktorý sa venoval regionálnemu výskumu, ochrane kultúrneho dedičstva a rozvoju komunitných aktivít v Příbovcích, Beniciach a Rakove. Realizoval projekty zamerané na popularizáciu regionálnej histórie, obnovu kultúrnych pamiatok a podporu čítania. Medzi najvýznamnejšie patrili projekty Zažnime svetlo, Vedeli ste...?, Náučný chodník obcou, Příbovské knižné budky a Příbovská knižná polička. Aktívne sa podieľal aj na príprave publikácií, informačných materiálov a kultúrnych podujatí, ktoré prispievali k rozvoju miestnej identity a historického povedomia.

PhDr. Klára Komorová, PhD., sa venovala vedeckej a publikačnej činnosti v oblasti dejín knižnej kultúry. Aktívne sa zúčastnila na odborných konferenciách, publikovala vedecké

štúdie a podieľala sa na príprave odborných publikácií. Jej práca významne prispela k výskumu historických knižných fondov a dejín kultúry na Slovensku.

PaedDr. Vlasta Bellová z Podhradia sa venovala dokumentovaniu miestnej histórie, spracovaniu kronikárskych materiálov a príprave kroniky Spolku bývalých urbaristov Podhradia. Súčasťou jej aktivít bola aj prezentácia historických fotografií a dokumentov verejnosti.

Činnosť VIO MS v roku 2025 potvrdila význam odboru ako platformy združujúcej vlastivedných pracovníkov, kronikárov, historikov a priaznivcov kultúrneho dedičstva. Prostredníctvom publikačnej, vzdelávacej, výskumnej a organizačnej činnosti jeho členovia prispievali k uchovávaniu historickej pamäti, ochrane kultúrnych hodnôt a rozvoju regionálneho povedomia na Slovensku.

Výtvarný odbor Matice slovenskej / PhDr. Ladislav Skrak

Výtvarný odbor Matice slovenskej (VO MS) patril aj v roku 2025 medzi najaktívnejšie záujmové odbory Matice slovenskej. Svoju činnosť rozvíjal prostredníctvom vlastných organizačných aktivít, výstavných projektov, publikačnej činnosti a spolupráce s domácimi i zahraničnými partnermi. Významnú pozornosť venoval prezentácii národných, historických a kultúrnych hodnôt prostredníctvom výtvarného umenia, pričom nadviazal na úspechy z predchádzajúcich rokov.

Nosnú časť aktivít tvorili výstavné projekty realizované v Galérii Matice slovenskej v Bratislave a v domoch Matice slovenskej na Slovensku. Mimoriadny význam mali výstavy venované 80. výročiu oslobodenia Slovenska a 210. výročiu narodenia Ľudovíta Štúra. Obe podujatia sa stretli s priaznivým ohlasom odbornej i laickej verejnosti a významne prispeli k prezentácii historických a kultúrnych tradícií slovenského národa.

Výsledky činnosti odboru boli pravidelne prezentované v matičných periodikách, najmä v Slovenských pohľadoch, Slovenských národných novinách a na internetových platformách Matice slovenskej. Členovia odboru sa zároveň podieľali na príprave viacerých publikácií a edičných projektov súvisiacich s národnými a historickými výročiami.

Pozitívnym javom bolo ďalšie rozširovanie členskej základne odboru. V priebehu roka sa jeho členmi stali viaceré významné osobnosti slovenského výtvarného umenia, čím sa posilnila odborná úroveň aj spoločenská prestíž odboru. Významnú podporu činnosti poskytovali predstavitelia Matice slovenskej na čele s predsedom JUDr. Mariánom Gešperom, PhD., MSc., členmi vedenia a ďalšími predstaviteľmi matičného života.

Výtvarný odbor pokračoval aj v rozvíjaní národno-historickej a odbojárskej Stálej expozície Za slobodu!, ako aj ďalších expozícií venovaných významným osobnostiam slovenského výtvarného umenia. Súčasne sa podieľal na aktivitách zameraných na ochranu pamiatok, pomníkov a kultúrneho dedičstva.

Významným prínosom pre činnosť odboru bola spolupráca s vedeckým pracovníkom Matice slovenskej a predsedom Filozofického a kulturologického odboru MS PhDr. Lukášom Perným, PhD., ktorý sa aktívne podieľal na príprave výstavných a publikačných projektov. Výtvarný odbor sa zároveň podieľal na vzniku publikácie Memoriabilita/Spomienky 3., ktorej hlavným zostavovateľom bol PhDr. Ladislav Skrak. Publikácia bola predstavená verejnosti pri príležitosti 82. výročia prijatia Vianočnej dohody a predstavuje významný príspevok k dokumentovaniu národných a spoločenských dejín Slovenska.

K vrcholom výstavnej činnosti patrila reprezentatívna autorská výstava doc. akad. maliara Stanislava Harangozóa Farebné dotyky, ktorá mala premiéru 3. júna 2025 v Galérii Matice slovenskej v Bratislave. Na vernisáži sa zúčastnili viaceré významné osobnosti verejného života vrátane bývalého prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča a predsedu Matice slovenskej JUDr. Mariána Gešpera, PhD. Pri tejto príležitosti bolo Stanislavovi Harangozóovi udelené vysoké matičné vyznamenanie za jeho dlhoročný prínos pre Maticu slovenskú a Výtvarný odbor MS. Výstava následne pokračovala v Dome Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši a neskôr aj v Dome Matice slovenskej v Žiline.

Významnou súčasťou činnosti odboru bola príprava a realizácia výstavného projektu venovaného 210. výročiu narodenia Ľudovíta Štúra. Odbor nadviazal na úspešný projekt Ľudovít Štúr – Pocta a portrét z roku 2015 a pripravil nový výstavný cyklus prezentujúci osobnosť a odkaz najvýznamnejšieho predstaviteľa slovenského národného obrodnia. Súčasne pokračovali aktivity zamerané na prezentáciu slovenského výtvarného umenia v zahraničí a podporu významných umeleckých osobností.

Valné zhromaždenie Výtvarného odboru MS sa uskutočnilo 27. októbra 2025. Delegáti pozitívne zhodnotili činnosť odboru, jeho výstavné, publikačné a organizačné výsledky a ocenili prácu výboru i dozorného výboru. Dozorný výbor konštatoval, že odbor dlhodobo napĺňa svoje poslanie, úspešne rozvíja členskú základňu a patrí medzi najaktívnejšie záujmové odbory Matice slovenskej.

Valné zhromaždenie zvolilo vedenie odboru v zložení: predseda PhDr. Ladislav Skrak, podpredsedovia PhDr. Emil Semanco a Martina Kvašňovská, členka výboru akad. maliarka Mária Molčanová a hospodárka PaedDr. Jana Košťálová. Delegátom Výtvarného odboru MS na Valné zhromaždenie Matice slovenskej bol zvolený PhDr. Ladislav Skrak.

V roku 2026 plánuje Výtvarný odbor MS nadviazať na úspešné projekty predchádzajúceho obdobia. Pokračovať bude prezentácia výstavy Farebné dotyky v ďalších domoch Matice slovenskej, ako aj putovanie výstavného projektu Ľudovít Štúr – dielo, pocta a portrét 2 na Slovensku a v zahraničí. Odbor zároveň pripravuje nové kolektívne a autorské výstavy, podporu obnovy kultúrnych pamiatok a ďalšie aktivity smerujúce k rozvoju slovenského výtvarného umenia a posilňovaniu kultúrneho poslania Matice slovenskej.

Činnosť Výtvarného odboru MS v roku 2025 potvrdila jeho významné postavenie v rámci Matice slovenskej. Prostredníctvom výstavnej, publikačnej a organizačnej činnosti prispieval k šíreniu národných a kultúrnych hodnôt, prezentácii slovenského výtvarného umenia a upevňovaniu kultúrnej identity Slovákov doma i v zahraničí.

Záujmový odbor Matice slovenskej slovensko-rusínskej vzájomnosti Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho / Vladimír Protivňák

Výbor Záujmového odboru MS slovensko – rusínskej vzájomnosti v tomto období pracoval naďalej v zložení predseda Vladimír Protivňák, podpredseda PaedDr. Miroslav Kerekanič, tajomník Mgr. Martin Hajník a dozorca Mgr. Viliam Komora. Záujmový odbor MS vo svojej činnosti využíval výročia významných dejateľov našej histórie so zameraním hlavne na odkaz Adolfa Dobrianskeho, spojeného s týmto krajom a pochovaného v Čertižnom. Ostatné Valné zhromaždenie ZO MS A. I. Dobrianskeho sa uskutočnilo 26. 8. 2026 v Humennom, ktoré zhodnotilo činnosť Záujmového odboru MS, schválilo zameranie činnosti ZO MS pre ďalšie obdobie a zvolilo delegátov na Valné zhromaždenie Matice slovenskej v Martine, najvyššie rokovanie matičiarov za účasti členov ZO z Humenného do orgánov Výboru Matice

slovenskej na nové obdobie bol navrhnutý a zvolený PaedDr. Miroslav Kerekanič a Ing Jozef Humeník. Zameranie činnosti Záujmového odboru MS slovensko-rusínskej vzájomnosti Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho bolo nasmerované na spoluprácu matičných organizácií pôsobiacich v regióne Zemplína s občianskymi organizáciami, kolektívami a starostami tunajších obcí. Táto spolupráca pokračovala v osvedčených podujatiach v rokoch 2024 a 2025 hlavne za účasti členov rusínskych organizácií v Humennom a Medzilaborciach, Folklórneho súboru Chemlon Humenné, Súkromnej základnej umeleckej školy Kudlovská, Rusínskeho záujmového združenia na Slovensku, Rady rusínskych organizácií Slovenska, obce Čertižné a mesta Medzilaborce.

Prehľad podujatí a aktivít Záujmového odboru Matice slovenskej Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho v roku 2025

- 12. januára sa v Humennom uskutočnil tradičný vianočný program pod názvom Druhyj sviatý večur. Podujatie bolo venované prezentácii rusínskych vianočných zvykov, tradícií a kolied. V programe vystúpili spevácke kolektívy z regiónu. O podujatie bol mimoriadny záujem, čo sa prejavilo vysokou účasťou návštevníkov a zaplnenou sálou.
- 24. júna sa v obci Čertižné uskutočnilo podujatie Chodníkom rusínskych predkov, venované významnej osobnosti slovensko-rusínskych dejín Adolfovi Ivanovičovi Dobrianskemu. Súčasťou programu bolo polozenie venca na jeho hrob za účasti žiakov, návšteva Izby tradície v Čertižnom a beseda so školskou mládežou.
- 26. augusta sa v Humennom konalo Valné zhromaždenie Záujmového odboru Matice slovenskej Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho za účasti členov odboru a predsedu Matice slovenskej Mariána Gešpera. Rokovanie bolo zamerané na zhodnotenie činnosti odboru a stanovenie priorít na ďalšie obdobie. Súčasťou programu bola voľba delegátov na Valné zhromaždenie Matice slovenskej a podpora kandidatúry Mariána Gešpera na funkciu predsedu Matice slovenskej.
- 30. augusta sa v amfiteátri v Medzilaborciach uskutočnil Regionálny deň rusínskej kultúry. Podujatie patrilo medzi významné kultúrne akcie rusínskeho regiónu a bolo realizované v spolupráci s miestnou organizáciou Rusínskej obrody. V programe vystúpili domáce folklórne a spevácke kolektívy, ako aj hosťujúca Ľudová hudba Stana Baláža z Raslávíc.
- 6. – 7. septembra sa na námestí v Humennom uskutočnil Festival slovensko-rusínskej vzájomnosti za účasti folklórnych kolektívov z okresov Humenné a Snina. Hlavným účinkujúcim bol Folklórny súbor Chemlon z Humenného.
- 18. októbra boli v Čertižnom zrealizované Dni rusínskych tradícií venované 90. výročiu Čertižniansko-haburskej vzbury. Program zahŕňal návštevu cintorína významných rusínskych osobností a pripomenutie historických udalostí spätých s regiónom. Na organizácii podujatia sa podieľali partnerské organizácie pôsobiace v oblasti národnej kultúry a regionálnej histórie.
- 8. novembra sa delegáti Záujmového odboru Matice slovenskej Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho zúčastnili na Valnom zhromaždení Matice slovenskej. Najvyšší matičný snem prerokoval kľúčové dokumenty organizácie, zvolil orgány Matice slovenskej na nové funkčné obdobie a schválil strategické materiály pre ďalší rozvoj ustanovizne.

- 14. decembra sa v Mestskom kultúrnom stredisku v Humennom uskutočnil 10. ročník vedeckej konferencie Odkaz A. I. Dobrianskeho pre súčasnosť. Konferencia bola venovaná životu, dielu a spoločenskému odkazu Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho. V kultúrnej časti programu vystúpila spevácka skupina Hačure z Humenného.
- 19. decembra sa v Čertižnom uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 208. výročia narodenia Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho. Program zahŕňal moleben pri jeho hrobe, polozenie venca, zapálenie sviečok a odborný referát venovaný jeho životu a dielu.
- Publikačná činnosť – podpredseda ZO MS a člen Výboru Matice slovenskej PaedDr. Miroslav Kerekanič publikoval štyri príspevky v Slovenských národných novinách a ďalšie články v regionálnej tlači, čím prispel k propagácii činnosti odboru a prezentácii regionálnych dejín.

V nasledujúcom období Záujmový odbor slovensko-rusínskej vzájomnosti Matice slovenskej A. I. Dobrianskeho bude orientovať pozornosť na rozvíjanie kultúrnej a masovo spoločenskej práce v zmiešaných regiónoch medzi obyvateľmi nadväzujúc na predchádzajúce úspešné aktivity, v prepojení s odborními MS a rusínskymi združeniami. Zameranie bude smerované na historické udalosti a významných dejateľov spoločnej slovenskej a rusínskej histórie, ako sú udalosti národného oslobodzovacieho boja za samostatnosť, I. a II. svetovej vojny, hospodárskej krízy a ďalšie. Záujmový odbor slovensko-rusínskej vzájomnosti MS nasmeruje činnosť na spoluprácu s vedeckým odborom MS a Mladou Maticou so zameraním pri rozvíjaní aktivít s mladou generáciou, ako aj na kontakty s krajaňskými organizáciami Slovákov a Rusínov v zahraničí, pre pozdvihnutie národnostného povedomia slovanských národov v strednej Európe.

Záujmový odbor Matice slovenskej Mladá Matica / Mgr. Martin Hajník

Mladá Matica je mládežníckou organizačnou zložkou Matice slovenskej, ktorá už viac ako tri desaťročia združuje mladých ľudí so záujmom o slovenské dejiny, kultúru, tradície a národné hodnoty. Jej počiatky siahajú do roku 1992, keď vznikla Rada matičnej mládeže, na ktorú nadviazal v roku 1993 Mládežnícky odbor Matice slovenskej. Postupným vývojom sa organizácia transformovala na Mladú Maticu, ktorá sa stala významnou súčasťou práce Matice slovenskej s mladou generáciou. Jej kostru tvoria odbory Mladej Matice. Počas svojej existencie vychovala množstvo aktívnych funkcionárov, dobrovoľníkov a organizátorov kultúrneho života, ktorí sa neskôr uplatnili nielen v štruktúrach Matice slovenskej, ale aj vo verejnom, spoločenskom a kultúrnom živote Slovenska. Mladá Matica predstavuje priestor pre stretávanie mladých vlastenecky zmýšľajúcich ľudí, ktorí sa aktívne zapájajú do zachovávaní a rozvíjania slovenského národného dedičstva.

Hlavným cieľom Mladej Matice je rozvíjanie národného povedomia mladých ľudí, prehlbovanie ich vzťahu k slovenským dejinám, kultúre a tradíciám a vytváranie priestoru pre ich aktívne spoločenské a kultúrne pôsobenie. Organizácia sa venuje organizovaniu národných, vzdelávacích, kultúrnych, športových a spoločenských podujatí, prostredníctvom ktorých približuje významné historické udalosti a osobnosti slovenského národa. Dôležitou súčasťou jej činnosti je aj práca s mládežou v regiónoch, rozvíjanie dobrovoľníctva, budovanie medziludských vzťahov a spolupráca so slovenskými krajanmi v zahraničí. Rok 2025 bol MS vyhlásený za Rok zahraničných Slovákov, čo sa odrazilo aj v aktivitách Mladej

Matice, ktorá venovala zvýšenú pozornosť krajskej problematike a medzinárodnej spolupráci.

Podujatia Záujmového odboru Matice slovenskej Mladá Matica v roku 2025

- 18. 1. Vranov nad Topľou – 80. výročie oslobodenia mesta Vranov nad Topľou, účasť na pietnom akte venovanom pamiatke obetí druhej svetovej vojny.
- 18. 1. Tovarné – 80. výročie oslobodenia obce Tovarné, spomienkové podujatie pripomínajúce udalosti 2. sv. vojny, divadelné predstavenie Mladej Matice, čestná stráž.
- 18. 3. Pavlovce nad Uhom – 86. výročie Malej vojny, pripomenutie ozbrojeného konfliktu z roku 1939 a jeho historického významu pre Slovensko.
- 22. 3. Liptovský Mikuláš – Zasadnutie Výboru a Dozorného výboru MM, pracovné rokovanie venované príprave podujatí a organizačným otázkam.
- 25. 3. Košice – Študentská párty na internátoch Jedlíkova, prezentácia činnosti Mladej Matice medzi vysokoškolskou mládežou.
- 24. 4. Bratislava – 189. výročie výstupu štúrovcov na Devín, účasť na tradičnom národnom podujatí venovanom odkazu štúrovskej generácie.
- 7. 5. Martin – 80. výročie ukončenia druhej svetovej vojny, účasť na spomienkových oslavách a udeľovaní mimoriadnych cien Matice slovenskej.
- 11. 5. Nové Zámky – Kaufland, detský festival, prezentácia Mladej Matice prostredníctvom informačného stánku a aktivít pre deti.
- 28. 5. Prešov – Divadelná scénka Vrátim sa živý!, historicko-vzdelávacie vystúpenie pre žiakov ZŠ Československej armády.
- 6. 6. Martin – 164. výročie prijatia Memoranda národa slovenského, účasť na celoslovenských oslavách významného dokumentu slovenského národného hnutia.
- 6. 6. Vranov nad Topľou – Cyril Daxner, hrdina a národovec, divadelné vystúpenie približujúce život a odkaz významnej osobnosti slovenských dejín.
- 8. 6. Levice – Kaufland, detský festival, prezentácia činnosti Mladej Matice širokej verejnosti.
- 24. 6. Lučenec – Turistická prechádzka po pamiatkach oslobodenia ČSR 1919, vlastivedné podujatie spojené s poznávaním regionálnej histórie.
- 3. 7. Košice – Protestný pochod proti odstráneniu pamätnej tabule maršala Andreja Hadika – podpora zachovania historickej pamäti a kultúrneho dedičstva.
- 6. 7. Petrovce – Výstup na Oblík, tradičné turistické podujatie spojené s poznávaním prírodných a historických zaujímavostí regiónu.
- 1. – 3. 8. Martin – 16. národný zraz Mladej Matice, najvýznamnejšie celoslovenské stretnutie mladých matičíarov spojené s účasťou na Medzinárodnom krajskom festivale Matice slovenskej.
- 3. 8. Považská Bystrica – Kaufland, detský festival, prezentácia organizácie a jej aktivít širokej verejnosti.

- 8. – 9. 8. Báčsky Petrovec, Srbsko – Slovenské národné slávnosti, reprezentácia Mladej Matice na najvýznamnejšom krajanskom podujatí Slovákov v Srbsku.
- 9. 8. Kamenná Poruba – Memoriál Tomáša Dudáša, športovo-spoločenské podujatie venované pamiatke aktívneho člena mladomatičného hnutia.
- 16. 8. Liptovský Mikuláš – Národný výstup na Kriváň, účasť na tradičnom vlasteneckom podujatí na symbolickom vrchu Slovákov.
- 25. 8. Vranov nad Topľou – Florbalový turnaj Cyrila Daxnera, športové a náučné podujatie podporujúce aktívny životný štýl a kolektívne vzťahy.
- 28. – 31. 8. Nový Sad, Srbsko – TESLA GLOBAL FORUM, reprezentácia organizácie na medzinárodnom podujatí a rozvíjanie zahraničných kontaktov.
- 30. 8. Davidov – 80. výročie ukončenia druhej svetovej vojny a 81. výročie SNP, divadelná scénka Vráťim sa živý! a účasť na pietnom programe.
- 31. 8. Liptovský Mikuláš – Kaufland, detský festival, propagácia činnosti Mladej Matice medzi mladými rodinami a deťmi.
- 8. 9. Vranov nad Topľou – Deň úcty obetiam vojen, účasť na pietnom akte kladenia vencov pri pamätníku obetiam vojen.
- 4. 10. Detva – 81. výročie Prvej povstaleckej prehliadky, účasť na spomienkovom podujatí pripomínajúcom Slovenské národné povstanie.
- 25. 10. Uhrovec – 210. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, účasť na národnej spomienke venovanej najvýznamnejšej osobnosti slovenského národného obrozenia.
- 26. 10. Nižná Slaná – 150. výročie úmrtia Samuela Ormisa, pripomenutie života a diela významného slovenského národovca.
- 8. 11. Poprad – Valné zhromaždenie Matice slovenskej, aktívna účasť mladých maticiarov na organizácii a priebehu najvyššieho orgánu Matice slovenskej.
- 3. 12. Brno, Česká republika – Návšteva Matice moravskej, rozvoj spolupráce medzi slovenskými a moravskými vlasteneckými organizáciami.
- 13. 12. Martin – Valné zhromaždenie ZO MS Mladá Matica.
- 20. 12. Vranov nad Topľou – Futbalový turnaj generála Milana Rastislava Štefánika, tradičné športové podujatie venované významnej osobnosti slovenských dejín.
- 27. 12. Kamenná Poruba – Hornozemplínska veselica, VII. ročník tradičného folklórneho podujatia, na ktorom sa naučíte tradičné tance Zemplína.

Vrcholným organizačným podujatím roka bolo 13. valné zhromaždenie Mladej Matice, ktoré sa uskutočnilo 13. decembra 2025 v priestoroch Slovenskej národnej knižnice v Martine. Na rokovaní sa zúčastnilo 66 delegátov, čo predstavovalo 87 % všetkých delegátov s rozhodujúcim hlasom, a zároveň 14 hostí z prostredia Matice slovenskej. Delegáti prerokovali správu o činnosti organizácie za uplynulé funkčné obdobie, správu o hospodárení, správu Dozorného výboru a ďalšie programové body. Významnou časťou rokovania bolo schválenie zmien stanov, ktorými sa zaviedlo individuálne členstvo a vznik Klubov Mladej Matice. Tieto zmeny majú pomôcť pri efektívnejšom zapájaní mladých ľudí do činnosti organizácie aj v miestach, kde nepôsobia tradičné kolektívne štruktúry. Valné zhromaždenie zároveň zvolilo nové vedenie organizácie. Za predsedu Mladej Matice bol zvolený Martin Hajník z Vranova

nad Topľou a za podpredsedu Peter Schvantner z Lučenca. Martin Hajník z Vranova nad Topľou bol zvolený za predsedu MM so ziskom 64 hlasov a Peter Schvantner z Lučenca získal 62 hlasov pri voľbe podpredsedu. Za členov Výboru MM boli zvolení: Andrej Barilla (Spišská Nová Ves), Jessica Breznenová (Rožňava), Marko Černota (Martin), Lukáš Havlík (Liptovský Mikuláš), Jozef Humeník (Košice), Damián Kojš (Martin), Andrej Lukáč (Liptovský Mikuláš), Jozef Paulenka (Lučenec), Tomáš Sobota (Vranov nad Topľou), Ján Šupauer (Lučenec) a Vladimír Tököly (Rožňava). Do Dozorného výboru MM boli zvolení: Samuel Buzinkai (Sečovce), Matej Hric (Rožňava), Roman Orosi (Vranov nad Topľou), Valentína Palkechová (Častkovce) a Erik Šlosár (Vranov nad Topľou). Súčasťou programu bolo tiež odovzdanie Cien Mladej Matice osobnostiam, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj mladomatičného hnutia. Menovite Mária Gešperová (Vranov nad Topľou), Marek Nemec (Liptov), Miroslav Gerec (Liptov), Tomáš Janega (Liptov), Jakub Čajka (Liptov), Vladimír Uhlár (Prievidza), Juraj Zlejší (Liptov), Ján Seman (Dlhé Klčovo) a Jaroslav Kerekanič (Humenné).

Mladá Matica hospodárila v roku 2025 zodpovedne a v súlade so schváleným rozpočtom. Do organizácie bolo počas roka prijatých celkovo 2 900 eur, pričom najväčšiu časť príjmov tvorili finančné prostriedky poskytnuté Maticou slovenskou z členského fondu a rozpočtových zdrojov. Ďalším zdrojom príjmov bola dotácia mesta Martin. Výdavky organizácie dosiahli sumu 2 871,61 eura a boli využité predovšetkým na zabezpečenie národných, kultúrnych, vzdelávacích a spoločenských podujatí, organizačné zabezpečenie činnosti, propagáciu podujatí, nákup cien do súťaží, podporu divadelných vystúpení, organizáciu Národného zrazu Mladej Matice, krajských aktivít, pripomienkových podujatí a Valného zhromaždenia Mladej Matice. Finančné prostriedky boli využívané hospodárne a účelne, pričom významnú časť aktivít sa podarilo realizovať aj vďaka dobrovoľníckej práci členov a spolupráci s partnermi v regiónoch. K 31. decembru 2025 disponovala Mladá Matica zostatkom vo výške 28,39 eura. Hospodárenie organizácie počas roka 2025 potvrdilo jej finančnú stabilitu a schopnosť efektívne zabezpečovať plánované aktivity v prospech mladých maticiarov a MS.

Rok 2025 bol pre Mladú Maticu obdobím intenzívnej činnosti, organizačnej stability a ďalšieho rozvoja. Organizácia sa aktívne podieľala na národných, kultúrnych, vzdelávacích, spoločenských a športových podujatiach doma i v zahraničí. Mladí maticári pokračovali v organizovaní tradičných podujatí, prezentovali slovenské dejiny prostredníctvom divadelných scénok, rozvíjali spoluprácu so slovenskými krajanmi a podieľali sa na aktivitách Matice slovenskej. Významné miesto mala aj práca s mládežou, budovanie medziľudských vzťahov a vytváranie priestoru pre vlastenecké vzdelávanie. V nasledujúcom období sa Mladá Matica plánuje zamerať na rozvoj individuálneho členstva a novovznikajúcich klubov, posilnenie regionálnych aktivít, modernizáciu mediálnej prezentácie, pokračovanie v organizovaní Národného zrazu Mladej Matice a prehlbovanie spolupráce so slovenskými krajanmi. Hlavným cieľom zostáva vytváranie silného spoločenstva mladých ľudí, ktorí budú aktívne prispievať k rozvoju Matice slovenskej, slovenského národného života a občianskej spoločnosti.

Záujmový odbor Matice slovenskej REGIONALISTIKY / Ing. Mgr. Anton Meteňko, PhD.

Záujmový odbor Matice slovenskej REGIONALISTIKY patrí medzi aktívne záujmové odbory Matice slovenskej. V roku 2025 pokračoval vo svojej činnosti zameranej na ochranu

regionálnych dejín, pripomínanie významných osobností, podporu národného povedomia a dokumentovanie historického dedičstva Slovenska. V sledovanom období došlo k organizačným zmenám v činnosti odboru. Bol upravený názov Zaujmového odboru, Štatistický úrad Slovenskej republiky mu prideliť identifikačné číslo organizácie 5534 0504 a bol zriadený samostatný bankový účet, čím sa vytvorili predpoklady pre efektívnejšie zabezpečovanie jeho činnosti. K 31. decembru 2025 evidoval ZO MS REGIONALISTIKY 26 členov z piatich krajov Slovenskej republiky, čím splňal podmienky stanovené orgánmi Matice slovenskej pre existenciu záujmových odborov. Počas roka nedošlo k výraznejším zmenám v členskej základni. Činnosť odboru bola realizovaná predovšetkým dobrovoľníckou prácou jeho členov. Napriek obmedzeným finančným možnostiam sa podarilo uskutočniť viaceré podujatia a aktivity s regionálnym i celoslovenským presahom.

Hlavné podujatia a aktivity ZO MS REGIONALISTIKY v roku 2025

- 15. mája sa v spolupráci so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov v Košiciach uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 80. výročia úmrtia Janka Bačíka, mladého slovenského vlastenca, antifasistu a martýra. Program pozostával z pietneho aktu pri pamätnej tabuli v centre Košíc a zádušnej liturgie v gréckokatolíckom katedrálnom Chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky.
- 25. mája sa v obci Malá Lodina uskutočnila slávnosť odhalenia pamätnej tabule venovanej Ondrejovi Maliarovi a Michalovi Vaľovi, rodákovi obce padlým počas bojov za oslobodenie Slovenska. Podujatie zahŕňalo pietnu bohoslužbu, pochod vďaka a slávnostný akt odhalenia pamätnej tabule.
- 8. júna sa v mestskej časti Košice-Sídlisko Ťahanovce konala ekumenická bohoslužba pri príležitosti 40. výročia polozenia základného kameňa sídliska a 30. výročia vzniku miestnej rímskokatolíckej farnosti. Pri tejto príležitosti bola sprístupnená informačná tabuľa venovaná trom lipám slovenskej štátnosti, vysadeným z iniciatívy ZO MS REGIONALISTIKY.
- 9. júna sa v Košiciach uskutočnilo Valné zhromaždenie Záujmového odboru Matice slovenskej REGIONALISTIKY. Účastníci zhodnotili činnosť odboru, prerokovali organizačné otázky a potvrdili doterajšie smerovanie odboru. Za člena dozorného výboru bol zvolený Mgr. Ľubomír Hankoščák zo Sečoviec.
- 3. augusta sa v spolupráci s Evanjelickou cirkvou a. v. na Slovensku uskutočnilo v Košiciach pietne spomienkové podujatie pri príležitosti 100. výročia úmrtia JUDr. Jána Rumana, významného verejného činiteľa, župana a maticiaru. Súčasťou programu boli slávnostné služby Božie a pripomenutie jeho životného odkazu.
- 8. decembra sa v Košiciach-Krásnej uskutočnilo pracovné stretnutie členov a sympatizantov odboru, na ktorom bola zhodnotená činnosť v uplynulom roku a prerokované zámery na ďalšie obdobie.
- Členovia odboru sa zúčastnili aj na viacerých významných kultúrno-spoločenských podujatiach na Slovensku, medzi nimi aj na slávnostnom odhalení pamätníka Jozefovi Miloslavovi Hurbanovi v Beckove.

Členovia odboru sa počas roka venovali aj publikačnej a dokumentačnej činnosti. Príspevky boli publikované v regionálnej tlači, periodikách a na internetových stránkach Matice

slovenskej. Matičiari z odboru spracovali a zverejnili viacero článkov venovaných významným osobnostiam a udalostiam slovenských dejín, medzi nimi:

- 100. výročie úmrtia Karola Murgaša,
- 80. výročie úmrtia Janka Bačíka,
- sprístupnenie informačnej tabule pri lipách slovenskej štátnosti,
- priebeh Valného zhromaždenia ZO MS REGIONALISTIKY,
- pietna spomienka na JUDr. Jána Rumana.

Významným výsledkom činnosti odboru bolo vydanie dvoch odborných publikácií autora JUDr. Jozefa Dienesša, CSc.:

- Niekoľko poznámok z pohľadu penálnych disciplín na riešenie delikvencie s podtitulom Justícia: retribučná, reštitučná, alternatívna – zmiešaná.
- Položili svoje životy v službe občanom s podtitulom Muži zákona zastrelení v službe.
- Za pozornosť stojí aj vydanie bulletinu Ďakujem za spomienku na spomienky, ktorý zachytáva výstupy z podujatia venovaného nedožitej storočnici matičiarky Anny Bašistovej.

Činnosť Záujmového odboru Matice slovenskej REGIONALISTIKY v roku 2025 možno hodnotiť pozitívne. Odbor napriek obmedzeným finančným možnostiam realizoval viacero podujatí zameraných na pripomínanie regionálnych dejín, významných osobností a národného kultúrneho dedičstva. Významnú úlohu pri zabezpečovaní činnosti zohrala dobrovoľná práca členov a spolupráca s partnerskými organizáciami. Záujmový odbor REGIONALISTIKY sa aj naďalej usiluje rozvíjať aktivity prospešné pre členov Matice slovenskej i širokú verejnosť, pričom osobitnú pozornosť venuje uchovávaniu historickej pamäti, regionálnemu výskumu a podpore národného povedomia.

6. INFORMAČNÉ ÚSTREDIE MATICE SLOVENSKEJ

6.1. Informačné ústredie Matice slovenskej / RNDr. Ján Seman

Informačné ústredie Matice slovenskej (ďalej len IÚ) je útvar zabezpečujúci mediálnu, informačnú, vydavateľskú a propagačnú činnosť. Zodpovedá za poskytovanie informácií o činnosti a postojoch Matice slovenskej vo vzťahu k matičnému hnutiu i širokej verejnosti. IÚ zabezpečuje prevádzku internetových médií, styk s verejnosťou a médiami, realizuje a koordinuje propagačné a reklamné aktivity a zároveň zodpovedá za mediálnu tvorbu. V roku 2025 pôsobili na útvare dvaja zamestnanci – tajomník Matice slovenskej Ján Seman a hovorkyňa Matice slovenskej Laura Hancová.

V hodnotenom roku IÚ na základe uzatvorených memoránd o spolupráci so základnými a strednými školami zabezpečovalo rozposielanie matičných periodík, tlačovín a ďalších propagačných materiálov spolupracujúcim školám. Hlavnými formami spolupráce boli realizácia náučných prednášok, rôznych foriem prezentácií, seminárov, divadelných scénok s osobitným dôrazom na aktuálne významné výročia, ako aj poskytovanie kníh a publikácií a pravidelné zasielanie historických dokumentov a reportáží vytvorených IÚ. Súčasťou spolupráce je aj ponuka exkurzií do historickej budovy Matice slovenskej (národná kultúrna pamiatka), spojených s odbornými popularizačnými výkladmi o dejinách Matice slovenskej, mesta Martin a Národného cintorína v Martine. Žiakom a študentom v rámci tejto spolupráce ponúkame jedinečnú možnosť stať sa súčasťou našich dejín aj prostredníctvom zľavneného zapožičania divadelných scenárov a historických kostýmov štúrovcov, československých legionárov a kostýmov z obdobia Slovenského národného povstania. Cieľom uvedených aktivít je prehlbovanie vzťahu mladej generácie Slovákov a Sloveniek k slovenskej štátnosti a upevňovanie ich národného povedomia.

K 31. 12. 2025 mal profil Matice slovenskej na sociálnej sieti Facebook takmer 12 000 sledovateľov. Takmer 50 % z nich patrilo do vekovej kategórie 35 až 54 rokov. Mimo územia Slovenska pochádzali sledovatelia facebookovej stránky prevažne zo Srbska a Českej republiky. Z hľadiska územného zastúpenia dominovali sledovatelia z Bratislavy, ktorí tvorili viac ako 36 %, nasledoval Martin s takmer 18 % a Košice s približne 13 % sledovateľov. Počet reakcií, uložení, komentárov, zdieľaní a odpovedí na náš obsah dosiahol takmer 80 000 interakcií. Zaujímavým ukazovateľom bol aj podiel používateľov, ktorí stránku nesledovali, no napriek tomu reagovali na jej obsah – tento podiel predstavoval takmer 43 %.

V roku 2025 bolo na facebookovom profile Matice slovenskej zverejnených približne 450 príspevkov (matičné vyhlásenia, stanoviská, odborné články, reportáže z matičných podujatí a aktivít, životopisy osobností, pripomienky výročí osobností a udalostí slovenských dejín, pozvánky na podujatia, odkazy na historické dokumenty a reportáže a ďalší obsah), pričom niekoľko stoviek príspevkov bolo publikovaných aj na sociálnej sieti Instagram. Počet prehraní alebo zobrazení nášho obsahu (reels, príspevky, príbehy a reklamné výstupy) predstavoval viac ako 2,6 milióna, z čoho viac ako 64 % tvorili zobrazenia používateľov, ktorí stránku nesledujú.

Najúspešnejším príspevkom bol facebookový status s odkazom na historický dokument venovaný bratom Mudroňovcom, ktorý dosiahol viac ako 280 000 zobrazení, videlo ho vyše 90 000 používateľov a zaznamenal viac ako 6 000 reakcií. Vďaka tomuto príspevku získala stránka 52 nových sledovateľov. Divácky najúspešnejším príspevkom bol status o odovzdaní Mimoriadnej ceny Matice slovenskej Darine Laščiakovej, ktorý videlo viac ako 117 000

používateľov a ktorý bol zároveň najkomentovanejším príspevkom v danom roku. Facebookovú stránku Matice slovenskej navštívilo v roku 2025 takmer 91 000 používateľov.

Matica slovenská má na platforme YouTube zriadený kanál s názvom TV Matica. K 31. 12. 2025 mal kanál takmer 4 200 odberateľov. V hodnotenom roku dosiahol počet zhliadnutí viac ako 283 000, pričom počet zobrazení miniatúr videí divákovi dosiahol hodnotu 1,2 milióna. V sledovanom období boli najsledovanejšie krátke videá (tzv. shorts), s ktorými začala Matica slovenská systematicky pracovať práve v roku 2025. Krátke video venované udalostiam obvinenia J. Jesenského z vlastizrady dosiahol viac ako 62 000 zhliadnutí. Medzi dlhodobo najpopulárnejšie patrí dokument venovaný Slovenskej republike rád a maďarskému boľševickému vpádu, ktorý si v roku 2025 pozrelo takmer 15 000 divákov a k 31. 12. 2025 dosiahol celkovo už približne 50 000 zhliadnutí. Ide o najsledovanejší dokument z produkcie IÚ.

Z historických dokumentov natočených v roku 2025 zaznamenal výrazný úspech dokument venovaný zrušeniu Matice slovenskej v roku 1875 a útokom na Maticu od obdobia Uhorska cez totalitné režimy až po súčasnosť, ktorý si od zverejnenia v novembri 2025 do konca roka pozrelo takmer 18 000 divákov. Obsah TV Matica je zameraný na prezentáciu matičnej činnosti prostredníctvom reportáží, promo videí, spotov, historických dokumentov, ako aj vyhlásení a stanovísk Matice slovenskej. Historické dokumenty sa venujú novým, odborne spracovaným a často unikátnym témam, ktoré dosiaľ neboli v slovenskom prostredí platformy YouTube spracované. YouTube kanál Matice slovenskej neslúži primárne ako komerčný alebo pravidelný obsahový kanál, ale predovšetkým ako archívna a dokumentačná platforma, na ktorej sú zaznamenávané podujatia, konferencie, spomienkové akcie a kultúrne aktivity. Matica slovenská nie je profesionálnym mediálnym producentom zameraným na tvorbu pravidelného obsahu pre algoritmy sociálnych sietí, ale národnou kultúrnou ustanovizňou, ktorej cieľom je uchovávanie a sprístupňovanie dokumentácie o svojej činnosti. Aj preto počet odberateľov nie je rozhodujúcim ukazovateľom dosahu, keďže kanál plní najmä archívnu, informačnú a historickú funkciu.

IÚ v roku 2025 vytvorilo niekoľko desiatok reportáží venovaných matičným akciám a podujatiam, národným osobnostiam, zabezpečilo tvorbu krátkych videospotov a promo videí a pripravilo aj viacero historických dokumentov. V roku 2025 boli natočené alebo zverejnené tieto historické dokumenty: Zrušenie Matice slovenskej Maďarmi v roku 1875 a útoky na MS od Uhorska cez totalitu po dnešok, Juraj Paška – matičiar a národovec, Dvojčatá na národnom nebi – bratia Pavol a Michal Mudroňovci.

Z matičných podujatí a aktivít, ktoré IÚ reportážne spracovalo, možno spomenúť napríklad video Pestrý kaleidoskop matičných podujatí v roku 2024, reportáž z oceňovania matičiarov in memoriam, ktorí sa zúčastnili v odboji a Slovenskom národnom povstaní, reportáž z občianskeho protestu proti aktivitám maďarskej spoločnosti Manevi SK a odstráneniu pamätnej tabule maršala Hadika, reportáž z medzinárodnej vedeckej konferencie Odkaz Šafárika a Kollára žije, reportáže z literárnych besied na Dolnej zemi a mnohé ďalšie. IÚ sa graficky podieľalo na tvorbe loga pri príležitosti vyhlásenia roku 2026 za Rok Viliama Paulinyho-Tótha, ako aj na tvorbe pozvánok, bulletinov a ďalších propagačných a audiovizuálnych materiálov.

V roku 2025 sme výrazne podporovali interakciu na sociálnych sieťach aj prostredníctvom nástrojov Meta Business Suite a zabezpečovali medializáciu matičných podujatí a aktivít. Pripravili sme tematické videospoty (reels, shorts) z významných návštev predstaviteľov vlády, štátnej správy a samosprávy v Matici slovenskej, z prezentácií nových knižných publikácií a ďalších matičných počinov. Hovorkyňa Matice slovenskej Laura Hancová sa

podieľala na redigovaní, čiastočne aj na výbere a jazykovej úprave článkov pre *Slovenské národné noviny*, ako aj na tvorbe matičnej grafiky (plagáty, bulletiny, pozvánky, brožúry a iné materiály).

V hodnotenom roku pokračovala spolupráca s regionálnymi médiami, najmä s dôrazom na mesto Martin ako sídlom Matice slovenskej. Výsledkom bolo pravidelné uverejňovanie reportáží z matičných podujatí v regionálnych televíziách a preberanie historických dokumentov z produkcie IÚ do ich vysielania. Pre oblastné strediská a miestne odbory Matice slovenskej po celom Slovensku sme pripravili projekt putovnej výstavy moderných grafík slovenských a matičných osobností, ktorý zaznamenal výrazný ohlas. Výstavu si pozrelo niekoľko tisíc študentov naprieč Slovenskom a dodnes je vystavovaná, pričom sa pripravuje aj ďalšia jej variácia. Dvanásť slovenských a matičných osobností prostredníctvom moderného grafického spracovania približuje svoj inšpiratívny životný príbeh mladej generácii. Matica slovenská vybrala nielen najznámejšie osobnosti, ale aj také, ktoré môžu svojimi životnými osudmi motivovať a inšpirovať súčasnú mladú generáciu.

Súčasťou činnosti IÚ bolo aj dopĺňanie faktov a informácií zo života národných osobností a historických udalostí do voľne dostupných internetových encyklopédií. V roku 2025 zverejnilo IÚ na webovej stránke www.matica.sk takmer 600 článkov, viac ako 2 400 fotografií a približne 350 pozvánok na matičné podujatia.

V danom roku musela Matica slovenská prostredníctvom IÚ reagovať na viaceré mediálne útoky a nepravdivé tvrdenia formou tlačových správ, vyhlásení a stanovísk. V mediálnom priestore sa opakovane objavovali polemiky o opodstatnenosti Matice slovenskej v 21. storočí, pričom viaceré médiá bez overenia faktov preberali stereotypné tvrdenia o údajnej nečinnosti Matice slovenskej, napriek tomu, že na oficiálnych komunikačných kanáloch Matice sú pravidelne zverejňované informácie o jej aktivitách.

Začiatkom roka sa Matica slovenská ohradila voči nepravdivým tvrdeniam bývalého ministra obrany a predsedu politickej strany Demokrati Jaroslava Nad'a o údajnej účasti atentátnika Juraja Cintulu na podujatiach Matice slovenskej. V máji Matica slovenská protestovala proti návrhu novely zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej, ktorý bol predložený do Národnej rady SR poslancami za Slovenskú národnú stranu. V tom istom období sa IÚ opakovane ohradilo voči medializovaným tvrdeniam poslanca Romana Michelka v súvislosti s novelou zákona o Matici slovenskej. V júli Matica slovenská protestovala proti konaniu maďarskej spoločnosti Manevi SK, ktorá napriek predchádzajúcemu písomnému súhlasu Krajského pamiatkového úradu Košice bez súhlasu Matice slovenskej odstránila a poškodila pamätnú tabuľu maršala Hadika. V októbri Matica slovenská vydala vyhlásenie k ďalšiemu návrhu novely zákona o Matici slovenskej, ktorý bol predložený skupinou poslancov NR SR a ktorý zasahoval do autonómie Matice slovenskej, keď okrem iného navrhoval oddialenie riadnych matičných volieb plánovaných na 8. novembra 2025 v rámci Valného zhromaždenia Matice slovenskej. Koncom roka bolo zverejnené stanovisko Matice slovenskej k pokusom o premenovanie Clementisovej ulice (prípád Vladimíra Clementisa). V priebehu roka IÚ reagovalo článkami, vyhláseniami a stručnými stanoviskami aj na viaceré mediálne výstupy blogerov, komentátorov, moderátorov či politikov, ktorí vo verejnom priestore opakovane prezentovali kritické alebo nepresné tvrdenia o Matici slovenskej.

6.2. Vydavateľstvo Matice slovenskej / Mgr. Ingrid Majeriková

Vydavateľstvo Matice slovenskej patrí medzi informačné pracoviská MS, je odborným pracoviskom na vydávanie neperiodických a periodických publikácií a merkantilu, hospodáriacim s prideleným rozpočtom z bežného transferu MK SR a získanými finančnými prostriedkami z grantov a od sponzorov. V roku 2025 pracovali vo VMS dvaja zamestnanci na plný úväzok – Mgr. Igor Sokolík na pozícii vedúceho redaktora a Mgr. Ingrid Majeriková na poste riaditeľky. VMS sa snažilo naplniť úlohy edičného plánu na rok 2025, schválené edičnou radou a pritom dodržať určený rozpočet a všetky pravidlá a princípy finančnej disciplíny. Matica slovenská mala aj v roku 2025 zamedzený prístup k dotáciám FPÚ na podporu literatúry.

Matica slovenská napriek tomu vydala 11 neperiodických publikácií (s rozsahom cca 3 670 norm. rkp. s.), spoluvydala 4 publikácie s iným subjektom, 2 nepravé periodiká, 5 periodík, 1 maľovanku, 1 pexeso a 2 publikácie v elektronickej podobe online. Okrem toho sme posúdili 9 publikácií s rozsahom cca 1 300 norm. rkp. s. a verejne uviedli do života 6 publikácií. V uvedenom výpočte nie sú zahrnuté periodiká *Slovenské národné noviny* a *Slovenské pohľady*, pretože tie sú prezentované v samostatných správach. Okrem spomenutých tlačovín Matica slovenská vydala niekoľko merkantilných tlačí (kalendáre, katalógy, pozvánky, ako aj materiály na Valné zhromaždenie MS).

Knižná produkcia Matice slovenskej bola distribuovaná prostredníctvom distribútorov: Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o., a jeho e-shopu www.vydavatel.sk, IKAR, PEMIC a Partner Technik, ako aj predávaná priamo cez kamenné kníhkupectvá: In-libri z Košíc, Svojet' z Bratislavy, Tatrwood Intercontinental, s. r. o., z Popradu a cez e-shop Slovenské učené tovarišstvo. V spolupráci so *Slovenskými národnými novinami* bol v máji 2025 zriadený na webovej stránke www.snn.sk/obchod nový e-shop, ponúkajúci výhradne publikácie z produkcie Matice slovenskej. V priestoroch Domu Matice slovenskej v Bratislave fungoval medzisklad, umožňujúci promptnejšie reagovať na potreby a záujmy trhu.

VMS v roku 2025 vytvorilo, okrem už od roku 2024 fungujúcej facebookovej a instagramovej stránky, aj vlastný youtubový kanál. Zintenzívnili sa tiež priamy kontakt s čitateľmi, či už prostredníctvom stretnutí v rámci podujatí organizovaných priamo VMS, alebo takých, na ktorých VMS participovalo.

V spolupráci s Krajským múzeom Matice slovenskej bol realizovaný vďaka podpore MZV a EZ SR a Inštitútu vzdelávania MS, n. o., projekt Literárnych besied na Dolnej zemi (Maďarsko, Rumunsko a Srbsko), ktorý prebiehal v prvej polovici roka 2025 (marec – jún). V rámci projektu sa detskí čitatelia mali možnosť počas tvorivých literárnych besied stretnúť s vybranými spisovateľmi a ilustrátorom spolupracujúcimi s VMS alebo Vydavateľstvom Matice slovenskej, s. r. o. Výrazným bonusom tohto projektu, okrem živého kontaktu so spisovateľmi a ilustrátorom, bola možnosť poskytnúť krajským deťom knihy z našej vydavateľskej dielne, ktoré im umožnili ďalej rozvíjať čitateľské zručnosti v jazyku svojich predkov. V rámci projektu bola vydaná aj on-line publikácia *Literárne besedy na Dolnej zemi. Spisovatelia na cestách. Pamätnica* a vytvorený polhodinový dokumentárny film uverejnený na TV Matica www.youtube.com/watch?v=t8aTJUW0kZo.

VMS iniciovalo a následne v spolupráci so Slovenským literárnym centrom a Ministerstvom kultúry SR realizovalo projekt 3 000 kníh pre krajanov. Knihy slovenských autorov z tzv. živého fondu z rôznych vydavateľstiev určené prevažne detskému čitateľovi sa dostali do školských knižníc (v Srbsku: Pivnica, Kovačica, Padina, Selenča, Laliť, Kulpin, Jánošík, Begeč; v Rumunsku: Nadlak, Bodonoš, Gemelčíčka, Nová Huta a v Maďarsku: Slovenský

Komlóš, Bekéšská Čaba). VMS v rámci projektu pomohlo položiť základy knižnice v mestečku Alešd, ktorú spravuje Demokratický zväz Slovákov v Rumunsku, kde bolo dodaných cca 500 knižných titulov rôzneho charakteru. Knihy si prevzali aj zástupcovia Spolku Slovákov v Poľsku či lektorka slovenského jazyka z univerzity v Užhorode.

Neperiodické publikácie

1. KAČALA, Ján. *Skladba slovenského jazyka*. Martin : Matica slovenská, 2025, 880 s. ISBN 978-80-8128-351-2.
2. PARENÍČKA, Pavol. *Matica slovenská v odboji a povstaní*. Martin : Matica slovenská, 2025, 264 s. ISBN 978-80-8128-337-6.
3. MADURA, Pavol (ed.). *Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023*. Martin : Matica slovenská, 2025, 384 s. ISBN 978-80-8128-336-9.
4. ŠTÚR, Ľudovít. *Nárečia slovenskuo alebo potreba písania v tomto nárečí*. Martin : Matica slovenská, 2025, 99 s. ISBN 978-80-8128-353-6.
5. HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2026*. Martin : Matica slovenská, 2025, 312 s. ISBN 978-80-8128-357-4.
6. PERNÝ, Lukáš – HORVÁTH, Ivan (ed.). *Novomeský & Horváth: Velikáni literatúry a politiky. Zo Senice do sveta*. Martin : Matica slovenská, 2025, 352 s. ISBN 978-80-8128-361-1.
7. PARENÍČKA, Pavol. *Pavol Jozef Šafárik. Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra*. Martin : Matica slovenská, 2025, 80 s. ISBN 978-80-8128-354-3.
8. HOSPODÁR, Michal. *Gréckokatolícke osobnosti v brázde Metodovej*. Martin : Matica slovenská, 2025, 144 s. ISBN 978-80-8128-350-5.
9. GEŠPER, Marián – PARENÍČKA, Pavol. *Matica slovenská v premenách času*. Martin : Matica slovenská, 2025, 168 s. ISBN 978-80-8128-360-4.
10. KOŇARIKOVÁ, Katarína (ed.). *Dlhé hľadanie domova. Pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Siráckého*. Martin : Matica slovenská, 2025, 140 s. ISBN 978-80-8128-359-8.
11. LEIKERT, Jozef. *Testament svedomia po rokoch. Rozhovor so spisovateľom Ladislavom Ťažkým*. Martin : Matica slovenská, 2025, 252 s. ISBN 978-80-8128-368-0.

Spoluvydania s inými subjektmi

1. MOSNÁKOVÁ-BAGLAŠOVÁ, Katarína. *Cez kľúčové ucho*. Báčsky Petrovec : Slovenský kultúrny klub – Martin : Matica slovenská, 2025, 51 s. ISBN 978-86-83042-07-4.
2. KUZMANOVIĆ, Nebojša. *K slovanskej rovnakosti*. Martin : Matica slovenská – Nový Sad : Archív Vojvodiny, 2025, 114 s. ISBN 978-80-8128-367-3.
3. MITTER, Jozef, SOJKA, Jaroslav, BARBORIČA, Corneliu. *Spomienky na básnika Ivana Kraska*. Martin : Matica slovenská – MO MS v Lukavištiach, 80 s. ISBN 978-80-8128-355-0.
4. STOLÁRIKOVÁ, Viera. *Moje srdce nohy má*. Martin : Matica slovenská – OÚ Hliník nad Hronom, 116 s. ISBN 978-80-8128-358-1.

Pexeso

JAKUBEK, Rastislav – LOMENČÍK, Július – ŽUMÁROVÁ, Jana. *Štúrovci. Slovenskí národní velikáni*. Martin : Matica slovenská, 2025. ISBN 858-80-09-38205-8.

Maľovanka

1. VÁLKA, Nina – MAJERIKOVÁ, Ingrid. *Cestovníček. Slovensko. Maľovanka*. Martin : Matica slovenská 2025, 20 s. ISBN 858-80-09-38207-2.

Elektronické publikácie online

1. VELIKÁ, Laura (ed.). *Ján Bodnár. Storočnica filozofa*. Martin : Kulturologicko-filozofický odbor Matice slovenskej, 2025, 364 s. ISBN 978-80-8128-365-9.

2. KOŇARIKOVÁ, Katarína – MAJERIKOVÁ, Ingrid (ed.). *Literárne besedy na Dolnej zemi. Spisovatelia na cestách. Pamätnica*. Martin : Matica slovenská 2025, 20 s. ISBN 978-80-8128-362-2.

Nepravé periodiká

1. BLANÁR, Dominik (ed.). *Historický zborník. Vedecký časopis o slovenských národných dejinách*. Martin : Matica slovenská, roč. 35, 2025, č. 1, 154 s. ISSN 1335-8723.

2. BLANÁR, Dominik (ed.). *Historický zborník. Vedecký časopis o slovenských národných dejinách*. Martin : Matica slovenská, roč. 35, 2025, č. 2, 172 s. ISSN 1335-8723.

Periodiká

1. *Slovensko – Národné spektrum. Odborný časopis Matice slovenskej*. Roč. 47, 2025. ISSN 0231-7303. – 4 čísla.

2. *Kultúra slova. Vedecko-popularizačný časopis pre jazykovú kultúru a terminológiu*. Roč. 59, 2025. ISSN 0023-5202. – 6 čísel.

3. *Hlas Matice. Občasník Matice slovenskej v Turčianskom Sv. Martine vydávaný v spolupráci s matičnými pracoviskami*. Roč. 8, 2025, č. 1. ISSN 2585-9927.

4. *Slovanský obzor. Informačný spravodajca Matice slovenskej pre slovanský svet a slovenské zahraničie*. Roč. 5, 2025. ISSN 2729-9570. – 1-2 (dvojčíslo).

5. KOŇARIKOVÁ, Katarína (ed.). *Slováci v zahraničí*. Martin : Matica slovenská, roč. 41, 2024, 192 s. ISBN 977-00-8100-600-0.

Merkantíl

1. MADURA, Pavol (ed.). *Národné výročia 2026. Týždenný stolový kalendár Matice slovenskej*. Martin : Matica slovenská, 58 s.

2. MADURA, Pavol. *Nástenný kalendár na rok 2026. Rok Viliama Paulinyho-Tótha*.

3. ŠKULA, Róbert. *Poézia jednoduchá a krásna ako matka*. Skladačka.

Prezentácie

1. Prezentácia vydavateľskej produkcie a putovnej výstavy Slovenské ženy v národnom hnutí počas vianočno-novoročného koledovania v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej v Poľsku v spolupráci so Spolkom Slovákov v Poľsku (5. 1. 2025).
2. Prezentácia publikácie Mateja Mindára Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti v Dome Matice slovenskej v Nitre (15. 1. 2025).
3. Prezentácia produkcie Vydavateľstva Matice slovenskej v Dome Matice slovenskej v Galante (23. 1. 2025).
4. Prezentácia produkcie Vydavateľstva Matice slovenskej v rámci konferencie V náručí jazyka konanej pri príležitosti Medzinárodného dňa materinského jazyka v Dvorane Ministerstva kultúry SR (20. 2. 2025).
5. Prezentácia publikácie Mateja Mindára Cesta k demokratickej slovenskej štátnosti v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove pri príležitosti Týždňa slovenských knižníc (6. 3. 2025).
6. Uvedenie knižnej novinky Jaroslava Dureca Dejiny zemského učiteľského Spolku (1919 – 1942) v Dome Matice slovenskej v Bratislave (19. 1. 2025).
7. Prezentácia knižnej produkcie Vydavateľstva MS na Gymnáziu P. Horova v Michalovciach (2. 4. 2025).
8. Prezentácia knižnej produkcie Vydavateľstva MS na Dolnozemskej veselici v Horných Salibách (17. 5. 2025).
9. Prezentácia knižnej produkcie Vydavateľstva MS v dvoch ZŠ vo Vranove nad Topľou v ZŠ na sídlisku II. a v ZŠ Bernolákova (17. 6. 2025).
10. Uvedenie do života knihy Jána Kačalu *Skladba slovenského jazyka* (Zichyho palác v Bratislave (19. 6. 2025).
11. Prezentácia knižnej publikácie *Pamäť národa* na Medzinárodnom krajanskom festivale Matice slovenskej v Martine (2. 8. 2025).
12. Prezentácia knižnej produkcie Vydavateľstva MS na I. ročníku Krajanského fóra v Univerzitnej knižnici v Bratislave (10. 9. 2025).
13. Prezentácia knižnej produkcie Vydavateľstva MS na zasadnutí Organizačného výboru súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko v Dome Matice slovenskej v Bratislave a organizačné zabezpečenie podujatia (11. 9. 2025).
14. Prezentácia knižnej produkcie Vydavateľstva MS na 10. ročníku Fatranského leteckého gulášu v Martine (20. 9. 2025).
15. Séria prezentácií knižnej produkcie VMS spojená s predstavením monografie *Pamäť národa* v Martine, Vranove nad Topľou, Liptovskom Mikuláši, Košiciach, Bratislave, Galante (september – október 2025).
16. Prezentácia knižnej publikácie Pavla Pareničku *Matica slovenská v odboji a Povstaní* vo Výborovni MS v Martine (29. 10. 2025).
17. Uvedenie do života knižnej novinky zborníka z konferencie *Novomeský & Horváth: Velikáni literatúry a politiky. Zo Senice do sveta* v Dome MS v Bratislave (16. 12. 2025).

6.3. Slovenské národné noviny / Mgr. Maroš Smolec

Slovenské národné noviny (SNN) vychádzali v roku 2025 ako dvojtýždenník. V redakcii pôsobil na poste šéfredaktora M. Smolec, zástupcom šéfredaktora bol E. Semanco, hlavným grafikom A. Račkovič a jazykovou redaktorkou na čiastočný úväzok A. Fričová. Na administratívnej pozícii pôsobila v prvom polroku Ľ. Rišiaňová, ktorú v druhom polroku nahradila referentka redakcie Nikola Gábrišová.

Autorské články v oblasti aktualít, publicistiky a komentárov pripravovali najmä I. Brožík, Ľ. Števko, M. Mindár a R. Hölcz. V oblasti zahraničnej politiky prispievali D. Kerný a R. Žgrada. V oblasti kultúry publikovali I. Válek, I. Krajčovič, L. Perný a A. Sláviková. Rozhovory a články zo zdravotníctva pripravovala E. Sisková. Reportáže a rozsiahlejšie publicistické materiály pripravovali M. Šimkulič, I. Válek, M. Časnocha a ďalší spolupracovníci. Rozhovory zabezpečovali najmä M. Mindár a I. Krajčovič. Športové články a rozhovory pripravoval V. Mezencev, ilustrácie A. Mišanek a Ľ. Kotrha. V druhom polroku 2025 zomrel dlhoročný autor Ľudovít Števko.

Obsahové zameranie SNN v roku 2025 reflektovalo významné výročia a celospoločenské témy. Matica slovenská vyhlásila rok 2025 za Rok zahraničných Slovákov. Táto skutočnosť sa premietla do tematického zamerania novín, najmä v súvislosti s Medzinárodným krajanským festivalom (Martin, 1. – 2. 8. 2025).

SNN sa venovali aj výročiam osobností štúrovskej generácie (210. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, výročia Viliama Šuleka, Samuela Bodorovského, Mikuláša Štefana Ferienčíka), 50. výročiu otvorenia tretej budovy Matice slovenskej v Martine, 80. výročiu oslobodenia Slovenska, 150. výročiu zastavenia činnosti Matice slovenskej a 180. výročiu vydania prvého čísla *Slovenských národných novín*.

Redakcia sa venovala aj aktuálnym spoločenským a legislatívnym otázkam, najmä diskusii o novele zákona o Matici slovenskej. V druhom polroku reflektovala Valné zhromaždenie Matice slovenskej a ďalšie matičné podujatia. SNN prinášali spravodajstvo, komentáre a analýzy k domácej aj zahraničnej situácii, vrátane vojny na Ukrajine, situácie na Blízkom východe a vývoja v európskom priestore. Publikované boli aj kultúrne a historické príspevky, reportáže z podujatí miestnych odborov Matice slovenskej a rubriky venované vzdelávaniu a literatúre.

Redakčnú radu tvorili: M. Gešper, M. Hanuska, P. Schvantner, P. Madura, V. Komora, J. Seman, P. Štrelinger.

SNN sa v roku 2025 tlačili v spoločnosti Neografia, a. s., Martin. Vychádzali ako dvojtýždenník v rozsahu 16 strán. Cena jedného čísla bola 1,10 €, ročné predplatné 26 €. V roku 2025 vyšlo 26 čísel.

Súčasťou novín bola príloha *Rodina a škola* (príloha pre výchovu a vzdelávanie), ktorá vyšla 4-krát; vedúcim prílohy bol Ľubomír Pajtinka. SNN vydávali aj samostatnú štvorstranovú prílohu *Orol tatranský* – prílohu pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť, ktorá vyšla 12-krát v rámci novín; hlavným redaktorom bol Július Lomenčík.

Celoročný náklad SNN bol približne 4 300 kusov na jedno číslo, rozsah 16 strán.

Databáza odberateľov sa priebežne aktualizovala. V priebehu roka dochádzalo k novým prihláseniam aj odhláseniam, pričom časť odhlášok bola spôsobená úmrtím odberateľov. Ku koncu roka 2025 bolo evidovaných 1 534 jednotlivých odberateľov, z toho 444 členských predplatiteľov, 11 zahraničných odberateľov a 126 viackusových odberov.

Distribúcia SNN prebiehala prostredníctvom predplatiteľov (Matica slovenská, Slovenská pošta), predajných miest a distribučných spoločností, ako aj prostredníctvom predajne Svojet v Bratislave.

Z adresára Matice slovenskej Slovensko sa ku dňu 31. 12. 2025 distribuovalo približne 2 100 kusov (+ 20 ks povinná rezerva). Z toho bolo 1 534 platených odberov, 120 kusov sa zasielalo bezplatne (povinné výtlačky, ministerstvá) a 444 kusov smerovalo miestnym odborom Matice slovenskej na základe zaplatených členských príspevkov. Do zahraničia sa distribuovalo 11 kusov.

Slovenská pošta odoberala približne 90 kusov (vrátane povinnej rezervy). Spoločnosť Mediaprint-KAPA zabezpečovala predaj v rozsahu 1 250 až 1 350 kusov. Na sekretariát Matice slovenskej v Bratislave sa dodávalo približne 150 kusov, ktoré sa využívali na predaj a potreby pracoviska.

Do Martina prichádzalo priamo zo spoločnosti Neografia približne 690 kusov, ktoré sa využívali pre potreby sekretariátu, archívu, Domu Jozefa Cígera Hronského, Členského ústredia, Vydavateľstva MS, s. r. o., Informačného ústredia, redakcie SNN a podujatí Matice slovenskej.

6.4. Slovenské pohľady / Mgr. Radoslav Žgrada

Slovenské pohľady (na literatúru, umenie a vedu) sú najstarším slovenským literárno-spoločenským časopisom. Riadi ich redakčná rada vymenovaná predsedom Matice slovenskej po prerokovaní v Predsedníctve MS. Za ich obsah zodpovedá šéfredaktor, ktorého na základe výberového konania vymenúva predseda Matice slovenskej. Redakčnú radu tvorili: Mária Bátorová, Boris Brendza, Etela Farkašová, Marián Gešper, Alexander Halvoník, Miroslav Holečko, Ľudovít Hološka, Jaroslav Chovanec, Peter Jaroš, Viliam Komora, Tomáš Korček, Július Lomenčík, Pavol Madura, Jozef Mihalkovič, Roman Michelko, Štefan Moravčík, Dana Podracká, Marián Polonský, Jaroslav Rezník, Vincent Šabík a Marián Tkáč.

V roku 2025 pracovala redakcia v zložení: šéfredaktor Radoslav Žgrada, zástupca šéfredaktora Lukáš Perný (do júna 2025), jazyková redaktorka Ingrid Skalická a grafická úprava Dáša Gažiová. Časopis prešiel od čísla 3-4/2023 na dvojmesačnú periodicitu, ktorá zotrvala aj pre celý ročník 2025. V časopise sa výrazne posilnil vedecký a spoločensko-kritický pilier periodika, ktorého poslaním bolo nielen prezentovať umenie a literatúru, ale reflektovať dobu, ktorú žijeme. Je to mimoriadne závažná úloha, keďže nemožno podceňovať zásadné zmeny, ktoré sa v spoločnosti dejú.

Aj v roku 2025 sme sa venovali tradičným tematickým okruhom: spoločenské vedy, literárna história, národná história, krásna literatúra, literatúra zahraničných Slovákov a výročiam významných osobností a zlomovým udalostiam kultúrneho a národného života. Titulnými príspevkami sme si pripomenuli Janka Jesenského, Mateja Bela, Pavla Jozefa Šafárika, Jozefa Cígera Hronského, Martina Kukučína a Emila Boleslava Lukáča. V rámci pripomienky 80. výročia ukončenia druhej svetovej vojny sme umožnili viacerým historikom priniesť príspevky na túto tému. Ďalej sme si pripomenuli jubileá J. Okáľa, Slovenských národných novín, S. Vozára, M. Figuli, E. Maróthy-Šoltésovej a mnohých iných. Pohľady nezabúdali ani na svoj literárny rozmer. Uverejnili sme ukážky prózy a beletrie viacerých etablovaných

slovenských autorov, nezabudli sme dať príležitosť aj začínajúcim tvorcom predovšetkým v poézii. Uverejňovali sme rovnako aj preklady beletrie od cudzojazyčných autorov – dôraz sme kládli na slovanských spisovateľov (Ukrajina, Poľsko, Bulharsko, Srbsko). Nechýbali ani tradičné rubriky, rozhovory, ako aj recenzie na aktuálne a zaujímavé knižné tituly. V recenziách sa snažíme vždy propagovať aj tituly z dielne Matice slovenskej. Každé číslo obsahuje výtvarný sprievod, kde sprostredkujeme tvorbu slovenských umelcov, za rok 2025 spomeňme aspoň Brigitu Lehoťanovú, Stanislava Harangozóa či renomovaného srbského fotografa Pavla Surového.

Slovenské pohľady patria medzi nepatrné množstvo etablovaných literárnych časopisov vychádzajúcich s pravidelnou periodicitou, držiac si relatívne stálu predplatiteľskú obec, ktoré si môžu dovoliť autorov aj honorovať. Cena za číslo je 3,50 € a ročné predplatné na Slovensku je 21,-€ (vrátane poštovného) pri šiestich číslach ročne. Vzhľadom na tradíciu a aktuálnosť by bolo vhodné s miernym skrátením rozsahu (v súčasnosti 160 strán) v budúcnosti prejsť znova na mesačnú periodicitu. Prevažnú časť odberateľov periodika tvoria práve stáli predplatitelia. Časopis sa tlačí v Neografii, a. s., v Martine.

Vedenie redakcie má za cieľ udržať výnimočné postavenie časopisu z minulosti aj pre súčasnú kultúrnu a odbornú verejnosť, udržať si priazeň čitateľov a osloviť aj mladšiu čitateľskú a autorskú obec, a to s menšími finančnými možnosťami. Úloha je to náročná všeobecne pre celosvetový trend, kedy dochádza k poklesu záujmu o printové médiá, ďalej nízkej informovanosti širšej kultúrnej verejnosti, polarizáciu spoločnosti a výraznému nezájmu vzdelávacích inštitúcií. Časopis udržiava pri živote fakt, že je dotovaný z verejných zdrojov poskytovaných Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky.

7. HOSPODÁRENIE MATICE SLOVENSKEJ

7.1. Finančno-ekonomický útvar Matice slovenskej / Ing. Jaroslav Gustiňák

Finančno-ekonomický útvar Matice slovenskej (FEÚ) v roku 2025 v súlade so svojím štatútom zabezpečoval vedenie kompletnej účtovnej, mzdovej a ekonomickej agendy Matice slovenskej vrátane štatistických zisťovaní, finančných prehľadov a ročného zúčtovania zdravotného poistenia. V rámci programu na podporu miestnej a regionálnej kultúry zabezpečoval administráciu interných dokladov ku všetkým podporeným projektom, čerpanie finančných prostriedkov a kontrolu ich vyúčtovania. Pracovníci útvaru sa podieľali na inventarizácii majetku, záväzkov a pohľadávok Matice slovenskej ako členovia inventarizačných komisií, pripravovali podklady pre inventarizáciu a zabezpečovali metodickú pomoc pri spracovaní zápisníc čiastkových komisií.

Začiatkom roka 2025 FEÚ pripravil návrh rozpočtu Matice slovenskej na rok 2025 a rozpis dotácie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v súlade so zmluvnými podmienkami jej použitia. Do 15. marca 2025 zabezpečil vyúčtovanie dotácie Ministerstva kultúry SR za rok 2024, ako aj vyúčtovanie všetkých grantových projektov podporených ministerstvom. V prvom štvrťroku boli zároveň dočerpané a vyúčtované finančné prostriedky z dotácie za rok 2024.

V priebehu prvého štvrťroka boli realizované práce súvisiace s účtovnou závierkou Matice slovenskej za rok 2024, podaním daňového priznania a spracovaním Správy o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2024. FEÚ pripravil podklady pre rokovanie Dozorného výboru Matice slovenskej, Výboru Matice slovenskej a ďalších orgánov, vrátane návrhu na schválenie účtovnej závierky a vysporiadanie hospodárskeho výsledku.

Na základe podkladov jednotlivých redakcií zabezpečoval útvar spracovanie autorských honorárov pre periodické a neperiodické publikácie Matice slovenskej vrátane súvisiacich odvodov. Priebežne zabezpečoval čerpanie grantových prostriedkov v súlade s uzatvorenými zmluvami, čerpanie účelovej dotácie zo štátneho rozpočtu, kontrolu plnenia rozpočtu jednotlivých pracovísk, realizáciu finančných transferov pre oblastné pracoviská Matice slovenskej, spracovanie platieb z členských príspevkov, evidenciu odbytu knižných titulov a vyúčtovanie pracovných ciest.

Počas celého roka FEÚ zabezpečoval komplexnú mzdovú agendu zamestnancov Matice slovenskej. Napriek obmedzeným finančným možnostiam a rastúcim nárokom na ekonomickú a administratívnu agendu sa podarilo zabezpečiť plynulý chod pracoviska a vytvoriť predpoklady pre stabilné fungovanie organizácie aj v nasledujúcom období.

Významnou zmenou bolo zaradenie Matice slovenskej od 1. januára 2024 do sektora verejnej správy podľa rozhodnutia Štatistického úradu SR. Z tejto skutočnosti vyplynuli nové povinnosti v oblasti finančného výkazníctva, rozpočtovania a poskytovania údajov z účtovníctva pre potreby hodnotenia plnenia rozpočtu subjektu verejnej správy. V roku 2025 sa preto naplno prejavili zvýšené požiadavky na evidenciu príjmov a výdavkov podľa rozpočtovej klasifikácie, zdrojov financovania, ekonomickej klasifikácie a ďalších ukazovateľov vyžadovaných Ministerstvom financií SR.

V súvislosti s týmito zmenami bolo potrebné zabezpečiť registráciu Matice slovenskej v informačnom systéme Datacentrum, rozšíriť funkcionality ekonomického systému Softip,

doplniť nové číselníky podľa klasifikácie COFOG a rozpočtovej skladby a nastaviť systém rozpočtovania tak, aby bolo možné v stanovených termínoch predkladať mesačné, štvrťročné a ročné finančné výkazy.

V oblasti personálneho zabezpečenia útvaru došlo v apríli 2025 k zmene na pozícii hlavného účtovníka po odchode jedného zamestnanca z pracovného pomeru. Následné prijatie nového zamestnanca si vyžiadalo zvýšené nároky na organizáciu práce a stabilizáciu činnosti útvaru, pričom do konca roka sa podarilo zabezpečiť jeho plynulé fungovanie.

7.2. Technicko-investičný útvar Matice slovenskej / Elena Dancziová

Technicko-investičný útvar (TIÚ MS) plní úlohy v oblasti správy hmotného a nehmotného majetku, inventarizácie, obnovy nehnuteľného majetku MS, zabezpečenia prevádzky a chodu pracovísk a osobitných činností. Vo svojej konkrétnej činnosti sa riadi štatútom, ktorý vydáva predseda Matice slovenskej. Na jeho čele je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva predseda Matice slovenskej po prerokovaní so správcom.

Personálne zabezpečenie TIÚ: riaditeľ TIÚ Elena Dancziová; zamestnanci: Vladimír Janek (živnostník), Marcela Hrdinová (referent expedície, PO, BOZP a CO), Ján Hatara (domovník, vodič, údržbár), Lukáš Havlík (domovník, vodič, údržbár, zastupovanie podateľne a pošty), Serafína Jandurová (upratovačka).

Náplň činnosti útvaru:

- a) Obnova nehnuteľného majetku (stavebné investície), komunikácia s príslušnými úradmi a výkon stavebného dozoru.
- b) Správa hmotného a nehmotného majetku vrátane inventarizácie, nájomných vzťahov, údržby, opráv a poistenia; zabezpečenie prevádzky telekomunikačných sietí.
- c) Evidencia majetku organizácie (drobný, dlhodobý hnutel'ný a investičný majetok) vrátane vedenia v systéme CEM.
- d) Osobitné činnosti (prevádzka služobných vozidiel, ich servis, ochrana objektov, upratovanie).
- e) Evidencia zákaziek s nízkou hodnotou (ÚVO).
- f) Zadávanie podlimitných zákaziek prostredníctvom EKS.
- g) Zabezpečenie agendy BOZP, CO a PO.
- h) Správa a prevádzka Rekreačného zariadenia MS Santovka vrátane štatistických výstupov.
- i) Revízie objektov a odstraňovanie zistených závad.
- j) Evidencia objednávok a ich zverejňovanie.
- k) Organizovanie verejno-obchodných súťaží pri nakladaní s majetkom.
- l) Vypracovanie znaleckých posudkov a geometrických plánov.

Činnosť TIÚ v roku 2025

- Odstránenie havarijného stavu – kompletná rekonštrukcia obvodového sokla budovy, DMS Žilina (25 657,80 €).
- Odstránenie havarijného stavu – statická oprava balkóna a fasády, DMS Spišská Nová Ves (36 781,92 €).
- Výroba obrazu Ľ. Štúr na uhorskom sneme (150 €).

- Výmena sanitárnej techniky – Dom J. C. Hronského (339 €).
- Výmena žalúzií, DMS Galanta (850 €).
- Stavebné opravy, DMS Galanta (510 €).
- Prekládka a čistenie pamätnej tabule, SOŠ Vranov nad Topľou (688,80 €).
- Výroba a osadenie pamätnej tabule J. Sirácky, Bratislava (762,60 €).
- Rámovanie obrazov, II. budova MS (1 898,48 €).
- Záhradnícke služby (4-krát), II. budova MS (860 €).
- Výroba a osadenie podstavca pod bustu J. Bulík (2 250 €).
- Výroba a osadenie busty J. Bulík (5 000 €).
- Výroba a osadenie pamätnej tabule L. Štúr, Bratislava (920 €).
- Prenájom multifunkčného ihriska, Medzinárodný krajanský festival (30 €).
- Prenájom cisterny, Medzinárodný krajanský festival (52,66 €).
- Vypracovanie projektovej dokumentácie pre uzáveru ulíc, prenájom a osadenie značenia, Medzinárodný krajanský festival (387,20 €).
- Prenájom prenosného oplotenia a TOI TOI zariadení, Medzinárodný krajanský festival (1 100 €).
- Zapožičanie pivných setov a lavičiek, Medzinárodný krajanský festival (1 680 €).
- Čistenie odpadov – príprava na Medzinárodný krajanský festival (300 €).
- Zabezpečenie kvetinovej výzdoby, VZ MS (320 €).
- Úprava prenosných zásuvkových skriniek (576,30 €).
- Oprava sociálnych zariadení, Grösslingova 23, Bratislava (75,57 €).
- Odstránenie havarijného stavu – sociálne zariadenia, Grösslingova 23, Bratislava (250 €).
- Odstránenie havarijného stavu – oprava strechy humna, kaštieľ Necpaly (1 636 €).
- Odstránenie havarijného stavu – výmena radiátorových ventilov, Matičný dom (1 962,80 €).
- Výroba a rámovanie obrazu Mudroňovci (147,60 €).
- Výroba a rámovanie obrazov Vongrej, Paška (295,20 €).
- Vyhotovenie znaleckého posudku, Dunajská 18, Bratislava (998 €).
- Zabezpečenie inzercie v rámci VOS, Dunajská 18, Bratislava (1 222,62 €).
- Maliarske práce, Grösslingova 23, Bratislava (2 611,29 €).
- Pokládka kobercov, Grösslingova 23, Bratislava (1 435,41 €).

7.3. Šatnica Matice slovenskej / Alena Hrušková

Chod Šatnice, požičovne krojov a kostýmov, zabezpečovali v roku 2025 celkovo tri pracovníčky (z toho jedna vedúca) a jedna pracovníčka na dohodu, ktorá vypomáhala 2 dni v týždni po 5 hodín. Pracovníčky zvládli k spokojnosti priebežne všetky úlohy a požiadavky klientov.

Tržby za rok 2024 boli 29 243,00 €. Tržby boli v plnej výške odovzdané MS, v zmysle zákona sme účtovali cez registračnú pokladňu. Na reprezentačné účely MS sme zadarmo požičali kostýmy a kroje v sume 2 045 €. V roku 2025 sme zrealizovali 643 výpožičiek – dodacích listov.

Požičovňa kostýmov a krojov spravuje a ponúka zákazníkom do 1 800 krojových ženských, mužských a detských kompletov z vyše 40 regiónov Slovenska, viac ako 900 dámskych a pánskych dobových kostýmov, 300 karnevalových kostýmov pre ženy a mužov, 500 detských karnevalových kostýmov, divadelné rekvizity a doplnky a 300 pánskych, dámskych, dobových a karnevalových parochní. Pracovníčky odborne poradili pri výbere krojov a kostýmov, rezervovali, vydali a spätne preberali vypožičané kostýmy.

Rok 2025 bol úspešný. Požičiavali sme kroje a kostýmy na svadby, veselice, rodinné oslavy, firemné večierky, školské besiedky, výročné sprievody obcí a miest, MDD, letné tábory, Mikuláša, koledy, karnevaly... Podporovali sme ochotnícke divadlá, požičiavali sme im scenáre, kroje, kostýmy a rekvizity (Žabokreky, občianske združenie Dedičstvo Slovanov, MO MS Liptovský Mikuláš, Strečno, Národné divadlo Terchová, Naše divadlo Košice).

Podpora tradičných kalendárnych podujatí ako fašiangy je premietnutá do dlhoročnej spolupráce so záujmovými združeniami s OÚ a mestami: obecné úrady – Valča, Príbovce, Rakovo, Blatnica, Belá – Dulice, Trnovo, Mošovce, Lipovec, Terchová, Malá Lehota, Varín, Istebné, Kľačany, Slovenské Pravno, Horný Hričov, Párnica, Sučany, Turany, Turčianske Kľačany, Liptovská Sielnica, Stránske, Jaseno, Rakša, Žabokreky.

Pokračovala spolupráca s občianskymi združeniami, domovmi sociálnych služieb, centrami voľného času, cirkevnými a kresťanskými zariadeniami. Naše služby využili na charitatívne podujatia aj školy, centrá voľného času a múzeá. DSS Lipovec, DSS Medik, DSS Ľadoveň Martin, ABC Martin, OZ Partnerstvo Terchová, SDM Poprad – Tatry, Turčianska knižnica Martin, CVČ POHODA Kysucké Nové Mesto, Permon, Sučany, Turany, Blatnica, Valča, Belá, Košťany nad Turcom, Lipovec, Terchová, Hvozdnica, Dolný Kubín, Spojená evanjelická škola Martin, ZŠ Bellamos Martin, Diviaky, Valča, Lipovec, Vrútky, Drážkovce, Kláštor pod Znievom, kúpele Brusno, Turčianske Teplice, múzeá – Pohronské múzeum v Novej Bani, Považské múzeum v Budatíne, SNM Martin. Folklórne súbory – Kysučan, Ďatelinka, Vienok, Turiec. Obnovila sa spolupráca s mestom Martin a kultúrnou scénou Martin.

Výstava – 2. 8. 2025 Matičné slávnosti v Martine. Prezentovali sme kroje zo zbierok Šatnice MS – Piešťany, Hlboké, Turiec, Hontianske Tesáre, Oščadnica, Horná Nitra, Dobrá Niva a Liptovská Lužná.

V roku 2025 sme doplnili historické uniformy dobrovoľníkov, ktoré sme ušili podľa predlohy dobrovoľníkov z roku 1848. Predlohou nám bol obraz Martina Benku: Ľudovít Štúr ako vodca povstalcov a obraz Petra M. Bohúňa: Portrét Janka Francisciho. Pomohla nám aj návšteva SNM – Múzea Slovenských národných rád v Myjave. Obnovili sme detské kroje – Piešťany a Heľpu.

Počas celého roka k nám chodili na exkurziu žiaci základných škôl a členovia miestnych odborov MS a DSS.

Podľa požiadaviek zákazníkov sme dopĺňali a udržiavali inventár krojových a dobových súčastí. Veľký dôraz bol kladený na pravidelnú údržbu a hygienu odevných súčastí a doplnkov po ich vrátení. Šatnica zabezpečuje pranie a žehlenie uterákov a posteľnej bielizne pre MS.

O služby Požičovne krojov a kostýmov v roku 2025 bol veľký záujem z celého Slovenska. Šatnica je garantom zachovania, obnovy a udržania originality tradičného ľudového odevu. Upozorňujem, že obnova krojov našej zbierky je potrebná pre zachovanie plnohodnotnej prevádzky Šatnice v nasledujúcich rokoch.

8. PRIDRUŽENÉ SUBJEKTY MATICE SLOVENSKEJ

8.1. Neografia, a. s. / Ing. Dalibor Steindl

V roku 2025 pracovali orgány spoločnosti Neografia, a. s., v nasledovnom zložení. Predsedom Dozornej rady bol JUDr. Marián Gešper, PhD., jej členmi boli PhDr. Martin Fejko a Bc. Juraj Javor.

Predstavenstvo spoločnosti tvorili Mgr. Marek Hanuska ako predseda, Mgr. Maroš Smolec ako podpredseda do 6. 10. 2025 a členovia Bc. Marek Nemec (do 1. 6. 2025), Mgr. Vlastimil Uhlár (do 1. 5. 2025), Ing. Jozef Makariv (do 1. 4. 2025) a Mgr. Michal Tkáč.

Generálnym riaditeľom spoločnosti bol Mgr. Michal Tkáč, finančným riaditeľom Ing. Dalibor Steindl, MBA, obchodným riaditeľom Ing. Štefan Topľanský do 31. 1. 2025 a výrobnými riaditeľmi Vlastimil Jagnešák do 31. 8. 2025 a následne od 6. 10. 2025 Bc. Juraj Javor.

Spoločnosť NEOGRAFIA, a. s., patrí medzi významné slovenské polygrafické podniky s mimoriadne silnou historickou väzbou na mesto Martin a slovenské kultúrne prostredie. Je priamym pokračovateľom viac ako 150-ročnej tlačiarenskej tradície, ktorej korene siahajú do roku 1869, keď bol v Martine založený Knihtlačiarsky účastinársky spolok. Táto tradícia je úzko spätá s rozvojom slovenskej vzdelanosti, knižnej kultúry a národného povedomia.

Neografia pôsobí ako akciová spoločnosť so sídlom na Sučianskej ulici v Martine-Priekope. Hlavným predmetom jej činnosti je vydateľská činnosť, polygrafická výroba a knižárske práce. Podnik sa dlhodobo špecializuje najmä na výrobu kníh, časopisov, katalógov a ďalších tlačových produktov pre domácich i zahraničných zákazníkov. Jeho osobitnou hodnotou je schopnosť poskytovať komplexné služby – od predtlačovej prípravy cez samotnú tlač až po knižárske spracovanie, povrchové úpravy, balenie a logistiku.

Rok 2025 bol pre Neografiu jedným z najnáročnejších období v novodobej histórii spoločnosti. Podnik čelil nepriaznivým trhovým podmienkam, ktoré zasiahli celý európsky polygrafický sektor. Najvýraznejším faktorom bol pokračujúci pokles dopytu po periodickej tlači, spôsobený digitalizáciou médií, zmenou čitateľských návykov a rastúcim tlakom na ceny a marže v tlačiarenskom odvetví. Tento vývoj sa prejavil znížením celkových tržieb spoločnosti.

Napriek týmto okolnostiam si Neografia zachovala svoju výrobnú kontinuitu, kľúčové know-how a významnú zákaznícku základňu. V roku 2025 zostal podnik výrazne exportne orientovaný. Z celkových tržieb približne 20,1 mil. eur pochádzalo zo zahraničných trhov približne 16,44 mil. eur, čo predstavovalo takmer 82 %. Najvýznamnejšími trhmi boli Veľká Británia, Nemecko, Slovensko, Česká republika, Holandsko, Rakúsko a Belgicko. Táto geografická diverzifikácia potvrdzuje, že Neografia si aj v krízovom období udržala postavenie relevantného európskeho dodávateľa polygrafických služieb.

Významnou zmenou v roku 2025 bol posun v produktovej štruktúre. Najdôležitejším pilierom podnikania sa stala tlač kníh, ktorej podiel na tržbách vzrástol zo 62,2 % v roku 2024 na 74,5 % v roku 2025. Knižná tlač sa tak potvrdila ako najodolnejší segment podnikania spoločnosti. Neografia sa v tejto oblasti zameriava najmä na náročné publikácie, umelecké monografie, atlasy, encyklopédie, kuchárske knihy, detské knihy a prémiovú beletriu. Ide o segment, v ktorom fyzická kniha naďalej predstavuje významnú kultúrnu a estetickú hodnotu.

Naopak, segment katalógov a reklamných materiálov v roku 2025 výrazne poklesol. Podiel časopisov zostal relatívne stabilný, hoci spoločnosť ku koncu roka 2025 ukončila stratovú rotačnú tlač a výrobu sústredila na hárkový ofset. Toto rozhodnutie bolo jedným z kľúčových reštrukturalizačných opatrení. Ukončenie rotačnej tlače znížilo objem výroby, ale zároveň výrazne zlepšilo nákladovú štruktúru podniku, predovšetkým v oblasti spotreby energií.

V roku 2025 spoločnosť prijala sériu stabilizačných opatrení. Patrili medzi ne najmä ukončenie stratovej rotačnej prevádzky, optimalizácia personálnych nákladov, znižovanie servisných nákladov a sústredenie výroby na efektívnejšie technologické kapacity. Od novembra 2025 do apríla 2026 bolo postupne ukončených 80 pracovných pomerov, pričom opatrenia boli realizované tak, aby bola zachovaná kontinuita výroby a plnenie zákaziek. Mesačný efekt personálnej optimalizácie bol vyčíslený na viac ako 134 tis. eur, čo predstavuje projektovanú ročnú úsporu viac ako 1,6 mil. eur.

Dôležitým prvkom zostala technologická základňa spoločnosti. Neografia disponuje komplexným vybavením pre kvalitnú hárkovú tlač a knižársku spracovanie. Po ukončení rotačnej tlače sa výroba sústredila na hárkový ofset, ktorý je vhodný na kvalitné publikácie, farebne náročné knihy a zákazky s vyššou pridanou hodnotou. Spoločnosť poskytuje viaceré typy väzieb vrátane mäkkej, šitej, lepenej, pevnej tvrdej a flexo väzby. K jej službám patria aj špeciálne povrchové úpravy ako laminácia, UV lak, razba a fóliovanie.

Neografia si zároveň udržiava dôležité medzinárodné certifikácie, ktoré sú predpokladom spolupráce so zahraničnými vydavateľmi. Ide najmä o certifikáty v oblasti riadenia kvality, environmentálneho manažérstva, udržateľného pôvodu drevnej suroviny, bezpečnosti práce a spoločenskej zodpovednosti. Certifikácie FSC® a PEFC™ majú pre európsky knižný trh osobitný význam, pretože potvrdzujú zodpovedný prístup k používaniu papiera a lesných zdrojov.

Rok 2025 vyústil do začatia reštrukturalizačného procesu, ktorý bol povolený 19. decembra 2025. Cieľom reštrukturalizácie je zachovať podstatnú časť prevádzky, stabilizovať záväzky a vytvoriť podmienky na ďalšie fungovanie podniku. Z dostupných podkladov vyplýva, že jadro spoločnosti – výrobná kapacita, odborný personál, zákaznícke vzťahy, exportné trhy a technologické vybavenie – zostáva funkčné.

Pre Maticu slovenskú má Neografia osobitný význam nielen ako obchodná spoločnosť, ale aj ako nositeľ historickej tlačiarenskej tradície v Martine. Jej existencia je spätá s kultúrnou pamäťou mesta, s dejinami slovenskej knihy a so širším národným kultúrnym kontextom. Zachovanie spoločnosti preto nemožno vnímať iba ekonomicky. Má aj regionálny, kultúrny a spoločenský rozmer.

Záverom možno konštatovať, že rok 2025 bol pre Neografiu rokom zásadnej skúšky. Spoločnosť sa ocitla pod silným tlakom trhu, no zároveň prijala opatrenia smerujúce k ozdraveniu a zachovaniu výroby. Budúcnosť podniku bude závisieť od úspešnosti reštrukturalizácie, stabilizácie zákazníckych vzťahov, schopnosti rozvíjať knižnú tlač a od efektívneho riadenia nákladov. Napriek náročnej situácii zostáva Neografia významným symbolom martinskej polygrafickej tradície a dôležitou súčasťou slovenského kultúrneho a vydavateľského priestoru.

8.2. Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o. / Ing. Mária Zjavková

Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o. (VMS), je stopercentnou dcérskou spoločnosťou Matice slovenskej, založenou v roku 2004.

Konateľmi spoločnosti boli v roku 2025 Mária Zjavková, Viliam Komora a Ingrid Majeriková. Dozorná rada pracovala v zložení Martin Hajník (predseda), Jaroslav Chovanec, Martin Gallík a Pavol Madura.

V roku 2025 Vydavateľstvo Matice slovenskej pokračovalo vo vydavateľskej, propagačnej a obchodnej činnosti na knižnom trhu. Prevádzkovalo internetové kníhkupectvo vydavatel.sk a kamenné kníhkupectvo na Ulici M. R. Štefánika 25/A v Martine. Predpokladané tržby spoločnosti dosiahli približne 690 000 eur. Významným úspechom bolo získanie rekordnej podpory z Fondu na podporu umenia vo výške 61 000 eur.

V priebehu roka vydavateľstvo publikovalo 15 nových knižných titulov a zabezpečilo dve dotlače úspešných publikácií. Dotlače boli realizované pri tituloch *Najkrajšie slovenské povesti* a *Napokon iba láska*.

Medzi nové vydania patrili publikácie *Orava v povestiach*, J. M. Hurban – kreslený príbeh odvážneho štúrovca, *Z okolia Marcelovho hradu*, *Slnčový strom*. Rómske rozprávky, *Timrava – gazdiná z Polichna*, *Štefan Krčméry*. Medzi osobnou slobodou a spoločenskou povinnosťou, *Paneláci dobrí vtáci*, *Kade-tade po Halinde*, *Svadby žiab a tance hadov*, *Ako žije muflón lesný*, *Mačka divá – lovec špecialista*, *Niečo si želaj*, *Dobrodružstvá psíka Beríka*, *Sme samý lepší chlap* a *Hviezdolapka*. Mimoriadnym úspechom bolo získanie ocenenia Grand Prix v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2025 pre publikáciu *Hviezdolapka*.

Významnou časťou činnosti bola aj príprava učebníc podľa nového štátneho vzdelávacieho programu. Vydavateľstvo pripravovalo učebnicu *Slovenský jazyk pre 2. ročník* a *Čítanku pre 2. ročník* základných škôl. Učebnica slovenského jazyka získala schvaľovaciu doložku Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. Pri čítanke bolo ku koncu roka ukončené odborné posudzovanie a vydavateľstvo očakávalo vydanie schvaľovacej doložky.

V roku 2025 získalo vydavateľstvo z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti SR podporu vo výške približne 13 000 eur na rozvoj elektronických kníh. Súčasťou projektu bolo zavedenie predaja elektronických publikácií prostredníctvom internetového obchodu. V závere roka bol spustený predaj elektronických kníh iných vydavateľov a od roku 2026 sa predpokladá postupné zaradenie elektronických titulov z produkcie Vydavateľstva Matice slovenskej.

8.3. Inštitút vzdelávania Matice slovenskej, n. o. / Mgr. Pavol Mihál

Inštitút vzdelávania MS (ďalej IV MS, n. o., alebo organizácia) bol založený Zakladacou listinou 12. 4. 2011 a na základe rozhodnutia Obvodného úradu Bratislava zapísaný 21. 4. 2011 do registra neziskových organizácií pod číslom registrácie OVVS-13295/342/2011-NO. Inštitút vzdelávania Matice slovenskej, n. o., je samostatná právnická osoba – nezisková organizácia, ktorej jediným zakladateľom je MS.

V zmysle zakladacej listiny, štatútu inštitútu a jeho príloh ako nezisková organizácia poskytuje všeobecne prospešné služby v oblasti tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy a prezentácie duchovných a kultúrnych hodnôt:

1. organizuje semináre, školenia, kurzy, prezentácie v súlade s cieľmi a programom MS

a so zameraním na rozvoj národného kultúrneho dedičstva,

2. organizuje kultúrne a spoločenské podujatia, súťaže, výstavy s vyššie uvedeným zameraním,
3. spolupracuje s ďalšími subjektmi aj na medzinárodnej úrovni a rozvíja túto spoluprácu.

V nadväznosti na uvedené body bude inštitút uskutočňovať tieto ďalšie činnosti:

- analýzy, rozbor, prieskumy, spracovanie a realizáciu projektov s cieľom získavať finančné prostriedky z rôznych fondov,
- výskum, vývoj, vedecko-technické služby, informačné služby, ako aj poskytovanie informácií prostredníctvom internetu a tlačovín.

Nezisková organizácia poskytuje aj ďalšie služby v oblasti výskumu, vývoja, vedecko-technických služieb a informačných služieb a v oblasti podpory regionálneho rozvoja a zamestnanosti. IV MS, n. o., môže zverejňovať uvedené odborné informácie prostredníctvom drobných tlačovín. V období do 31. 12. 2025 nezisková organizácia nezamestnávala žiadnych zamestnancov. Výročná správa bola prerokovaná a schválená Správnou radou IV MS, n. o., 24. 3. 2026.

Orgánmi Inštitútu vzdelávania MS, n. o., v zmysle platnej legislatívy sú správna rada, riaditeľ a revízor. Vnútorný systém pôsobenia inštitútu je riadený štatútom a internými aktmi riadenia. Členov správnej rady navrhuje zakladateľ. Členov správnej rady volí a odvoláva správna rada.

Počas roka 2025 nenastali zmeny v zložení orgánov neziskovej organizácie.

Orgány neziskovej organizácie v roku 2025 pôsobili v tomto zložení:

predseda správnej rady – ThLic. Mgr. Viliam Komora. PhD.,

členovia správnej rady – Mgr. Marek Hanuska, Mgr. Marek Nemec,

revízor – Ing. Jaroslav Gustiňák,

riaditeľ neziskovej organizácie – Mgr. Pavol Mihál.

V prvých kvartáloch roka 2025 sa Inštitút vzdelávania MS zameral na propagáciu, prezentáciu a aktívny prístup k získaniu podielovej dane od rôznych subjektov, teda darcov. V priebehu roka 2025 zorganizoval viacero kultúrno-spoločenských podujatí v spolupráci s viacerými subjektmi MS i mimo nej. V roku 2025, ako aj v ostatných rokoch spolupracuje pri napĺňaní poslania IV MS, n. o., so subjektmi MS z celého územia Slovenskej republiky. Môžeme spomenúť spoluprácu s miestnymi odbormi Matice slovenskej Brezno, Holíč, Janíkovce, Polichno, Štúrovo, Trnava, Veľká Paka, Zvolenská Slatina, Želiezovce, Žarnovica, Bratislava-Rača, Levice, Tornaľa, Ivanka pri Nitre, Ružinov. Spolupráca so samosprávami Kuklov, Zvolenská Slatina, Uhrovec.

V rámci spolupráce s miestnymi odbormi Matice slovenskej (ďalej MO MS), Maticou slovenskou, samosprávami a inými subjektmi sme podporili a zorganizovali podujatia s názvom 180. výročie od založenia Slovenských národných novín, Národné matičné slávnosti na Devíne, podporili aktivity na údržbu pamätných miest, podujatia na ukončenie Roka Ľudovíta Štúra s odkazom na jeho väzby na Záhorie, Spomienkové podujatia k výročiam Ferdinanda Jurigu, Antona Pulanicha, Martina Čulena a Pavla Blahu, Pamätný

deň Matice slovenskej, Šachový turnaj pre deti, mládež i dospelých, Koncert sv. Cyrila a sv. Metoda, Stretnutie s osobnosťami matičného života v Brezne, Obnova hrobového miesta Michalovi Holnapymu (Moringer), Otváranie studničky Timrava, čistenie starého polichňanského cintorína, revitalizáciu rodného domu Timravy a jeho okolia, fotografickú súťaž Polichno okom fotografa, Annabál, streleckú súťaž O putovný pohár MO MS Polichno, rozlúčku s letom, súťaž o najlepší ovocný koláč, výtvarnú súťaž Maľujeme Timravu, literárno-turistický pochod Timravin chodník, Chotármi k prameňu – motorkársky zraz po stopách Timravy, Račiansky jahodový kvet 2025, Kultúrno spoločenské podujatia v týždni Ľudovíta Štúra pre žiakov a študentov škôl mesta Štúrovo, ako aj pre širokú verejnosť, Stretnutie spevokolov a speváckych zborov v obci Ilok, Chorvátsko, Oslavy P. J. Šafárika v Tornali, V. ročník folklórneho festivalu vo Veľkej Pake, zájazd na divadelné predstavenie pre členov MO MS Želiezovce, 20. ročník Nočných veršov promenád, odhalenie pamätnej tabule Karolovi Stuckovi, historický sprievod – vernej dobovej imitácie historickej udalosti Príchod misie Konštantína a Metoda do Nitry a prijatie Svätoplukom r. 863, odhalenie pamätnej tabule Jána Pöstényiho – správcu Spolku Sv. Vojtecha, historika, politika a publicistu, Literárne besedy na dolnej zemi, Matej Tučko – 180 rokov od úmrtia, Spomienková oslava na Andreja Hlinku, Slatinský jarmok (prehliadka vystúpení folklórnych skupín a súborov počas celého dňa na voľnom priestranstve pre širokú verejnosť), Spomienkový koncert na počesť Rinalda Oláha, Celoslovenskú spomienku na Ľudovíta Štúra – 210. výročie narodenia, odborné školenie zamestnancov oblastných stredísk Matice slovenskej, výstava Odkaz štúrovskej generácie. A vydania publikácií s názvom 30 rokov Hudobného odboru Matice slovenskej, publikácie Jozefa Leikerta s názvom TESTAMENT SVEDOMIA (rozhovor so spisovateľom Ladislavom Ťažkým), publikáciu Jána Kačalu s názvom *Skladba slovenského jazyka*, publikáciu J. Burzu s názvom *Stephen Boleslav Roman URANIUM KING* (Štefan Boleslav Roman Uránový kráľ), katalógu k výstave Pavla Maduru s názvom *Odkaz štúrovskej generácie 1822 – 1825*.

Inštitút vzdelávania Matice slovenskej, n. o., bol zaregistrovaný Okresným úradom Bratislava do registra neziskových organizácií 21. 4. 2011. V hodnotenom období evidoval vklad zakladateľa vo výške 5 000 €, ktorý bol zložený v prospech účtu IV MS, n. o., IBAN SK09 7500 0000 0040 1345 5782 vedeného v ČSOB, a. s.

Účtovná závierka organizácie je riadna individuálna účtovná závierka zostavená za účtovné obdobie od 1. 1. 2025 do 31. 12. 2025 podľa slovenských právnych predpisov, a to podľa zákona o účtovníctve a príslušných postupov účtovania a podľa opatrenia Ministerstva financií SR zo 14. 11. 2007 č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších opatrení.

Účtovníctvo sa vedie na základe dodržania časovej a vecnej súvislosti nákladov a výnosov. Organizácia vedie vo svojom účtovníctve oddelene výnosy a náklady spojené so všeobecne prospešnými službami. Pri oceňovaní majetku a záväzkov sa uplatňuje zásada opatrnosti.

Prehľad majetku IV MS, n. o., (aktív) a zdrojov krytia (pasív) k 31. 12. 2025

Strana aktív	Bežné účtovné obdobie (v eurách – €)	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie (v eurách – €)
B. Obežný majetok spolu	2 734,60	82 592,60

Správa o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2025

Pokladnica	2 116,51	1 374,12
Bankové účty	618,09	81 218,48
Majetok spolu	3 665,10	82 592,60

Strana pasív	Bežné účtovné obdobie	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
A. Vlastné zdroje krytia majetku spolu	27,37	27,37
Základné imanie	5 000,00	5 000,00
Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov	– 4 972,63	– 4 964,52
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	0,00	– 8,11
C. Časové rozlíšenie spolu	3 637,73	82 565,23
Výnosy budúcich období	3 637,73	82 565,23
Vlastné zdroje a cudzie zdroje spolu	3 665,10	82 592,60

Prehľad nákladov a výnosov k 31. 12. 2025

	Bežné účtovné obdobie (v eurách – €)	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie (v eurách – €)
Poskytnuté príspevky z podielu zaplatenej dane	47 334,57	24 915,60
Ostatné dane a poplatky	10,00	3,50
Iné ostatné náklady	40 117,12	4,61
NÁKLADY SPOLU	87 461,69	24 923,71
Príspevky z podielu zaplatenej dane	87 461,69	24 915,60
VÝNOSY SPOLU	87 461,69	24 915,60
Výsledok hospodárenia	0,00	– 8,11

Organizácia za bežné účtovné obdobie dosiahla nulový výsledok hospodárenia.

V hodnotenom období organizácia prijala celkovo 8 534,19 eur ako príspevky z podielu zaplatenej dane. V rámci spolupráce s miestnymi odbormi Matice slovenskej organizácia podporila podujatia v celkovej sume 4 896,46 eur. Zvyšnú časť v sume 3 637,73 eur organizácia účtuje na účte Výnosov budúcich období v súlade s dodržaním princípu časovej a vecnej súvislosti nákladov a výnosov. Táto čiastka bude použitá v priebehu roku 2026. Okrem prijatých 2 % v roku 2025 organizácia použila aj zvyšnú časť prijatých 2 % z roku 2024, a to v celkovej sume 82 565,23 EUR. Preto celková suma, ktorú vynaložila na spoluprácu s miestnymi odbormi, predstavuje 87 461,69 eur.

Organizácia v roku 2025 neprijala iné príspevky. Riaditeľ IV MS, n. o., nepoberá žiadnu mzdu, ani inú odmenu. O rozdelení výsledku hospodárenia za účtovné obdobie 2025 rozhoduje správna rada.

8.4. Metod, s. r. o. / Ing. Jaroslav Gustiňák

IČO: 17 327 555, sídlo: P. Mudroňa 1, 036 01 Martin.

Konateľ: od 1. 1. 2022 Lukáš Havlík.

Počet zamestnancov: 0. Činnosť spoločnosti zabezpečoval iba konateľ bez nároku na odmenu.

Spoločnosť v roku 2025 pokračovala vo svojej činnosti, ktorá spočíva najmä v prevádzkovaní nehnuteľností spoločnosti Neografia, a. s., ktoré má v nájme. Metod, s. r. o., si počas celého roka plnil svoje záväzky, zabezpečoval údržbu nehnuteľností, ako aj úhradu ďalších nevyhnutných výdavkov. V priebehu roka sa začalo s postupnou výmenou postelí a perín.

Na začiatku roka došlo k zatekaniu strechy nad schodiskom pri bazéne, pričom následne sa zrútila časť sadrokartónového podhl'adu. S pomocou spoločnosti Neografia, a. s., sa podarilo opraviť zatekajúcu strechu aj balkón. Väčšie opravy sa v roku 2025 neuskutočnili, aby sa spoločnosť nedostala do platobnej neschopnosti.

Metod, s. r. o., aj v roku 2025 vyplatil Matici slovenskej pravidelnú dividendu vo výške 1 500 eur.

Účtovníctvo spoločnosti spracováva externá firma. Z účtovnej závierky za rok 2025 vyplýva, že spoločnosť dosiahla zisk vo výške 4 176 eur (v roku 2024 vykázala stratu vo výške 669 eur). Dosiahnutý zisk bude zúčtovaný s neuhradenou stratou z minulých rokov, ktorá k 31. 12. 2025 predstavuje sumu –21 438 eur.

10. SPRÁVA O HOSPODÁRENÍ MATICE SLOVENSKEJ / Mgr. Maroš Smolec, Ing. Jaroslav Gustiňák

Matica slovenská v roku 2025 hospodárila, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, v náročných finančných podmienkach. Štátna dotácia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky bola poskytnutá síce v mierne vyššej sume ako v predchádzajúcom roku a spolu s vlastnými príjmami bol aj rozpočet inštitúcie vyšší než v roku 2024, avšak rast cien služieb, tovarov a minimálnej mzdy spôsobil, že tomuto vývoju bolo potrebné prispôbiť aj rozpočtové výdavky tak, aby pokryli všetky činnosti Matice slovenskej. Vo viacerých oblastiach však nebolo možné zabezpečiť financovanie v rozsahu, ktorý by bol potrebný.

Hlavným zdrojom príjmov Matice slovenskej bola dotácia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, ktorej celková výška na rok 2025 predstavovala 2 100 000 eur. V roku 2024 dosiahla výška dotácie sumu 2 000 000 eur. Okrem tohto hlavného zdroja príjmov je pre Maticu slovenskú významné aj získavanie finančných prostriedkov z ďalších zdrojov, ktoré ovplyvňujú rozsah a možnosti jej činnosti. Efektívne hospodárenie bolo následne nevyhnutnou podmienkou na zabezpečenie plnenia plánovaných aktivít a úloh vyplývajúcich z celoročnej činnosti Matice slovenskej.

Hospodársky výsledok za rok 2024 predstavoval zisk po zdanení vo výške 407,72 eura. Po prerokovaní v roku 2025 bol na odporúčanie Dozorného výboru Matice slovenskej a po schválení Výborom Matice slovenskej zaúčtovaný na účet nevysporiadaného výsledku hospodárenia minulých rokov.

Účtovná závierka Matice slovenskej 2025

Výsledok hospodárenia 2025	Rok 2025	Rok 2024
Náklady	2 515 049,89 €	2 259 116,80 €
Výnosy	2 510 804,74 €	2 265 996,92 €
Výsledok hospodárenia pred zaplatením daň z príjmov	-4 245,15 €	6 880,12
Zaplatená daň z príjmov	2 991,57 €	6 472,40
Výsledok hospodárenia po zdanení	-7 236,72 €	407,72

Hospodársky výsledok

Hospodársky výsledok – strata vo výške 7 236,72 eur (pred zdanením strata vo výške 4 245,15 eur) je výsledkom ekonomických možností a hospodárenia Matice slovenskej. Ročné dividendy z dcérskej spoločnosti Neografia, a. s., neboli Matici slovenskej vyplatené od roku 2019 z dôvodu nepriaznivej ekonomickej situácie tejto spoločnosti. Čiastočná spolupráca s Neografiou, a. s., však prispieva k zlepšeniu hospodárenia Matice slovenskej optimalizáciou cien poskytovaných polygrafických služieb.

Kumulovaná strata, evidovaná na účte nevysporiadaného výsledku hospodárenia minulých rokov, predstavovala k 31. 12. 2025 sumu 1 296 049,85 eur.

Matica slovenská je verejnoprávna inštitúcia, ktorej hlavná činnosť nie je zameraná na tvorbu zisku, teda pozitívneho hospodárskeho výsledku. Podstatnú časť jej príjmov tvorí účelová dotácia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a ďalšie menšie dotačné zdroje, ktoré je

povinná vyčerpať na určený účel a z ktorých, s výnimkou osobitných prípadov, nemôže vytvárať zisk. Zisk môže vytvárať najmä z vlastných neštátnych zdrojov, ktorých objem je však v rámci celkového rozpočtu obmedzený. Navyše, aj značná časť týchto prostriedkov musí byť použitá na financovanie nezárobkových činností, ktorých charakter neumožňuje ich financovanie z dotácie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Dosiahnutý takmer vyrovnaný hospodársky výsledok možno v súčasných podmienkach činnosti Matice slovenskej považovať za optimálny.

Lepší hospodársky výsledok by mohla Matica slovenská dosiahnuť najmä prostredníctvom vyšších dividend od svojich dcérskych spoločností, čo je však v súčasnosti pri všetkých týchto subjektoch problematické.

Majetok

Súvaha za rok 2025 dokumentuje, že výrazné zmeny oproti roku 2024 nenastali ani v neobežnom, ani v obežnom majetku Matice slovenskej. Neobežný majetok dosiahol hodnotu 2 332 664,11 eur (v roku 2024 to bolo 2 412 003,26 eur). Rozdiel je spôsobený najmä odpismi a vyradením majetku.

Ani v obežnom majetku nedošlo oproti roku 2024 k významným zmenám. V ostatných dlhodobých záväzkoch sú evidované nesplatené pôžičky od spoločnosti Neografia, a. s., v celkovej zostatkovej výške 211 215,15 eur. Ostatné záväzky vo výške 61 627,88 eur predstavujú najmä preddavky na honoráre, mzdové predpisy a záväzky súvisiace s obstaraním pozemku v Komárne (zostatok nesplatennej časti kúpnej ceny).

Krátkodobé záväzky z obchodného styku vo výške 28 407,44 eur boli priebežne vysporiadané úhradami faktúr. Matica slovenská ku dňu zostavenia účtovnej závierky neevidovala žiadne záväzky po lehote splatnosti.

Výnosy

Výnosy z tržieb za vlastné výrobky v roku 2025 mierne vzrástli a dosiahli výšku 92 472,49 eur (v roku 2024 predstavovali 86 564,45 eur). Výnosy boli tvorené najmä predajom kníh a periodík, ako aj tržbami Požičovne krojov a kostýmov Matice slovenskej, ktorá zaznamenala mierny nárast tržieb.

V súčasnosti však skladba novovydávaných knižných titulov nezabezpečuje dostatočný príjem z ich predaja. Ich tematické alebo úzko odborné zameranie spôsobuje vytváranie nepredaných skladových zásob, ktoré sa následne čiastočne odbytujú bezplatnou distribúciou, čo negatívne ovplyvňuje hospodársky výsledok.

Náklady

V porovnaní s rokom 2024 sa celkové mzdové náklady zvýšili o 83 749,27 eur, z 896 488,71 eur na 980 237,98 eur. Tento nárast bol spôsobený najmä zákonným zvýšením minimálnej mzdy, miernym individuálnym zvýšením miezd a obsadením viacerých nových pracovných pozícií.

Rozsiahly nehnuteľný majetok Matice slovenskej pri súčasných príjmoch a rozpočte naďalej neumožňuje v dostatočnej miere investovať do jeho modernizácie, údržby a opráv. S tým v

mnohých prípadoch súvisia aj problémy s využívaním majetku, energetickou efektívnosťou a jeho vhodnosťou na prenájom s cieľom zvýšenia vlastných príjmov.

Technický stav viacerých budov vo vlastníctve Matice slovenskej si už vyžaduje zvýšené finančné prostriedky na údržbu a opravy. V roku 2025 Matica slovenská v rámci svojich obmedzených finančných možností pokračovala v komplexnom posudzovaní potrieb nevyhnutných opráv nehnuteľností, ďalších opráv a investícií do informačných technológií. Na uvedené účely bolo vynaložených 87 917 eur.

Rozpočet Matice slovenskej na rok 2025 bol schválený a následne upravený jedným rozpočtovým opatrením, ktoré schválil Výbor Matice slovenskej na svojich zasadnutiach. Počas roka boli prijaté viaceré opatrenia zamerané na optimalizáciu rozpočtových výdavkov a efektívne nakladanie s finančnými prostriedkami.

Príjmy rozpočtu Matice slovenskej 2025 v EUR

Druh príjmu	Rozpočet	Skutočnosť	Rozdiel
Prostriedky zo ŠR spolu	2 339 413	2 343 413	4 000
Z toho účelová dotácia MK SR	2 100 000	2 100 000	0
Účelové dotácie – grantové	191 578	191 578	0
Dočerpanie účelovej dotácie MK SR z r. 2024	44 335	44 335	0
Iné dotácie	3 500	7 500	4 000
Neštátne zdroje spolu	159 339	162 871	3 532
Vlastné príjmy	110 800	121 077	10 277
Dividendy VMS, s. r. o.	6 000	0	-6 000
Príspevok z METOD, s. r. o	1 150	1 150	0
Príspevky FO a PO	0	5 478	5 478
Pohl'adávk	0	2 429	2 429
Príjmy z prenájmov	39 389	31 522	-7 867
Refakturácia daní z nehnuteľností	2 000	1 215	-785
Príjmy spolu	2 498 752	2 506 284	7 532
Výdavky spolu	2 498 752	2 454 750	-44 002
Rozdiel rozpočtu	0	51 534	

**Z toho vlastné
príjmy:**

Druh príjmu	Skutočnosť k 31. 12. 2024	Plán 2025	Skutočnosť k 31. 12. 2025	Rozdiel plán a skutočnosť 2025	Poznámky
Predaj kníh a iných neperiodík	35 089	28 000,00	33 079	5 079	Nárast tržieb - distribučné spoločnosti a vlastný predaj
- z toho VMS, s. r. o.	18 612		11 703		veľký pokles tržieb
Predaj SNN	41 290	41 000,00	43 167	2 167	Stabilný výhľad tržieb
Inzercia v SNN	22 800	0,00	0	0	
Tržby z predaja časopisu Slovenské pohľady	5 462	4 500,00	4 593	93	Dlhodobá nízka tržba
Tržby z predaja časopisu Slovensko – Národné spektrum	2 878	2 500,00	2 414	-86	Dlhodobá nízka tržba
Predaj merkantilu	340	300,00	286	-14	
Predaj Kultúra slova	1 505	1 600,00	1 569	-31	
Tržby PKAK	27 367	28 500,00	29 243	743	Plán splnený - stabilný výhľad vývoja tržieb
Tržby úč. zar. Santovka	2 854	2 100,00	2 418	318	
Iné príjmy (poist. udalosti, úroky...)	1 855	1 500,00	2 018	518	
Podiel nákladov na časopis Kultúra slova	1 700	0,00	1 700	1 700	Z JÚ ĽŠ SAV
Vstupné do expozície Archívu MS	677	800,00	590	-210	
CELKOM	143 817	110 800,00	121 077	10 277	

Predaj kníh a iných neperiodických publikácií prostredníctvom hlavného odbytového kanála – Vydavateľstva Matice slovenskej, s. r. o. – zaznamenal po výraznom poklese tržieb v roku 2024 ďalší pokles aj v roku 2025 (z 18 612 eur na 11 703 eur), čo predstavuje pokles o 37,12

%. Ide o nepriaznivý výsledok. Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o., založené ako dcérska spoločnosť najmä na podporu obchodného odbytu vydavateľskej produkcie Matice slovenskej, sa v minulosti podieľalo na celkových tržbách Matice slovenskej viac ako 80 %. V súčasnosti sa na nich podieľa už len 35,38 %. V snahe zmierniť pokles tržieb spôsobený dlhodobým poklesom predaja prostredníctvom Vydavateľstva Matice slovenskej, s. r. o., boli koncom roka 2024 zazmluvnené ďalšie štyri distribučné spoločnosti, ktorých odbyt takmer nahradil výpadok tržieb dosahovaných prostredníctvom VMS, s. r. o. Významnú časť tržieb zabezpečujú priamym predajom aj zamestnanci Matice slovenskej v rámci svojich kapacitných možností.

Slovenské národné noviny zaznamenali mierny nárast tržieb pri nezmenenej cene. Vývoj tržieb zostáva stabilný, pričom sa darí udržiavať čitateľskú základňu a počet predplatiteľov. Z dôvodu rastúcich nákladov na vydávanie sa plánuje zvýšenie ceny a predplatného.

Slovenské pohľady zaznamenali slabší vývoj tržieb aj napriek nezmenenej cene, najmä v dôsledku poklesu predaja a počtu predplatiteľov. Dosiahnutý objem tržieb je približne len polovičný v porovnaní s výsledkami pred niekoľkými rokmi.

Slovensko – Národné spektrum vykazuje stagnáciu predaja a dlhodobo nízke tržby v porovnaní s nákladmi na vydávanie. Negatívny rozdiel medzi nákladmi a tržbami z predaja sa zväčšuje v dôsledku rastúcich nákladov a súčasne klesajúcich tržieb.

Časopis Kultúra slova zaznamenáva v posledných rokoch stagnáciu odbytu. Napriek slabšiemu odbytu je časopis vydávaný vďaka dlhodobej každoročnej finančnej podpore a spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV.

Vstupné do expozície Archívu Matice slovenskej, zavedené od 1. 4. 2023, prinieslo príjmy približne na úrovni očakávaní. V roku 2025 však aj po miernom zvýšení vstupného bol výber vstupného nižší.

Stav peňažných prostriedkov na bankových účtoch k 31. 12. 2025: 105 611,29 eur

Z toho:

- účet prostriedkov štátnej dotácie v ČSOB, a. s., č. SK2875000000004007868337: 18 973,29 eur,
- účet neštátnych prostriedkov v ČSOB, a. s., č. SK9575000000004008372501: 34 538,33 eur,
- účet na ostatné dotácie v ČSOB, a. s., č. SK3875000000004007979707: 38 656,61 eur,
- sporiaci účet v ČSOB, a. s., č. SK5375000000004021175705: 3 076,77 eur,
- sporiaci účet (Fond J. Dolanovej) v ČSOB, a. s., č. SK1875000000004022275636: 161,24 eur (nie je súčasťou rozpočtu Matice slovenskej),
- účet sociálneho fondu zamestnancov vo VÚB, a. s., č. SK4102000001070000427362: 5 283,36 eur (nie je súčasťou rozpočtu Matice slovenskej),
- korunový účet členských príspevkov č. SK4302000000350000427362: 4 921,69 eur (nie je súčasťou rozpočtu Matice slovenskej).

Stav pokladničnej hotovosti k 31. 12. 2025 predstavoval 2 750,54 eur.

Z toho:

- pokladničná hotovosť prostriedkov štátnej dotácie: 47,41 eur,
- pokladničná hotovosť neštátnych prostriedkov: 2 703,13 eur.

Príjmová časť rozpočtu

Štátne prostriedky – na základe Zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov z rozpočtu Ministerstva kultúry SR na rok 2025 č. MK-7/2025/M, Dodatku č. 1 MK-90/2025/M a Dodatku č. 2 MK-151/2025/M boli prvé prostriedky z dotácie na účet Matice slovenskej zaslané vo februári 2025 a následne pravidelne prijímané v mesačnej periodicite v tranžiach vo výške jednej dvanástiny ročného objemu až do konca roka. Dovtedy Matica slovenská hospodárila s neštátnymi prostriedkami, ktoré mala k dispozícii z predchádzajúceho roka, a do 31. 3. 2025 aj s prostriedkami nedočerpanej účelovej dotácie Ministerstva kultúry SR z roku 2024 vo výške 44 334,52 eura. Účelová dotácia zo štátneho rozpočtu na rok 2025 bola poskytnutá v celkovej výške 2 100 000 eur a bola rozpísaná do nákladových položiek spolu v rámci 11 projektov.

Poskytnutá výška dotácie Ministerstva kultúry SR bola vyššia ako v roku 2024 (2 000 000 eur), čo umožnilo v roku 2025 lepšie finančne pokryť najmä časť potrieb nevyhnutnej údržby a opráv niektorých budov, predovšetkým domov Matice slovenskej, ako aj investície do zastaranej informačnej techniky a softvéru.

Čerpanie a použitie účelovej dotácie Ministerstva kultúry SR z roku 2024 bolo riadne vyúčtované v termíne do 15. 3. 2025. V období od 1. 1. 2025 do 31. 3. 2025 bolo v zmysle zmluvy realizované dočerpanie dotácie z roku 2024 a následne riadne vyúčtované v termíne do 20. 5. 2025.

Vlastné príjmy

Celkové vlastné príjmy dosiahli výšku 121 077 eur, čo je o 13 817 eur viac, ako predpokladal rozpočtový plán. Najvýraznejším pozitívom boli vyššie tržby za predaj kníh a inej neperiodickej tlače. Naopak, najslabšie výsledky oproti očakávaniam zaznamenali výnosy z predaja časopisu Slovenské pohľady, pričom dlhodobo nízke tržby vykazuje aj časopis Slovensko – národné spektrum.

V roku 2025 získala Matica slovenská na rôzne projekty dotácie a príspevky v celkovej výške 191 578 eur.

Dotácie z Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR: 141 278 eur

Dotácia z Úradu vlády SR: 10 000 eur

Príspevky od Inštitútu vzdelávania Matice slovenskej, n. o.: 25 300 eur

Dotácie z Fondu na podporu umenia: 15 000 eur

Okrem toho získala Matica slovenská od darcov príspevky v celkovej výške 7 500 eur.

Výdavková časť rozpočtu

Dotácia Ministerstva kultúry SR

V roku 2025 boli dočerpané finančné prostriedky účelovej dotácie z roku 2024 do 31. 3. 2025 vo výške 44 334,52 eur. Finančné prostriedky účelovej dotácie na rok 2025, poskytnutej vo výške 2 100 000 eur, boli k 31. 12. 2025 vyčerpané vo výške 2 065 424,78 eur. Nevyčerpaná časť dotácie za rok 2025 vo výške 34 575,22 eur bola v súlade so zmluvnými podmienkami naplánovaná na dočerpanie v období do 31. 3. 2026.

Účelová dotácia na rok 2025 bola rozpísaná do týchto projektov:

- Manažment ľudských zdrojov a činnosť Dozorného výboru Matice slovenskej – projekt zahŕňal činnosť vedenia Matice slovenskej a personalistiky, činnosť Dozorného výboru Matice slovenskej ako kontrolného orgánu Matice slovenskej a organizáciu Valného zhromaždenia Matice slovenskej. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 198 450 eur. Finančné prostriedky dotácie boli k 31. 12. 2025 vyčerpané v plnej výške.
- Vydavateľské aktivity Matice slovenskej – projekt zahŕňal edičné aktivity Matice slovenskej, vydávanie pôvodnej slovenskej literárnej tvorby a náklady spojené s vydávaním periodík Slovenské národné noviny, Slovenské pohľady, Slovensko – národné spektrum a ďalších titulov v súlade s úlohami zverenými Matici slovenskej štátom. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 349 850 eur. K 31. 12. 2025 bolo vyčerpaných 327 752,99 eur. Nevyčerpané finančné prostriedky vo výške 22 097,01 eur boli v súlade so zmluvnými podmienkami použité a vyčerpané v prvom štvrtroku 2026.
- Finančné vzťahy a technická prevádzka – projekt financoval časť nákladov Finančno-ekonomického útvaru Matice slovenskej a Technicko-investičného útvaru Matice slovenskej, ktoré zabezpečujú finančné vzťahy a prevádzku jednotlivých pracovísk a napomáhajú plneniu úloh Matice slovenskej. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 563 850 eur. K 31. 12. 2025 bolo vyčerpaných 561 954,18 eur. Nevyčerpané finančné prostriedky vo výške 1 895,82 eur boli použité a vyčerpané v prvom štvrtroku 2026, prevažne na úhradu nákladov za energie.
- Veda a výskum Matice slovenskej – projekt zahŕňal náklady spojené s činnosťou Slovenského literárneho ústavu Matice slovenskej, Slovenského historického ústavu Matice slovenskej a Krajanského múzea Matice slovenskej. Náklady boli viazané na bežnú prevádzku, realizáciu podujatí a projektov a vydávanie publikácií. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 155 300 eur. Finančné prostriedky boli k 31. 12. 2025 vyčerpané v plnej výške.
- Požičovňa kostýmov a krojov – Šatnica – projekt bol zameraný na zachovávanie, prezentáciu a podporu tradičnej ľudovej kultúry, zachovávanie tradícií a zvykov a vzdelávanie ochotníckych divadelných a matičných folklórnych súborov. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 57 300 eur. K 31. 12. 2025 bolo vyčerpaných 57 118,67 eur. Nevyčerpané finančné prostriedky vo výške 181,33 eur boli použité a vyčerpané v prvom štvrtroku 2026.
- Informačné ústredie Matice slovenskej – organizačné, koordinačné, výkonné a metodické pracovisko pre mediálnu, informačnú, vzdelávaciu a propagačnú činnosť Matice slovenskej. Projekt zahŕňal náklady spojené so zabezpečením dokumentácie matičných aktivít, správou internetovej stránky, propagáciou, monitoringom médií a výrobou krátkych videí. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 69 250 eur. K 31. 12. 2025 bolo vyčerpaných 64 697,33 eur. Nevyčerpané finančné prostriedky vo výške 4 552,67 eur boli použité a vyčerpané v prvom štvrtroku 2026, prevažne na úhradu služieb a nákladov súvisiacich s novou webovou stránkou Matice slovenskej.
- Archív Matice slovenskej – špecializovaný verejný archív, ktorý v súlade so zákonom o Matici slovenskej vykonáva odborné archívne činnosti, najmä akvizíciu, preberanie, evidenciu, spracovanie, ochranu a sprístupňovanie archívnych dokumentov, predarchívnu starostlivosť, činnosť bádateľne a prevádzku bibliotéky Matice slovenskej. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 86 450 eur. K 31. 12. 2025 bolo vyčerpaných 85 641,83 eur. Nevyčerpané finančné prostriedky vo výške 808,17 eur boli použité a vyčerpané v prvom štvrtroku 2026.
- Aktivity Členského ústredia a oblastných stredísk Matice slovenskej a Strediska národnostných vzťahov Matice slovenskej – v súlade so zákonom o Matici slovenskej plnia oblastné strediská v koordinácii s Členským ústredím Matice slovenskej úlohy v oblasti starostlivosti o členskú základňu, spracovania podkladov na financovanie výdavkov z

Korunového účtu a interných grantov na podporu regionálnej kultúry. Projekt financoval časť prevádzkových nákladov oblastných stredísk a časť ich aktivít. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 526 550 eur. K 31. 12. 2025 bolo vyčerpaných 521 655,54 eur. Nevyčerpané finančné prostriedky vo výške 4 894,46 eur boli použité a vyčerpané v prvom štvrtroku 2026.

– Ostatné kultúrne aktivity roka 2025 – projekt podporil náklady spojené s realizáciou matičných podujatí a projektov nadregionálneho významu. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 29 000 eur. Finančné prostriedky boli k 31. 12. 2025 vyčerpané v plnej výške.

– Ostatné vedecké aktivity roka 2025 – projekt bol určený na podporu ostatných vedeckých aktivít vedeckých pracovísk a záujmových odborov Matice slovenskej vedeckého charakteru. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 2 000 eur. K 31. 12. 2025 bolo vyčerpaných 1 854,24 eur. Nevyčerpané finančné prostriedky vo výške 145,76 eur boli použité a vyčerpané v prvom štvrtroku 2026.

– Podpora miestnej a regionálnej kultúry Matice slovenskej – projekt zahŕňal podporu miestnych a regionálnych kultúrnych aktivít Matice slovenskej realizovaných v spolupráci s domami Matice slovenskej a miestnymi a záujmovými odbormi Matice slovenskej na celom Slovensku. Výška rozpočtu z dotácie predstavovala 62 000 eur. Finančné prostriedky boli k 31. 12. 2025 vyčerpané v plnej výške.

Čerpanie rozpočtu MS 2025

Výdavky rozpočtu Matice slovenskej v roku 2025, rozpočtované vo výške 2 498 752 eur, dosiahli čerpanie vo výške 2 454 750 eur. Pri vyrovnanom rozpočte s plánovanými príjmami vo výške 2 498 752 eur dosiahli skutočné príjmy sumu 2 506 284 eur. Celková bilancia rozpočtu a skutočného čerpania tak predstavovala kladný rozdiel vo výške 51 534 eur, z čoho však 3 650 eur tvorili mimorozpočtové výdavky na príspevky na dôchodkové sporenie a 34 575,22 eur predstavovala nevyčerpaná časť dotácie Ministerstva kultúry SR za rok 2025, ktorá bola prenesená do príjmovej časti rozpočtu na rok 2026 a vyčerpaná v období od 1. 1. do 31. 3. 2026.

Pri pomerne vyrovnanom celkovom čerpaní rozpočtu bol vykázaný kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami. Napriek tomu vznikli pri čerpaní niektorých jednotlivých kapitol prečerpania, ktoré boli kompenzované nižším čerpaním v iných kapitolách alebo vyššími príjmami.

Možno konštatovať, že v jednotlivých nákladových kapitolách bol vzhľadom na potreby jednotlivých útvarov, ale aj na nie celkom optimálny vývoj príjmov, rozpočet stanovený na minimálnu potrebnú úroveň s ambíciou dosiahnuť čo najlepší výsledok pri postupnej optimalizácii rozpočtu Matice slovenskej. Dosiahnutý výsledok čerpania rozpočtu je výsledkom optimalizácie nákladov, ale aj ich obmedzovania. Osobitné úsporné opatrenia sa realizovali aj s cieľom nedočerpania časti rozpočtu niektorých nákladov tak, aby mohla byť nevyčerpaná časť dotácie Ministerstva kultúry SR prenesená do nasledujúceho rozpočtového obdobia. Tým bolo možné zabezpečiť financovanie výdavkov na začiatku roka 2026 a zároveň sa vyhnúť rozpočtovému deficitu. Celkovo takto nedočerpané finančné prostriedky dotácie Ministerstva kultúry SR za rok 2025 predstavovali sumu 34 575,22 eur a boli prenesené do rozpočtu roku 2026.

Významne vyššie čerpanie nákladov bolo zaznamenané v kapitolách cestovných náhrad (120 %) a služieb celkom (111 %), pričom autorské honoráre dosiahli čerpanie na úrovni 116,6 %.

Naopak, nižšie čerpanie rozpočtu bolo vykázané pri spotrebe energií. Ušetrené finančné prostriedky boli použité na úhradu výdavkov za energie najmä v mesiacoch január a február 2026, teda v období, keď Matica slovenská ešte nedisponovala finančnými prostriedkami dotácie Ministerstva kultúry SR na rok 2026.

Mzdové náklady a zákonné sociálne poistenie ako rozpočtové kapitoly s najvyšším objemom finančných prostriedkov (1 369 629 eur), ktoré tvorili 55 % celkového rozpočtu Matice slovenskej, sa podarilo čerpať v plánovaných hraniciach. Celkové výdavky dosiahli výšku 1 345 719 eur, čo predstavuje 98 % rozpočtovanej sumy.

Významné prečerpanie bolo vykázané v kapitole zákonných sociálnych nákladov, kde pri plánovaných 9 665 eur bolo vyčerpaných 28 538 eur. Čerpanie nad rámec rozpočtu bolo spôsobené výplatou odstupného a odchodného po skončení pracovných pomerov.

Celkové čerpanie rozpočtu, ako aj čerpanie jednotlivých rozpočtových kapitol, je uvedené v priložených sumárnych tabuľkách čerpania rozpočtu a v tabuľkách čerpania jednotlivých projektov za rok 2025.

Zhodnotenie čerpania nákladov v jednotlivých rozpočtových kapitolách

Sekretariát predsedu a správcu Matice slovenskej, Vedné ústredie Matice slovenskej, Výbor Matice slovenskej, Predsedníctvo Matice slovenskej, Dozorný výbor Matice slovenskej a Valné zhromaždenie Matice slovenskej – celkové čerpanie kapitoly vo výške 273 833 eur bolo vyššie než plánovaných 213 080 eur o 60 753 eur, čo predstavuje prekročenie rozpočtu o 19,3 %. Vyššie čerpanie bolo zaznamenané najmä v položkách služby, cestovné náhrady a mzdové náklady, čo bolo výsledkom väčšieho rozsahu aktivít, ako sa pôvodne predpokladalo.

Vydavateľské aktivity Matice slovenskej – Slovenské národné noviny, Slovenské pohľady, Vydavateľstvo Matice slovenskej a ostatné periodiká – čerpanie tejto kapitoly zahŕňalo náklady spojené s činnosťou útvarov. Celkovo došlo k miernemu prekročeniu rozpočtu, najmä v oblasti mzdových nákladov. Rozpočet predstavoval 371 819 eur, čerpanie dosiahlo 407 248 eur (109,5 %).

Veda a výskum – Slovenský literárny ústav Matice slovenskej, Slovenský historický ústav Matice slovenskej a Krajanské múzeum Matice slovenskej – čerpanie kapitoly vykázalo mierne prekročenie pri cestovných náhradách, službách a tlačiarenských nákladoch. Nižšie čerpanie bolo zaznamenané pri mzdových nákladoch a súvisiacom so zákonom o sociálnom poistení. Celkové čerpanie dosiahlo 83,9 %. Rozpočet predstavoval 182 680 eur, čerpanie 153 197 eur.

Archív Matice slovenskej – rozpočet zahŕňal bežné výdavky spojené so spracovaním fondov Matice slovenskej a náklady na ich reštaurovanie. Vyššie čerpanie oproti plánu bolo zaznamenané pri cestovných náhradách, celkové čerpanie však dosiahlo len 81,1 % rozpočtu. Rozpočet predstavoval 106 278 eur, čerpanie 86 235 eur.

Aktivity Členského ústredia Matice slovenskej, oblastných stredísk Matice slovenskej a Strediska národnostných vzťahov Matice slovenskej – rozpočet zahŕňal bežné výdavky súvisiace s podporou členskej základne a jej riadením. Celkové čerpanie bolo mierne nižšie, najmä pri energiách a službách. Naopak, položka spotrebného materiálu bola čerpaná na 144,3 %, pričom rozpočet bol prekročený o 2 056 eur. Rozpočet predstavoval 593 354 eur, čerpanie 539 740 eur.

Informačné ústredie Matice slovenskej – rozpočet kapitoly zahŕňal okrem bežných nákladov aj financovanie denného monitoringu médií (Slovakia Online), výrobu krátkych videofilmov

TV Matica a ďalšie mediálne výstupy. Nižšie čerpanie bolo spôsobené najmä presunom časti výdavkov na služby do obdobia dočerpania dotácie v prvom štvrtroku 2026. Rozpočet predstavoval 79 459 eur, čerpanie dosiahlo 59 845 eur.

Finančné vzťahy a technická prevádzka – Finančno-ekonomický útvar Matice slovenskej, správca a Technicko-investičný útvar Matice slovenskej – čerpanie rozpočtu bolo realizované v súlade s úlohami útvarov zabezpečujúcich hospodársku a technickú činnosť organizácie. Vyššie čerpanie bolo zaznamenané pri pohonných hmotách pre služobné vozidlá (121,6 %), čo súviselo aj s vyšším objemom pracovných ciest. Rast daní a poplatkov ovplyvnil vyššie čerpanie pri dani z nehnuteľností (137,5 %), ostatných daniach a poplatkoch (122,5 %) a poplatkoch za vedenie účtu cenných papierov (211,6 %). Nižšie čerpanie bolo vykázané najmä pri energiách ústredia Matice slovenskej. Rozpočet predstavoval 541 197 eur, čerpanie 546 793 eur.

Požičovňa kostýmov a krojov – pri minimálnom rozpočte bolo zaznamenané mierne nadočerpanie. Rozpočet predstavoval 63 168 eur, čerpanie 61 102 eur.

Hlavné aktivity (ostatné kultúrne aktivity Matice slovenskej) – rozpočet na služby projektu bol plánovaný vo výške 33 000 eur. Počas roka boli uzatvorené viaceré zmluvy na projekty financované z dotácií Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, vďaka čomu mohla byť kapitola čerpaná až do výšky 132 493 eur. Finančné prostriedky boli použité na realizáciu projektov významných výročí osobností a udalostí slovenských dejín.

Ostatné vedecké aktivity – čerpanie rozpočtu na podporné vedecké aktivity bolo nižšie a nevyčerpaná časť prostriedkov bola dočerpaná v období od 1. 1. do 31. 3. 2026. Rozpočet predstavoval 10 000 eur, čerpanie 6 433 eur.

Grant podpory regionálnych aktivít miestnych a záujmových odborov Matice slovenskej – poskytovanie a čerpanie finančnej podpory projektov miestnej a regionálnej kultúry bolo realizované z ústredia Matice slovenskej aj prostredníctvom jej oblastných pracovísk – domov Matice slovenskej, pričom hlavnú organizáciu jednotlivých projektov zabezpečovali miestne odbory Matice slovenskej.

Tabuľka č. 1

Celková žiadaná suma	240 159,96 €
Celková schválená suma	80 820,00 €
Celková čerpaná suma	67 600,93 €
Celkový počet žiadostí	220
Počet podporených projektov	197
Počet realizovaných projektov	166

Tabuľka č. 1 zobrazuje základné štatistické údaje o poskytovaní podpory regionálnej a miestnej kultúry. Miestne odbory Matice slovenskej požadovali finančnú podporu v celkovej výške 240 159,96 eur. Na rok 2025 bol schválený rozpočet na podporu regionálnej kultúry vo výške 80 000 eur. Celkovo bolo na jednotlivé projekty schválených 80 820 eur, z čoho sa

vyčerpalo 67 700,93 eur. Táto suma predstavuje 83,77 % schválených finančných prostriedkov a 84,63 % plánovaného rozpočtu.

V roku 2025 bolo podaných spolu 220 žiadostí o podporu regionálnej a miestnej kultúry, z ktorých grantová komisia podporila 197 projektov, čo predstavuje 89,55 % všetkých predložených žiadostí. Z podporených projektov sa napokon realizovalo 166 projektov, teda 84,26 % schválených projektov.

Tabuľka č. 2

Kraj	Žiadané €	Schválené €	Schválené %	Čerpané €	Čerpané %
BBSK	22 420,00 €	8 270,00 €	36,89%	5 737,39	69,38%
BSK	6 900,00 €	3 200,00 €	46,38%	2 428,15	75,88%
KSK	74 380,00 €	22 430,00 €	30,16%	18 119,96	80,78%
NSK	25 550,00 €	10 000,00 €	39,14%	9 731,18	97,31%
PSK	58 540,00 €	19 270,00 €	32,92%	16 316,65	84,76%
TSK	8 800,00 €	3 100,00 €	35,23%	2 218,05	71,55%
TTSK	14 370,00 €	5 600,00 €	38,97%	5 190,32	92,68%
ŽSK	29 199,96 €	8 950,00 €	30,65%	7 859,23	87,81%
Spolu	240 159,96	80 820,00 €		67 600,93	

Tabuľka č. 2 zobrazuje žiadosti jednotlivých samosprávnych krajov.

Tabuľka č. 3

DMS	Počet	Žiadané €	Schválená	Schválené %	Podporili	Uskutočnené	Nekonané
BA	8	6900,00	3200,00	46,38%	8	6	2
BB	11	9970,00	4370,00	43,83%	10	5	5
BJ	9	12000,00	3400,00	28,33%	8	4	4
DS	5	4700,00	1900,00	40,43%	5	4	1
GA	11	9970,00	3700,00	37,11%	10	10	0
KE	19	18840,00	5800,00	30,79%	16	11	5
LC	4	4700,00	1550,00	32,98%	4	4	0
LM	10	7419,96	2600,00	35,04%	7	6	1
LV	6	7700,00	2200,00	28,57%	5	5	0
MI	28	31240,00	11630,00	37,23%	27	25	2
NR	18	17550,00	7800,00	44,44%	17	16	1
PD	9	8800,00	3100,00	35,23%	7	5	2
PO	5	4250,00	1300,00	30,59%	4	3	1
RS	6	6450,00	2050,00	31,78%	6	5	1
RV	15	21100,00	4900,00	23,22%	15	13	2
SNI	7	9120,00	3000,00	32,89%	6	5	1
SNV	6	8190,00	1600,00	19,54%	4	4	0
VT	21	29480,00	10370,00	35,18%	20	20	0
ZA	22	21780,00	6350,00	29,16%	18	15	3

Tabuľka č. 3 zobrazuje rozdelenie projektov podľa spádových oblastí domov Matice slovenskej, počet podaných žiadostí, celkovú požadovanú sumu, schválené finančné

prostriedky, percentuálny podiel schválenej sumy, počet podporených projektov, počet realizovaných projektov a počet nerealizovaných projektov.

Za pozornosť stojí napríklad DMS Michalovce, ktorý podal 28 žiadostí v celkovej požadovanej sume 31 240,00 eur. Z tejto sumy mu bolo schválených 11 630,00 eur (37,23 %). DMS Michalovce podal najvyšší počet žiadostí a zároveň získal aj najvyššiu finančnú podporu. Z 28 predložených projektov komisia Matice slovenskej podporila 27 projektov, z ktorých sa uskutočnilo 25, čo predstavuje 92,59 % podporených projektov.

Na druhom mieste podľa počtu podaných projektov sa umiestnil DMS Žilina, ktorý predložil 22 žiadostí v celkovej hodnote 21 780,00 eur, pričom schválená suma predstavovala 6 350,00 eur. Z 22 projektov komisia podporila 18 projektov, z ktorých sa realizovalo 15.

Najnižší počet projektov predložil DMS Lučenec, ktorý podal 4 projekty v celkovej hodnote 4 700,00 eur. Schválená podpora predstavovala 1 550,00 eur (32,98 %). Všetky štyri podporené projekty boli úspešne zrealizované.

Do vyhodnotenia boli zarátané aj žiadosti odborov Mladej Matice (OMM) a záujmových a vedeckých odborov Matice slovenskej (ZO a VO MS). Z celkovej vyčerpanej sumy 67 600,93 eur bolo v roku 2025 vyplatených 65 153,33 eur a v roku 2026 bol vyplatený zvyšok vo výške 2 447,66 eur.

V rámci podpory činnosti Odboru Mladej Matice bola rozpočtovaná suma 2 000 eur, ktorá bola vyčerpaná a riadne vyúčtovaná v plnej výške.

V zmysle platnej legislatívy poskytla Matica slovenská svojim zamestnancom príspevky na rekreáciu vo výške 5 760 eur. V rozpočte bola na tento účel plánovaná suma 4 000 eur.

Záver

Možnosti ďalšieho pôsobenia a činnosti Matice slovenskej boli a aj naďalej budú vo veľkej miere závislé od štátnej podpory a vlastných príjmov. Príjmy z dcérskej spoločnosti Neografia, a. s., ktorá v minulosti predstavovala významný zdroj financovania matičnej činnosti, už dlhodobo nie je možné využívať z dôvodu nepriaznivej ekonomickej situácie podniku.

Časť vlastných príjmov zabezpečuje aj činnosť Vydavateľstva Matice slovenskej, s. r. o., a Požičovne kostýmov a krojov Matice slovenskej – Šatnice. Príjmy z predaja publikácií vydaných Maticou slovenskou prostredníctvom dcérskej spoločnosti Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o., však dlhodobo vykazujú klesajúcu tendenciu. Tento stav je spôsobený nielen obmedzeným rozsahom vydavateľskej činnosti z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, ale aj skladbou vydávaných titulov a samotným predajným výkonom spoločnosti.

Trvalým riešením pre dostatočné finančné zabezpečenie činnosti Matice slovenskej, plnenie jej zákonných úloh a udržateľnosť spravovaného majetku je neustále vyhľadávanie a získavanie ďalších zdrojov financovania, najmä prostredníctvom grantových schém, dotácií a príspevkov samospráv, verejných inštitúcií a ďalších partnerov. Rovnako dôležitá je systematická prezentácia výsledkov činnosti Matice slovenskej smerom k verejnosti, štátnym orgánom a Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky, aby bolo možné v budúcnosti prehodnotiť výšku poskytovanej dotácie a zohľadniť rast cien tovarov a služieb, rast minimálnej mzdy a inflačné tlaky.

Ak si má Matica slovenská zachovať ekonomickú stabilitu a schopnosť plniť svoje poslanie aj v budúcnosti, bude nevyhnutné prispôbovať rozsah svojej činnosti, správu a údržbu majetku, ako aj personálne kapacity reálnym ekonomickým možnostiam organizácie.

Správu o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2025 schválil Výbor Matice slovenskej na svojom zasadnutí 20. júna 2026 v Prešove.

.....
JUDr. Marián Gešper, PhD., MSc.
predseda Matice slovenskej

Príloha č. 1

Kalendárium významných udalostí Matice slovenskej v roku 2025 / RNDr. Ján Seman

Kalendárium zachytáva chronologický prehľad najvýznamnejších podujatí, aktivít, návštev, rokovaní a udalostí realizovaných Maticou slovenskou v roku 2025. Slúži ako dokumentačný doplnok k Správe o činnosti a hospodárení Matice slovenskej za rok 2025.

JANUÁR

Kulturologicko-filozofický odbor Matice slovenskej v spolupráci s Vysokou školou medzinárodného podnikania ISM zorganizoval 14. januára 2025 v Hnúšti konferenciu venovanú 100. výročiu narodenia filozofa Jána Bodnára.

Zasadnutie Predsedníctva MS sa konalo 29. januára 2025 v Martine. V úvode sa hovorilo o udalostiach v Matici srbskej v Novom Sade a o neprimeranom zásahu protestujúcich do jej priestorov. Schválila sa nová redakčná rada zborníka Slováci v zahraničí. Riešili sa aj organizačné zmeny na pracoviskách Slovenský historický ústav MS Bratislava, Krajanské múzeum MS Prešov a Dom MS Levice.

V Tajove sa 30. januára 2025 uskutočnilo pietne a spomienkové podujatie pri príležitosti 140. výročia narodenia Hany Gregorovej.

Vo Vranove nad Topľou sa 31. januára 2025 uskutočnilo slávnostné oceňovanie osobností a subjektov, ktoré svojou prácou prispievajú k rozvoju mesta. Medzi ocenenými bol aj predseda Matice slovenskej Marián Gešper, ktorý si z rúk primátora Jána Ragana prevzal ocenenie za obetavú prácu v oblasti národnej kultúry, histórie, verejného života a šírenia kultúrneho dedičstva v regióne.

FEBRUÁR

Hlavnou témou Výboru Matice slovenskej, ktorý zasadal 1. februára 2025 v Martine bola príprava Valného zhromaždenia MS 2025, ktoré Výbor MS zvolal na 8. novembra 2025 do Popradu. Výbor schválil Volebný poriadok, Rokovací poriadok, okruh riadnych delegátov, pracovnú komisiu na prípravu VZ MS. Významnou časťou rokovania bola diskusia o možnej novele zákona o Matici slovenskej. Roman Michelko informoval, že sa pripravujú tézy zmeny zákona. Predseda MS Marián Gešper na to reagoval dôraznou obranou nezávislého a samosprávneho postavenia MS s tým, že o vnútorných veciach Matice má rozhodovať Valné zhromaždenie MS, nie štát.

Delegácia Matice slovenskej absolvovala v dňoch 10. – 14. februára 2025 oficiálnu pracovnú návštevu Srbska zameranú na prehĺbenie vedecko-kultúrnej spolupráce, výskum dejín Slovákov vo Vojvodine a ochranu slovenského kultúrneho dedičstva na Dolnej zemi. V Archíve Vojvodiny delegáciu prijal riaditeľ Nebojša Kuzmanović a počas návštevy bol podpísaný protokol o spolupráci v oblasti výskumu, vydateľských aktivít a kultúrnych projektov. Program zahŕňal rokovania a návštevy významných srbských, slovenských krajanských a vedeckých inštitúcií vo Vojvodine a Belehrade. Osobitná pozornosť bola venovaná odkazu Pavla Jozefa Šafárika v srbskom prostredí a príprave konferencie o P. J. Šafárikovi, J. Kollárovi a druhej vlne slovenského národného obrodzenia s plánovaným výstupom v podobe bilingválnej publikácie.

Matica slovenská priniesla 27. februára 2025 stanovisko, v ktorom sa ostro ohradila voči nepravdivým tvrdeniam bývalého ministra obrany Jaroslava Nad'a o údajnom prepojení Matice slovenskej s atentátnikom Jurajom Cintulom. Vo vyjadrení odmietla, že by Cintula participoval na matičných podujatiach alebo bol súčasťou akejkoľvek organizovanej spolupráce s Maticou slovenskou a upozornila, že šírenie podobných tvrdení je manipulatívne a poškodzujúce dobré meno ustanovizne.

Matica slovenská si 28. februára 2025 v Banskej Bystrici pripomenula 150. výročie narodenia Viliama Figuša-Bystrého, významného slovenského hudobného skladateľa, pedagóga, dirigenta a autora prvej slovenskej opery Detvan.

MAREC

Matica slovenská oznámila 3. marca 2025 úmrtie Jozefa Markuša, významnej osobnosti slovenskej kultúry, verejného života a dlhoročného predsedu Matice slovenskej, ktorý ju viedol v rokoch 1990 – 2010.

Predseda Matice slovenskej Marián Gešper prijal 19. marca 2025 na pôde Matice slovenskej herečku, filmovú producentku a zakladajúcu členku MS Deanu Jakubiskovú. Stretnutie bolo venované možnostiam budúcej spolupráce na kultúrnych a umeleckých projektoch, ktoré by mohli prispieť k rozvoju a prezentácii slovenského kultúrneho dedičstva.

Matica slovenská predstavila v marci 2025 svoje nové publikácie zamerané na slovenské dejiny, osobnosti a kultúrno-duchovné tradície. Medzi novinkami boli Dejiny Zemského učiteľského spolku na Slovensku 1919 – 1942, monotematické číslo Historického zborníka 2/2024 venované Konštantínovi Čulenovi a publikácia Gréckokatolícke osobnosti v brázde Metodovej.

V mesiacoch marec až jún 2025 sa v Srbsku (Vojvodina) a Rumunsku uskutočnili literárne besedy so žiakmi slovenských komunít na Dolnej zemi, ktoré zorganizovalo Krajské múzeum Matice slovenskej. Podujatia boli zamerané na podporu vzťahu detí a mládeže k slovenskému jazyku, literatúre, čítaniu a kultúrnej identite Slovákov žijúcich v zahraničí.

APRÍL

Matica slovenská odovzdala 2. apríla 2025 Základnej škole Pavla Jozefa Šafárika v Tornali vernú fotografickú kópiu obrazu Gejzu Szalaya zachytávajúceho prejav Ľudovíta Štúra na uhorskom sneme. Dar predsedu MS Mariána Gešpera súvisel s 210. výročím narodenia Ľudovíta Štúra a podporu miestnych študentov a učiteľov spolupracujúcich s Maticou slovenskou na jazykovo zmiešanom území.

Predsedníctvo Matice slovenskej zasadalo 14. apríla 2025 v Martine symbolicky v deň 200. výročia narodenia štúrovca, evanjelického kňaza a básnika Daniela Maróthyho, čím pokračuje v dvestoročniciach členov štúrovského hnutia, ktoré systematicky prebieha od roku 2022. Predsedníctvo schválilo propagáciu novej pamätnice Pamäť národa, mimoriadne ceny MS pri príležitosti 80. výročia oslobodenia republiky, vzalo na vedomie Hlavné aktivity MS 2025 a schválilo nové interné dokumenty – Pracovný poriadok MS, Kolektívnu zmluvu MS a Mzdový poriadok MS.

Slávnostné uvedenie knihy Ľudovít Štúr a myšlienka slovenskej nezávislosti od prvej slovenskej doktorky zo Sorbonny Heleny Turcerovej-Devečkovej sa uskutočnilo 14.

apríla 2025 v Matici slovenskej v Martine. Kniha vyšla v slovenskom preklade Stanislavy Moyšovej.

Matica slovenská si 24. apríla 2025 viacerými podujatiami pripomenula významné udalosti slovenských dejín. Na Devíne prostredníctvom Mladej Matice pripomenula výročie výstupu štúrovcov, pripravila Poctu filmovému Štúrovi a otvorila výstavu k 210. výročiu narodenia Ľudovíta Štúra. V ten istý deň sa na Bratislavskom hrade uskutočnila vernisáž výstavy k 80. výročiu oslobodenia Slovenska roku 1945, pripravená v spolupráci so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov. Súčasťou matičného programu bolo aj udelenie Mimoriadnej ceny Matice slovenskej spisovateľovi, dramatikovi a filmovému scenáristovi Petrovi Jarošovi za prínos pre matičné hnutie, slovenskú kultúru, film a literatúru.

V Galante sa 25. apríla 2025 uskutočnil už jubilejný 25. ročník hudobného festivalu Kantiléna Karola Duchoňa.

Dramat'ák pri Dome Matice slovenskej v Komárne uviedol 25. apríla 2025 premiéru pôvodného slovenského muzikálu Esther a Salome (Svetlo a tieň). Muzikál sa stal prvým slovenským muzikálom vytvoreným aj za príspevku umelej inteligencie, ktorá bola zapojená do tvorby dialógov a vybraných dejových línií.

V Ochtinej a Rochovciach sa 27. apríla 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 200. výročia úmrtia Ladislava Bartolomeidesa. Matica slovenská si pripomenula život významného učenca, historika, geografa, pedagóga a prírodovedca.

MÁJ

V Martine sa 7. mája 2025 uskutočnilo slávnostné podujatie venované 80. výročiu oslobodenia Slovenska a ukončenia druhej svetovej vojny. Matica slovenská pri tejto príležitosti ocenila osobnosti spojené so Slovenským národným povstaním a protifašistickým odbojom, pričom viacerým významným matičiarom boli udelené mimoriadne ocenenia in memoriam. Ocenení boli členovia Matice slovenskej alebo matiční aktivisti Alexander Hirner, Anton Augustín Baník, Bohuš Žingor, Fedor Fridrich Ruppeldt, Ivan Turzo-Nosický, Ján Nálepka, Ján Štefánik, Ján Marták, Július Barč-Ivan, Ján Ursíny a Jozef Matula.

V Štrbe sa 9. mája 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 210. výročia narodenia Ľudovíta Markušovského.

Matica slovenská sa 12. mája 2025 zásadne ohradila voči návrhu novely zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej, ktorý do Národnej rady SR 7. mája 2025 predložili poslanci Slovenskej národnej strany Andrej Danko, Karol Farkašovský, Dagmar Kramplová, Milan Garaj, Peter Kotlár a Roman Michelko bez predchádzajúcej konzultácie s volenými orgánmi MS. Návrh označila za pokus o zásah do jej samosprávy a politické ovládnutie ustanovizne, keďže mal zasiahnuť do kreovania Výboru MS, predsedu Dozorného výboru MS a predsedu MS, a to v čase priprav Valného zhromaždenia a riadnych matičných volieb. Význam stanoviska spočíval v obrane nezávislosti, samosprávy a demokratického charakteru Matice slovenskej.

V Košiciach sa 14. mája 2025 uskutočnilo odborné stretnutie Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území Slovenska. Rokovanie sa venovalo otázkam ochrany slovenského jazyka, školstva, kultúrnej identity, postavenia národnostných komunit a aktuálnym výzvam v oblasti národnostných vzťahov. Najdôležitejším prínosom podujatia

bola odborná diskusia o návrhoch a odporúčaníach pre štátne orgány v oblasti jazykovej a kultúrnej politiky.

Informačné ústredie Matice slovenskej sa 15. mája 2025 ohradilo voči medializovaným tvrdeniam poslanca SNS Romana Michelka, ktoré zazneli v Rádiožurnále Rádia Slovensko. Odmietlo jeho vyjadrenie, že predseda MS rozhoduje o tom, kto môže byť členom Výboru MS, a pripomenulo, že predsedu, členov Výboru MS, predsedu Dozorného výboru MS a členov Dozorného výboru MS volí demokraticky Valné zhromaždenie MS v priamych a tajných voľbách.

V Šali sa 16. mája 2025 uskutočnilo celoslovenské kolo recitačnej súťaže Šaliansky Matko Jozefa Cígera Hronského, organizované Maticou slovenskou – Domom MS v Nitre. Podujatie bolo zamerané na prednes slovenských povestí a rozvíjanie recitačných schopností detí, pričom podporovalo prácu s umeleckým textom a prehĺbovanie vzťahu žiakov k slovenskému jazyku, literatúre a kultúrnym tradíciám.

V Rimavskej Sobote sa 16. mája 2025 v Aleji dejateľov uskutočnilo slávnostné odhalenie búst Sama Vozára a Pavla Šramka, ktoré zorganizovala Matica slovenská – Dom MS v Rimavskej Sobote.

Informačné ústredie Matice slovenskej sa 16. mája 2025 ohradilo voči ďalším vyjadreniam poslanca SNS Romana Michelka, ktoré zazneli v online rozhovore pre Štúdio SITA. Matica slovenská odmietla nepravdivé a zavádzajúce tvrdenia o zásahoch predsedu MS do zloženia Výboru MS a pripomenula, že o členoch matičných orgánov rozhoduje Valné zhromaždenie MS v demokratických, priamych a tajných voľbách. V týchto dňoch pokračovali obranné aktivity vedenia Matice slovenskej voči pokusom zasiahnuť do jej nezávislého a samosprávneho postavenia, ktoré sú v ustanovizni už od počiatku jej založenia roku 1863 a boli prítomné v matičnom živote skôr než vôbec vznikol československý, resp. slovenský štát.

V Kobeliarove sa 17. mája 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 230. výročia narodenia Pavla Jozefa Šafárika, ktoré zorganizovala Matica slovenská – Dom MS v Rožňave spolu s partnermi. Podujatie pripomenulo život a dielo významného slavistu, historika, jazykovedca a básnika a zdôraznilo jeho vedecký, kultúrny a národný prínos pre slovenské a slovanské dejiny.

Vedenie Matice slovenskej sa v dňoch 19. – 22. mája 2025 zúčastnilo na oficiálnej kultúrnej misii v Prahe a Lužici v Nemecku (Budyšín). Delegácia vedená predsedom MS Mariánom Gešperom navštívila na pozvanie Matice lužickosrbskej viaceré významné lužickosrbské inštitúcie, najmä Maticu serbskú, Domowinu, Lužickosrbský inštitút, Serbski dom, redakciu Serbske Nowiny, vzdelávacie centrum WITAJ, Lužickosrbské múzeum a farnosťi Hodžij a Bačov. Súčasťou cesty bola aj symbolická zastávka v Prahe pri hrobách Jána Kollára a Pavla Jozefa Šafárika. Význam kultúrnej misie spočíval v obnovení a prehĺbení slovensko-lužickosrbských kontaktov, v rozvoji spolupráce medzi matičnými, vedeckými a kultúrnymi inštitúciami, ako aj v podpore slovanskej kultúrnej vzájomnosti a ochrany identity malého slovanského národa v Nemecku. Bola to prvá oficiálna návšteva renomovanej kultúrnej inštitúcie zo Slovenska za celé posledné desaťročia. Významne posilnila vzťahy medzi lužickosrbskou a slovenskou matičnou a kultúrnou reprezentáciou. Ide o pokračovanie aktivít Matice slovenskej vo vzťahu k slovanským maticiam posledných rokov.

Matica slovenská 21. mája 2025 informovala o podpore, ktorú jej v súvislosti s návrhom novely zákona o Matici slovenskej vyjadrili viaceré osobnosti spoločenského a politického života. Medzi nimi bol aj predseda Združenia miest a obcí Slovenska, člen Výboru MS a primátor Partizánskeho Jozef Božík.

Informačné ústredie Matice slovenskej sa 26. mája 2025 dôrazne ohradilo voči opakovaným nepravdivým a manipulatívnym tvrdeniam poslanca NR SR za SNS Romana Michelka o Matici slovenskej, jej vedení a členskej základni. Zároveň pripomenula, že návrhy, ktoré poslanec R. Michelko prezentoval ako demokratizáciu Matice slovenskej, boli už v roku 2023 odmietnuté Snemom MS výraznou väčšinou delegátov.

Kulturologicko-filozofický odbor Matice slovenskej vyjadril 27. mája 2025 podporu vedeniu Matice slovenskej a odmietol zásahy do jej demokratickej samosprávy. Vo vyhlásení zdôraznil konštruktívnu spoluprácu s vedením MS pri celoslovenských kultúrnych, vedeckých, publikačných a medzinárodných aktivitách, ako aj pri oceňovaní významných osobností slovenskej kultúry. Podporu Matici slovenskej vyjadril aj člen odboru doc. Marián Ambrózy, ktorý upozornil na potrebu zachovania apolitického, nezávislého a samosprávneho charakteru Matice slovenskej ako významnej vedeckej a kultúrnej ustanovizne.

Matica slovenská zorganizovala 30. mája 2025 v Bratislave medzinárodný odborný seminár pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Siráckeho v spolupráci so Združením spolkov dolnozemskej Slovákov a s podporou Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Podujatie bolo súčasťou vyhláseného Roka zahraničných Slovákov a venovalo sa pripomenutiu života a diela Jána Siráckeho, významného historika, publicistu a kultúrneho diplomata. Jeho súčasťou bolo aj slávnostné odhalenie pamätnej tabule v Bratislave.

JÚN

Podujatie Matice slovenskej, v rámci ktorého bola udelená pocta Stanislavovi Harangozovi a zároveň otvorená jeho výstava, sa uskutočnilo 3. júna 2025 za účasti bývalého prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča. Podujatie bolo venované prezentácii a oceneniu umeleckej a tvorivej činnosti Stanislava Harangoza.

V Martine sa 5. júna 2025 uskutočnila vedecká konferencia pri príležitosti 200. výročia narodenia Michala Chrásteka, ktorú zorganizovala Matica slovenská – Slovenský historický ústav MS. Podujatie bolo venované pripomenutiu jeho pôsobenia ako evanjelického kňaza, národovca a kultúrneho pracovníka, ako aj jeho významu v kontexte slovenského národného života, vzdelanosti a dejín Matice slovenskej.

V Nových Zámkoch sa 5. júna 2025 uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie 33. ročníka medzinárodnej literárnej súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko. Súťaž prostredníctvom poézie a prózy rozvíja záujem detí a mládeže o slovenský jazyk, jeho výrazovú bohatosť a národnú kultúru.

Národná rada Slovenskej republiky 5. júna 2025 v prvom čítaní zastavila legislatívny proces novely zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej, a to schválením procedurálneho návrhu poslankyne Ľubice Laššákovéj z poslaneckého klubu HLAS – SD, aby sa o návrhu ďalej nerokovalo. Návrh, ktorý bol vnímaný ako zásah do nezávislého a samosprávneho postavenia Matice slovenskej, nepostúpil do ďalšieho legislatívneho procesu najmä vďaka jednotnému postoju poslaneckého klubu HLAS – SD a podpore časti opozičných poslancov. Za zastavenie rokovania hlasovalo 80 poslancov, proti bolo 7 a zdržalo sa 44 poslancov. Význam rozhodnutia spočíval v tom, že parlament odmietol pokračovať v prerokúvaní návrhu, ktorý by zasiahol do historicky ukotvenej samosprávy Matice slovenskej.

Matica slovenská sa 6. – 8. júna 2025 zapojila do XVII. ročníka podujatia Víkend otvorených parkov a záhrad, ktoré sa uskutočnilo v parku sv. Cyrila a Metoda pri

sídelnej druhej budove MS v Martine. Program pripravila v spolupráci s Národným Trustom, n. o., pri príležitosti Medzinárodného dňa archívov.

Matica slovenská 9. júna 2025 zverejnila poďakovanie poslancom Národnej rady SR, ktorí 5. júna 2025 podporili zastavenie ďalšieho legislatívneho postupu účelovej novely zákona o Matici slovenskej. Matica slovenská zároveň odmietla mocenské zásahy do svojho fungovania bez odbornej diskusie a rešpektovania vôle členskej základne.

Dozorný výbor Matice slovenskej sa 12. júna 2025 verejne ohradil voči návrhu novely zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej, ktorý do Národnej rady SR predložil poslanec SNS Roman Michelko bez riadnej konzultácie s volenými orgánmi MS. Dozorný výbor upozornil aj na retroaktívne pôsobenie návrhu, podporil stanoviská Predsedníctva MS a poďakoval poslancom NR SR, ktorí 5. júna 2025 podporili odmietnutie tejto novely.

Matica slovenská 13. júna 2025 oznámila zrušenie slávnostného podujatia k odhaleniu pamätnej tabule maršala Andreja Hadika v Košiciach, ktoré sa malo uskutočniť 15. júna 2025. Dôvodom bolo svojvoľné odstránenie a odnesenie pamätnej tabule na neznáme miesto vlastníkom budovy, spoločnosťou Manevi SK, s. r. o., napriek predchádzajúcemu písomnému súhlasu a kladnému rozhodnutiu Krajského pamiatkového úradu Košice. Matica slovenská označila tento krok za prejav neúcty voči slovenskej verejnosti, Matici slovenskej a významnej osobnosti slovenských a stredo európskych dejín, rovnako aj prejav neúcty voči samotnej Slovenskej republike, na ktorej zvrchovanom území bola tabuľa osadená. Neskôr sa zistilo, že tabuľa bola nekvalifikovanou manipuláciou zničená a rozbitá zamestnancami spoločnosti Manevi SR, s. r. o.

Pri pamätníku Juraja Langsfelda v Kremnici sa 18. júna 2025 uskutočnila slávnostná spomienka pri príležitosti 200. výročia narodenia významných účastníkov slovenského povstania z rokov 1848 – 1849 – Juraja Langsfelda, Karola Holubyho, Viliama Šuleka a Daniela Maróthyho, ako aj 176. výročia popravy Juraja Langsfelda. Význam podujatia spočíval v pripomenutí odkazu mladých slovenských národovcov, ktorí v revolučných rokoch 1848 – 1849 obetovali život za slobodu, národnú rovnoprávnosť, slovenský jazyk a kultúrnu identitu.

Matica slovenská uviedla 19. júna 2025 v bratislavskom Zichyho paláci do života jazykovednú monografiu Skladba slovenského jazyka od prof. Jána Kačalu, čo možno považoval za vedecký čin desaťročia v rámci Slovenska. Výnimočná publikácia vydaná Maticou slovenskou ako prvá na Slovensku systematicky a komplexne opisuje skladobný systém spisovnej slovenčiny a predstavuje vedecký počin desaťročí. Predseda MS Marián Gešper udelil prof. Jánovi Kačalovi Mimoriadnu cenu Matice slovenskej za celoživotné dielo v oblasti slovenskej jazykovedy a za napĺňanie programu matickej ustanovizne. Význam vydania monografie spočíva v tom, že dopĺňa a uzatvára sústavu novodobých kodifikačných príručiek spisovnej slovenčiny, čím Matica slovenská nadviazala na kodifikačné úsilie začaté Ľudovítom Štúrom v roku 1843, ale aj na maticné aktivity v priebehu celého 20. storočia.

Najstarší miestny odbor Matice slovenskej v Martine uskutočnil 19. júna 2025 v sídelnej budove MS svoje valné zhromaždenie. Členovia si zvolili nové orgány odboru, pričom za predsedu bol v tajných voľbách zvolený vedecký tajomník MS Pavol Madura.

Predseda Národnej rady SR Richard Raši navštívil 23. júna 2025 sídelnú budovu Matice slovenskej v Martine spolu s poslankyňou NR SR Ľubicou Laššákovou. Súčasťou programu bola prehliadka Biblotéky MS, prezentácia vzácných historických artefaktov, vydavateľskej činnosti a reprezentatívnych aktivít Matice slovenskej, ako aj spoločné rokovanie o jej súčasnom postavení, ďalšom smerovaní a možnostiach podpory.

Predsedníctvo Matice slovenskej zasadalo 26. júna 2025 v Martine. Hlavnou témou rokovania boli aktuálne útoky na Maticu slovenskú v súvislosti s návrhom novely zákona o MS. Predsedníctvo MS označilo tento návrh za zásah do nezávislého a samosprávneho postavenia ustanovizne, pričom posledný zásah štátu podobného charakteru bol iba počas Uhorska alebo v dobách totalitného režimu komunistickej strany v 50. a 70. rokoch 20. storočia. Predsedníctvo zároveň odmietlo aktivity členov MS, ktorí sa podieľali na podpore tohto návrhu na pôde Národnej rady SR, a ocenilo podporu poslancov, ktorí sa postavili na obranu Matice slovenskej. Rokovanie sa venovalo aj škandalóznemu odstráneniu pamätnej tabule maršala Andreja Hadíka v Košiciach.

Zasadnutie Výboru MS sa konalo 28. júna 2025 v Liptovskom Mikuláši. Najdôležitejšou témou bola pokračujúca príprava Valného zhromaždenia MS 2025 v Poprade. Výbor schválil komisiu na overenie a kontrolu návrhov kandidátov do orgánov MS. Veľká časť zasadnutia bola venovaná útokom na Maticu slovenskú a legislatívnemu procesu k návrhu zákona o MS. Výbor odsúdil konanie Romana Michelka vo veci návrhu zákona o MS, ktorý nebol vopred konzultovaný s orgánmi MS. Riešila sa aj kauza protiprávneho odstránenia pamätnej tabule maršala Andreja Hadíka v Košiciach. Výbor podporil aktivity Predsedníctva MS, poveril vedenie podať trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a, medializovať kauzu a zvolať občianske protestné zhromaždenie v Košiciach na 3. júla 2025. V samostatnom bode zazneli priebežné informácie o ťažkej situácii v spoločnosti Neografia, a. s., a jej stabilizačnom pláne.

JÚL

V Košiciach sa 3. júla 2025 uskutočnilo protestné zhromaždenie zvolané Maticou slovenskou v súvislosti s aktivitami spoločnosti Manevi SK a odstránením pamätnej tabule maršala Andreja Hadíka. Zišlo sa vo vysokých horúčavách vyše sto účastníkov, ktorí poukázali na potrebu ochrany slovenského kultúrneho dedičstva, historickej pamäti a národno-štátnych záujmov. Súčasťou programu boli príhovory predstaviteľov Matice slovenskej, prednes odporúčaní zo stretnutia Slovákov z národnostne a jazykovo zmiešaných území Slovenska, prijatie vyhlásenia adresovaného vláde SR a následný vlajkový sprievod mestom.

Sídlo Matice slovenskej v Martine navštívila 7. júla 2025 historicky prvá veľvyslankyňa Severného Macedónska na Slovensku. Počas oficiálneho prijatia vedením inštitúcie rokovali o rozvoji bilaterálnych vzťahov, kultúrnej výmene a podpore slovenskej krajanskej komunity.

V Kremnických Baniach sa 17. júla 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie Ústredná vatra zvrchovanosti pri príležitosti 33. výročia vyhlásenia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky. Podujatie tradične prebehlo v areáli Geografického stredú Európy, kde bola v roku 1992 zapálená historicky prvá symbolická vatra zvrchovanosti.

Medzinárodný krajanský festival Matice slovenskej spojený s oslavou Dňa Matice slovenskej sa uskutočnil v Martine v dňoch 31. júla – 3. augusta 2025. Matica slovenská ho zorganizovala ako kultúrne, spomienkové a celospoločenské podujatie pri príležitosti Roku zahraničných Slovákov. Festival privítal Slovákov zo zahraničia aj domácich účastníkov a ponúkol bohatý program zameraný na prezentáciu krajanských komunít, kultúrnu výmenu a posilňovanie vzťahov medzi Slovákmí doma a v zahraničí. Novinkou bola jeho organizácia na samotnom nádvorí pred maticnou budovou, čím sa nadviazalo na tradíciu jeho konania pred maticným sídlom, ako to bolo zvykom pred 2. svetovou vojnou.

Počas Medzinárodného krajanského festivalu Matice slovenskej v Martine bola predstavená reprezentatívna odborná publikácia Matice slovenskej Pamäť národa. Matica slovenská v dejinách a obrazoch 1863 – 2023. Dielo vzniklo pri príležitosti 160. výročia založenia Matice slovenskej a predstavuje najrozsiahlejšiu doteraz vydanú matičnú monografiu. Publikácia s viac ako 600 fotografiami približuje dejiny, súčasnú činnosť, odborné pracoviská, regióny, miestne odbory, vydateľskú a kultúrnu aktivitu Matice slovenskej. Význam knihy spočíva v jej prelomovom, obrazovo-textovom spracovaní necenzurovaného príbehu Matice slovenskej od roku 1863 po súčasnosť.

AUGUST

Spomienkové podujatie pri príležitosti 180. výročia Slovenských národných novín sa uskutočnilo 1. augusta 2025 v réžii Matice slovenskej – Slovenských národných novín. Podujatie bolo venované pripomenutiu jedného z najvýznamnejších periodík slovenského národného života, ktoré zohralo kľúčovú úlohu pri formovaní moderného slovenského politického, kultúrneho a jazykového povedomia.

Delegácia Matice slovenskej sa v dňoch 8. – 10. augusta 2025 zúčastnila na Slovenských národných slávnostiach v Báčskom Petrovci v Srbsku. Súčasťou návštevy bolo rokovanie s novým vedením Matice slovenskej v Srbsku, účasť na oficiálnom otvorení slávností, na Valnom zhromaždení Matice slovenskej v Srbsku a na prehliadke slovenských folklórnych súborov. Význam návštevy spočíval v podpore Slovákov vo Vojvodine, v prehĺbení spolupráce medzi Maticou slovenskou a Maticou slovenskou v Srbsku, ako aj v hľadaní možností systematickej pomoci v oblasti kultúrnej výmeny, vzdelávania, projektovej spolupráce, dodania kníh a zachovania slovenského jazyka, kultúry a národnej identity v zahraničí. Počas slávností sa stal incident medzi stúpecami srbskej politickej opozície a na druhej strane podporovateľmi aktuálnej vlády Srbskej republiky. Išlo o výstavu fotografií opozičných síl. V jednej aj druhej protestujúcej skupine boli príslušníci slovenskej národnosti. Média vec zneužili s cieľom vyrobiť z tohto incidentu straníckeho boja národnostný konflikt, čo sa aj vďaka reakcii Matici slovenskej v Martine napokon nepodarilo.

Hontianska paráda sa uskutočnila 15. – 16. augusta 2025 ako folklórne podujatie organizované BBSK, Fondom na podporu umenia a Maticou slovenskou. Podujatie bolo zamerané na prezentáciu tradičnej kultúry regiónu Hont prostredníctvom folklóru, remesiel, spevu, tanca a zvykov.

Národný výstup na Kriváň sa uskutočnil 16. augusta 2025 ako turisticko-spoločenské podujatie organizované Maticou slovenskou – Domom MS v Liptovskom Mikuláši v spolupráci s Klubom slovenských turistov. Podujatie pripomenulo symbolický význam Kriváňa v slovenskej národnej pamäti a tradícii, pričom spojilo turistickú aktivitu s vlasteneckým rozmerom a historickým odkazom štúrovskej generácie.

Delegácia Matice slovenskej vedená predsedom MS Mariánom Gešperom sa v dňoch 28. – 31. augusta 2025 zúčastnila na medzinárodnom podujatí Tesla Global Forum 2025 v Novom Sade a ďalších mestách Vojvodiny. Súčasťou 28-člennej delegácie boli najmä členovia Mladej Matice z viacerých regiónov Slovenska a mladomatiční aktivisti z FS Chemlon Humenné, ktorí reprezentovali slovenskú kultúru, spev, hudbu a tanec. Program zahŕňal návštevu Matice srbskej, Rozhlasu a televízie Vojvodiny, Matice slovenskej v Srbsku v Báčskom Petrovci a predovšetkým organizátora podujatia Archívu Vojvodiny a napokon mesta Sremsky Karlovec. Význam účasti spočíval v prehĺbení slovensko-srbských vzťahov, podpore krajanov vo Vojvodine, rozvoji spolupráce medzi národnými, kultúrnymi a vedeckými inštitúciami (najmä s Archívom Vojvodiny), ako aj v zapojení mladej generácie do

historického kultúrneho slovensko-srbského dialógu, vzájomného rešpektu a slovanskej spolupráce.

SEPTEMBER

V Lučenci, Maškovej, Ľuboreči, Uderinej a Točnici sa 4. septembra 2025 uskutočnilo vzdelávacie a spomienkové podujatie Po stopách jubilantov Novohradu pri príležitosti 200. výročia narodenia Daniela Vrahobora Maróthyho.

Vo Zvolene sa 6. septembra 2025 uskutočnil Národný výstup na Pustý hrad, turistické podujatie organizované Maticou slovenskou v spolupráci s mestom Zvolen.

Krajanské fórum sa uskutočnilo 9. septembra 2025 v Bratislave ako medzinárodné podujatie Krajanského múzea Matice slovenskej. Vytvorilo priestor na stretnutie predstaviteľov slovenských krajanských komunít zo zahraničia, odborníkov a zástupcov Matice slovenskej. Význam podujatia spočíval v prehĺbení spolupráce medzi domácimi a zahraničnými slovenskými komunitami, výmene skúseností a podpore zachovávanía slovenského jazyka a kultúrnej identity Slovákov vo svete.

11. septembra 2025 sa v Martine uskutočnil VI. kongres matic a inštitúcií slovanských národov. Podujatie nadviazalo na dlhodobú spoluprácu slovanských kultúrnych ustanovizní a vytvorilo priestor na odborný dialóg, kultúrnu výmenu a koordináciu spoločných aktivít medzi maticami a príbuznými inštitúciami slovanských národov. Najdôležitejším prínosom bolo posilnenie medzinárodnej spolupráce a kultúrnych väzieb medzi slovanskými národmi prostredníctvom výmeny skúseností a spoločných odborných diskusií.

Medzinárodná vedecká konferencia II. vlna národného obrodovania sa uskutočnila 11. – 12. septembra 2025 v Martine v spoločnej organizácii Matice slovenskej a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Podujatie nadväzovalo na VI. kongres matic a inštitúcií slovanských národov a konalo sa v kontexte 230. výročia narodenia Pavla Jozefa Šafárika. Na konferencii vystúpili zástupcovia matic, kultúrnych inštitúcií a vedeckých pracovísk zo Slovenska, Srbska, Česka, Slovinska, Čiernej Hory, Maďarska a ďalších krajín. Význam podujatia spočíval v odbornom spracovaní odkazu druhej vlny národného obrodovania, najmä diela Pavla Jozefa Šafárika a Jána Kollára, a v posilnení vedeckej a kultúrnej spolupráce medzi slovanskými národmi, ktoré sa posunulo do nového a aktívnejšieho rozmeru.

Matica slovenská zorganizovala 12. septembra 2025 v Martine slávnostné odhalenie busty Jána Bulíka. Podujatie bolo venované pripomenutiu života a diela významného krajanského predstaviteľa, zakladateľa Matice slovenskej v Juhoslávii a účastníka protifašistického odboja. Podujatie sa uskutočnilo za účasti zahraničných hostí a to vrátane slovenských krajanských organizácií z Vojvodiny a srbského veľvyslanca v SR.

Matica slovenská a vedenie spoločnosti Neografia, a. s., pokračovali v roku 2025 v úsilí získať podporu štátu pre najstaršiu slovenskú tlačiareň v slovenských kapitálových rukách. Po prvých rokovaníach a výzvach z roku 2024 podpísali 3. januára 2025 predseda Matice slovenskej Marián Gešper a generálny riaditeľ Neografie, a. s., Michal Tkáč rozšírený list adresovaný predsedovi vlády SR Robertovi Ficovi, v ktorom upozornili na vážnu situáciu spoločnosti a potrebu pomoci zo strany štátu. Dňa 5. februára 2025 bol ministerke hospodárstva Denise Sakovej zaslaný ďalší list, ktorý podpísali predseda MS, generálny riaditeľ Neografie a správca MS Maroš Smolec; v ňom konkretizovali žiadosť o pomoc na základe schváleného ozdravného plánu spoločnosti. Správca MS Maroš Smolec zároveň 6. marca 2025 požiadal o rokovanie člena vlády Richarda Takáča k téme Neografie.

Ministerstvo hospodárstva SR odpovedalo 19. marca 2025 a uviedlo možné formy pomoci, ktoré však pre Neografiu nemali praktický význam. Dňa 12. septembra 2025 boli v sídelnej budove Matice slovenskej v Martine odovzdané listy o situácii v spoločnosti viacerým poslancom Národnej rady SR na čele s predsedom parlamentu Richardom Rašim. Význam týchto krokov spočíval v snahe Matice slovenskej a vedenia Neografie zachrániť historicky významnú slovenskú tlačiareň, upozorniť štátne orgány na jej strategický kultúrny a národný význam a hľadať riešenia na stabilizáciu jej ďalšieho fungovania.

Divadelný festival Ivana Stodolu sa uskutočnil 12. – 13. septembra 2025 v Liptovskom Mikuláši ako kultúrne podujatie organizované Maticou slovenskou – Domom MS v Liptovskom Mikuláši. Podujatie bolo zamerané na podporu ochotníckeho divadla a pripomenutie tvorby významného slovenského dramatika Ivana Stodolu.

Matica slovenská priniesla 17. septembra 2025 informáciu o úmrtí Kataríny Melegovej-Melichovej, významnej osobnosti slovenskej komunity v Srbsku a na Dolnej zemi. Novinárka, publicistka, prekladateľka, kultúrna dejateľka a organizátorka spoločenského života pôsobila v slovenských médiách vo Vojvodine, v kultúrnych inštitúciách v Báčskom Petrovci, v Matici slovenskej v Srbsku a v Rade pre Slovákov žijúcich v zahraničí pri Matici slovenskej. Za celoživotnú prácu v prospech slovenskej identity, kultúry a jazyka získala viacero významných ocenení vrátane Zlatej medaily Matice slovenskej.

V Beckove sa 20. septembra 2025 uskutočnilo slávnostné odhalenie sochy Jozefa Miloslava Hurbana, ktoré zorganizovala obec Beckov v spolupráci s kanceláriou predsedu NR SR, Trenčianskym samosprávnym krajom a Maticou slovenskou.

V Dome Matice slovenskej v Spišskej Novej Vsi sa 26. septembra 2025 uskutočnilo stretnutie predstaviteľov Matice slovenskej v Spišskej Novej Vsi a Miestneho odboru Matice slovenskej Jurjevec Punitovský z Chorvátska.

V Kysuckom Novom Meste bola 27. septembra 2025 slávnostne odhalená pamätná tabuľa miestnemu rodákovi, banskobystrickému biskupovi Jozefovi Jakubovi Belánskemu. Súčasťou programu bolo požehnanie pamätnej tabule, kultúrne pásmo a odborný seminár venovaný dejinám mesta, životu a dielu biskupa Belánskeho i kysuckým martýrom z revolučných rokov 1848/1849.

Predsedníctvo MS zasadalo online 30. septembra 2025. Dôležitým bodom bol zámer odpredať nehnuteľnosť na Dunajskej 18 v Bratislave s cieľom vyrovnať záväzok voči spoločnosti Neografia, a. s., ktorá je v ťažkej ekonomickej situácii. Predsedníctvo schválilo návrh Správy o činnosti a hospodárení MS za roky 2021 – 2025. Predsedníctvo schválilo aj nové zloženie redakčných rád periodík MS.

OKTÓBER

V Detve sa 3. – 4. októbra 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 81. výročia jedinej partizánskej a povstaleckej prehliadky z obdobia Slovenského národného povstania, ktorá sa pôvodne konala 1. októbra 1944. Matica slovenská sa podieľala na dôstojnom pripomenutí tejto výnimočnej udalosti formou živej histórie, dobovým sprievodom a rekonštrukciou povstaleckej prehliadky a pietnym aktom. Do programu sa zapojilo Členské ústredie MS, Mladá Matica, Divadelný odbor MS, miestne odbory a mladí matičiari zo Zvolenskej Slatiny a Tornale.

V Polichne sa 4. októbra 2025 uskutočnil 34. ročník kultúrneho podujatia Timravin chodníček, ktoré zorganizovala Matica slovenská – Dom MS v Lučenci v spolupráci s

obcou Polichno. Podujatie bolo venované pripomenutiu literárneho odkazu Boženy Slančíkovej-Timravy a jej väzieb na región Novohrad.

Slovenský historický ústav Matice slovenskej zorganizoval 8. – 9. októbra 2025 v priestoroch Slovenskej národnej knižnice v Martine vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou Vizualne pramene a ich využitie pri štúdiu dejín miest a mestskej krajiny. Podujatie pripravilo viacero odborných partnerov a bolo zamerané na využitie vedút, obrazov, plánov, máp, fotografií či filmových záznamov pri výskume dejín slovenských miest. Na konferencii vystúpilo viac než dvadsať odborníkov zo Slovenska a Českej republiky z oblasti histórie, archivistiky, knihovníctva, pamiatkovej starostlivosti, múzejníctva a dejín umenia.

Zasadnutie Výboru MS sa konalo 11. októbra 2025 v Martine. Výraznou témou bolo zhodnotenie volebného obdobia 2021 – 2025, najmä zvládnutie pandémie, hospodárskej krízy, zníženia dotácie v predchádzajúcom období, ale aj obrana samosprávneho postavenia Matice slovenskej počas útokov a legislatívnych pokusov o zásah do jej vnútorného fungovania. Najcitlivejším bodom bolo rozhodovanie o vylúčení Štefana Martinkoviča a Márie Voznickej z členstva v MS, ktorí sa v čase mimoriadne kritickom zúčastnili na zasadnutí k novele zákona o MS časti poslancov NR SR priamo v budove parlamentu, kde prispeli k vážnemu ohováraniu a poškodzovaniu matičnej ustanovizne. Výbor MS rozhodol o ich vylúčení pre poškodzovanie dobrého mena MS a závažné porušenie Stanov MS. Výbor zároveň poveril predsedu MS vyhlásiť verejnú obchodnú súťaž na predaj kaštieľa v Necpaloch s cieľom splatiť pôžičku Neografii, a.s., a to v čase, keď naliehala potrebovala finančné prostriedky na svoje prežitie. Treba zdôrazniť, že z pôvodnej pôžičky sa zachránil Dom MS Komárno, keď sa kúpil pozemok pod matičnou budovou v Komárne, ktorú však pôvodne vlastnilo mesto Komárno. Výbor vyhlásil rok 2026 za Rok Viliama Paulinyho-Tótha.

V Základnej škole SNP v Sučanoch sa 14. októbra 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 200. výročia narodenia významných účastníkov slovenského povstania z rokov 1848 – 1849 – Juraja Langsfelda, Karola Holubyho, Viliama Šuleka a Daniela Maróthyho.

Matica slovenská sa 20. októbra 2025 verejne ohradila voči ďalšiemu návrhu novely zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej, ktorý bol predložený ako pozmeňujúci a doplňujúci návrh k vládnomu návrhu zákona o odbornom vzdelávaní a príprave. Ako predkladatelia návrhu boli uvedení poslanci NR SR Roman Michelko a Ľubica Lašáková, pričom pod návrhom boli podpísaní aj poslanci Jozef Cech, Jozef Habánik, Dušan Jarjabek, Adam Lučanský, Andrej Danko, Milan Garaj, Peter Kotlár, Paula Puškárová, Dušan Tittel, Dušan Muňko, Peter Šuca, Daniel Karas, Ivan Hazucha, Augustín Hambálek a Ján Kvorka. Návrh sa týkal Matice slovenskej, hoci bol vložený do legislatívne nesúvisiaceho školského zákona, a preto ho Matica slovenská označila za nepriamu novelu, respektíve legislatívny prílepok. Návrh bol predložený bez predchádzajúcej konzultácie s volenými orgánmi Matice slovenskej a hlasovať sa o ňom malo už 21. októbra 2025. Matica slovenská upozornila, že navrhovaná úprava by zasiahla do jej autonómie, oddaľovala riadne matičné voľby plánované na 8. novembra 2025, predlžovala volebné obdobie matičných orgánov až o pol roka a zasahovala do kreovania kľúčových orgánov MS vrátane Výboru MS, predsedu Dozorného výboru MS a predsedu MS. Išlo už o druhý vážny pokus v roku 2025 zasiahnuť do nezávislého a samosprávneho postavenia Matice slovenskej. Návrh napokon nezískal širšiu parlamentnú podporu a 21. októbra 2025 sa o ňom z procedurálnych dôvodov nerokovalo. Význam udalosti spočíval v ďalšej obrane historickej

samosprávy Matice slovenskej a v odmietnutí snahy politicky zasiahnuť do riadne pripraveného Valného zhromaždenia MS.

V Uhrovci sa 25. októbra 2025 uskutočnilo celonárodné spomienkové podujatie pri príležitosti 210. výročia narodenia Ľudovíta Štúra. Matica slovenská sa na podujatí významne podieľala finančnou podporou, účasťou svojich predstaviteľov a najmä zabezpečením dobových kostýmov, ktoré dodali historickému sprievodu obcou autentickú atmosféru. Mladí maticiari sa v sprievode predstavili ako príslušníci štúrovskej generácie a spolu s ďalšími účinkujúcimi priblížili verejnosti živý odkaz Ľudovíta Štúra.

Na Národnom cintoríne v Martine sa 28. októbra 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie pri príležitosti 159. výročia začiatku tradície pochovávaní významných osobností na tomto pietnom mieste. Nultý ročník podujatia zorganizovalo mesto Martin v spolupráci s Maticou slovenskou a Slovenskou národnou knižnicou s cieľom položiť základ budúcej celonárodnej tradície úcty k osobnostiam slovenských dejín. Miestny odbor MS Martin zapálil sviečky na viac ako štyridsiatich hrobách osobností spätých s Maticou slovenskou a delegácia MS na čele s predsedom Mariánom Gešperom položila vence k centrálnemu pomníku, ako aj na hroby Jána Jesenského, Pavla Halašu a Ferdinanda Čatloša pri príležitosti ich jubilejných výročí.

Vo Výborovni sídelnej budovy Matice slovenskej v Martine sa 29. októbra 2025 uskutočnilo slávnostné uvedenie publikácie Matica slovenská v odboji a povstaní 1938 – 1945, ktorú autorsky pripravili Pavol Parenička a predseda Matice slovenskej Marián Gešper.

Matica slovenská a Združenie miest a obcí Slovenska si 29. októbra 2025 v Martine spomienkovým podujatím uctili vznik Česko-Slovenska a prijatie Deklarácie slovenského národa z roku 1918.

Slovenský historický ústav MS odovzdal 29. októbra 2025 Darine Laščiakovej Mimoriadnu cenu Matice slovenskej za celoživotný prínos pre slovenské ľudové umenie. Ocenenie vzdalo hold jej dlhoročnej práci v Slovenskom rozhlas, zachovávaní tradičných hodnôt a excelentnej interpretácii slovenských ľudových piesní.

NOVEMBER

12. valné zhromaždenie Matice slovenskej od roku 1990 sa uskutočnilo 8. novembra 2025 v Poprade za účasti 456 účastníkov, z toho 358 delegátov s hlasom rozhodujúcim. V demokratickej, priamej a tajnej voľbe bol za predsedu Matice slovenskej na ďalšie štvorročné obdobie zvolený Marián Gešper, ktorý získal 341 hlasov. Za predsedu Dozorného výboru MS bol zvolený Martin Fejko a zvolených bolo aj 28 členov Výboru MS. Valné zhromaždenie zároveň prijalo vyhlásenie k ochrane nezávislého postavenia a samosprávy Matice slovenskej. V ňom odmietlo pokusy o pošáttnenie, politizovanie, rozdelenie alebo zasahovanie do vnútorných záležitostí Matice slovenskej, žiadalo navrátenie prvej historickej budovy MS v Martine a maticných zbierok späť do vlastníctva Matice slovenskej, odsúdilo pokusy o zmeny zákona o Matici slovenskej bez dohody s jej orgánmi a zdôraznilo zodpovednosť maticiarov za ochranu mena, vážnosti a poslania ustanovizne.

Matica slovenská zorganizovala 27. novembra 2025 v Martine spomienkové podujatie pri príležitosti 150. výročia násilného zastavenia jej činnosti v roku 1875 a 190. výročia narodenia bratov Pavla a Michala Mudroňovcov. Súčasťou programu bol pietny akt, odborné prednášky, premietanie dokumentárneho filmu a slávnostné odhalenie ich portrétu v sídelnej budove Matice slovenskej.

Informačné ústredie Matice slovenskej predstavilo 27. novembra 2025 dokumentárny film: Zrušenie Matice slovenskej Maďarmi 1875. Útoky od Uhorska cez totalitu po dnešok. Tematicky originálny dokument mapuje viac ako 160 rokov dejín Matice slovenskej, približuje okolnosti jej násilného zrušenia v roku 1875, konfiškáciu maticného majetku a ďalšie historické zásahy do činnosti tejto národnej kultúrnej ustanovizne.

Prvé slávnostné a pracovné zasadnutie novozvoleného Výboru a Dozorného výboru Matice slovenskej sa uskutočnilo 29. novembra 2025 v sídelnej budove MS v Martine po Valnom zhromaždení MS v Poprade. Predseda Marián Gešper predstavil hlavné priority a smerovanie Matice slovenskej na nasledujúce obdobie. Výbor MS potvrdil vo funkcii správcu MS Maroša Smolca, za prvého podpredsedu MS zvolil Mareka Nemca a za druhého podpredsedu MS Petra Schvantnera. Za členov Predsedníctva MS boli zvolení Ján Seman, Pavol Madura a Ľubomír Kleštinec. Bývalý podpredseda MS Marek Hanuska bol od tohto dňa vymenovaný za (prvého) tajomníka MS. Rokovanie sa venovalo aj personálnym otázkam, pripravovanej novelizácii vnútorných dokumentov, zmene rozpočtu na rok 2025 a plánu hlavných aktivít MS na rok 2026. Dôležitým bodom bola novelizácia Zásad členstva v MS.

DECEMBER

Správca Matice slovenskej Maroš Smolec navštívil 1. decembra 2025 veľvyslanca Českej republiky na Slovensku Rudolfa Jindráka. Témou rokovania bol návrh spoločného česko-slovenského vzdelávacieho projektu pre mládež, zameraného na spoznávanie spoločných dejín oboch národov od obdobia Samovej ríše, Veľkej Moravy až po Uhorsko.

Delegácia Matice slovenskej vedená predsedom MS Mariánom Gešperom absolvovala 3. – 4. decembra 2025 pracovnú cestu do Brna, kde sa na pôde Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity stretla so zástupcami Matice moravskej. Rokovanie s doc. Václavom Štěpánkom a tajomníčkou Matice moravskej Šárkou Toncrovou sa zameralo na možnosti vedeckej, publikačnej a kultúrnej spolupráce, výmenu odborných materiálov, archívov, bibliografií a prepojenie odborníkov z oboch krajín. Význam návštevy spočíval v obnovení a posilnení historických väzieb medzi Maticou slovenskou a Maticou moravskou, ako aj v príprave pravidelnej spolupráce blízkych stredoeurópskych slovanských kultúrno-vedeckých ustanovizní. Išlo o pokračovanie aktivít Matice slovenskej vo vzťahu k sesterským slovanským maticiam.

V sídelnej budove Matice slovenskej v Martine sa 10. decembra 2025 uskutočnilo spomienkové podujatie venované 90. výročiu narodenia Pavla Vongreja a 110. výročiu narodenia Juraja Pašku. Súčasťou programu bola prezentácia ich literárneho odkazu, účasť rodinných príslušníkov a premietanie dokumentárneho filmu Maticiar, venovaného pôsobeniu Juraja Pašku vo funkcii správcu Matice slovenskej. Osobitne zdôraznil úlohu odvážnych národovcov v šesťdesiatych rokoch, ktorí v náročných politických podmienkach bránili Maticu slovenskú, jej poslanie a tým aj slovenské národné záujmy. Slávnostným vyvrcholením programu bolo odhalenie portrétnych obrazov vedeckého tajomníka Pavla Vongreja a správcu Juraja Pašku v priestoroch sídelnej budovy Matice slovenskej.

V Martine sa 13. decembra 2025 uskutočnilo 13. valné zhromaždenie Mladej Matice, na ktorom sa zišli zástupcovia odborov mladých maticiarov zo všetkých regiónov Slovenska. Na rokovaní v priestoroch Slovenskej národnej knižnice sa zúčastnilo 66 delegátov. Delegáti zhodnotili činnosť Mladej Matice za roky 2022 – 2025, prerokovali hospodárenie, schválili novelizáciu stanov a hlavné ciele na nasledujúce obdobie. Za predsedu Mladej Matice bol na ďalšie trojročné obdobie zvolený Martin Hajník a za podpredsedu Peter Schvantner. Súčasťou programu bolo aj ocenenie osobností, ktoré sa zaslúžili o vznik a rozvoj

mladomatičného hnutia. Cenu Mladej Matice, udeľovanú raz za tri roky, si prevzali: Mária Gešperová, Marek Nemec, Miroslav Gerec, Tomáš Janega, Jakub Čajka, Vlastimil Uhlár, Juraj Zlejší, Ján Seman a Jaroslav Kerekanič.

V Mestskom kultúrnom stredisku v Humennom sa 14. decembra 2025 uskutočnil 10. ročník vedeckej konferencie Odkaz A. I. Dobrianskeho pre súčasnosť. Podujatie organizované Záujmovým odborom MS slovensko-rusínskej spolupráce bolo venované pripomenutiu života, diela a odkazu významnej osobnosti rusínskeho a stredoeurópskeho kultúrneho dedičstva.

Matica slovenská sa 17. decembra 2025 verejne vyjadrila k diskusii o názvoch ulíc pomenovaných po osobnostiach 20. storočia, osobitne k prípadu Clementisovej ulice. Vo svojom stanovisku ostro odmietla mechanické posudzovanie historických osobností len podľa formálneho členstva v politickej strane a zdôraznila potrebu odbornej, historicky citlivej a vecnej diskusie. Vladimíra Clementisa pripomenula ako národovca, právnika, publicistu, diplomata, člena výboru Matice slovenskej, účastníka zahraničného protifašistického odboja a tragickú obeť vykonštruovaného komunistického monster procesu.

Informačné ústredie Matice slovenskej predstavilo 18. decembra 2025 dokument Dvojčatá na národnom nebi – bratia Michal a Pavol Mudroňovci. Jedinečný historický dokument približuje životný príbeh významných slovenských právnikov, národovcov a matičiarov, ktorí svoj život zasvätili zápasu za práva slovenského národa, slovenský jazyk a kultúru.

Kulturologicko-filozofický odbor Matice slovenskej vydal 22. decembra 2025 v spolupráci so Spoločnosťou Ladislava Novomeského a ďalšími partnermi zborník z konferencie k 120. výročiu narodenia Ladislava Novomeského a Ivana Horvátha. Publikácia s názvom Novomeský & Horváth: Velikáni literatúry a politiky, zo Senice do sveta. Vlastenci alebo „buržoázní nacionalisti“? II. pripomenula odkaz významných slovenských spisovateľov, intelektuálov a kultúrnych politikov. Počas podujatia bola Ladislavovi Skrakovi udelená Strieborná cena Matice slovenskej za dlhodobú a obetavú prácu pri propagácii slovenských výtvarných umelcov.

Informačné ústredie Matice slovenskej pripravilo v decembri 2025 nový medailón (historický video-dokument) Vladimír Fajnor – Rytier zákona a práva, ktorý bol zverejnený v januári 2026. Medailón bol venovaný 150. výročiu narodenia výnimočného právnika, pedagóga, národovca, matičiara a jednej z kľúčových osobností formovania moderného slovenského práva. Priblížil jeho životnú cestu, pôsobenie advokáta, ministra spravodlivosti, profesora práv a prvého slovenského prezidenta Najvyššieho súdu Československej republiky.